Nr 167

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till varumärkeslag m. m.; given Stockholms slott den 30 september 1960.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

dels att antaga härvid fogade förslag till

1) varumärkeslag;
2) kollektivmärkeslag;
3) lag om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar; samt
4) lag om ändrad lydelse av 9 § lagen den 29 maj 1931 (nr 152) med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens,

dels ock att godkänna överenskommelse i Nice den 15 juni 1957 angående den internationella klassificeringen av varor och tjänster för vilka varumärken gälla.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

BERTIL

Herman Kling

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en revision av den varumärkesrättsliga lagstiftningen. Den nuvarande varumärkeslagen, som tillkom år 1884, framstår numera med hänsyn till utvecklingen inom näringslivet som föråldrad. Det förberedande lagstiftningsarbetet på området har bedrivits i samverkan med utredningar i Danmark, Finland och Norge.

Den nya lagstiftningen grundas på en avvägning mellan företagens intresse av en ensamrätt till sina varukännetecken och samhällets intresse av konkurrensens lämpliga utformning. Å ena sidan har skyddet för varukännetecken i olika avseenden förstärkts. Den nya varumärkeslagen skall vara tillämplig icke blott på registrerade märken utan även på inarbetade kän-

netecken, varvid skyddet för dessa likställes med skydd på grund av registrering. Andra utvidgningar av skyddet är att även kännetecken för tjänster skall skyddas samt att registreringsskydd skall kunna vinnas även för varuutstyrsel. Vidare förordas bestämmelser, som skall skydda företagen mot s. k. degeneration av varumärken.

Å andra sidan innehåller förslaget också vissa föreskrifter som syftar till att bereda allmänheten ökat skydd mot att varumärken användes på ett sätt som kan vålla förväxling eller som är ägnat att vilseleda. Bl. a. föreslås att vilseledande märke ej skall få registreras. Registrering av vilseledande märke skall kunna hävas av domstol, och härjämte skall domstol äga meddela förbud mot användning av kännetecken som vilseleder, och detta även i fall då det icke är registrerat.

I fråga om förfarandet vid registrering märkes bl. a., att registrering skall ske i särskilda varuklasser, med avgift för varje klass vari registrering sker. Systemet antages komma att lätta den nu rådande trängseln i varumärkesregistret och även förenkla patentverkets prövning av varumärkesansökningarna. Man räknar också med att det kommer att medföra en icke obetydlig ökning av patentverkets inkomster från denna gren av dess verksamhet.

Nuvarande bestämmelser om varukännetecken som användes av medlemmarna i förening av näringsidkare, s. k. förenings- eller kollektivmärken, har utbrutits till en särskild kollektivmärkeslag. Vidare föreslås att lagen den 23 mars 1934 om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar ersättes av en ny lag i ämnet.

I anslutning till förslaget om klassregistrering föreslås att Sverige med den nya lagstiftningens genomförande skall tillträda en i Nice år 1957 ingången internationell överenskommelse i detta ämne.

Den nya lagstiftningen skall enligt förslaget träda i kraft den 1 januari 1961.

Förslag
till
Varumärkeslag

Härigenom förordnas som följer.

Allmänna bestämmelser

1 §.

Genom registrering enligt denna lag förvärvar näringsidkare ensamrätt till varumärke såsom särskilt kännetecken för att från andras varor skilja sådana varor, som han tillhandahåller i sin rörelse.

Varumärke kan bestå av figur, ord, bokstäver eller siffror, så ock av säregen utstyrsel av vara eller dess förpackning.

Vad i denna lag stadgas om varor skall i tillämpliga delar gälla även tjänster.

Om kollektivmärken är särskilt stadgat.

2 §.

Näringsidkare har även utan registrering ensamrätt till varumärke, då märket blivit inarbetat.

Genom inarbetning förvärvar han ensamrätt jämväl till slagord eller annat i näringen använt särskilt varukännetecken.

Ett kännetecken anses inarbetat, om det här i riket bland dem, till vilka det riktar sig, är allmänt känt som beteckning för innehavarens varor.

3 §.

Envar må i näringsverksamhet använda sitt släktnamn eller sin firma som kännetecken för sina varor, där det ej är ägnat att framkalla förväxling med annans skyddade varukännetecken. Näringsidkare har ock skydd enligt denna lag mot att namnet eller firman av annan obehörigen användes som dylikt kännetecken.

4 §.

Rätt till varukännetecken enligt 1—3 §§ innebär, att annan än innehavaren icke må i näringsverksamhet använda ett därmed förväxlingsbart kännetecken för sina varor, vare sig på varan eller dess förpackning, i reklam eller affärshandling eller på annat sätt, däri inbegripet jämväl muntlig användning. Vad nu sagts skall gälla oavsett om varan tillhandahålles eller är avsedd att tillhandahållas här i riket eller utomlands eller ock hit införes. Är i fall som avses i 2 § kännetecknet icke inarbetat i hela riket, gäller rätten endast inom det område där kännetecknet är inarbetat.

Som otillåten användning enligt första stycket anses, att någon vid till-

handahållande av reservdel, tillbehör eller liknande, som lämpar sig för annans vara, åberopar dennes kännetecken på sådant sätt, att det kan giva sken av att vad som tillhandahålles härrör från kännetecknets innehavare eller av att denne medgivit kännetecknets användning.

Har vara tillhandahållits under visst kännetecken och har därefter annan än kännetecknets innehavare väsentligt förändrat den genom bearbetning, reparation eller liknande, må ej, då varan ånyo tillhandahålles i näringsverksamhet här i riket, kännetecknet användas utan att förändringen tydligt angives eller eljest tydligt framgår.

5 §.

Ensamrätt till varukännetecken innefattar icke sådan del av kännetecknet, som huvudsakligen tjänar att göra varan eller dess förpackning mera ändamålsenlig eller eljest att fylla annan uppgift än att vara kännetecken.

6 §.

Kännetecken anses förväxlingsbara enligt denna lag endast om de avse varor av samma eller liknande slag.

Dock må även eljest förväxlingsbarhet undantagsvis kunna åberopas:

a) till förmån för kännetecken, som är synnerligen starkt inarbetat och känt inom vida kretsar av allmänheten här i riket, såframt med hänsyn härtill användningen av ett annat liknande kännetecken skulle innebära ett otillbörligt utnyttjande av det förras goodwill; eller

b) till förmån för kännetecken, som är inarbetat, där med hänsyn till den särskilda arten av de varor, om vilka är fråga, användningen av ett annat liknande kännetecken uppenbarligen skulle förringa det förras goodwill.

7 §.

Vid avgörande av tvist om rätt till varukännetecken, vilka äro förväxlingsbara, skall företräde givas den som kan åberopa tidigaste rättsgrund, där ej annat följer av vad nedan i 8 eller 9 § sägs.

8 §.

Har registrerat varumärke kommit till användning i icke oväsentlig omfattning, må rätt därtill, såvitt avser varor av samma eller liknande slag som de för vilka märket använts, bestå vid sidan av äldre rätt till förväxlingsbart kännetecken, såframt registreringen sökts i god tro och varit gällande i fem år från registreringsdagen innan talan väckes om dess bestånd.

9 §.

Har kännetecken inarbetats, må rätt därtill bestå vid sidan av äldre rätt till förväxlingsbart kännetecken, såframt innehavaren av den äldre rätten icke inom rimlig tid inskridit mot användningen av det yngre kännetecknet.

10 §.

I fall som avses i 8 eller 9 § må efter vad som finnes skäligt föreskrivas, att något av kännetecknen eller båda må användas endast på särskilt sätt, såsom i visst utförande, med tillfogande av en ortsangivelse eller med annat förtydligande.

11 §.

Författare, utgivare och förläggare av lexikon, handbok eller annan liknande tryckt skrift äro skyldiga att, på begäran av den som innehar registrerat varumärke, tillse, att varumärket ej återgives i skriften utan att det framgår, att fråga är om dylikt märke.

Försummar någon vad honom åligger enligt första stycket, är han skyldig medverka till att beriktigande offentliggöres på det sätt och i den omfattning som finnes skäligt samt bekosta dylikt beriktigande.

Om registrering av varumärke

12 §.

Varumärke registreras i varumärkesregistret, som föres för hela riket av patent- och registreringsverket.

13 §.

Varumärke må registreras allenast såframt det är ägnat att särskilja innehavarens varor från andras.

Om varumärke uteslutande eller med endast mindre ändring eller tillägg angiver varans art, beskaffenhet, mängd, användning, pris eller geografiska ursprung eller tiden för dess framställande, skall det i första stycket angivna villkoret anses uppfyllt endast om med hänsyn till alla föreliggande omständigheter och särskilt till den tid och omfattning märket varit i bruk finnes klart ådagalagt, att märket äger särskiljningsförmåga.

Varumärke, som enbart består av bokstäver eller siffror och icke kan anses som figurmärke, må registreras endast om märket genom inarbetning visats äga särskiljningsförmåga.

Såsom varumärke må icke registreras kännetecken, enbart bestående av något, som är ägnat att uppfattas såsom sökandens släktnamn eller hans släktnamn jämte förnamn, initialer, titel eller dylikt eller ock såsom firma.

14 §.

Varumärke må ej registreras:

1) om i märket utan tillstånd intagits sådan statlig eller internationell beteckning eller sådant kommunalt vapen, som enligt lag eller författning icke må obehörigen brukas såsom varumärke, eller ock något som lätt kan förväxlas därmed;

2) om märket uppenbarligen är ägnat att vilseleda allmänheten;

3) om märket eljest strider mot lag eller författning eller allmän ordning eller är ägnat att väcka förargelse;

4) om märket innehåller eller består av något, som är ägnat att uppfattas såsom annans firma eller ock såsom annans släktnamn, konstnärsnamn eller likartat namn eller annans porträtt, där namnet eller porträttet uppenbarligen icke åsyftar någon sedan länge avliden;

5) om märket innehåller något, som är ägnat att uppfattas såsom titel på annans skyddade litterära eller konstnärliga verk, där titeln är egenartad, eller kränker annans upphovsrätt till litterärt eller konstnärligt verk eller annans rätt till fotografisk bild eller mönster;

6) om märket är förväxlingsbart med annan näringsidkares namn eller firma, med annans varumärke, som är registrerat efter tidigare ansökan, eller med annans varukännetecken, som är inarbetat då ansökan om registrering göres; eller

7) om märket är förväxlingsbart med varukännetecken, som vid tiden för ansökningen användes av annan, samt ansökningen gjorts med vetskap härom och sökanden ej använt sitt märke innan det andra kännetecknet togs i bruk.

I fall som avses under 4), 5), 6) och 7) må registrering ske, om den vars rätt är i fråga medgiver det och hinder enligt första stycket eljest ej möter.

15 §.

Ensamrätt, som vinnes genom registrering av varumärke, innefattar icke sådan beståndsdel av märket, som ej ensam för sig kan registreras.

Innehåller märke dylik beståndsdel och finnes särskild anledning att antaga, att märkets registrering kan föranleda ovisshet om ensamrättens omfattning, må vid registreringen denna beståndsdel uttryckligen undantagas från skyddet.

Visas senare att märkesdel, som undantagits från skydd, blivit registrerbar, må ny registrering ske av märkesdelen eller ock av hela märket utan dylikt undantag.

16 §.

Varumärke registreras i en eller flera klasser av varor. Indelningen i klasser fastställes av patent- och registreringsverket.

17 §.

Den som vill låta registrera varumärke skall till registreringsmyndigheten ingiva skriftlig ansökan härom. Ansökningen skall innehålla uppgift om sökandens namn eller firma samt den rörelse och de slag eller klasser av varor för vilka märket är avsett; därjämte skall märket tydligt angivas.

18 §.

Söker någon registrering av varumärke, som han första gången använt för vara förevisad på internationell utställning, inom sex månader efter

den dag då varan först utställdes, skall ansökningen, under de närmare villkor Konungen föreskriver, i förhållande till andra ansökningar eller med hänsyn till skedd användning av andra kännetecken anses gjord nämnda dag.

19 §.

Har sökanden icke iakttagit vad om ansökan är föreskrivet eller finner registreringsmyndigheten eljest hinder föreligga för bifall till ansökningen, skall sökanden föreläggas att inom viss tid avgiva yttrande eller vidtaga rättelse, vid äventyr att ansökningen avskrives.

Finner registreringsmyndigheten även efter det yttrande avgivits hinder för bifall föreligga, skall ansökningen avslås, där ej anledning förekommer att giva sökanden nytt föreläggande.

20 §.

Äro ansökningshandlingarna fullständiga och finnes ej hinder för registrering föreligga, skall registreringsmyndigheten kungöra ansökningen.

Den som vill framställa invändning mot ansökningen skall göra detta skriftligen till registreringsmyndigheten inom två månader från kungörelsedagen.

21 §.

Efter utgången av tid, som sägs i 20 §, skall registreringsmyndigheten företaga ansökningen till fortsatt prövning.

Bifalles ansökningen, skall, sedan beslutet härom vunnit laga kraft, märket intagas i registret samt kungörelse därom utfärdas.

Avslås eller avskrives ansökan, som kungjorts enligt 20 §, skall beslutet härom, sedan det vunnit laga kraft, kungöras.

22 §.

Registrering gäller från dagen för ansökningens ingivande till dess tio år förflutit från registreringsdagen.

Registrering förnyas på innehavarens ansökan, varje gång för tio år från utgången av föregående registreringsperiod.

23 §.

Ansökan om förnyelse göres skriftligen hos registreringsmyndigheten tidigast ett år före och senast sex månader efter registreringsperiodens utgång.

Om handläggning av ansökan om förnyelse skall vad i 19 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

24 §.

På ansökan av innehavare av registrerat varumärke må i registret göras sådana oväsentliga ändringar i märket, som ej påverka helhetsintrycket därav.

Om registrerings upphörande

25 §.

Om varumärke registrerats i strid mot denna lag och skälet mot registrering alltjämt föreligger, må i den ordning nedan stadgas registreringen hävas, där ej enligt 8 eller 9 § rätt till märket likväl må bestå.

Registreringen må ock hävas, om innehavaren ej längre är näringsidkare eller om märket är vilseledande, förlorat sin särskiljningsförmåga eller blivit stridande mot allmän ordning eller ägnat att väcka förargelse, så ock om märket icke varit i bruk under de fem senaste åren.

26 §.

Om registrerings hävande må envar som lider förfång av registreringen föra talan vid domstol mot märkeshavaren. Talan, som grundas på stadgande i 13 §, 14 § 1)—3) eller 25 § andra stycket, må ock föras av myndighet som Konungen bestämmer ävensom av sammanslutning av berörda näringsidkare.

Angående domstols behörighet i mål om registrerings hävande skall utöver vad eljest är stadgat gälla, att Stockholms rådhusrätt är behörig, då märkeshavaren icke har hemvist inom riket.

27 §.

Sedan beslut om registrerings hävande vunnit laga kraft, skall märket avföras ur registret.

Vad i första stycket sägs skall jämväl gälla om registreringen ej förnyas eller om märkets innehavare begär dess avförande ur registret.

Särskilda bestämmelser om registrering av utländska varumärken

28 §.

Söker någon, som icke driver näring i Sverige, registrering av varumärke, skall han visa att märket är för honom i hemlandet registrerat för de varor ansökningen här i riket avser.

Under förutsättning av ömsesidighet äger Konungen föreskriva, att beträffande viss främmande stat vad i första stycket stadgas icke skall äga tillämpning.

29 §.

Konungen äger under förutsättning av ömsesidighet förordna, att varumärke som är registrerat i främmande stat må, med de förbehåll som angivas i förordnandet, kunna registreras i Sverige så som det är registrerat i den främmande staten. Beträffande varumärke, som eljest icke kunnat registreras här, skall sådan registrering icke gälla i vidare mån eller för längre tid än i den främmande staten.

30 §.

Konungen äger under förutsättning av ömsesidighet förordna, att, där varumärke tidigare anmälts till registrering i främmande stat, ansökan om registrering här i riket skall, under de villkor som i förordnandet angivas, i förhållande till andra ansökningar eller med hänsyn till skedd användning av andra kännetecken anses gjord samtidigt med anmälningen i den främmande staten.

31 §.

Innehavare av registrerat varumärke, vilken icke har hemvist i Sverige, skall hava ett här bosatt ombud, som äger företräda honom i allt som rör märket. Anteckning härom skall göras i varumärkesregistret.

Finnes icke behörigt ombud antecknat, skall registreringsmyndigheten under innehavarens sist uppgivna adress förelägga honom att inom viss tid vidtaga rättelse, vid äventyr att märket avföres ur registret.

Om överlåtelse och licens

32 §.

Överlåtes rörelse, till vilken hör varumärke eller kännetecken som avses i 2 § andra stycket, innefattas detta i överlåtelsen, där ej annat avtalats.

33 §.

Har registrerat varumärke överlåtits, skall på begäran anteckning därom göras i varumärkesregistret. Sådan anteckning må dock ej ske, där överlåtelsen skett utan samband med överlåtelse av den rörelse till vilken varumärket hör samt dess användning av den nye innehavaren uppenbarligen är ägnad att vilseleda allmänheten.

I mål och ärenden angående varumärke skall den anses som innehavare av märket, vilken senast blivit införd i registret i sådan egenskap.

34 §.

Har innehavaren av registrerat varumärke medgivit annan rätt att i näring använda märket *(licens)*, skall på begäran anteckning därom göras i varumärkesregistret. Sådan anteckning må dock ej ske, där licenstagarens användning av märket uppenbarligen är ägnad att vilseleda allmänheten. Visas att licensen upphört att gälla, skall anteckningen avföras ur registret.

Där ej annat avtalats, äger licenstagare ej överlåta sin rätt vidare.

Rätt till varumärke eller kännetecken, som avses i 2 § andra stycket, må ej tagas i mät. Avträdes innehavarens egendom till konkurs, ingår dock rätten i konkursboet.

Om förbud mot användning av vilseledande varukännetecken

35 §.

Om varukännetecken, efter överlåtelse eller sedan licens därtill upplåtits, är vilseledande i den nye innehavarens eller licenstagarens hand, äger domstol i den omfattning som finnes påkallat vid vite förbjuda honom att använda kännetecknet.

Sådant förbud må ock eljest meddelas, där varukännetecken är vilseledande eller innehavare av varukännetecken eller annan med hans medgivande använder kännetecknet på sådant sätt, att allmänheten vilseledes.

Talan enligt denna paragraf må föras av myndighet som Konungen bestämmer, så ock av envar som lider förfång av kännetecknets användning ävensom av sammanslutning av berörda näringsidkare.

36 §.

I samband med utdömande av vite äger rätten efter vad som finnes skäligt förordna, att varukännetecken som i strid mot förbud enligt 35 § anbragts på vara, förpackning, reklamtryck, affärshandling eller dylikt skall utplånas eller så ändras, att det icke längre är vilseledande. Kan sådan åtgärd ej ske annorledes, må förordnas, att den märkta egendomen skall förstöras eller på visst sätt ändras.

Egendom som avses i första stycket må i avbidan på förordnande som där sägs tagas i beslag; därvid skall vad om beslag i brottmål i allmänhet är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Ansvar och ersättningsskyldighet m. m.

37 §.

Gör någon intrång i rätt till varukännetecken enligt 4—10 §§ *(varumärkesintrång)*, och sker det uppsåtligen, straffes med böter eller fängelse i högst sex månader.

Brottet må åtalas av allmän åklagare endast om det av målsägande angives till åtal.

38 §.

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet gör sig skyldig till varumärkesintrång skall ersätta av intrånget föranledd skada. Föreligger endast ringa oaktsamhet, må ersättningen därefter jämkas.

39 §.

Grundas talan om varumärkesintrång på registrering enligt denna lag, skall såvitt angår tid före registreringsdagen 37 § icke äga tillämpning. För tid innan ansökan om registrering kungjorts enligt 20 § skall icke heller 38 § äga tillämpning, där ej intrånget skett uppsåtligen.

40 §.

Talan om ersättning enligt 38 § må endast avse skada under de fem senaste åren innan talan väcktes. För skada, varom talan ej förts inom tid som nu sagts, skall rätten till ersättning vara förlorad.

Utan hinder av vad i första stycket sägs må, där anspråk grundas på registrering enligt denna lag, talan föras om intrång som skett före registreringsdagen, därest talan väckes inom ett år från nämnda dag.

41 §.

På yrkande av den som lidit varumärkesintrång äger rätten efter vad som finnes skäligt förordna, att varukännetecken som obehörigen anbragts på vara, förpackning, reklamtryck, affärshandling eller dylikt skall utplånas eller så ändras, att missbruk därav ej kan ske. Kan sådan åtgärd ej ske annorledes, må förordnas, att den märkta egendomen skall förstöras eller på visst sätt ändras. I sådant fall äger rätten ock, på yrkande, förordna, att egendomen skall mot lösen utlämnas till den som lidit intrånget.

Här avsedd egendom må, där brott som avses i 37 § skäligen kan antagas föreligga, tagas i beslag; därvid skall vad om beslag i brottmål i allmänhet är stadgat äga motsvarande tillämpning.

42 §.

Häves registrering av varumärke må, sedan domen därom vunnit laga kraft, påföljd för intrång i rätten till varumärket enligt 37—41 §§ ej ådömas.

I mål om sådant intrång skall rätten, på yrkande av den mot vilken talan föres, förklara målet vilande i avbidan på att frågan om registreringens hävande slutligen avgöres. Är talan härom icke väckt, skall rätten i samband med vilandeförklaringen förelägga honom viss tid inom vilken sådan talan skall väckas.

43 §.

Vill den som fått licens till varukännetecken till sig upplåten anställa intrångstalan, skall han därom underrätta kännetecknets innehavare, vid äventyr att hans talan ej upptages till prövning.

44 §.

Talan om fastställelse, huruvida rätt till varukännetecken består eller icke består eller om visst förfarande utgör intrång i sådan rätt eller ej, må av domstol upptagas till prövning, där ovisshet råder om förhållandet och denna länder käranden till förfång.

I mål härom skall vad i 43 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

45 §.

Dom i mål om varumärkesintrång eller i mål, som avses i 26, 35 eller 44 §, skall genom domstolens försorg i avskrift sändas till patent- och registreringsverket.

Om kungörande, besvär m. m.

46 §.

Förutom i fall som avses i 20 och 21 §§ skall kungörande ske av registrerings förnyelse enligt 22 §, av ändring i registrerat märke enligt 24 §, av registrerings avförande enligt 27 och 31 §§ samt av anteckning i registret om överlåtelse enligt 33 § eller om licens enligt 34 §.

47 §.

Klagan över slutligt beslut av patent- och registreringsverket å varumärkesavdelning enligt denna lag må föras av sökanden ävensom, i fall då ansökan om registrering av varumärke bifallits oaktat invändning framställts i behörig ordning, av den som gjort invändningen. Klagan föres genom besvär hos verkets besvärsavdelning inom två månader från beslutets dag.

Över besvärsavdelningens beslut må klagan föras allenast av sökanden. Klagan föres genom besvär hos Konungen inom två månader från beslutets dag.

48 §.

Det ankommer på Konungen att meddela närmare föreskrifter om vad sökanden i registreringsärende har att iakttaga, om kungörande som sägs i 20, 21 och 46 §§ samt eljest om förfarandet i dessa ärenden, om förfarandet vid besvär enligt 47 § och om sammansättningen av patent- och registreringsverkets besvärsavdelning vid prövning av dit fullföljda varumärkesärenden ävensom om varumärkesregistrets förande.

Vid ansökan om registrering av varumärke, om förnyelse, om ändring i registrerat varumärke enligt 24 § eller om anteckning i registret av överlåtelse eller licens ävensom vid besvär enligt 47 § första stycket skall erläggas avgift till belopp som Konungen föreskriver. För förnyelse skall stadgas högre avgift, om ansökan ingives efter registreringsperiodens utgång.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

49 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961; dock må dessförinnan bestämmelser meddelas av Konungen samt av patent- och registreringsverket enligt vad i lagen är för vissa fall stadgat.

50 §.

Genom denna lag upphävas:

1) lagen den 5 juli 1884 (nr 29) om skydd för varumärken; samt

2) förordningen den 28 november 1884 (nr 63) om svenska järn- och ståleffekters stämpling.

51 §.

Den nya lagen skall, med de undantag som nedan stadgas, äga tillämpning jämväl å varumärke som registrerats med stöd av lagen om skydd för varumärken.

52 §.

Använder någon i näringsverksamhet obehörigen annans släktnamn eller firma som varukännetecken och är ej i den nya lagen påföljd stadgad härför, skall på talan av den, vars namn eller firma använts, domstol meddela förbud vid vite mot användningen.

I mål om utdömande av vite skall 36 § äga motsvarande tillämpning.

53 §.

Den tid av fem år varom stadgas i 8 § skall, såvitt avser varumärke som registrerats med stöd av lagen om skydd för varumärken, löpa från dagen för nya lagens ikraftträdande.

54 §.

Har ansökan om registrering av varumärke gjorts före nya lagens ikraftträdande men icke dessförinnan avgjorts genom laga kraft ägande beslut, skola i stället för 13 och 14 §§ motsvarande bestämmelser i lagen om skydd för varumärken äga tillämpning, såframt ej sökanden begär att nämnda paragrafer skola tillämpas å ansökningen.

55 §.

Den i 16 § omförmälda registreringen i klasser skall beträffande varumärke, som registrerats med stöd av lagen om skydd för varumärken, genomföras först då registreringen förnyas enligt den nya lagen.

56 §.

Registrering, som förnyats enligt lagen om skydd för varumärken, gäller till den dag, som skulle hava varit registreringsperiodens slutdag, om det i 22 § föreskrivna sättet för giltighetstidens beräkning hade tillämpats vid varje skedd förnyelse. Dock skall, om enligt äldre lag registreringsperioden utlöper senare, den sålunda bestämda slutdagen gälla; förnyas registreringen sedermera enligt den nya lagen, skall registreringsperioden beräknas som i första punkten sägs.

Då efter lagens ikraftträdande förnyelse första gången sökes av registrering, som förut blivit förnyad, må utan hinder av vad i 23 § sägs ansökningen göras ett år innan den löpande registreringsperioden skulle utgå enligt äldre lag.

57 §.

Registrering, som meddelats enligt lagen om skydd för varumärken, må hävas enligt 25 § första stycket nya lagen endast såframt registreringen jämväl kunnat enligt 10 § förstnämnda lag bringas att upphöra.

Talan om hävande enligt 25 § andra stycket av registrering, som meddelats enligt lagen om skydd för varumärken, må, om anspråket grundas på att märket ej varit i bruk under de fem senaste åren, ej väckas före utgången av år 1962.

58 §.

Beträffande skadestånd för varumärkesintrång som ägt rum innan lagen trätt i kraft skall gälla, utom vad som finnes stadgat om tioårig preskription, att talan är förlorad om den ej väckes senast år 1965.

Vad i 42 § föreskrives skall äga motsvarande tillämpning med avseende å intrång som nu sagts.

Förslag

till

Kollektivmärkeslag

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Förening av näringsidkare kan, på motsvarande sätt som enligt varumärkeslagen gäller för enskild näringsidkare, genom registrering eller inarbetning förvärva ensamrätt till varumärke eller annat varukännetecken att av medlem användas för varor eller tjänster, som han tillhandahåller i sin rörelse.

Offentlig myndighet, stiftelse eller sammanslutning, som bedriver kontroll av varor eller tjänster, kan ock förvärva ensamrätt till varumärke eller annat varukännetecken att användas för varor eller tjänster, vilka äro föremål för kontroll.

Varumärke som avses i denna lag kallas kollektivmärke.

2 §.

Om varukännetecken som avses i 1 § skall, där ej annat följer av vad nedan sägs, i tillämpliga delar gälla vad om varumärke och annat varukännetecken är stadgat i varumärkeslagen eller eljest.

3 §.

Ansökan om registrering av kollektivmärke skall, förutom uppgifter varom stadgas i 17 § varumärkeslagen, innehålla uppgift jämväl om de bestämmelser, enligt vilka märket må användas. Bifalles ansökningen, intages uppgiften i varumärkesregistret.

Om bestämmelserna senare ändras, åligger det märkets innehavare att för införande i registret anmäla den ändrade lydelsen.

4 §.

I fråga om registrerat kollektivmärke skall anteckning i registret om överlåtelse av märket medgivas under förutsättning att märket i den nye innehavarens hand icke uppenbarligen är ägnat att vilseleda allmänheten.

5 §.

Registrering av kollektivmärke må hävas, förutom av skäl som angives i 25 § varumärkeslagen, jämväl om gällande bestämmelser för märkets användning ej rätteligen anmälts till registret eller om märket användes på sådant sätt, att allmänheten vilseledes. Talan må föras av myndighet som

Konungen bestämmer, så ock av envar som lider förfång av registreringen eller märkets användning ävensom av sammanslutning av berörda näringsidkare.

6 §.

I mål om intrång i rätt till varukännetecken som avses i denna lag skall endast kännetecknets innehavare anses som målsägande. Denne äger föra talan om ersättning även för skada, tillfogad annan som är berättigad att använda kännetecknet.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961. De i varumärkeslagen meddelade övergångsbestämmelserna skola äga motsvarande tillämpning.

Förslag

till

Lag

om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

I näringsverksamhet må ej utan vederbörligt tillstånd i varumärke eller annat kännetecken för varor eller tjänster användas statsvapen, statsflagga eller annat statsemblem, statlig kontroll- eller garantibeteckning, annan beteckning, vilken såsom hänsyftande på svenska staten giver kännetecknet en officiell karaktär, eller svenskt kommunalt vapen, som är vederbörligen fastställt eller av ålder brukat.

Statsvapen må icke heller på annat sätt än som kännetecken användas i näringsverksamhet utan vederbörligt tillstånd.

Vad i denna paragraf stadgas gäller ock beteckning, som lätt kan förväxlas med sålunda skyddad beteckning.

2 §.

Bryter någon uppsåtligen eller av oaktsamhet, som ej är ringa, mot vad i 1 § stadgas, straffes med dagsböter, där ej gärningen enligt annat lagrum är belagd med strängare straff.

3 §.

Konungen äger meddela föreskrifter angående ordningen för att söka tillstånd som avses i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961; dock att den som före lagens ikraftträdande lovligen brukade viss beteckning skall äga alltjämt utan tillstånd bruka den till utgången av år 1965.

Genom denna lag upphäves lagen den 23 mars 1934 (nr 63) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar.

Förslag
till
Lag
om ändrad lydelse av 9 § lagen den 29 maj 1931 (nr 152) med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens

Härigenom förordnas, att 9 § lagen den 29 maj 1931 med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens[1] skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
9 §.	
Använder någon — — — — — — uppkommen skada.	
Lag samma vare, där någon i näringsverksamhet eller eljest offentliggör eller mångfaldigar litterärt eller musikaliskt verk eller verk av bildande konst under egenartad titel eller diktat namn, varigenom lätt kan föranledas förväxling med annans förut offentliggjorda verk eller dess upphovsman, och gärningen sker med uppsåt att framkalla sådan förväxling.	*Vad i denna paragraf stadgas skall icke äga tillämpning, där det kännetecken, med vilket förväxling kan äga rum, är skyddat enligt varumärkes- eller kollektivmärkeslagen.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961.

[1] Senaste lydelse se SFS 1942: 246. Andra stycket i gällande lydelse skall utgå enligt förslag i prop. 1960: 17.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 juni 1960.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, LINDHOLM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, af GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga rörande *ny varumärkeslag m. m.* samt anför därvid följande.

Genom beslut den 10 juni 1949 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för justitiedepartementet att utse sakkunniga för utredning rörande revision av varumärkes- och firmalagstiftningen samt vad därmed äger samband. Med stöd av bemyndigandet tillkallades genom beslut den 22 nämnda månad såsom sakkunniga professorn G. A. Eberstein, tillika ordförande, överingenjören vid aktiebolaget Electrolux G. Dahl, numera justitierådet N. E. Hedfeldt, direktören hos Skånes handelskammare G. Jacobsson, advokaten N. G. Köhler, ledamoten av riksdagens första kammare, dåvarande redaktören Ulla Lindström samt numera generaldirektören Å. C. von Zweigbergk. Sedan fru Lindström utnämnts till statsråd, entledigades hon från sakkunniguppdraget den 21 september 1954. De sakkunniga har antagit benämningen varumärkes- och firmautredningen.

Till sekreterare utsågs den 22 juni 1949 numera byråchefen C. A. Uggla, och till biträdande sekreterare förordnades den 26 april 1956 numera t. f. förste byråsekreteraren G. Deijenberg.

Utredningen, som i en första etapp till behandling upptagit frågan om ny varumärkesrättslig lagstiftning, har den 9 januari 1958 avgivit betänkande med förslag till varumärkeslag (SOU 1958: 10). Förslaget bygger i det väsentliga på resultat som uppnåtts vid överläggningar med motsvarande sakkunniga i Danmark, Finland och Norge.

Över betänkandet har efter remiss yttranden avgivits av Svea hovrätt, riksåklagarämbetet, som bifogat yttranden från t. f. statsåklagaren i Stockholm, statsåklagaren i Göteborg och Föreningen Sveriges stadsfiskaler, medicinalstyrelsen, som bifogat yttranden från statens farmacevtiska laboratorium, Svenska farmakopékommittén och Specialitetsnämnden, statskontoret, statistiska centralbyrån, statens heraldiska nämnd, lantbruksstyrelsen, som bifogat yttranden från Sveriges utsädesförening och W. Weibull aktie-

bolag, statens centrala frökontrollanstalt, kommerskollegium, som bifogat yttranden från Stockholms handelskammare, Östergötlands och Södermanlands handelskammare, Skånes handelskammare, handelskammaren i Göteborg, handelskammaren i Gävle, Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare, Smålands och Blekinge handelskammare, Gotlands handelskammare, Västergötlands och Norra Hallands handelskammare, handelskammaren i Karlstad, Norrbottens och Västerbottens läns handelskammare samt handelskammaren för Örebro och Västmanlands län, sjöfartsstyrelsen, patent- och registreringsverket, näringsfrihetsrådet, statens pris- och kartellnämnd, överståthållarämbetet, länsstyrelsen i Uppsala län, som bifogat yttrande från handelskammaren i Gävle, länsstyrelsen i Östergötlands län, som bifogat yttranden från Östergötlands och Södermanlands handelskammare samt från Östergötlands köpmannaförbund, länsstyrelsen i Hallands län, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, länsstyrelsen i Västernorrlands län, som bifogat yttrande från Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare, Stockholms rådhusrätt och namnrättskommittén.

Yttranden över betänkandet har därjämte efter remiss avgivits av Jernkontoret, Sveriges standardiseringskommission, Sveriges advokatsamfund, Sveriges industriförbund, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges redareförening, Svenska bankföreningen, Svenska försäkringsbolags riksförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation, Svenska försäljnings- och reklamförbundet, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges lantbruksförbund, Apotekarsocieteten, Läkemedelsindustriföreningen, Kooperativa förbundet, Svenska tidningsutgivareföreningen, som åberopat det av Svenska försäljnings- och reklamförbundet avgivna yttrandet, Svenska patentombudsföreningen, Svenska industriens patentingenjörers förening, Svenska föreningen för industriellt rättskydd, Svenska annonsörers förening och Representantföreningen för utländska farmacevtiska industrier. Yttranden har dessutom inkommit från Annonsbyråernas förening, Svensk industriförening och Wermländska inmätningsföreningen.

Tillfälle att avge yttrande över betänkandet har vidare beretts Varudeklarationsnämnden, Svenska trafikföretagens råd, Svenska handelsagenters förening, Konsultativa reklambyråers förbund, Svenska bokförläggareföreningen och Föreningen svensk fackpress. Dessa organisationer har emellertid icke inkommit med yttrande.

Sedan ärendet varit föremål för överväganden inom justitiedepartementet, anhåller jag att få upptaga det till behandling.

I. Huvuddragen i lagstiftningen

Gällande rätt

De grundläggande varumärkesrättsliga bestämmelserna är givna i *lagen den 5 juli 1884 om skydd för varumärken.* Ändringar i denna har skett genom lagar den 5 mars 1897, den 16 juni 1905, den 7 augusti 1914, den 15 mars 1918, den 25 februari 1921, den 3 maj 1929, den 16 maj 1930, den 23 mars 1934, den 27 april 1951 och den 20 mars 1953.

Enligt varumärkeslagen är skyddet beroende av registrering. I 1 § stadgas, att envar som här i riket idkar fabriks- eller hantverksrörelse, jordbruk, bergsbruk, handel eller annan näring må, jämte det han äger rätt att såsom varumärke begagna sitt namn eller sin firma eller namnet å honom tillhörig fast egendom, genom registrering i enlighet med nämnda lags föreskrifter förvärva uteslutande rätt att begagna särskilt varumärke, för att i den allmänna handeln skilja sina varor från andras. Registrering sker i varumärkesregistret, som enligt en med stöd av 2 § utfärdad kungörelse den 6 juni 1918 (nr 384) föres av patent- och registreringsverket.

Endast vissa slag av varumärken kan registreras. Enligt 4 § 1 mom. fordras sålunda, att märket antingen utgör figurmärke — vartill även hänföres märke bestående av siffror, bokstäver eller ord, som har så »egendomlig form» att märket kan anses som figurmärke — eller också består av ord, som kan anses såsom en för vissa i ansökningen uppgivna varuslag särskilt uppfunnen benämning, vilken ej avser att ange varans ursprung, beskaffenhet, bestämmelse, myckenhet eller pris.

Till skydd för vissa allmänna och enskilda intressen är i 4 § uppställda särskilda registreringshinder. Varumärke må enligt 2 mom. ej registreras, om däri obehörigen intagits annat namn eller annan firma än sökandens eller namnet på annans fasta egendom. Detsamma gäller enligt 3 mom., om i märket utan vederbörligt tillstånd intagits statsvapen, statsflagga eller annat statsemblem, statlig kontroll- eller garantibeteckning för varor av samma eller liknande slag som de, vilka rätten till varumärket skulle komma att omfatta, annan beteckning, vilken såsom hänsyftande på svenska staten ger märket en officiell karaktär, svenskt kommunalt vapen eller ock beteckning, som lätt kan förväxlas med de nu omförmälda. Enligt 4 mom. får varumärke ej registreras, om det innehåller framställningar som kan väcka förargelse. I 5 mom. stadgas registreringshinder, om märket är helt och hållet likt varumärke, som redan är för annans räkning registrerat eller behörigen anmält till registrering, eller med dylikt märke företer sådan likhet, att, oaktat skiljaktigheter i vissa delar, märkena i sin helhet lätt kan förväxlas. Slutligen gäller enligt 6 mom., att märke ej må registreras om det är helt och hållet likt eller lätt kan förväxlas med märke, som redan är här i riket för annan inarbetat såsom i handeln gällande varukännetecken.

För att förhållande som avses i 5 och 6 mom. skall vara registreringshinder fordras dock, att bägge märkena gäller varor av samma eller liknande slag.

Genom registrering av varumärke erhåller innehavaren en ensamrätt till dess användning såsom individualiseringsmedel för varor. Rätten omfattar enligt 1 § tredje stycket alla slag av varor, där den ej vid registreringen blivit inskränkt till vissa varuslag; härvid bör erinras om att ordmärke enligt vad förut anförts endast kan registreras för särskilt uppgivna varuslag. Om det närmare innehållet i ensamrätten saknas positivt stadgande i varumärkeslagen. Rättens innehåll framgår emellertid indirekt av bestämmelserna i 12 § om påföljder vid intrång. Enligt dessa bestämmelser skall straff och skadeståndsskyldighet ådömas den som i näringsverksamhet i vissa närmare angivna fall obehörigen använder varumärke, som han vet vara för annans räkning registrerat. Detta gäller först och främst om han sätter varumärket på varor, vilka han saluför eller eljest tillhandahåller, eller på kärl eller omslag (emballage), i vilka de förvaras. Vidare anges fall, då han för kännetecknande av sina varor brukar varumärket på anslag, skylt eller därmed jämförlig anordning eller i annons, cirkulär, prospekt, priskurant, bruksanvisning eller annan affärshandling. Slutligen nämnes, att han inför till riket, saluför eller eljest tillhandahåller varor, vilka honom veterligen är olagligen märkta.

Reglerna om straff och skadestånd avser enligt 13 § icke blott användning av märket i oförändrat skick utan även av märke som därmed lätt kan förväxlas.

Skyddstiden för registrerat varumärke är i 9 § bestämd till tio år från registreringsdagen. Skyddet kan emellertid förnyas, varje gång för tio år från dagen för förnyelsen.

I vissa fall kan registrering hävas. Enligt 10 § första stycket skall sålunda, om Kungl. Maj:t på därom gjord anmälan finner att varumärke på grund av 4 § 3 eller 4 mom. ej bort registreras, märket avföras ur registret. Enligt 10 § andra stycket äger i fall, då registrering skett av varumärke, vilket endast består av sådant tecken eller märke, som allmänneligen nyttjas i viss näring, varje idkare av sådan näring rätt att fordra registreringens upphävande. Enahanda rätt tillkommer den som eljest förmenar, att registrering av varumärke skett honom till förfång. I nu anförda fall skall talan om registreringens hävande föras vid domstol.

Om registrerat varumärke innehåller siffror, bokstäver eller ord, som enligt 4 § icke kan ensamma för sig registreras såsom varumärke, eller om det endast eller till en del består av sådant tecken eller märke, som allmänneligen nyttjas i viss näring, saknar registreringen i dessa delar rättsverkan även om den formellt ej häves; enligt 7 § skall registreringen i dessa fall ej utgöra hinder för annan att använda samma beteckningar såsom varumärke eller del av varumärke.

I fråga om överlåtelse av varumärke stadgas i 8 § andra stycket, att rätten till registrerat märke ej må överlåtas annorledes än tillsammans

med den rörelse inom riket, för vilken det begagnas. I nämnda lagrum stadgas vidare, att om rörelse överlåtes till annan ägare, övergår rätten till registrerat varumärke, som begagnas för rörelsen, från överlåtaren till den nye ägaren, där ej avtal sker, att märkesrätten må av den förre behållas, eller att bägge må använda märket för olika slag av varor.

På grund av inskränkningen i rätten att överlåta varumärke anses sådant vara undandraget utmätning. Däremot anses det kunna ingå i konkursbo tillsammans med konkursgäldenärens rörelse.

Ett spörsmål som icke regleras i lagen är huruvida varumärkeshavare äger upplåta rätt till annan att använda märket, s. k. licens, utan att detta i och för sig medför att rätten till märket går förlorad. I praxis antages sådan licens kunna ges.

Vid sidan av näringsidkare nämner varumärkeslagen såsom innehavare av varumärkesrätt också förening, som är bildad inom riket för tillvaratagande av näringsidkares intressen, även om föreningen icke själv driver näring; sådan förening kan genom registrering förvärva uteslutande rätt för sina medlemmar att begagna visst varumärke, föreningsmärke (1 § andra stycket). Beträffande dylikt märke gäller i huvudsak samma regler som för vanliga varumärken. I några avseenden har dock uppställts särbestämmelser.

De i 1 § angivna s. k. naturliga varubeteckningarna namn, firma och fastighetsnamn kan ej registreras. De åtnjuter emellertid skydd enligt varumärkeslagens straff- och skadeståndsbestämmelser i väsentligen samma omfattning som registrerade varumärken.

Angående varumärkeslagens tillämpning i internationellt hänseende stadgas i 16 § att Kungl. Maj:t, efter avtal med främmande stat och under förutsättning av ömsesidighet, äger förordna, att skydd för varumärke enligt lagen må tillkomma även den som utom riket driver sådan näring som omförmäles i 1 §, ävensom förening, som är bildad utom riket för tillvaratagande av näringsidkares intressen, även om föreningen icke driver näring, som nu sagts. I hithörande fall gäller en del specialregler.

Beträffande skydd för varukännetecken är, utom varumärkeslagen, även bestämmelserna i *9 § första stycket i lagen den 29 maj 1931 med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens* av betydelse. Enligt detta stadgande, som infördes år 1942, gäller att straff och skadestånd skall ådömas den som i utövning av näringsverksamhet använder namn, firma, varumärke, utstyrsel eller annat kännetecken, som lätt kan förväxlas med förut här i riket inarbetat kännetecken för annans näringsverksamhet eller däri utbjudna varor eller prestationer, om det sker med uppsåt att framkalla sådan förväxling. Att stadgandet endast är tillämpligt på uppsåtligt intrång har motiverats av dess i viss mån provisoriska natur. I förarbetena till stadgandet uttalades, att detta borde betraktas endast som ett första steg på vägen till ett fullständigt förväxlingsskydd. Man begränsade därför lagstiftningen till de mera svårartade fall, som ansågs böra straffbeläggas. För tillämpligheten av stad-

gandet är det utan betydelse om inarbetaren driver sin rörelse här i riket eller utomlands. Av betydelse är endast, att inarbetning föreligger här i landet.

I visst sammanhang med varumärkesrätten står bestämmelserna i *lagen den 23 mars 1934 om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar*. Lagen skyddar statsvapen, statsflagga eller annat statsemblem, statlig kontroll- eller garantibeteckning för varor av samma eller liknande slag som det för vilket beteckningen brukas, annan beteckning, vilken såsom hänsyftande på svenska staten äger en officiell karaktär, och svenskt kommunalt vapen. Skyddet består i att det är straffbelagt att i näringsverksamhet använda märke, innehållande skyddad beteckning, på varor och emballage m. m.

Pariskonventionen

Sverige har sedan den 1 juli 1885 varit anslutet till *Pariskonventionen av år 1883 för skydd av den industriella äganderätten* och därmed medlem av den s. k. Parisunionen. Härigenom har Sverige åtagit sig vissa förpliktelser med avseende på bl. a. skyddet av varumärken, tillhörande näringsidkare, vilka icke driver sin verksamhet här i riket.

Pariskonventionen har reviderats vid återkommande revisionskonferenser; sådana har hållits i Bryssel 1900, i Washington 1911, i Haag 1925 och i London 1934. Sedan utredningen avgivit sitt betänkande har en ny revisionskonferens hållits i Lissabon hösten 1958.

För närvarande tillhör 48 länder Parisunionen. Endast några få europeiska stater står utanför, bland dem Island och Sovjetunionen.

Sedan den 1 juli 1953 är Sverige anslutet till Londontexten. Med anledning av denna anslutning har utfärdats *kungörelsen den 22 maj 1953 (nr 319) med bestämmelser i fråga om skydd för vissa främmande patent, mönster och varumärken*.

Det industriella rättsskyddet har enligt Pariskonventionen till föremål patent, nyttighetsmodeller, industriella mönster och modeller (mönster), fabriks- eller handelsmärken (varumärken), firma samt ursprungsbeteckningar ävensom undertryckande av illojal konkurrens (artikel 1). Konventionen bygger på två huvudprinciper. Den ena är att de, som är medborgare eller bosatta eller driver näring i något unionsland, i övriga unionsländer skall åtnjuta samma förmåner beträffande det industriella rättsskyddet som landets egna medborgare (artiklarna 2 och 3). Den andra är, att ett visst minimum av industriellt rättsskydd alltid skall tillkomma de enligt konventionen berättigade, även om de egna medborgarna icke åtnjuter motsvarande rättigheter; reglerna härom är givna i artiklarna 4—11. För innehållet i dessa regler hänvisas till betänkandet s. 39 ff.

Utredningen

Enkät till näringslivet. Utredningens betänkande bygger i viss utsträckning på en enkät rörande synpunkter och önskemål i fråga om den blivande lagstiftningen, som utredningen låtit företaga inom näringslivet och andra berörda kretsar. Sammanlagt har 38 organisationer och offentliga organ uttalat sig för utredningen; dessutom har ett betydande antal enskilda företag och även privatpersoner inkommit med uttalanden. De tillfrågade organisationerna och offentliga organen har sedermera remissvägen yttrat sig över utredningens förslag.

Varumärkets betydelse i det moderna samhället. I ett inledande avsnitt om varumärkets betydelse i det moderna samhället framhåller utredningen, att under de drygt sjuttio år som gått sedan gällande varumärkeslag trädde i kraft en revolutionerande utveckling ägt rum i fråga om både produktion och distribution av varor. Betydelsen av hantverksmässigt framställda varor har kvantitativt avtagit starkt och i stället har den industriella massproduktionen slagit under sig allt större områden. Varor som under ett bestämt varumärke, vilket uppfattas som en viss garanti för oförändrade egenskaper eller kvalitet, tillverkas och salubjudes i enheter eller förpackningar avsedda för den slutliga avnämaren, s. k. märkesvaror, har kommit att spela en allt större roll. Väsentliga delar av den moderna industrien är nu uteslutande eller huvudsakligen sysselsatta med tillverkningen av märkesvaror. De viktigaste varuslagen, bland vilka märkesvaror numera dominerar, är livsmedel, njutningsmedel, toalettartiklar, tvättmedel, läkemedel, åtskilliga petroleumprodukter och andra kemisk-tekniska varor, beklädnadsartiklar ävensom maskiner och apparater av olika slag, såsom lantbruks- och hushållsmaskiner, bilar och motorcyklar samt radioapparater. I anslutning härtill understryker utredningen, att jämsides med den industriella och kommersiella utvecklingen mot ett överhandtagande märkesvarusystem också en motsvarande utveckling och ökning ägt rum på reklamens område. Här spelar även märkesvarureklamen numera en mycket betydande roll. Uppenbarligen är det nödvändigt för den företagare, som nedlägger kostnader på reklam, att hans vara i reklamen kan effektivt individualiseras, särskiljas från konkurrerande företags varor av samma eller liknande slag. Härför fordras, att varan reklameras och tillhandahålles under ett bestämt individualiseringsmedel, d. v. s. varumärke, varuutstyrsel eller annat varukännetecken. Varukännetecknen och särskilt varumärkena kommer härigenom att ingå som ett nödvändigt moment i den moderna ekonomiens massproduktion och massdistribution.

Utredningen framhåller vidare, att varukännetecknens betydelse ingalunda är inskränkt till handeln med märkesvaror i trängre mening. De användes även för praktiskt taget alla andra varor, liksom märken i allt större omfattning begagnas för att individualisera olika tjänster som tillhandahål-

les i näringsverksamhet. Alldeles särskilt oumbärliga har varukännetecknen blivit i och med utbredningen av systemet med självbetjäning i detaljhandeln. Om de nu aktuella strävandena efter större gemensamma marknader leder till praktiska resultat, kan detta väntas ytterligare främja utbredningen av märkesvaror och därmed öka varumärkesrättens betydelse.

I fortsättningen framhålles att för allmänheten, konsumenterna, tjänar varumärkena till ledning vid valet mellan olika konkurrerande varor. Genom varumärket kan köparen identifiera den speciella vara, som han har anledning tro bäst motsvara hans särskilda behov och önskemål. I varumärket ser han ett slags garanti för att varan besitter de egenskaper eller den kvalitet han förbinder med en viss tillverkning eller vant sig att finna hos denna. Genom att märket på detta sätt kan vägleda köparen till det inköp han ur sina synpunkter med hänsyn till behov, önskemål, pris och kvalitet anser mest förmånligt, har varumärket förmåga att stimulera en verksam konkurrens mellan olika förtagare. Enligt utredningens mening är varumärket till följd härav den kanske mest betydelsefulla av de olika faktorer som kan främja konkurrensen enskilda företagare emellan.

Sammanfattningsvis uttalar utredningen som sin åsikt att varumärkesskyddet uppbäres av både enskilda och allmänna intressen, vilka kan sägas i allt väsentligt väl harmoniera med varandra. Utredningens på denna grunduppfattning baserade förslag innebär ett i olika hänseenden förstärkt varumärkesrättsligt skydd.

Sammanfattning av utredningens förslag. Utredningens förslag innefattar i formellt avseende en ny varumärkeslag, uppdelad på nio avsnitt. I fråga om varukännetecken som användes av förening av näringsidkare m. fl. föreslås bestämmelser i en särskild kollektivmärkeslag. Därjämte framlägges förslag till ny lag om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar, som skall ersätta den nu gällande lagen den 23 mars 1934 i samma ämne.

Förslaget till varumärkeslag omfattar, i motsats till gällande lag som i huvudsak endast behandlar skydd på grund av registrering, både registrerade och oregistrerade kännetecken (1—3 §§). En annan utvidgning är att skydd skall kunna förvärvas icke blott, såsom för närvarande, av näringsidkare som tillverkar eller driver handel med varor utan även av företag som endast utför tjänster, t. ex. försäkringsbolag, rederier och tvättinrättningar (1 §).

Såsom primär form för vinnande av skydd uppställes alltjämt registrering (1 §). Med skydd på grund av registrering har emellertid likställts skydd genom inarbetning (2 §). Dock föreslås speciella regler till förmån för registreringshavare i syfte att göra registreringsinstitutet mera lockande. Bl. a. skall registrering efter en femårig preklusionstid icke kunna angripas med vissa former av ogiltighetstalan (8 §).

För varukännetecken som är i bruk men varken registrerats eller inarbetats föreslås ett begränsat skydd, bestående i att annan än brukaren

icke skall kunna för sin räkning registrera märket, om han känner till att det redan tagits i bruk (14 § 7)).

Liksom för närvarande skall namn och firma skyddas utan registrering eller inarbetning (3 §). Däremot har icke skyddet för fastighetsnamn såsom varukännetecken bibehållits.

Såsom varumärke räknas enligt förslaget figurer, ord, bokstäver och siffror samt säregen varuutstyrsel (1 §). För samtliga kan registrering ifrågakomma, vilket i fråga om bokstäver, siffror och varuutstyrsel innebär en utvidgning jämfört med gällande rätt. Varumärkesregistret skall däremot icke vara öppet för andra varukännetecken än varumärken, såsom slagord (slogan) och annan utstyrsel än varuutstyrsel. Sådana kännetecken kan dock vinna skydd, ehuru blott genom inarbetning. En mellanställning intar enligt förslaget nyssnämnda bokstavs- och siffermärken; dessa är varumärken och därför i princip registrerbara, men enligt en specialregel får de ej registreras innan de inarbetats (13 §).

Särskiljningsförmåga uppställes i förslaget som ett allmänt krav för skydd (13 §). Varumärke som anger varans art, beskaffenhet, mängd, ursprungsort o. s. v., s. k. deskriptiva märken, anses icke i och för sig äga särskiljningsförmåga. Enligt en uttrycklig bestämmelse skall dock vid bedömandet härav hänsyn tagas till alla faktiska omständigheter och särskilt till den tid och omfattning märket varit i bruk. Härigenom blir det möjligt att beakta den speciella betydelse som användningen kan ge åt eljest deskriptiva märken, och i sådant fall blir registrering möjlig trots föreliggande deskriptivitet.

En viss mildring av nuvarande tämligen stränga praxis vid bedömningen av särskiljningsförmåga förordas av utredningen. Denna rekommendation gäller både figurmärken och ordmärken.

Rätten till varukännetecken innebär att annan än innehavaren icke må i näringsverksamhet använda förväxlingsbart kännetecken. Enligt förslaget omfattar denna ensamrätt alla former för användning; en nyhet är att här avses även sådan som blott sker muntligen (4 §). I särskilda bestämmelser klarlägges under vilka betingelser annan än innehavaren äger använda visst kännetecken för s. k. icke-originala reservdelar och liknande samt för begagnade varor, som ursprungligen utgått från innehavarens rörelse men sedan blivit reparerade eller iståndsatta av annan än denne. Liksom hittills skall ensamrätten i princip endast gälla mot varumärkets begagnande för varor av samma eller liknande slag som de, vilka omfattas av registreringen eller täckes av inarbetningen (6 §). För kännetecken som är synnerligen starkt inarbetat och känt inom vida kretsar av allmänheten skall dock skyddet kunna avse begagnande även för andra varor; detta skall gälla även i vissa andra fall om kännetecknets renommé särskilt lätt skulle kunna skadas.

Särskilda regler har uppställts till lösande av stridiga anspråk på visst varumärke (7—10 §§).

Rörande registreringsförfarandet föreslås ett par praktiskt

betydelsefulla nyheter. Ansökan om registrering av varumärke skall — sedan patentverkets prövning givit vid handen att den kan bifallas — kungöras, så att den som anser att hans rätt skulle trädas för nära av en registrering får tillfälle att göra invändning mot ansökningen (20 §). Dylikt s. k. uppbudsförfarande tillämpas sedan gammalt vid behandlingen av patentansökningar och motiveras av en önskan om större rättssäkerhet både för sökanden och för andra som kan beröras av beviljad registrering. Inom varumärkesrätten blir förfarandet av betydelse särskilt med hänsyn till förekomsten av oregistrerade varukännetecken, vilka patentverket ej har förutsättningar att känna till, samt till den redan nämnda regeln att registrering efter fem år ej kan angripas med ogiltighetstalan.

Vidare föreslås att de varuslag, som registrering av varumärke skall avse, indelas i särskilda klasser enligt ett internationellt varuklassystem (16 §), som redan nu användes i åtskilliga länder, bl. a. Storbritannien, Frankrike och Italien. Härvid skall registreringsavgiften sättas i relation till antalet klasser inom vilka sökanden önskar registreringsskydd. En på dylikt sätt anordnad klassregistrering antages på längre sikt komma att avsevärt lätta nu rådande trängsel i varumärkesregistret och samtidigt förenkla prövningen av registreringsärendena. Utredningen tillstyrker i anslutning härtill, att en i Nice 1957 träffad internationell överenskommelse om det ifrågavarande klassystemet ratificeras från svensk sida i samband med den nya lagens ikraftträdande.

Beträffande registrerings upphörande föreslås bl. a. att frågor härom endast skall kunna prövas av domstol; det allmännas intresse i förevarande sammanhang tillgodoses genom en bestämmelse om talerätt för myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer (26 §). I samband med de olika hävningsgrunderna har utredningen tagit upp det inom varumärkesrätten livligt diskuterade spörsmålet om s. k. degeneration av varumärke. Härmed avses att märket övergår från att vara en enskild näringsidkares särskilda kännetecken för hans vara till att bli en allmänt begagnad term för vara av visst slag oberoende av dess kommersiella ursprung. I sådana fall medger förslaget att talan föres om hävande av registreringen (25 §), men det understrykes starkt i motiven att kraven på bevisning om att förvandlingen fullbordats skall ställas höga. För att motverka förlust av varumärkesrätt på grund av degeneration föreslås att innehavare av registrerat varumärke skall kunna fordra av utgivare av uppslagsverk och liknande att varumärket ej återges däri, utan att dess karaktär av varumärke anges (11 §).

Enligt förslaget skall registrerat varumärke kunna överlåtas fristående från den rörelse, till vilken den hör (33 §). Upplåtelse av licens att begagna varumärke förklaras uttryckligen tillåten (34 §).

En principiellt betydelsefull nyhet i förslaget är att däri upptagits regler avsedda att skydda allmänheten mot vilseledande genom varumärke. Vilseledande varumärke skall ej få registreras (14 §). Ej heller skall separat överlåtelse eller licensupplåtelse av registrerat varumärke få antecknas i varumärkesregistret, om dess användning av den nye innehavaren är ägnad

att vilseleda allmänheten (33 och 34 §§). Registrering av vilseledande märke skall vidare kunna hävas av domstol (25 §), och härjämte skall domstol äga meddela förbud mot användningen av kännetecken som vilseleder, och detta vare sig det är registrerat eller icke (36 §).

Vad angår varumärken, som innehas av utländsk näringsidkare, är utredningens förslag så utformat, att det ger det skydd som kräves av Pariskonventionens Londontext.

I *förslaget till kollektivmärkeslag* har upptagits bestämmelser om kollektivmärken, varmed avses märken brukade av medlemmarna i föreningar av näringsidkare samt kontroll- och garantimärken, däribland även standardiseringsmärken. Rätt till dylika märken skall enligt förslaget kunna förvärvas genom registrering eller inarbetning på motsvarande sätt som, enligt förslaget till varumärkeslag, gäller enskild näringsidkares märken. Även i övrigt skall i de flesta avseenden gälla samma eller motsvarande regler som om andra varukännetecken. Såsom innehavare godtages icke endast förening av näringsidkare utan även offentlig myndighet, stiftelse eller sammanslutning, som bedriver kontroll av varor eller tjänster.

Enligt *förslaget till lag om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar* skall de nya reglerna gälla även med avseende på användningen av skyddad beteckning som kännetecken för tjänster. I övrigt innehåller förslaget i sak icke några större nyheter jämfört med den nuvarande lagen.

Med hänsyn till att den föreslagna nya varumärkeslagen skall omfatta även skydd på grund av inarbetning, föreslås att tillämpningsområdet för de härom i *lagen mot illojal konkurrens* givna reglerna i motsvarande mån inskränkes.

Remissyttrandena

Utredningens förslag har genomgående fått ett gynnsamt mottagande i remissyttrandena och det anses i allmänhet väl ägnat att läggas till grund för lagstiftning.

Som helhetsomdöme uttalar *Svea hovrätt*, att utredningen med det internationella konventionssystemet som utgångspunkt och under hänsynstagande till önskemål från de övriga nordiska länderna vid avvägningen mellan de olika intressen och synpunkter som gör sig gällande på det varumärkesrättsliga området i allt väsentligt kommit fram till lämpliga lösningar. Liknande uttalanden göres av *kommerskollegium* och *Sveriges advokatsamfund*.

Stockholms handelskammare framhåller, att de önskemål som vid den av utredningen företagna enkäten från olika håll framförts i stor utsträckning vunnit beaktande i förslaget, varför detta i en omfattning som icke är vanlig inom svenskt lagstiftningsarbete torde bygga på en dokumenterad uppfattning hos dem som är närmast berörda av förslaget. Även *Kooperativa förbundet*, *Svenska föreningen för industriellt rättsskydd* och *Sveriges in-*

dustriförbund understryker, att förslaget bygger på ett synnerligen förtjänstfullt utredningsarbete.

Sveriges industriförbund berör varumärkesrättens förhållande till konkurrensrätten i övrigt och framhåller, att det hade varit värdefullt, om utredningen samtidigt hade kunnat presentera förslag beträffande alla de delar av konkurrensrätten, vilka ingår i utredningsuppdraget. Hela denna sektor hade då kunnat bedömas i ett sammanhang. Detta har dock av utredningstekniska skäl ej varit möjligt. Förbundet anser sig emellertid böra understryka, att de olika delarna av immaterialrätten har ett sådant samband med varandra, att det då en ny firmalag eller ny lag mot illojal konkurrens en gång genomföres, kan visa sig nödvändigt att på vissa punkter jämka den lagstiftning, varom förslag nu framlagts.

Ett flertal remissinstanser uttrycker sin tillfredsställelse över, att förslaget tillkommit genom nordiskt samarbete och att därvid så stor överensstämmelse mellan de olika nordiska lagförslagen uppnåtts. I samband därmed pekas i några fall på den betydelse som den uppnådda överensstämmelsen kan få för den nordiska ekonomiska enheten. *Sveriges köpmannaförförbund* framhåller, att det samnordiska lagstiftningsarbetet på detta som på andra områden fyller en viktig uppgift och ökar förutsättningarna för den internordiska kommunikation som pågår i olika avseenden och som blir följden av en gemensam nordisk marknad. *Handelskammaren i Gävle* beklagar emellertid, att man icke lyckats komma fram till i varje detalj överensstämmande lagförslag under det nordiska samarbetet på varumärkesområdet, och förmenar, att därest så skett, skulle detta ha underlättat en anslutning till de s. k. sexmaktsstaternas pågående uniformering av varumärkeslagstiftningen och kanske även framdeles ha lett till en europeisk konvention om denna genom OEEC:s medverkan. Mest aktuellt synes handelskammaren vara, att frågan om en gemensam registreringsmyndighet för de nordiska länderna upptages till behandling. Liknande synpunkter framföres av *Skånes handelskammare.*

Överståthållarämbetet betonar värdet av att förslaget ansluter till internationella överenskommelser inom ifrågavarande rättsområde. I samma riktning uttalar sig *Svensk industriförening,* som även framhåller önskvärdheten av en gemensam europeisk varumärkeslagstiftning.

Flera remissinstanser uttalar, att de i viss utsträckning känt sig bundna av det efter samnordiska överläggningar utarbetade förslaget och därför ålagt sig stor restriktivitet när det gällt att föreslå ändringar däri.

Utredningens allmänna uttalanden rörande varumärkets betydelse för det ekonomiska livet, särskilt såsom konkurrensbefrämjande faktor föranleder yttranden från några håll. I samma riktning som utredningen uttalar sig *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* och *Skånes handelskammare. Annonsbyråernas förening* understryker, att en väl utbyggd varumärkesrätt är en av huvudförutsättningarna för en effektiv reklam, men betonar samtidigt, att varumärkesskyddet icke får bli så omfattande, att den legitima konkurrensen hind-

ras och en monopolisering av kännetecken och symboler möjliggöres. Enligt föreningens mening har dessa synpunkter på ett utomordentligt sätt tillgodosetts av utredningen.

Några remissinstanser framhåller, att varumärket även kan ha en konkurrensbegränsande effekt, varvid särskilt anföres att väl inarbetade märkesvaror kan sägas åtnjuta ett kvasimonopol, som försvårar för konsumenterna att göra korrekta pris- och kvalitetsjämförelser; det framhålles också att märkesvaror i stor omfattning blivit föremål för bruttoprisbindningar. *Statens pris- och kartellnämnd* framhåller, att den sett det som sin uppgift vid granskningen av förslaget att söka bedöma, huruvida utredningen i sin legitima strävan att åstadkomma ett modernt, effektivt varumärkesskydd i några avseenden förstärkt den i varumärkesrätten inneboende monopolismen på sådant sätt, att dess konkurrensbegränsande effekt blivit större än vad som ur kartellagstiftningens synpunkt är önskvärt eller lämpligt. Nämnden har emellertid vid en genomgång av förslagets olika delar icke funnit anledning till erinran ur förevarande synpunkt; särskilt understrykes, att priskonkurrensen beträffande märkesvaror förbättrats sedan genom 1953 års lag om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet införts ett allmänt bruttoprisförbud. *Kooperativa förbundet* anlägger liknande synpunkter. Enligt förbundets mening har statsmakterna genom berörda lagstiftning fått maktmedel, som i väsentlig mån kan motverka otillbörlig konkurrensbegränsning även i de fall denna uppbyggts på varumärkesrättsliga regler. Förbundet vill därför icke påyrka någon ändring i den principiella grundlinje beträffande skyddsrätten för varumärken, som föreslås av utredningen och som internationellt sett är allmänt accepterad. Skulle lagbestämmelserna mot samhällsskadlig konkurrensbegränsning komma att visa sig otillräckliga för att effektivt bekämpa farliga monopolsträvanden på basis av varumärkesrätten, kan de skärpas allt efter vad som kan komma att anses erforderligt.

Däremot anser *näringsfrihetsrådet* och *kommerskollegium* att det varumärkesrättsliga skyddet i förslaget erhållit en med hänsyn till dess konkurrensbegränsande effekt alltför stor omfattning. *Näringsfrihetsrådet* erinrar till en början om vissa uttalanden rörande den konkurrensbegränsande effekten hos märkesvarusystemet, som gjorts av nyetableringssakkunniga och 1954 års priskontrollutredning i förarbetena till 1953 års konkurrensbegränsningslag och de år 1956 vidtagna ändringarna i denna. Vidare framhåller rådet, att föredragande departementschefen i 1956 års lagstiftningsärende uttalat, att den då gjorda utvidgningen av konkurrensbegränsningslagen till att avse alla slag av samhällsskadliga konkurrensbegränsningar innebar vidgade möjligheter att ingripa mot monopolistiska företeelser, varvid som exempel nämndes märkesvarusystemet (prop. 1956: 148 s. 37 ff.). Den sida av detta system som ger upphov till konkurrensbegränsande situationer är sålunda, framhåller rådet, en av de faktorer som särskilt beaktats i samband med den lagstiftning mot konkurrensbegränsningar, som relativt nyligen genomförts i vårt land och vars syfte

är att främja en ur allmän synpunkt önskvärd konkurrens. Det är enligt rådets uppfattning angeläget, att denna sida av varumärkesanvändningen av lagstiftaren uttryckligen föres in i bilden vid utformandet av det rättsliga skyddet för varumärken. Detta skydd uppbäres, som utredningen framhåller, av både enskilda och allmänna intressen. Det allmännas uppgift att motverka konkurrensbegränsningar i vissa fall och bevaka konsumentintressena måste emellertid enligt rådets mening föranleda, att skyddet i en del hänseenden blir mindre vidsträckt än vad rent privaträttsliga synpunkter måhända i och för sig skulle motivera. Rådet vill ej göra gällande, att icke även sådana allmänna konkurrens- och konsumentsynpunkter påverkat utredningens bedömning vid gränsdragningen för varumärkesskyddets utsträckning och vid utarbetandet av bestämmelserna i övrigt. På en del punkter har emellertid skyddet utvidgats på ett sätt som enligt rådets uppfattning icke är väl förenligt med de nyss angivna allmänna intressena.

I detta sammanhang må anmärkas, att näringsfrihetsrådet även framhåller att det ofta kan vara svårt att draga gränsen mellan fall, där konkurrensbegränsande åtgärder från varumärkeshavares sida kan bli föremål för ingripande med stöd av konkurrensbegränsningslagen, och fall, då så icke är händelsen, enär åtgärden anses ligga inom ramen för den ensamrätt till varumärket som rättsordningen tillerkänner varumärkeshavaren. Rådet hemställer om ett klargörande uttalande i detta hänseende.

Kommerskollegium vill ingalunda bestrida, att varumärkesskyddet och det i anslutning härtill uppkomna varumärkessystemet medfört påtagliga fördelar för konsumenterna och därför varit gynnsamt ur allmän synpunkt. Otvivelaktigt är det riktigt, som utredningen framhållit, att ett varumärke kan vägleda köparen till det inköp han ur sina synpunkter med hänsyn till behov, önskemål, pris och kvalitet anser mest förmånligt samt att denna omständighet befrämjar en verksam konkurrens mellan olika företagare. Även om i detta sammanhang bortses från att konkurrensen mellan »varumärkes»-företagare lätt kan komma att inriktas på t. ex. att tillhandahålla konsumenten långt gående service eller att förse varan med exklusiv förpackning e. d. och sålunda icke på pris eller kvalitet — det ur konsumentens synvinkel värdefullaste — så finner kollegium uppenbart att varumärkessystemet kan vara förenat med nackdelar. Härom anför kollegium följande:

Innehavaren av ett med reklamens hjälp väl inarbetat varumärke intager ej sällan en så stark ställning på marknaden, att han mer eller mindre blir att betrakta som ett slags monopolist. Häremot finnes visserligen ej något i princip att invända, men ställningen innebär i sig risker för förhållanden som ej äro önskvärda ur allmän synpunkt. Sålunda saknas den verkliga drivfjädern till kostnadsbesparande åtgärder, möjliggörande lägre priser, varjämte det är frestande för innehavaren att tillämpa en högre prissättning än som betingas av kostnaderna. För att underbygga denna tillgripes stundom s. k. selektiv försäljning med det egentliga syftet att förhindra att varan saluhålles av dem som kunna väntas hålla lägre priser än varumärkesinnehavaren finner förenligt med sina intressen. För hög prissättning på en välkänd märkesvara torde emellanåt bli möjlig, därför att konsumenterna bi-

bringats den uppfattningen att varan är överlägsen andra varor av samma slag, medan det i själva verket finnas s. k. anonyma varor i handeln vilka ej äro sämre än märkesvaran och dock äro betydligt billigare. Att förhållanden som nu angivits bestå i ett samhälle, där principen om fri konkurrens godtagits, sammanhänger uppenbarligen främst med att det är mycket vanskligt att söka tränga in på en marknad som domineras av märkesvaror. Vanligen måste den som vill etablera sig i branschen förfoga över ett betydande kapital för att genom intensiv reklam söka vinna avsättning för sin vara i tävlan med de inarbetade märkesvarorna. I åtskilliga fall torde denna nyetableringsförsvårande omständighet omintetgöra konkurrensbefrämjande initiativ och alltså vara till men ur allmän synpunkt.

Kollegium anför, att det självfallet icke vill göra gällande att de betänkligheter som sålunda enligt dess mening ur allmän synpunkt kan andragas mot det lagliga varumärkesskyddet bör föranleda att detta slopas. Motiven för ett sådant skydd är så uppenbara, att kollegium saknar anledning att ingå på denna fråga. Härtill kommer, att hänsynen till de internationella förhållandena nödvändiggör ett upprätthållande av skyddet. Kollegium anser emellertid, att statsmakterna vid utformningen av de civilrättsliga reglerna på detta område skall beakta, att fråga är om en avvägning mellan olika intressen och att därför skäl kan föreligga att ej göra skyddet för vidsträckt.

Sveriges industriförbund beklagar, att utredningen icke sökt uppdraga gränsen mellan varumärkes- och konkurrensbegränsningsrätten samt framhåller det angelägna i att varumärkesrätten tillföres distinkta regler icke bara för hur och när den får begagnas utan även för hur den icke får användas med hänsyn till samhällets krav på att osunda konkurrensbegränsningsföreteelser hålles tillbaka. Förbundet anser en snabb upprustning av lagen mot illojal konkurrens erforderlig.

Departementschefen

Den nu gällande lagen om skydd för varumärken har tillkommit år 1884. Under den tid av tre kvarts sekel som förflutit efter lagens tillkomst har en omvälvande utveckling ägt rum i fråga om produktionen och distributionen av varor. Tidigare hantverksmässiga framställningsmetoder har på de flesta områden ersatts av industriell massproduktion, vilken i förening med ökad internationell handel och nya distributionsformer lett till en utomordentligt stegrad varuomsättning. Redan detta förhållande i och för sig har medfört att varumärkena och andra varukännetecken, som har till syfte att identifiera de olika fabrikanternas varor och särskilja dem från varandra, fått starkt ökad betydelse. Härtill kommer att en allt större del av produktionen kommit att avse s. k. märkesvaror, d. v. s. varor som tillverkas i enheter eller förpackningar avsedda för den slutliga avnämaren och beträffande vilka varumärkets betydelse som identifieringsmedel är särskilt framträdande. Överhuvudtaget gäller att varukännetecknen kommit att utgöra en av de nödvändiga förutsättningarna för det moderna näringslivets massproduktion och massdistribution av varor.

Med hänsyn till den utveckling som sålunda ägt rum är det naturligt, att varumärkeslagen numera framstår som föråldrad och icke längre på ett tillfredsställande sätt reglerar de ofta komplicerade spörsmål som uppkommer på detta för näringslivet viktiga område. Från näringslivets sida har sedan länge framförts önskemål om en ny och tidsenlig lagstiftning i ämnet. Det är även enligt min mening angeläget att en sådan kommer till stånd.

Av stor praktisk betydelse är vidare att på området åstadkomma rättslikhet inom de nordiska staterna. För detta ändamål har det utredningsarbete som under senare år ägt rum på området bedrivits i samverkan med motsvarande sakkunniga i Danmark, Finland och Norge. Samarbetet har resulterat i förslag till lagtexter, som i det väsentliga överensstämmer. Det må nämnas, att det danska förslaget med endast obetydliga ändringar upphöjts till lag under år 1959.

Förevarande lagstiftningsärende utgör ett led i den allmänna revision av det industriella rättsskyddet som tidigare planerats. Denna revision är avsedd att i övrigt komma att omfatta firma- och konkurrensrätten samt patent- och mönsterrätten. I viss mån griper hithörande rättsområden in i varandra, och ur vissa synpunkter skulle det medföra fördelar att behandla hela detta lagstiftningskomplex i ett sammanhang; vad särskilt angår varumärkesrätten kan skäl anföras för att nyregleringen härav i varje fall borde samordnas med revisionen av firma- och konkurrensrätten, med vilken den otvivelaktigt äger flera beröringspunkter. Praktiska hänsyn talar dock för att man, såsom tidigare avsetts, går fram på de partiella reformernas väg samt upptager de olika lagstiftningsfrågorna allt efter som det förberedande arbetet på dem slutföres. Jag vill därför, liksom utredningen, förorda, att spörsmålet om ny varumärkesrättslig lagstiftning nu upptages utan att man avvaktar reformeringen av firma- och konkurrensrätten; när denna genomföres får självfallet vidtagas de jämkningar i förevarande lagstiftning som då kan visa sig påkallade.

Det av utredningen framlagda förslaget innebär, att skyddet för varukännetecken förstärkes i olika avseenden. Såsom primär form för vinnande av rättsskydd uppställes alltjämt registrering, men som en viktig nyhet föreslås, att i själva varumärkeslagen upptages regler om skydd för kännetecken som ej registrerats men blivit inarbetade, varvid detta i princip likställes med skydd på grund av registrering. Lagen skall vara tillämplig såväl på kännetecken för varor som på kännetecken för tjänster. Registrering skall kunna vinnas icke blott, såsom för närvarande, för figurer och ordmärken utan även för varuutstyrsel och, under visst villkor, även för bokstäver och siffror. Rättsverkan av registrering förstärkes genom en regel om att vissa former av ogiltighetstalan icke skall kunna föras sedan registreringen bestått i fem år. Rätt till varukännetecken skall omfatta allt slags användning därav i näringsverksamhet som kännetecken för varor, däri inbegripet jämväl muntlig användning. Som ett led i det föreslagna ökade skyddet förordas också bestämmelser, som åsyftar att försvåra att varumärkesrätt går förlorad genom s. k. degeneration, d. v. s. sådan omvandling av ett varukännetecken till en

allmän benämning för hela varuslaget, som stundom kan ske vid mera omfattande användning. Även de i förslaget upptagna reglerna om överlåtelse och licensupplåtelse av varumärke innebär vissa fördelar för märkeshavaren.

Å andra sidan innehåller förslaget också vissa föreskrifter som syftar till att bereda allmänheten ökat skydd mot att varumärken användes på ett sätt som kan vålla förväxling eller som är ägnat att vilseleda. Bl. a. föreslås att vilseledande märke ej skall få registreras. Registrering av vilseledande märke skall kunna hävas av domstol, och härjämte skall domstol äga meddela förbud mot användning av kännetecken som vilseleder, och detta även i fall då det icke är registrerat.

I fråga om förfarandet vid registrering uppställer förslaget ett par praktiskt betydelsefulla nyheter. Sålunda skall ansökan i registreringsärende kungöras, så att konkurrerande märkeshavare och andra får tillfälle att yttra sig över ansökningen; härigenom avses att öka rättssäkerheten på området. Vidare skall registrering ske i särskilda varuklasser, varvid avgiften sättes i relation till antalet klasser inom vilka sökanden önskar registreringsskydd. Systemet antages komma att lätta den nu rådande trängseln i varumärkesregistret och även förenkla patentverkets prövning av varumärkesansökningarna. Man räknar också med att det kommer att medföra en icke obetydlig ökning av patentverkets inkomster från denna gren av dess verksamhet.

Nuvarande bestämmelser om varukännetecken som användes av medlemmarna i förening av näringsidkare, s. k. förenings- eller kollektivmärken, har utbrutits till en särskild kollektivmärkeslag. Nytt är här att skydd beredes även för märken, som användes som kännetecken för tjänster, samt för kontroll- och garantimärken, som användes av offentlig myndighet, stiftelse eller sammanslutning.

Vidare föreslås att lagen den 23 mars 1934 om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar ersättes av en ny lag i ämnet. Även denna har utsträckts till fall, då skyddad beteckning användes som kännetecken för tjänster.

Då den föreslagna nya varumärkeslagen även innehåller bestämmelser om inarbetade kännetecken, föreslås att tillämpningsområdet för föreskrifterna härom i lagen mot illojal konkurrens i motsvarande mån inskränkes.

Vid remissbehandlingen har utredningens förslag genomgående fått ett gynnsamt mottagande, och framställda anmärkningar har i allmänhet endast avsett särskilda punkter däri. I mera principiellt hänseende föreligger invändningar endast från två instanser, näringsfrihetsrådet och kommerskollegium. Dessa anser, att det varumärkesrättsliga skyddet i förslaget utvidgats på ett sätt, som ej är väl förenligt med allmänna konkurrens- och konsumentsynpunkter, och avstyrker i flera fall de av utredningen föreslagna förstärkningarna i skyddet. I yttrandena framhålles, att ett väl inarbetat varumärke kan sägas åtnjuta ett kvasimonopol, som av innehavaren kan utnyttjas t. ex. genom att han sätter högre pris på varan än som be-

tingas av kostnaderna eller gör den till föremål för bruttoprisbindning. Näringsfrihetsrådet erinrar om att detta förhållande varit en av de faktorer som särskilt beaktats i samband med den lagstiftning mot konkurrensbegränsning, som relativt nyligen genomförts i vårt land, samt framhåller såsom angeläget att denna sida av varumärkesanvändningen beaktas även vid utformandet av själva varumärkesrätten. Kommerskollegium framhåller helt allmänt, att fråga är om en avvägning mellan olika intressen och att därför skäl kan föreligga att ej göra skyddet för vidsträckt.

Jag vill även för egen del understryka, att man vid utformande av det varumärkesrättsliga skyddet måste beakta dess inverkan i fråga om konkurrensen mellan företagarna. Särskilt må framhållas, att varumärkena visat sig kunna få en konkurrensbegränsande effekt. Bl. a. vill jag erinra om de monopolliknande situationer som uppstått genom det s. k. märkesvarusystemet. Dylika förhållanden talar emot, att skyddet göres alltför omfattande. Över huvud har varumärkesrättens utformning stor betydelse för den inriktning konkurrensen mellan företagarna kommer att få och för de konkurrensformer som kommer att användas. Ur allmän synpunkt är det av största vikt, att konkurrensen leder till effektivitet inom näringslivet och en rimlig prisnivå. Omfattningen av skyddet och särskilt utvidgningen av gällande skydd bör noga prövas under beaktande härav; en avvägning måste göras mellan företagarnas intresse av ensamrätt till sina varukännetecken och samhällets intresse av konkurrensens lämpliga utformning.

En sådan avvägning ger enligt min mening vid handen att utredningens förslag i stort sett är godtagbart. Beaktas bör att i förslaget införts vissa nya regler till skydd för allmänheten, bl. a. bestämmelser mot vilseledande varumärken. Endast på ett par punkter, till vilka jag senare vill återkomma, synes de utvidgningar av skyddet som föreslås vara av den art att det möjligen kan sättas i fråga huruvida de ur nu anförda synpunkter är lämpliga. Jag anser sålunda förslaget innefatta en avvägning mellan de mera varumärkesrättsliga och de allmänt samhälleliga intressena som kan läggas till grund för en ny varumärkeslag.

Vid bedömande av denna fråga har jag även beaktat att i fall, då ett märkesvarumonopol läggs till grund för konkurrensbegränsande åtgärder, inskridande från samhällets sida är möjligt enligt 1953 års lagstiftning mot konkurrensbegränsning inom näringslivet; denna lagstiftning är genom ändring år 1956 utbyggd så att den är tillämplig på allt slags konkurrensbegränsning som har skadlig verkan. Skulle lagens bestämmelser om de former under vilka ingripande kan ske framdeles visa sig otillräckliga, kan de, såsom kooperativa förbundet framhållit, skärpas allt efter vad som kan komma att anses erforderligt. Jag vill även hänvisa till den betydelse samhällets konsumentupplysning i prisfrågor har för att motverka de avvikelser från den effektiva konkurrensen, som har sin grund i bristande priskännedom och prismedvetande hos konsumenterna.

I detta sammanhang vill jag framhålla, att ingripande enligt 1953 års

lag mot konkurrensbegränsning som grundas på märkesvarumonopol enligt min mening bör kunna ske i något större utsträckning än man hittills, med hänsyn till vissa uttalanden i förarbetena till 1956 års ändringar i lagen, ansett möjligt. Dessa uttalanden innebar, att i fråga om sådana rättigheter som rätt till varumärke, patent eller liknande, nämnda lag icke vore avsedd att medföra någon inskränkning i den ensamrätt som givits vederbörande av rättsordningen; endast om en innehavare av en rättighet av nu angivet slag ginge utöver den ram, som rättsordningen uppdragit för rättigheten, och utnyttjade sin ensamrätt till att framtvinga eller understödja annan konkurrensbegränsning vore ett ingripande enligt lagen möjligt. Enligt min mening bör det emellertid ej vara uteslutet att ingripa mot skadlig verkan av märkesvarumonopol, även då vidtagna åtgärder äger stöd i själva varumärkesrätten. En konkurrensbegränsande åtgärd, som i det konkreta fallet befinnes ha skadlig verkan, bör således kunna föranleda förhandling, även om åtgärden faller inom ramen för varumärkesskyddet.

I gällande rätt är skyddet för varukännetecken uppdelat på två regelkomplex, nämligen dels bestämmelserna i varumärkeslagen, vilka i första hand gäller till skydd för registrerade varumärken, och dels de mera allmänna bestämmelserna mot illojal användning av kännetecken i lagen mot illojal konkurrens, vilka bestämmelser i huvudsak är av betydelse där registrering ej skett. Då varumärkesrätten nu i sin helhet upptages till revision är det en grundläggande fråga, huruvida denna uppdelning bör bibehållas eller om man bör sammanföra samtliga hithörande föreskrifter till en enhet. Väljes den senare vägen, kan reglerna antingen upptagas i särskild lagstiftning eller också, med hänsyn till varumärkesrättens sammanhang med lagstiftningen mot illojal konkurrens, inom ramen för denna.

Utredningen har i sitt förslag funnit det mest praktiskt, att man väljer metoden att sammanföra reglerna om skydd för registrerade och oregistrerade varukännetecken, och har härvid ansett det lämpligast, att detta sker i en fristående lag. Mot denna allmänna disposition av lagstiftningen har icke gjorts invändningar vid remissbehandlingen. För egen del finner jag också en sådan disposition ändamålsenlig, både med hänsyn till praktikens krav och av lagtekniska skäl.

Även om utredningens förslag i huvudsak torde böra följas, har vid den granskning av förslaget, som med beaktande av de avgivna remissyttrandena verkställts inom departementet, framgått att en del jämkningar är påkallade. En närmare redogörelse för dessa torde få lämnas i den följande redogörelsen för de särskilda lagförslagen.

Vid utformandet av departementsförslaget har hänsyn tagits till vissa ändringar, som genomförts i den för varumärkesrättens internationella reglering grundläggande s. k. Pariskonventionen vid en konferens i Lissabon hösten 1958. Förslaget möjliggör därför anslutning från svensk sida till Lissabontexten, såvitt angår skyddet för varumärken.

II. De särskilda lagförslagen

Förslaget till varumärkeslag

Allmänna bestämmelser

1 §.

I förevarande paragraf, som överensstämmer med 1 § i utredningens förslag, behandlas ensamrätt genom registrering.

Utredningen. I de tre första paragraferna av lagförslaget har utredningen upptagit regler om hur rätt till varumärke uppstår. I förevarande paragraf behandlas förvärv av sådan rätt på grund av registrering, i 2 § förvärv på grund av inarbetning och i 3 § rätten att använda namn och firma såsom varukännetecken.

Beträffande förevarande paragraf framhåller utredningen, att i dess enkät till näringslivet framkommit en enhällig opinion för att bibehålla registreringen såsom grundläggande för uppkomsten av varumärkesrätt. För utredningen ter det sig också uppenbart, att man bör behålla systemet med registrering såsom primär rättsgrundande omständighet. Registreringen torde i allmänhet vara det för näringsidkaren mest praktiska medlet för förvärv av varumärkesrätt. Genom den offentliga registreringsakten, föregången av registreringsmyndighetens prövning, erhåller denne en varumärkesrätt, som är noga preciserad med avseende på föremål, omfattning och tidpunkt för ensamrättens uppkomst. I fall av konflikt kan en dylik rätt på enkelt sätt styrkas genom förebringande av ett av myndigheten utfärdat registreringsbevis, medan varje annan utredning om tillvaron av ensamrätten i princip blir överflödig. Härtill kommer, att själva varumärkesregistret bör kunna tjäna till ledning, då en företagare, vid valet av nya varumärken, önskar förvissa sig om att han icke träder annans rätt för nära. Även på annat sätt kan registret vara till nytta, t. ex. då någon behöver upplysning om vem som är innehavare av visst märke.

Det i enlighet härmed i första stycket av förevarande paragraf upptagna stadgandet har erhållit den utformningen, att genom registrering enligt varumärkeslagen förvärvar näringsidkare ensamrätt att använda varumärke såsom särskilt kännetecken för varor eller tjänster, som han tillhandahåller i sin rörelse.

I förhållande till gällande rätt innebär förslaget den utvidgningen, att även näringsidkare som ej tillhandahåller varor utan endast utför tjänster — transportföretag, försäkringsbolag och andra serviceföretag — får behörighet att begära registrering för sina märken, s. k. servicemärken. För närvarande kan sådan näringsidkare endast erhålla det på inarbetning beroende skyddet enligt 9 § första stycket i lagen mot illojal konkurrens. I motiveringen anför utredningen, att denna utvidgning står i överensstämmelse

med önskemål som uttalats i dess enkät till näringslivet. Vidare framhålles, att serviceföretagen i allt större utsträckning använder märken såsom kännetecken för de tjänster de mot vederlag erbjuder sin kundkrets. Dessa märken torde ofta besitta goodwillvärde som väl kan mäta sig med de egentliga varumärkenas. Med hänsyn härtill har servicemärkenas innehavare berättigade krav på likställighet med annan företagsamhet i fråga om märkesskyddet. Att även framdeles låta skyddet för dessa betydelsefulla näringsgrenars märken enbart bero av inarbetning, kan därför icke vara tillfredställande. För registrering av servicemärken och för att i största möjliga utsträckning samla dessa märken i ett offentligt register kan samma praktiska skäl åberopas som i fråga om varumärken i allmänhet.

Förslaget innebär i förevarande del, att varumärkesregistrering kan vinnas av bl. a. sådana näringsidkare, som är sysselsatta med bank-, revisions-, kreditupplysnings- eller agenturverksamhet, resebyrå- eller hotellrörelse, spedition, rederirörelse, verksamhet med befordran av personer eller gods med järnväg, bil, buss eller flyg och annan verksamhet med transport, förvaring eller kommunikation, vakttjänst, konstruktion, bygge, reparation, tvätt, färgeri och annan materialbehandling, reklam-, arkitekt-, advokat-, patentbyrå- eller annan konsulterande verksamhet, undervisning och underhållning, sjukvård, hår- och skönhetsvård samt massage och övrig kroppskultur.

Utredningen framhåller, att från flera håll uttalats önskemål om förbättrat skydd för inom rederinäringen använda skorstensmärken och rederiflaggor. Genom den föreslagna utvidgningen av varumärkesskyddet blir sådana kännetecken i princip registrerbara liksom i vissa fall även fartygsnamn.

I anslutning till stadgandet i paragrafens första stycke, att servicemärke kan registreras, har i tredje stycket upptagits bestämmelse, att vad i varumärkeslagen stadgas om vara i tillämpliga delar skall gälla även tjänst.

Beträffande första stycket anför utredningen i övrigt, bl. a., att med »näringsidkare» förstås envar som yrkesmässigt driver verksamhet av ekonomisk art. Något vinstsyfte med verksamheten fordras alltså ej vare sig för utövaren eller någon med vilken han är lierad. Även juridisk person, som är näringsidkare i förslagets mening, äger erhålla varumärkesregistrering. I de fall då två eller flera personer, som icke bildat handelsbolag, gemensamt söker registrering av varumärke, blir de att likställa med ensam sökande. För att de skall kunna erhålla registrering måste dock krävas att de driver en gemensam verksamhet. Liksom enligt gällande rätt bör även enligt förslaget s. k. holdingbolag, d. v. s. företag vars rörelse enbart avser att äga och förvalta ett eller flera dotterbolag, anses berättigat att erhålla registrering av varumärke. Lagen är tillämplig icke blott på enskilda näringsidkare utan även på statliga eller kommunala organ som idkar näring. Uttrycket »särskilt kännetecken» har i första hand valts för att skilja det från namn och firma. Det är emellertid även språkligt ägnat att understryka kravet på individualiserings- eller särskiljningsförmågan. Då skyddet förklarats gälla för varor eller tjänster som näringsidkaren »tillhandahåller» i sin rörelse, avses främst sådana varor som han säljer eller tjänster som erbjudes mot

vederlag, men begreppet omfattar även varor som uthyres eller på annat sätt ställes till förfogande ävensom det fallet att vara eller service såsom led i rörelsen lämnas utan vederlag. Det är icke nödvändigt, att märkeshavaren äger eller ens besitter de varor för vilka varumärket är avsett. Det är sålunda intet som hindrar att exempelvis en generalagent, som blott förmedlar köpeavtal mellan två parter, därvid betingar sig att de ifrågavarande varorna skall vara försedda med hans varumärke. Nu angivna vidsträckta innebörd av begreppet tillhandahålla blir av betydelse för tolkningen av de närmast följande paragraferna. Då det här talas om »innehavarens varor» (2 §), »sina varor» (3 och 4 §§) och »annans vara» (4 §) är detta nämligen att förstå som om det stode »de varor som tillhandahålles av innehavaren», »de varor han tillhandahåller» respektive »vara, som tillhandahålles av annan».

I paragrafens andra stycke behandlas närmare varumärkesskyddets föremål. Enligt stadgandet kan varumärke bestå av figur, ord, bokstäver eller siffror, så ock av säregen utstyrsel av vara eller dess förpackning.

Att varumärke sålunda kan bestå av bokstäver eller siffror utgör en nyhet i förslaget. Betydelsen härav reduceras dock av en bestämmelse i 13 § andra stycket, enligt vilken dylikt märke må registreras endast om märket genom inarbetning visats äga särskiljningsförmåga.

En nyhet av större praktisk betydelse är att till varumärke hänförts även varuutstyrsel, d. v. s. varans eller emballagets form, färg eller dekoration eller varans inpackningssätt. I motiveringen framhålles, att någon mera deciderad opinion i denna fråga icke kommit till synes i utredningens enkät till näringslivet. För utredningen står det dock klart, att den moderna varudistributionen, med dess alltmer utpräglade tendens att tillhandahålla varorna i fabriksförpackningar lämpade efter den slutliga förbrukarens behov och med dess tydliga förskjutning mot självbetjäning, i allt större utsträckning utnyttjar varornas utstyrsel såsom individualiseringsmedel. I en självbetjäningsaffär torde köparen igenkänna den önskade varan lika mycket eller mera genom det särpräglade utseendet av varan eller dess förpackning som genom det varumärke varmed den är försedd. Mycken omsorg och stora kostnader nedlägges av näringsidkarna på att skapa varuutstyrslar som kan tilltala konsumenterna och effektivt särskilja de egna varorna från konkurrenternas. Det är också uppenbart, att en särpräglad varuutstyrsel kan vara ett lika gott individualiseringsmedel som ett egentligt varumärke och för sin innehavare bli bärare av ett lika stort goodwillvärde som detta. Det förekommer icke sällan att varuutstyrsel kopieras eller imiteras. Av det sagda följer, att det måste vara ett önskemål att såvitt möjligt låta varuutstyrslarnas skydd bli jämställt med varumärkesskyddet i allmänhet. I fortsättningen anför utredningen, att det mot registrering av varuutstyrsel invänts att den skulle ställa patentverket inför vissa svårigheter. Prövningen av om en för registrering anmäld varuutstyrsel hade erforderlig särskiljningsförmåga kunde, har man sålunda menat, erbjuda särskilda vanskligheter. Vidare har man fruktat, att likhetsgranskningen med hänsyn främst till äldre registreringar skulle visa sig besvärlig. Vad som sålunda anförts har utredningen funnit beaktansvärt. Utredningen anser emellertid svårigheterna icke vara större

än att de kan övervinnas. Slutligen anför utredningen att skydd för varuutstyrsel även motiveras av en önskan att bidraga till nordisk enighet i detta viktiga avseende. Registreringsskydd för varuutstyrsel har särskilt i Danmark ansetts mycket angeläget och denna uppfattning har vunnit stöd från norsk sida. Även i det finska förslaget har man funnit sig böra acceptera dylikt skydd.

Utredningen anför, att det för skydd uppställda kravet att varuutstyrsel skall vara »säregen» innebär att fordringarna på särskiljningsförmåga här bör ställas tämligen höga.

I förevarande sammanhang har utredningen undersökt, huruvida även vissa andra varukännetecken än varumärken bör kunna registreras, nämligen slagord och annat i näring använt särskilt varukännetecken. Enligt utredningens mening bör dock så icke kunna ske.

Vad först angår slagord förstås härmed satser eller specifika uttryck som avse att inpränta något hos allmänheten. I motiveringen för att ej tillåta registrering av sådant kännetecken anför utredningen, att den i denna fråga följt en nästan enhällig opinion, som kommit till uttryck i dess enkät till näringslivet. Härvid har från flera håll framförts, att språket bör hållas tillgängligt för allmänt begagnande och att följaktligen stor försiktighet är nödvändig innan man erkänner en enskilds ensamrätt till en mening eller fras med reklambetonat innehåll. Vidare har man pekat på de stora svårigheter inför vilka en registrering av slagord skulle ställa patentverket, såväl i fråga om prövningen av särskiljningsförmåga som vid likhetsgranskningen. Sålunda har framhållits, att det torde vara mycket svårt att göra den nödvändiga avvägningen mellan å ena sidan ett företags berättigade krav på skydd för sitt slagord och å andra sidan övriga näringsidkares önskemål att deras val av ord och uttryck i reklamen icke oskäligt begränsas. Utredningen framhåller vidare, att ett slagord oftast torde vara beskrivande eller berömmande och sålunda sakna erforderlig särskiljningsförmåga. I den mån ett slagord likväl någon gång har erforderlig distinktivitet för att — oberoende av inarbetning — vara omedelbart dugligt till varukännetecken, beror detta på dess särskilda fyndighet i formuleringen, vitsighet e. d. Detta är emellertid egenskaper av helt annat och mindre påtagligt slag än de avsevärt mer konkreta kriterier patentverket eljest har att taga hänsyn till vid prövningen av ordmärkes registrerbarhet. Där ett slagord undantagsvis har ursprunglig särskiljningsförmåga, är denna ett moment med viss auktorrättslig anstrykning. Även likhetsgranskningen av slagord — såväl inbördes som mellan slagord och egentliga ordmärken — skulle medföra betydande svårigheter för registreringsmyndigheten. Slutligen anföres, att registrering medför en skyddstid, som är mångfaldigt längre än den under vilken en avsevärd del av slagorden är i behov av skydd.

I denna del har enighet icke kunnat uppnås mellan de nordiska sakkunniga. I de danska och norska förslagen omfattas sålunda slagord av begreppet varumärke och blir därför registrerbart. Det finska förslaget intager däremot i sak samma ståndpunkt som det svenska.

Vad härefter angår annat i näring använt särskilt varukännetecken åsyf-

tas härmed främst annan utstyrsel än för varor eller deras förpackning, exempelvis utstyrsel av annonser, affärsbrev, kataloger och annat affärstryck samt skyltar, affärsvagnar, utstyrsel av affärslokal eller serviceanläggning, den anställda personalens särskilda klädsel eller särpräglade anordningar i samband med fönsterskyltning o. s. v. Även här talar enligt utredningen praktiska registreringstekniska skäl mot att tillåta registrering. Särskilt anföres, att den utstyrsel det här är fråga om i åtskilliga fall endast med betydande svårighet kan preciseras i en registreringsansökan och klart åskådliggöras i varumärkesregistret och de med registreringen förbundna offentliga kungörelserna. Till annat särskilt varukännetecken är även att hänföra sådana kännetecken som är avsedda att uppfattas med annat sinne än synen, t. ex. akustiska kännetecken. Hit hör vidare alla som kännetecken för varor eller tjänster avsedda namn, firmor och affärsbenämningar av olika slag, såsom namn på hotell, restauranger o. s. v., som nu är skyddade enligt lagen mot illojal konkurrens, i den mån de icke enligt förslaget är skyddade såsom egentliga varumärken eller såsom namn eller firma. I fråga om åtskilliga av dem gäller att de framstår som ett företags särskilda kännetecken, först sedan de blivit inarbetade som sådana. Det är därför naturligt att även anknyta kännetecknesskyddet till inarbetningen.

I anslutning till förevarande paragraf må nämnas, att utredningen till särskild granskning upptagit frågan huruvida specialregler erfordras rörande varumärken för läkemedel. Såsom resultat härav har emellertid framkommit, att eventuellt behövliga särregler om läkemedels märkning och benämningar icke har sin plats inom varumärkeslagen utan i stället hör hemma i den särskilda lagstiftningen angående handeln med läkemedel.

Remissyttrandena. Beträffande första stycket hälsas förslaget att även serviceföretag skall kunna erhålla registrering för sina märken allmänt med tillfredsställelse av remissinstanserna. *Sjöfartsstyrelsen* uttalar, att det är en allvarlig brist i den nuvarande lagen, att dessa företag är uteslutna från varumärkesskydd genom registrering. Härigenom har hinder mött för sådana företag som rederier att registrera skorstensmärken, rederiflaggor och fartygsnamn. Sjöfartsstyrelsen hälsar med tillfredsställelse, att denna brist i lagstiftningen undanröjes. Liknande synpunkter anföres av *Sveriges allmänna exportförening* och *Sveriges redareförening*.

Stockholms handelskammare ifrågasätter, om begreppet näringsidkare har en sådan klar och otvetydig innebörd, att det i lagtexten bör användas som beteckning för varumärkesrättens subjekt. Då det emellertid torde möta betydande svårigheter att genomföra önskvärd gränsdragning i själva lagtexten, synes endast återstå att, såsom utredningen också gjort, i motiven till stadgandet närmare ange de subjektiva förutsättningarna för innehav av varumärkesrätt. *Svenska försäljnings- och reklamförbundet* ifrågasätter, huruvida man överhuvudtaget bör uppställa krav på att märkeshavare skall vara näringsidkare. I detta sammanhang har förbundet jämväl beaktat de allvarliga påföljder som förslagets 25 § knyter till förlust av

denna kvalifikation. Det kan ifrågasättas om kravet fyller någon verklig funktion så länge näringsidkaren äger fritt registrera märken för varor med vilka han ej handlar och som inte har något samband med hans verksamhet.

Stockholms handelskammare berör utredningens uttalande att s. k. holdingbolag kan erhålla varumärkesregistrering. Med holdingbolag åsyftar utredningen företag, vars rörelse enbart avser att äga och förvalta dotterbolag. Det torde emellertid, framhåller handelskammaren, ej vara ovanligt, att dotterbolag bildas med uteslutande ändamål att inneha varumärken för moderföretagets räkning. Även sådana holdingbolag bör anses som näringsidkare i varumärkeslagens mening. För undanröjande av tveksamhet i detta hänseende är ett förtydligande uttalande erforderligt vid den fortsatta behandlingen av lagstiftningsärendet. Önskemål om förtydligande i detta hänseende framföres även av *Sveriges industriförbund, Sveriges köpmannaförbund, Kooperativa förbundet* och *Svenska industriens patentingenjörers förening.*

Patent- och registreringsverket kan ej dela utredningens åsikt, att två eller flera personer i vissa fall bör kunna gemensamt erhålla registrering av varumärke, oaktat de icke utgör en juridisk person. Verket erinrar om att enligt gällande rätt sådan möjlighet föreligger endast om personerna i fråga bildat handelsbolag eller annan juridisk person. Det anses alltså nu, att icke mer än en fysisk eller juridisk person kan vara antecknad som innehavare av registrerat varumärke. Kunde flera gemensamt inneha varumärke, skulle de, om tvist uppkomme mellan dem eller separation bleve aktuell, kunna tänkas vilja vidtaga olika åtgärder med varumärket, varvid svårlösta administrativa problem kunde uppkomma. Så kunde även ske i fall, då en märkesinnehavare överlåtit sin andel till tredje man, och övriga innehavare förmenar, att han ej har rätt därtill. Även eljest torde komplikationer kunna uppstå. I samma riktning uttalar sig *Sveriges köpmannaförbund.*

Utredningens förslag i andra stycket att varuutstyrsel skall kunna registreras tillstyrkes eller lämnas utan erinran av de flesta remissinstanserna. *Sveriges industriförbund* hälsar förslaget härom med tillfredsställelse. Förbundet påpekar emellertid, liksom *Annonsbyråernas förening,* vikten av att varumärkesrätten icke på en omväg utnyttjas att skapa oberättigade monopol på tekniska och funktionella element i förpackningar och formgivning; 5 § i förslaget ger dock möjligheter att motverka sådana tendenser. Industriförbundet understryker därjämte, att registrering bör beviljas endast för varuutstyrsel med påtaglig särprägel och att möjligheten till s. k. disclaimers enligt 15 § i förslaget bör utnyttjas; liknande uttalanden göres av *Stockholms handelskammare* och *Sveriges köpmannaförbund.*

Patent- och registreringsverket förklarar sig vara medvetet om att det kommer att ställas inför åtskilliga svårigheter vid granskningen av ansökningar om registrering av varuutstyrslar men har likväl ansett sig böra biträda utredningens förslag om sådan registrering dels med hänsyn till intresset av

nordisk enhetlighet och dels för att den olikhet som nu råder vid behandlingen av utländska och inhemska registreringssökande skall bli undanröjd.

Någon tvekan rörande möjligheten att registrera varuutstyrsel uttalas av *Svea hovrätt,* som finner skäl tala för att det borde fordras inarbetning för ensamrätt till varuutstyrsel. Med hänsyn till önskvärdheten av enhetlighet mellan de nordiska ländernas lagstiftning, anser sig hovrätten emellertid kunna acceptera utredningens förslag. Hovrätten ifrågasätter dock, om icke kraven på särskiljningsförmåga måste sättas mycket högt i dessa fall och om icke sådana kännetecken som varuutstyrsel bestående av färgkombinationer blott undantagsvis bör godkännas för registrering. *Läkemedelsindustriföreningen* anser att stadgandet i 5 § är en förutsättning för skyddet för varuutstyrsel. Föreningen befarar dock att nämnda paragraf kommer att medföra tillämpningssvårigheter. Vidare anför föreningen, att de föreslagna bestämmelserna om skydd för utstyrsel och förpackning måhända aktualiserar en viss samordning med lagstiftningen om upphovsrätt.

Förslaget att tillåta registrering av varuutstyrsel avstyrkes av några instanser. *Kommerskollegium* anför att en ensamrätt på området skulle utgöra en alltför kraftig begränsning i den fria näringsutövningen. Risken för en snedvridning av konkurrensförhållandena framträder här enligt kollegiets mening särskilt tydligt; företagarnas inbördes tävlan leder in på ting som i verkligheten är tämligen likgiltiga för konsumenten i stället för att inriktas på pris och kvalitet. Kollegium anser, att lagen om illojal konkurrens i förevarande hänseende ger tillräckligt skydd.

Samma ståndpunkt intages av *näringsfrihetsrådet,* som anför:

Av betänkandet framgår att meningarna är starkt delade inom näringslivet beträffande denna utvidgning. Endast ett mindre antal hörda organisationer förordar registrering. På åtskilliga håll uttalas tveksamhet och farhågor inför en utsträckning av registreringssystemet. Enbart denna splittring i opinionen bland företagarna borde enligt rådets mening vara tillräckligt skäl för att avböja tanken på registreringsskydd.

De argument av näringsbetonad karaktär som utredningen anför till stöd för förslaget synes föga bärande. Det förhållandet, exempelvis, att en särpräglad varuutstyrsel kan vara ett lika gott individualiseringsmedel som ett egentligt varumärke och för sin innehavare bli bärare av ett lika stort goodwillvärde som detta, bör icke kunna åberopas som ett skäl för att också utstyrseln skall kunna registreras. Med ungefär samma berättigande skulle då krav kunna resas på något slags registreringsskydd för allehanda andra medel och metoder, som en företagare använder för att göra sin vara känd.

Enligt rådets mening bör registreringsskyddet förbehållas de egentliga varumärkena. Varje utvidgning därutöver kan medföra fara för att företagares handlingsfrihet obehörigt hämmas och att skyddet utnyttjas på ett för de allmänna intressena skadligt sätt. Detta gäller enligt rådets mening även om man på sätt föreslagits av utredningen utesluter från ensamrätten sådant som huvudsakligen tjänar ändamålsenligheten eller som eljest fyller annan uppgift än att vara kännetecken. Härtill kommer de avsevärda bedömningssvårigheter som måste uppkomma för vederbörande myndighet vid registreringsprövningen. Dessa synpunkter bör väga tyngre än de i och för sig beaktansvärda önskemålen att på denna punkt uppnå nordisk enighet och vidare likställighet mellan inländska och vissa utländska registreringssökande.

Liknande synpunkter anföres av *Sveriges lantbruksförbund* och *Svensk industriförening.*

Förslagets ståndpunkt, att registrering ej skall stå öppen för slagord eller andra särskilda varukännetecken föranleder i allmänhet ej erinran. Vad särskilt angår slagord anför *patent- och registreringsverket* att utredningen följt en nästan enhällig opinion inom näringslivet. Med hänsyn härtill vill patentverket, ehuru nordisk enighet i denna fråga ej kunnat uppnås, ansluta sig till utredningens förslag att ej medge registrering.

Flera remissinstanser anser dock att möjligheten till registrering bör vidgas utöver vad utredningen föreslagit.

Några remissorgan uttalar sig sålunda för att slagord bör kunna registreras. *Svenska försäljnings- och reklamförbundet* anför att det visserligen måste uppstå svårigheter, icke minst av teknisk art, vid registreringen av slagord. Dessa svårigheter, som bl. a. beror på att slagord ofta innehåller ett deskriptivt element och på att den prövning som skulle föregå en registrering av slagord måste inrymma en bedömning även av slagordets »kvalitet» eller originalitet, anser förbundet dock icke utgöra tillräckliga skäl för att avböja registreringslinjen. Om nämligen kraven på särprägel ställes högt, vilket är både nödvändigt och önskvärt, torde förprövningen icke behöva vålla registreringsmyndigheten alltför stora svårigheter. Om utredningens förslag godtages, återstår den möjligheten att näringslivets egna organisationer får lösa frågan om registrering genom att inrätta ett privat slagordsregister. De erfarenheter som kan vinnas genom en sådan anordning, kan måhända föranleda att frågan sedermera omprövas. Även *handelskammaren i Gävle* anser, att slagord bör kunna registreras. *Smålands och Blekinge handelskammare, handelskammaren för Örebro och Västmanlands län* samt *Svenska industriens patentingenjörers förening* påpekar den risk innehavaren av ett slagord löper att under inarbetningstiden bli berövad sin rätt till slagordet och ifrågasätter därför, om icke möjlighet till registrering borde öppnas, oavsett de därmed förenade svårigheterna.

Läkemedelsindustriföreningen framför förslaget, att slagord skulle få registreras om de är kraftigt inarbetade och därigenom vunnit en betydande särskiljningsförmåga. En sådan lösning har enligt vad föreningen erfarit vid närmare övervägande mer och mer vunnit förståelse inom näringslivet.

Sveriges advokatsamfund går ett steg längre och anser, att alla slags särskilda varukännetecken i princip bör kunna registreras. Härom anför samfundet:

Beträffande de i 2 § andra stycket i förslaget omnämnda slagorden och andra i näring använda särskilda varukännetecknen anser samfundet det angeläget att de beredas bättre skydd än det som de för närvarande åtnjuta genom 9 § i lagen med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens. Därest detta ökade skydd icke kan beredas genom en generalklausul, torde enda utvägen vara att införa bestämmelse i varumärkeslagen om registrering av dylika särskilda varukännetecken. Härvid kan man tänka sig två möjligheter, antingen att man helt jämställer dessa i 2 § andra stycket omnämnda särskilda varukännetecken med de varumärken som äro angivna i 1 §, eller

att man medgiver registrering för de särskilda varukännetecknen allenast om de kunna visas vara inarbetade. Samfundet vill för sin del förorda det förstnämnda alternativet. När det gäller dylika särskilda varukännetecken, händer det icke sällan, att andra näringsidkare, som finna varukännetecknen innehålla något av värde i reklamhänseende eller eljest, skynda sig att kopiera dem under inarbetningstiden, varigenom de rent av kunna förhindra att varukännetecknen bliva inarbetade. Dylika påtagligt illojala förfaranden skulle ha kunnat beivras med en generalklausul, men de äro för närvarande som regel oåtkomliga och skulle vara detta även enligt utredningens förslag.

Man har anfört att en del av dessa särskilda varukännetecken, ehuru förtjänta av skydd, »rent tekniskt» icke lämpa sig för registrering, varmed väl menas att de skulle vara svåra att exakt beskriva. Samfundet är emellertid av den meningen, att om en näringsidkare önskar skydd för ett varukännetecken, detsamma bör i rättssäkerhetens intresse kunna så individualiseras, att det kan tydligt beskrivas med förmedling av tryckt skrift. Är kännetecknet så diffust att man icke kan tillräckligt distinkt beskriva detsamma i ord eller bild, bör det icke vara förtjänt av skydd enligt varumärkeslagen. Det nuvarande skyddet enligt 9 § i lagen med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens skulle emellertid kvarstå.

Östergötlands och Södermanlands läns handelskammare har icke något emot, att rätten att utan särskilda villkor erhålla registrering begränsas på sätt utredningen föreslagit, men anser, att frågan om vidgad möjlighet att registrera varukännetecken, som blivit i n a r b e t a t, bör ytterligare prövas. Handelskammaren ifrågasätter det logiska i att en varuutstyrsel erhåller skydd omedelbart genom registrering utan att någon inarbetning skett, medan annat varukännetecken visserligen skyddas efter fullständig inarbetning men icke ens därefter kan vinna registrering med alla de fördelar en sådan innebär. Ej ens en dom på rätt till inarbetat varumärke medför att innehavaren är tryggad i sin besittning för framtiden. Han måste hålla inarbetningen vid liv och vara beredd på att värna sina intressen i nya processer. Inarbetningen blir därför ganska illusorisk som skydd för känneteckensinnehavaren. Handelskammaren skulle gärna ha sett, att frågan om registrering av inarbetade varukännetecken erhållit en mera radikal lösning. Det skulle uppenbarligen vara till stor fördel för innehavaren av ett varukännetecken, om han i administrativ ordning kunde få sin rätt fastslagen och offentliggjord. Svårigheterna att beskriva och registrera dylika kännetecken bör enligt handelskammarens mening icke överdrivas. De svåraste problemen sammanhänger säkerligen med prövningen av att inarbetning skett och med likhetsgranskningen. Genom inarbetandet, uppbudsförfarandet och offentliggörandet skapas dock en ganska betryggande säkerhet för att innehavare av äldre förväxlingsbar rätt erhåller kännedom om vad som är å färde och får tillfälle att reagera. Handelskammaren är fullt medveten om att öppnandet av varumärkesregistret för inarbetade varukännetecken skulle skapa en rad praktiska problem, som dock med hjälp av modern kontors- och reproduktionsteknik bör kunna övervinnas. Prövningen och registreringen skulle bli en kostsam procedur, varför avgifterna finge sättas

högre, då inarbetning skall styrkas än eljest. Genom avgiftssättningen kan säkerligen en viss kontroll över tillströmningen av ansökningar vinnas.

I redaktionellt avseende erinrar *Svenska patentombudsföreningen* mot första stycket, att uttrycket »som han tillhandahåller i sin rörelse» möjligen kan missförstås såsom innebärande ett användningstvång vid tidpunkten för ansökningens ingivande. Föreningen föreslår därför, att orden »som han tillhandahåller» utgår. I andra stycket bör klargöras, att ett varumärke även kan bestå av en kombination av figur, ord, bokstäver eller siffror. Efter ordet »siffror» bör därför införas »eller sammanställning därav».

Sveriges grossistförbund anser att lagtexten borde innehålla definitioner av de i lagen använda uttrycken »varumärke», »särskilt varukännetecken» och »varukännetecken», främst med hänsyn till den hänvisning, som i 2 § av förslaget till kollektivmärkeslag gjorts till vad om »varukännetecken» i allmänhet är stadgat.

Utredningens ståndpunkt att ur medicinsk och farmacevtisk synpunkt erforderliga specialbestämmelser beträffande namngivningen av läkemedel icke bör upptagas i varumärkeslagen utan i speciallagstiftning biträdes av *patent- och registreringsverket* och *Representantföreningen för utländska farmaceutiska industrier*. *Medicinalstyrelsen* finner frågan tveksam men vill dock icke motsätta sig utredningens förslag, under förutsättning att även de befogenheter som i sammanhanget bör tillkomma medicinalstyrelsen regleras inom den särskilda lagstiftningen. Ur administrativ synpunkt är det emellertid nödvändigt, att i varumärkeslagen intages en hänvisningsbestämmelse som bekräftar denna ordning. Även *specialitetsnämnden* anser, att i varumärkeslagen måste intagas en bestämmelse av innehåll, att beträffande namngivningen av läkemedel skall gälla vad därom särskilt är eller kan bli stadgat.

Ledamoten av näringsfrihetsrådet *f. d. överdirektören Harry Älmeby* uttalar i särskilt yttrande önskemål om att i den nya lagen upptages bestämmelser om rätt för myndighet eller annan att registrera varumärke för allmänt bruk. Som motivering härför anföres följande:

Som i näringsfrihetsrådets yttrande påvisats, innebär registrerade varumärken inte enbart och alltid ett skydd för konsumenten. Möjligheten att utnyttja varumärken för hög prissättning och exklusiv försäljning, men även förutsättningarna för att i förening med omfattande reklam utnyttja dem som hinder för nyetablering och introduktion av konkurrerande varor är ur konsumentsynpunkt de allvarligaste invändningarna och dessa gäller för såväl läkemedel som för andra varor.

Frågan om rätt för såväl myndighet som annan att registrera varumärken för allmänt bruk hade därför varit förtjänt av en mera ingående belysning än vad som skett i förevarande betänkande. Särskilt hade bort observeras den betydelse som möjligheten att registrera sådana märken skulle kunna få för det arbete statens institut för konsumentfrågor och andra organ utför till skydd för konsumentintressena. I detta sammanhang hade det även bort utredas den fråga som beviljande av mönsterskydd i sammanhang med varumärken innebär.

Jag anser således att i lagen bör inrymmas bestämmelser om rätt för myndighet eller annat organ som bevakar allmänna konsumentintressen att registrera varumärken för allmänt bruk. Om en sådan bestämmelse ej utan föregående utredning anses kunna införas i lagen, bör frågan härom utredas och genomförande av ändringar i varumärkeslagen få vila tills sådan utredning verkställts.

Departementschefen. Såsom utredningen föreslagit bör i lagens inledande paragrafer meddelas bestämmelser om hur rätt till varukännetecken uppstår. Att man härvid, i enlighet med vad utredningen föreslagit, alltjämt såsom normalform för vinnande av varumärkesrätt bör bibehålla registrering har icke ifrågasatts under remissbehandlingen och lär med hänsyn till svenska förhållanden knappast kunna vara föremål för tvekan. Lagens första paragraf bör därför i enlighet med utredningens förslag upptaga föreskrifter om förvärv av varumärkesrätt på grund av registrering.

I sådant hänseende har utredningen föreslagit stadgande, att näringsidkare genom registrering förvärvar ensamrätt att använda varumärke såsom särskilt kännetecken för varor eller tjänster, som han tillhandahåller i sin rörelse. I jämförelse med gällande rätt innebär förslaget en utvidgning av kretsen av dem som är berättigade att erhålla varumärkesregistrering. Nuvarande lag omfattar endast näringsidkare, som driver handel eller fabrikation eller eljest tillhandahåller varor. Förslaget innebär, att även företag som endast utför tjänster äger erhålla registrering för sina märken; hit hör t. ex. banker, försäkringsbolag, transportföretag samt hotell- och restaurangrörelser. Förslaget, som avhjälper en för vissa branscher besvärande brist i den nuvarande lagstiftningen, har vid remissbehandlingen lämnats utan erinran och bör även enligt min mening genomföras. Såsom utredningen föreslagit bör sålunda upptagas bestämmelse, att vad i varumärkeslagen stadgas om vara i tillämpliga delar skall gälla även tjänst.

Kravet på att den registreringssökande skall vara näringsidkare innebär, på sätt utredningen närmare anfört, att han skall driva verksamhet av ekonomisk art. En remissinstans har ifrågasatt om detta krav bör upprätthållas. Särskilt med hänsyn till att departementsförslaget, såsom jag kommer att utveckla vid 25 §, bygger på uppfattningen att rätten till varumärke principiellt bör förenas med visst s. k. användningstvång, anser jag emellertid att så bör vara fallet. Med anledning av ett annat remissyttrande vill jag, i anslutning till vad utredningen anfört, uttala att s. k. holdingbolag bör anses berättigat att erhålla registrering, även om dess verksamhet är begränsad till att inneha varumärken för moderföretags räkning. Däremot kan jag icke biträda utredningens av ett par remissinstanser kritiserade åsikt att två eller flera personer, som icke bildat handelsbolag, skulle äga erhålla gemensam registrering.

I redaktionellt avseende har en remissinstans anmärkt, att ordet »tillhandahåller» kunde missförstås, såsom innebärande ett användningstvång vid tidpunkten för ansökningens ingivande. Enligt förslaget skall sådant användningstvång icke föreligga. Det torde emellertid vara tydligt, att ordet

»tillhandahåller» bör tagas i mera allmän betydelse och icke i och för sig innebär ett krav i angivet hänseende.

Enligt förslaget kan varumärke bestå av figur, ord, bokstäver eller siffror, så ock av säregen utstyrsel av vara eller dess förpackning. Att varumärke sålunda kan bestå av bokstäver eller siffror utgör en nyhet i förslaget. Betydelsen härav reduceras dock av en specialbestämmelse i 13 § andra stycket, enligt vilken registrering av dylikt varumärke kan ske endast om märket genom inarbetning visats äga särskiljningsförmåga. Förslaget att på angivna villkor tillåta registrering av bokstäver eller siffror har i sak lämnats utan erinran vid remissbehandlingen och torde höra godtagas.

Varumärke kan självfallet också bestå av en kombination av figur, ord, bokstäver eller siffror. Att, såsom en remissinstans yrkat, uttryckligen ange detta i lagtexten synes icke behövligt.

Förslaget innebär att registrering skall kunna erhållas även för varuutstyrsel. Härmed menas varans eller emballagets form, färg eller dekoration eller varans förpackningssätt. Flertalet av remissinstanserna har lämnat detta förslag utan erinran. Några remissorgan, bland dem kommerskollegium och näringsfrihetsrådet, har dock avstyrkt förslaget.

Den ökade betydelse som varuutstyrslarna under senare år fått som individualiseringsmedel vid varudistributionen utgör enligt min mening ett viktigt skäl för den föreslagna utvidgningen av skyddet. För utvidgningen talar även den omständigheten att enligt Pariskonventionen utländska sökande ofta är berättigade till registrering av varuutstyrsel här i riket. Det är otvivelaktigt icke tillfredsställande att sätta svenska sökande i sämre ställning än dessa. Ytterligare måste beaktas att varuutstyrslar är registreringsbara i många andra länder. Så är bl. a. fallet enligt den nya danska lagen och även de finska och norska förslagen medger registrering av varuutstyrsel. Intresset för internationell och särskilt nordisk likformighet utgör alltså ett stöd för utredningens förslag.

De skäl som åberopats mot utvidgningen grundar sig huvudsakligen på farhågor för att den skulle medföra olämpliga verkningar i fråga om konkurrensen inom näringslivet. En ensamrätt på området anses utgöra en alltför kraftig begränsning av den fria näringsutövningen. Dessa synpunkter kan icke frånkännas visst berättigande. Det bör emellertid beaktas att varuutstyrsel som är inarbetad redan åtnjuter visst skydd enligt lagen mot illojal konkurrens. Förslaget utgör alltså ingen principiell nyhet och utvidgningen av skyddet är förhållandevis begränsad. Förslaget innehåller vidare ett särskilt krav på särskiljningsförmåga för registrering av varuutstyrsel, i det enbart »säregen» utstyrsel får registreras. Såsom anförts av några remissinstanser, bl. a. Sveriges industriförbund, innebär detta att registrering bör beviljas endast för utstyrsel med påtaglig särprägel.

På grund av det anförda finner jag hänsynen till konkurrensens effektivitet icke böra förhindra den föreslagna utvidgningen. Jag vill vidare understryka, att skyddet måste begränsas till sådana moment i utstyrseln som uteslutande tjänar såsom varukännetecken. Av särskild vikt är att skyddet

icke får omfatta funktionella och tekniska beståndsdelar. Denna begränsning följer av 5 § i förslaget. I tveksamma fall bör vid registreringen dylika beståndsdelar undantagas från skyddet med stöd av 15 § i förslaget.

Utredningens förslag innebär att andra särskilda varukännetecken än varumärke, varunder alltså inbegripes varuutstyrsel, ej skall kunna registreras. Vid remissbehandlingen har denna ståndpunkt väckt kritik från några håll särskilt såvitt angår s. k. slagord, d. v. s. satser eller specifika uttryck som avser att inpränta något hos allmänheten; man har menat att slagord bör kunna registreras under enahanda förutsättningar som varumärken i allmänhet. I någon mån skulle också för registrerbarhet av slagord kunna åberopas samma synpunkter som förut anförts beträffande registrering av varuutstyrsel. Den långt övervägande uppfattningen inom näringslivet synes emellertid alltjämt vara att slagord ej bör kunna registreras. Liksom utredningen anser jag att man icke bör gå emot denna opinion. Det bör också beaktas att registrering av slagord uppenbarligen måste bereda speciella svårigheter vid bedömningen av kravet på särprägel och vid likhetsgranskningen. Jag vill därför ansluta mig till utredningens uppfattning att slagord ej bör kunna registreras. Av i huvudsak samma skäl bör gälla, att ej heller andra särskilda varukännetecken som av utredningen omnämnts i förevarande sammanhang, t. ex. utstyrsel av annonser, affärsvagnar m. m., bör kunna registreras. Såsom framgår av 2 § kan dock genom inarbetning skydd erhållas för såväl slagord som andra särskilda varukännetecken.

Att, såsom en remissinstans förordat, låta särskilda regler gälla om registrerbarhet av slagord och andra här avsedda särskilda kännetecken, i fall då kännetecknet blivit inarbetat, anser jag ej motiverat.

Den föreslagna lagtexten innehåller ej någon uttrycklig bestämning av vad som menas med varukännetecken och särskilt varukännetecken. Såsom torde framgå av det förut anförda avser det förra uttrycket allt som användes såsom kännetecken för varor, däri inbegripet näringsidkares namn eller firma. Uttrycket särskilt kännetecken avser alla varukännetecken utom sistnämnda beteckningar. Att uttrycken har denna innebörd torde framgå av sammanhanget och jag anser det ej erforderligt att, såsom en remissinstans yrkat, upptaga några definitioner av dem i lagtexten.

Jag biträder utredningens uppfattning att eventuellt erforderliga särregler i fråga om namngivning av läkemedel icke hör hemma i varumärkesrätten utan bör upptagas i speciallagstiftning. Det synes ej vara anledning att i varumärkeslagen göra hänvisning till sådan speciallagstiftning.

Vid remissbehandlingen har framkommit önskemål om att det måtte införas rätt för myndighet eller annan att registrera varumärke för allmänt bruk. Jag finner dock ej anledning upptaga detta förslag. Det må framhållas, att enligt allmänna varumärkesrättsliga grunder beteckning som utgör en allmänt brukad benämning på viss vara ej kan registreras. Något extra behov av skydd mot monopolisering av dylik beteckning torde ej heller föreligga, eftersom registreringshinder här gäller även för enskild företagare.

2 §.

Denna paragraf, som överensstämmer med 2 § i utredningens förslag, behandlar förvärv av varumärkesrätt genom inarbetning.

Utredningen. I anslutning till sin vid 1 § redovisade motivering för att i den nya lagen behålla registrering såsom grundläggande för uppkomsten av varumärkesrätt har utredningen till övervägande upptagit frågan vilket skydd som bör tillkomma varumärke, som ej är registrerat men som blivit inarbetat. Beträffande detta spörsmål framhåller utredningen, att i dess enkät till näringslivet ungefär hälften av de tillfrågade ansett, att inarbetning borde i princip medföra samma skydd som registrering. Även flera av dem, som ställt sig avvisande till eller tveksamma inför ett jämställt skydd, har uttalat önskemål om eller förståelse för en förstärkning av de inarbetade varumärkenas rättsställning. Också för egen del har utredningen efter övervägande av de skäl som talar för och emot, ansett det riktigast att uppställa registrering och inarbetning såsom i princip likvärdiga grunder för förvärv av varumärkesrätt. I motiveringen anföres bl. a., att frågan är av jämförelsevis ringa praktisk betydelse, eftersom inarbetade varumärken redan har visst skydd enligt lagen mot illojal konkurrens. Principiella skäl talar emellertid för att inarbetning likställes med registrering. Det är numera allmänt erkänt, att varumärkesrätten blott utgör en del av det vidare skyddet emot illojala konkurrenshandlingar. Den som söker utnyttja en konkurrents goodwill genom att begagna hans varumärke eller en efterbildning därav handlar illojalt. Men vare sig märket är registrerat eller ej, är det väsentligen det renommé det vunnit genom användning och inarbetning som utgör det värde, mot vilket ingreppet riktar sig. Det är också främst de varumärken, vilka genom inarbetning nått ett mera betydande goodwillvärde, som blir utsatta för varumärkesintrång. Från den enskilde märkeshavarens synpunkt låter det måhända säga sig, att han får stå konsekvensen av sin uraktlåtenhet att söka registrering. Mot bakgrunden av det nyss sagda torde det dock enligt utredningens mening vara klart, att det ur mera allmänna synpunkter icke kan godtagas att göra påföljderna i någon avsevärdare grad lindrigare, där intrånget riktar sig mot oregistrerat märke, som blivit inarbetat såsom annans kännetecken, än då det rör sig om registrerat märke.

I enlighet med det anförda har utredningen i första stycket av förevarande paragraf upptagit stadgande, att näringsidkare även utan registrering har ensamrätt till varumärke, då märket blivit inarbetat.

Utredningen anser att inarbetning, såsom för närvarande är fallet enligt bestämmelserna i lagen mot illojal konkurrens, bör grunda skydd icke blott för varumärke i egentlig mening utan också för slagord och annat i näring använt särskilt varukännetecken. Ett stadgande härom har upptagits i andra stycket.

I tredje stycket föreslås en legaldefinition av inarbetning. Enligt denna anses ett kännetecken vara inarbetat, om det här i riket bland dem, till vilka

det riktar sig, är allmänt känt som beteckning för innehavarens varor. Utredningen anför, att kravet på att kännetecknet skall ha blivit känt »här i riket» i förhållande till gällande rätt formellt utgör en nyhet. Även enligt gällande rätt har inarbetning emellertid självständig betydelse endast då den är för handen i Sverige. Vidare anföres, att bestämmelsen icke innebär, att inarbetande behöver ha skett över hela landet. Även kännedom inom del av riket kan sålunda utgöra inarbetning. I bestämmelsen ligger icke något absolut krav på att kännetecknet varit i användning i Sverige. Än mindre fordras att den vara för vilken det är avsett har tillhandahållits på den svenska marknaden. Ett kännetecken kan sålunda inarbetas i Sverige genom att det användes i härstädes gjord reklam exempelvis under en förberedelsetid innan varan föres på marknaden. Även om märket icke här användes på sådant sätt, kan kännetecknet undantagsvis bli inarbetat i vårt land. Så kan ske som följd av intensiv reklam i utlandet, vilken gör kännetecknet allmänt bekant även här i riket. Detta är tänkbart som resultat av annonser i utländska, här spridda tidskrifter eller av att kännetecknet omnämnes i facktidskrifter eller t. o. m. i skönlitterära verk av olika slag. Vad angår kravet att kännetecknet skall vara allmänt känt bland dem till vilka det riktar sig anknyter det till den tolkning av inarbetningsbegreppet som redan utvecklat sig i praxis. Beträffande kravet på att kännetecknet skall vara allmänt känt anför utredningen att däri icke får inläsas en fordran att var och en inom omsättningskretsen skall känna till kännetecknet. Icke heller kan fordras att en viss procentuell del av de berörda, exempelvis minst hälften, har dylik kännedom. Begreppet allmänt känt låter sig icke precisera på dylikt sätt. Det måste emellertid alltid krävas, att en så avsevärd del av omsättningskretsen känner till kännetecknet, att detta redan till följd härav erhållit ett påtagligt goodwillvärde. Detta betyder emellertid ej att varan som sådan måste ha anseende som kvalitetsprodukt eller att kännetecknets innehavare behöver åtnjuta särskilt gott renommé.

Utredningens ståndpunkt, att skydd för oregistrerat varumärke icke uppnås förrän märket är inarbetat, innebär att utredningen avvisat det utomlands stundom förekommande systemet att skydd inträder redan i och med märkets första ibruktagande. Enligt utredningens förslag skall sålunda ibruktagandet ej medföra positiv varumärkesrätt. Utredningen anser emellertid att visst skydd bör beredas även åt ibruktaget märke. Som lämplig lösning föreslås att märkeshavaren erhåller skydd mot att annan, som har vetskap om att märket tagits i bruk, registrerar detta för egen räkning. Har i sådant fall registrering likväl skett, bör den kunna hävas på ibruktagarens talan. Regler av detta innehåll har i förslaget upptagits i 14 § 7) och 25 §.

Remissyttrandena. Det övervägande flertalet remissinstanser har tillstyrkt eller lämnat utan erinran förslaget att i princip jämställa inarbetning med registrering såsom grund för förvärv av varumärkesrätt. *Stockholms handelskammare* uttalar, att den utvidgning av skyddet för inarbetat varumärke som utredningen föreslår motsvarar näringslivets

önskemål. På grund härav och då utvidgningen med hänsyn till vad utredningen i övrigt föreslår om viss privilegiering av de registrerade märkena icke torde komma att verka återhållande på viljan att införa kännetecken i varumärkesregistret, tillstyrker handelskammaren förslaget i denna del. *Skånes handelskammare* finner det motiverat, att skyddet för inarbetade märken förstärkes. Förfaranden varigenom ett företag utnyttjar eller förstör den goodwill ett annat företag byggt upp genom inarbetande av ett varumärke bör förhindras och det värde som skapats genom användningen av ett varumärke bör skyddas av rättsordningen. En påtaglig svårighet är dock att finna en lösning som icke samtidigt äventyrar de fördelar registreringssystemet innebär. Vad utredningen föreslagit för att tillgodose detta önskemål är emellertid enligt handelskammarens mening godtagbart. Liknande synpunkter anföres av *Sveriges grossistförbund*. *Annonsbyråernas förening* påpekar, att många i och för sig skyddsvärdiga objekt av tekniska skäl icke kan registreras och att det är rimligt, att denna olägenhet elimineras genom att inarbetade, oregistrerade kännetecken, som mången gång har ett lika stort ekonomiskt värde som registrerade märken, kommer i åtnjutande av rättsskydd.

Viss tveksamhet mot förslaget i denna del uttalas av *kommerskollegium*, *handelskammaren i Göteborg* samt *Norrbottens och Västerbottens läns handelskammare*. *Kommerskollegium* ifrågasätter om ej det skydd för oregistrerade varumärken som nu lämnas genom lagen mot illojal konkurrens är tillräckligt. Mycket skulle enligt kollegiets mening vara att vinna i fråga om enkelhet och reda, om endast registrerade märken åtnjöte skydd. Den föreslagna ordningen måste leda till ovisshet och osäkerhet och sannolikt även till kostnadskrävande undersökningar för företagare som ämnar begagna visst märke, huruvida detta möjligen är inarbetat ehuru ej registrerat. Det blir också svårt att undvika tvister, huruvida ett märke är inarbetat eller ej. Möjligt är emellertid, att de olika fördelar, som enligt förslaget dock kommer att vara förenade med en registrering på längre sikt leder till att näringsidkarna mer allmänt låter registrera sina märken. Kommerskollegium vill därför i princip ej motsätta sig förslaget i denna del. Liknande synpunkter anföres av *handelskammaren i Göteborg* som understryker det angelägna i att kraven på bevisning angående inarbetning ställes högt. *Norrbottens och Västerbottens läns handelskammare* pekar på de bevissvårigheter förslaget i denna del kan medföra.

Klart avstyrkande uttalar sig *Sveriges advokatsamfund*, *handelskammaren i Gävle* och *Svensk industriförening*. *Sveriges advokatsamfund* anser, att utredningens förslag i denna del i alltför hög grad tagit sikte på deras intresse som har ett varukännetecken och som vill förhindra intrång i rätten till detsamma. Hänsyn måste emellertid också tagas till dem som med fullt lojala avsikter önskar använda ett visst kännetecken och deras intresse av att med icke alltför ringa grad av säkerhet kunna avgöra, om de träder annans rätt för när eller ej. Svårigheten att avgöra om ett varukännetecken är inarbetat (i hela landet eller i del därav) kan som framgår av ut-

redningens egna uttalanden vara betydande. Härav torde klart framgå, att man med hänsyn bl. a. till rättssäkerhetskravet icke rimligen kan anknyta ett varumärkesskydd enligt varumärkeslagen enbart till inarbetning. Det kan icke begäras, att en enskild näringsidkare för att undvika stränga påföljder skall vara skyldig att göra omfattande och svåra undersökningar för att kunna bedöma om ett visst kännetecken är inarbetat eller ej. Icke minst kan det vara svårt att bedöma hur långt inom landet inarbetningen sträcker sig och från vilken tidpunkt den skall anses ha förelegat. I stället bör man, såsom samfundet anfört vid 1 §, utsträcka rätten till registrering så att även slagord och andra i 2 § andra stycket i förslaget avsedda särskilda varukännetecken kan registreras, varjämte man bör behålla skyddet enligt 9 § första stycket i lagen mot illojal konkurrens. Fördelen med det nu förordade systemet är enligt samfundets mening uppenbar. Om ett kännetecken är sådant att det kan registreras utan föregående inarbetning, finns enligt samfundets mening icke någon anledning, varför den som påkallar skydd icke skall begära sådant genom registreringsansökan. Om åter kännetecknet är sådant att det blir distinktivt först efter inarbetning, bör, sedan inarbetning skett, registrering kunna äga rum, därvid sökanden tvingas att inför registreringsmyndigheten framlägga alla omständigheter som stöder påståendet att inarbetningen fullbordats. Tredje man kan få kännedom om dessa omständigheter hos registreringsmyndigheten och kan därigenom bättre bedöma, om han själv kommer att göra intrång i annans rätt. Den förhandsbedömning en näringsidkare har att göra på egen risk underlättas sålunda. En begränsning av varumärkesskyddet till registrerade kännetecken skulle även innebära den fördelen, att man utmönstrar ett skydd som endast gäller en del av landet. Även *handelskammaren i Gävle* pekar på bevissvårigheterna och ifrågasätter, om något avgörande skäl föreligger för att innehavaren av ett inarbetat varumärke skall beredas möjlighet att underlåta att registrera märket. En obligatorisk registrering skulle medföra större reda och ökad rättssäkerhet. De kostnader och besvär som registreringsförfarandet medför förefaller ej oöverkomliga. *Svensk industriförening* anser, att ett principiellt jämställande av registrerade och inarbetade varumärken skulle ge stort spelrum för konkurrensbegränsande åtgärder av icke önskvärt slag. Erfarenhetsmässigt har det visat sig, att konkurrensbegränsande åtgärder främst riktar sig mot småföretagare som irriterar prisbildningen inom en bransch och att gång efter annan just varumärkesskyddet därvid användes som kamouflage. Inarbetning av ett varumärke förutsätter i vår tid kapitalresurser av mycket betydande omfattning, resurser som småföretagarna ej har. Det blir sålunda endast de mycket kapitalstarka företagen som kommer att till sin förmån kunna utnyttja den föreslagna bestämmelsen. Redan på grund härav måste principen avvisas. Bevissvårigheterna torde dessutom med hänsyn till den vaga bestämning av begreppet inarbetning som lämnas bli betydande.

Vad angår den närmare utformningen av förevarande stadgande anser *kommerskollegium* att skyddet, i likhet med vad kollegium för-

ordar beträffande registreringsskyddet enligt 1 §, bör begränsas till varumärken i egentlig mening, så att det ej gäller varuutstyrsel och ej heller slagord och annat i näring använt särskilt varukännetecken. Kollegiet åberopar i denna del samma synpunkter som vid 1 §.

Samma ståndpunkt intages av *näringsfrihetsrådet;* rådet framhåller emellertid att enligt dess mening skyddet enligt lagen mot illojal konkurrens bör bibehållas för varuutstyrsel m. m.

Några remissinstanser har uttalat sig beträffande den i tredje stycket givna legaldefinitionen av inarbetningsbegreppet. *Skånes handelskammare* anser, att utredningens uttalande om innebörden av begreppet »allmänt känt» icke är helt tillfredsställande. Till den del uttalandet blott innebär, att man icke kan precisera begreppet genom att ange att en viss procentuell andel av de berörda personerna skall känna till kännetecknet har handelskammaren intet att erinra. Däremot anser handelskammaren, att utredningen givit en onödig tillspetsning åt sitt uttalande, då den i form av en exemplifikation säger, att det inte kan fordras att minst hälften av de berörda har kännedom om märket. Även om uttalandet icke får tolkas så att det för att ett märke skall anses som allmänt känt är tillräckligt att hälften eller något mindre än hälften av de berörda känner till märket, kan det dock befaras, att det uppfattas på liknande sätt och därigenom leder till en uppluckring av kraven på inarbetning i praxis. Det riktiga hade varit att inte ens i den negativa form som här skett ge ett handtag åt »procenttänkandet». Exemplifikationen synes också ge en ganska inadekvat illustration åt utredningens egen tankegång. Vad man vill ha sagt är väl nämligen inte att krav på att minst hälften av de berörda skall ha kännedom om märket vore för strängt utan att någon procentmässig fixering av vad som ligger i uttrycket »allmänt känt» inte kan ske. Handelskammaren anser ett förtydligande motivuttalande erforderligt på denna punkt.

I några remissvar kritiseras själva uttrycket »allmänt känt». *Länsstyrelsen i Uppsala län* och *Svenska försäljnings- och reklamförbundet* befarar, att begreppet skall visa sig medföra tolkningssvårigheter. Reklamförbundet framhåller därvid, att svårigheter stundom kan föreligga att i efterhand ange, huruvida ett kännetecken varit allmänt känt vid en viss tidpunkt särskilt i det ingalunda opraktiska fallet, då två parter vidtagit inarbetningsåtgärder. *Handelskammaren i Gävle* anser, att uttrycket är alltför vagt och kan bli föremål för subjektiva omdömen, olika från plats till plats och från tid till annan. *Norrbottens och Västerbottens läns handelskammare* ifrågasätter, om det överhuvudtaget är möjligt att för en rimlig kostnad anskaffa bevisning rörande ett så allmänt kriterium som »allmänt känt».

Västergötlands och norra Hallands handelskammare ifrågasätter, om icke uttrycket »allmänt känt» är väl kategoriskt och om det icke vore lämpligare att ersätta detta med blott »känt».

Utredningens förslag, att innehavare av ibruktaget men ännu ej inarbetat varumärke erhåller ett begränsat skydd, bestående i att annan

som har vetskap om att märket tagits i bruk, icke äger registrera detta för egen räkning, tillstyrkes i allmänhet av remissinstanserna. *Kommerskollegium* ifrågasätter dock, om tillräckliga skäl finnes att i något hänseende skydda ett varumärke som varken registrerats eller inarbetats.

Ett par instanser anser att skyddet här bör göras vidare än enligt förslaget. *Stockholms handelskammare* förordar att skyddet utsträckes så att det gäller även mot att annan använder märket, om han vetat eller bort veta, att märket redan tagits i bruk. *Svenska försäljnings- och reklamförbundet* hemställer om samma ändring. Förbundet tillägger, att om man bibehåller förslagets ståndpunkt att även lokal inarbetning skall medföra skydd, som förutsättning för den förordade regeln bör gälla, att risk för förväxling mellan kännetecknen faktiskt kan antagas föreligga. Även *Kooperativa förbundet* ifrågasätter om icke skyddet för ibruktaget märke borde vidgas; en lämplig lösning kunde vara att näringsidkare, som ämnade påbörja inarbetning av ett varumärke, erhölle möjlighet att säkra sin prioritet till märket genom en enkel anmälan till ett särskilt register. Förbundet vill dock icke avvisa den av utredningen föreslagna lösningen. Skulle denna visa sig vara ineffektiv bör frågan om utvidgning av skyddet emellertid omprövas.

Departementschefen. Ett praktiskt och principiellt viktigt spörsmål vid revisionen av varumärkesrätten är vilket skydd som i den nya lagen bör beredas märken som ej registrerats men blivit inarbetade. Enligt gällande varumärkeslag har innehavare av sådant märke endast skydd mot att det registreras av andra. Skydd mot användning regleras i lagen mot illojal konkurrens. Detta skydd gäller emellertid i huvudsak endast mot användning som sker med uppsåt att framkalla förväxling. Utredningen har nu föreslagit att inarbetade märken i skyddshänseende principiellt skall jämställas med registrerade. Förslaget har i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran vid remissbehandlingen. Några remissinstanser, bland dem Sveriges advokatsamfund, har emellertid riktat invändningar mot förslaget. Huvudsynpunkten har härvid varit, att det för de enskilda företagare som önskar begagna ett visst märke kan vara svårt att avgöra huruvida märket är inarbetat av annan och att alltså risken för att ådraga sig påföljd för märkesintrång i dessa fall blir stor; särskilt har framhållits, att dessa svårigheter blir betydande i fall då det endast är fråga om lokal inarbetning. Det bör emellertid beaktas, att den utvidgning av skyddet för inarbetade märken som förslaget innebär i huvudsak har avseende endast å skyldigheten att vid intrång utge skadestånd; sådan skyldighet skall kunna ådömas även vid intrång av oaktsamhet. Straffansvar skall däremot, liksom hittills, endast kunna ådömas vid uppsåtliga förfaranden. Vidare må framhållas att skyddet, genom att det förutsätter inarbetning, främst blir av betydelse för mera välkända märken med stort goodwillvärde. Beträffande sådana är å ena sidan tydligt, att märkeshavaren är i behov av skydd även mot oaktsamma intrång, och å andra sidan, att det skäligen kan krävas av

hans konkurrenter att dessa vidtager åtgärder för att undvika dylika intrång. I fråga om märken, där det är tveksamt om de kan anses som inarbetade, blir det i motsvarande mån svårare att göra gällande att intrånget skett av oaktsamhet. Om oaktsamhet dock anses föreligga, torde den i regel icke vara att anse såsom grov. Det må i detta sammanhang förutskickas, att i departementsförslaget upptagits en regel om jämkning av skadestånd, som i sådant fall möjliggör en skälig begränsning av skadeståndet. Den framförda synpunkten, att svårigheterna att avgöra om inarbetning föreligger är särskilt stora, då märket endast användes inom ett lokalt begränsat område, är självfallet riktig. Spörsmålet om skydd för lokal inarbetning är dock ett speciellt problem, som ej bör inverka på principfrågan om skydd för inarbetade varumärken i allmänhet; jag återkommer till detta spörsmål vid 4 §. På grund av vad jag nu anfört vill jag för min del tillstyrka utredningens förslag att man i skyddshänseende jämställer inarbetade varukännetecken med registrerade. Denna ståndpunkt intager även den nya danska lagen samt de finska och norska förslagen. Den föreslagna utvidgningen av skyddet synes icke ha sådan betydelse för konkurrensen inom näringslivet att den på grund härav icke bör genomföras.

Det av utredningen i ämnet föreslagna stadgandet har fått utformningen, att näringsidkare även utan registrering har ensamrätt till varumärke, då märket blivit inarbetat samt att han genom inarbetning förvärvar ensamrätt jämväl till slagord eller annat i näring använt särskilt varukännetecken. Vid remissbehandlingen har kommerskollegium och näringsfrihetsrådet hemställt, att inarbetningsskyddet begränsas till varumärke som är registrerbart enligt gällande lag, så att varuutstyrsel samt slagord och annat särskilt varukännetecken icke omfattas. Dessa objekt har emellertid i lagen mot illojal konkurrens ansetts i förevarande hänseende lika skyddsvärda som varumärken och jag finner ej anledning att i den nya lagen ge dem ett sämre skydd än dessa. Jag tillstyrker därför, att det av utredningen föreslagna stadgandet, med viss redaktionell jämkning, upptages i lagen.

I sitt förslag har utredningen vidare upptagit en legaldefinition av begreppet inarbetning. Enligt stadgandet härom skall ett kännetecken anses vara inarbetat, om det här i riket bland dem, till vilka det riktar sig, är allmänt känt som beteckning för innehavarens varor. Stadgandet, som i stort sett torde återge vad som är gällande rätt, har vid remissbehandlingen i allmänhet i sak lämnats utan erinringar och torde böra upptagas i lagen. Den närmare innebörden av uttrycket »allmänt känt» har utförligt diskuterats i utredningens motiv och i det väsentliga kan jag ansluta mig till vad utredningen här yttrat. I anledning av ett remissuttalande vill jag understryka, att man vid bedömningen huruvida ett kännetecken är allmänt känt, såsom framgår av utredningens motiv, ej kan gå efter schematiska normer, exempelvis så att man uppställer krav på att viss procentuell del av den krets, till vilken kännetecknet riktar sig, skall äga kännedom om kännetecknet. Överhuvudtaget bör vid bedömningen hänsyn tagas till alla föreliggande omständigheter. Att, såsom några remissinstanser synes vilja

förorda, i lagtexten göra en närmare precisering av vad som skall fordras i förevarande hänseende torde icke vara möjligt, utan de närmare principerna för gränsdragningen får liksom hittills lämnas åt praxis. Ej heller anser jag att man, såsom en remissinstans ifrågasatt, bör utbyta uttrycket »allmänt känt» mot »känt»; detta skulle innebära en uppmjukning av kravet för inarbetningsskydd som ej är påkallad.

Med anledning av ett annat remissuttalande bör framhållas, att stadgandet icke utesluter, att samma märke kan bli inarbetat för två skilda företag i olika delar av landet. Vid eventuell kollision får företrädet dem emellan avgöras med tillämpning av reglerna i 7—10 §§.

I förevarande sammanhang har utredningen även övervägt vilket skydd som bör åtnjutas för märke som tagits i bruk men vars användning ännu ej lett till att det kan anses inarbetat. Enligt utredningens mening bör själva användandet ej medföra någon positiv varumärkesrätt. Däremot bör anordnas visst skydd mot att andra registrerar förväxlingsbart märke. Utredningens ståndpunkt har i allmänhet godtagits vid remissbehandlingen. I några yttranden har dock ifrågasatts, om icke redan ibruktagandet av ett märke borde medföra en viss begränsad varumärkesrätt. Jag vill likväl för min del biträda utredningens uppfattning att positiv varumärkesrätt, om man frånser namn och firma, ej skall kunna uppstå på annan grund än registrering eller inarbetning. Såsom utredningen anfört bör ibruktagande emellertid medföra visst skydd mot obehörig registrering; jag återkommer till denna fråga vid 14 §.

3 §.

Denna paragraf, som frånsett en redaktionell jämkning överensstämmer med 3 § i utredningens förslag, behandlar den varumärkesrätt som åtnjutes för näringsidkares namn och firma.

Utredningen. Utredningen anför inledningsvis, att den utgår från att förvärvet av den ensamrätt till namn och firma, som ligger till grund för den varumärkesrättsliga befogenheten att använda sådana beteckningar såsom varukännetecken, regleras inom namnrätten och firmarätten. Förslaget räknar således med dessa rättigheter som givna. Att det föreligger en rätt till egenartat adligt släktnamn har fastslagits i rättspraxis. Utredningen räknar med att en motsvarande privaträttslig ensamrätt till icke adligt, egenartat släktnamn får anses vara för handen, ehuru frågan icke synes ha blivit ställd på sin spets. Rätten till firma uppstår enligt gällande rätt i princip genom firmans antagande och brukande. Emellertid är både namn- och firmarätten för närvarande föremål för översyn. Den förra frågan har upptagits av namnrättskommittén[1]. Den senare är föremål för utredningens undersökning, men denna har ännu ej nått så långt att utredningen anser sig kunna göra något uttalande om de blivande reglerna för uppkomsten av en-

[1] Denna kommitté har den 4 januari 1960 avlämnat betänkande med förslag till namnlag (SOU 1960: 5).

samrätt till firma. Med hänsyn till nu nämnda förhållanden har utredningens förslag rörandet det varumärkesrättsliga skyddet för namn och firma fått en provisorisk karaktär. I stort sett åsyftar det endast att till den nya lagen överföra vad som i detta avseende är gällande rätt.

Utredningen framhåller härefter, att det ligger i sakens natur att näringsidkare i regel äger använda sitt namn och sin firma som varukännetecken. Någon ovillkorlig rätt härtill erkännes dock icke i praxis och bör ej heller föreligga. Om användningen av eget namn eller firma kan framkalla förväxling med kännetecken, till vilket består en tidigare uppkommen rätt, får namnet eller firman såsom varubeteckning vika. I enlighet härmed har i första punkten av förevarande paragraf upptagits stadgande, att envar må i näringsverksamhet använda sitt namn eller sin firma som kännetecken för sina varor, där det ej är ägnat att framkalla förväxling med annans skyddade varukännetecken. Av bestämmelsen framgår att andra som med rätta är bärare av namnet normalt icke är förhindrade att under namnet upptaga en konkurrerande verksamhet, såvida blott detta sker under sådana former att det icke leder till förväxling. Utredningen framhåller emellertid att namnet i enstaka fall kan ha blivit så starkt inarbetat såsom kännetecken för vissa varor, att dess bärare bör anses ha förvärvat en mer eller mindre absolut ensamrätt till detsamma såsom varukännetecken även gentemot övriga bärare av namnet. I ett dylikt fall har namnets egenskap av varukännetecken blivit det primära medan dess släktnamnskaraktär kommit att träda i bakgrunden (exempel: MUNKTELL traktorer).

I andra punkten föreslås en regel, att näringsidkare ock har skydd enligt varumärkeslagen mot att namnet eller firman av annan obehörigen användes som varukännetecken. Som skäl till att skyddet sålunda endast skall tillkomma näringsidkare anför utredningen, att om namnets bärare icke är näringsverksam, namnet icke är ett varukännetecken för honom. Om någon obehörigen använder namnet, är detta följaktligen icke något varumärkesintrång utan i stället ett ingrepp i den egentliga namnrätten. Frågan bör därför regleras inom namnrätten. Utredningen framhåller vidare att för varumärkesrättsligt skydd av namn i enlighet med vad som eljest är fallet kräves att namnet har särskiljningsförmåga. Detta gäller också beträffande det varumärkesrättsliga skyddet för firma.

Beträffande omfattningen av det varumärkesrättsliga skyddet för namn och firma framhåller utredningen, att detta i princip sträcker sig till hela riket. När det gäller firma kan emellertid denna huvudregel komma att underkastas viss modifikation. Det skydd som det här rör sig om bygger nämligen på den materiella ensamrätten till firma, sådan denna gäller enligt rådande firmarättsliga grundsatser. Enligt dessa är en firma ingalunda alltid skyddad i hela riket, utan skyddsområdet kan sägas väsentligen sammanfalla med det område, inom vilket firman användes.

Utredningen har icke upptagit någon motsvarighet till den enligt gällande lag förutsatta rätten att såsom varukännetecken begagna och åtnjuta skydd för namnet å fast egendom. I motiveringen framhålles, att det i stor ut-

sträckning förekommer, att närbelägna fastigheter har samma namn, vilka endast särskiljer sig från varandra genom olika litterabeteckningar. Härtill kommer, att de officiella jordregisterbeteckningarna ingalunda alltid sammanfaller med de namn, varunder fastigheterna är kända i det dagliga livet, samt att ägaren har full frihet att ge sin fastighet ett annat namn än det officiella eller det vid sidan härav allmänt brukade. Såsom varukännetecken har fastighetsnamnen icke heller haft någon större praktisk betydelse i vårt land.

Remissyttrandena. Stadgandet har vid remissbehandlingen lämnats utan erinran.

Namnrättskommittén anför vissa allmänna synpunkter på stadgandets betydelse ur namnrättslig synpunkt. Inledningsvis framhåller kommittén att den i viss motsättning till utredningen icke funnit sig kunna bestämt uttala, att en civilrättslig ensamrätt till egenartade borgerliga namn förefinnes enligt gällande rätt i vidare mån, än en sådan kan anses följa av bestämmelserna om varumärke och firma. Ur namnrättsliga synpunkter kan det dock icke anses möta hinder att stadga en sådan rätt att använda namn såsom varukännetecken, som utredningen upptagit i paragrafens första punkt. Kommittén vill emellertid framhålla, att rätten till namnet på namnrättsliga grunder kan gå förlorad och att i sådant fall även rätten att vidare bruka namnet såsom varukännetecken i princip synes upphöra. Undantag torde få göras för fall som då namnets egenskap av varukännetecken blivit primär, medan släktnamnskaraktären trätt i bakgrunden. Vad angår stadgandets andra punkt framhåller kommittén, att den i sitt preliminära förslag till namnlag upptagit ett allmänt förbud mot att i näring eller yrke använda med egenartat släktnamn lätt förväxlingsbart kännetecken. Denna bestämmelse skall emellertid icke, såsom förevarande regel i utredningens förslag, gälla blott näringsidkare, utan skall ha allmän räckvidd. Däremot har såsom förutsättning för förbudet uppställts, att förväxlingsbarheten skall visas vara till men för namnhavaren. Kommittén påpekar att om dess förslag godtages, olika förutsättningar kommer att gälla för namnusurpation allt efter som namnhavaren driver näring eller icke.

Överståthållarämbetet behandlar varumärkesrättens förhållande till firmarätten. Ämbetet framhåller, att den varumärkesrättsliga ensamrätten till firma är med avseende å utsträckning i tid och rum baserad på firmarättens omfattning, medan i övrigt de varumärkesrättsliga betingelserna, såsom kraven på särskiljningsförmåga och varuslagslikhet, skall föreligga för ernående av skydd. Ämbetet betonar, att avsevärda svårigheter kan uppstå då det i praktiken gäller att på grundval av den materiella ensamrätten till firman fastställa den lokala omfattningen av den varumärkesrättsliga ensamrätten till firma bl. a. på grund av den växelverkan som kan uppkomma mellan dessa båda sidor av skyddet för firman; eftersom enligt firmarättsliga grundsatser skyddsområdet för en firma kan sägas väsentligen sammanfalla med det område, inom vilket firman användes, kan just ge-

nom användandet av en firma såsom varukännetecken gränsen för skyddsområdet komma att utvidgas. Ytterst torde emellertid dessa svårigheter enligt ämbetets uppfattning ha sin grund i brister i den rättsliga regleringen av firmarätten. Det torde emellertid, uttalar ämbetet, kunna förutsättas, att den även för varumärkesrätten betydelsefulla frågan om uppkomsten av ensamrätt till firma blir upptagen till prövning i samband med revisionen av firmalagstiftningen.

Förslagets ståndpunkt att låta det nuvarande skyddet för namn å fast egendom bortfalla har vid remissbehandlingen icke föranlett erinran. *Patent- och registreringsverket* påpekar, att det blott sällan förekommit, att nu gällande hinder mot registrering av varumärke, vari obehörigen intagits namnet å annans fasta egendom, aktualiserats och anser det därför ej motiverat, att det särskilda skyddet för fastighetsnamn består.

I redaktionellt avseende hemställer *namnrättskommittén* och *statistiska centralbyrån*, att det i lagtexten klarlägges vad som menas med »namn».

Departementschefen. Vid sidan av den ensamrätt att använda varukännetecken som uppstår genom registrering eller inarbetning finns även en rätt för näringsidkare att, under vissa villkor, använda sitt namn eller sin firma såsom varukännetecken. I huvudsak torde denna befogenhet få ses som ett utflöde av den rätt till namn eller firma som finns på namn- eller firmarättsliga grunder. Utredningen har ansett lämpligt att i varumärkeslagen närmare bestämma vad som i nu berörda hänseende bör gälla. Stadgandet härom i förevarande paragraf innehåller, att envar må i näringsverksamhet använda sitt namn eller sin firma som kännetecken för sina varor, där det ej är ägnat att framkalla förväxling med annans skyddade varukännetecken. Stadgandet har i allmänhet godtagits vid remissbehandlingen och synes väsentligen ej ge anledning till erinran. Dock torde i lagtexten ordet namn böra förtydligas till släktnamn. Med firma får anses jämställd benämning på ideell förening, stiftelse o. d.

Vad angår tillämpningen av stadgandet må i anledning av ett påpekande av namnrättskommittén framhållas, att rätten att använda namn såsom kännetecken förutsätter att den bakomliggande namnrätten består. Går denna förlorad, bör även rätten att använda namnet såsom kännetecken upphöra, utom i fall då namnets egenskap av varukännetecken blivit primär och släktnamnskaraktären trätt i bakgrunden.

I andra punkten har utredningen föreslagit en regel att näringsidkare har skydd enligt varumärkeslagen mot att namnet eller firman av annan obehörigen användes som varukännetecken. Även detta stadgande har lämnats utan erinran vid remissbehandlingen och bör upptagas i lagen.

Med anledning av vad namnrättskommittén och överståthållarämbetet anfört må framhållas att det, som också utredningen förutsatt, kan visa sig nödvändigt att modifiera de föreslagna stadgandena i samband med den kommande revisionen av namn- och firmarätten.

4 §.

I paragrafen, som frånsett en smärre redaktionell jämkning överensstämmer med 4 § i utredningens förslag, behandlas varumärkesrättens innehåll.

Utredningen. I paragrafens första punkt har utredningen upptagit stadgande, att rätt till varukännetecken enligt 1—3 §§ innebär, att annan än innehavaren icke må i näringsverksamhet använda ett därmed förväxlingsbart kännetecken för sina varor, vare sig på varan eller dess förpackning, i reklam eller affärshandling eller på annat sätt, däri inbegripet jämväl muntlig användning. I motiven framhåller utredningen, att rättens begränsning till användning i näringsverksamhet innebär, att det icke föreligger varumärkesintrång om någon exempelvis förser en vara, som han anskaffat för sitt privata bruk, med annans varumärke. Ej heller föreligger sådant intrång om han sedermera säljer den sålunda märkta varan, såframt det ej sker såsom ett led i yrkesmässig verksamhet. En annan begränsning är att rätten endast gäller skyddsföremålets användning som kännetecken för innehavarens varor, d. v. s. som individualiseringsmedel. Där ett varumärke är anbragt på en vara som tillhandahålles eller på dess förpackning användes det i regel som kännetecken för varan. Detsamma är fallet när märket åberopas i reklam för varan. Om annans varukännetecken åberopas i reklam som går ut på att jämföra den egna varan med konkurrerande varor, behöver detta dock icke i och för sig innebära att ensamrätten till kännetecknet kränkes. För att det ur varumärkessynpunkt skall vara tillåtet att i en jämförelse hänföra sig till annans varukännetecken, måste det emellertid ske på sådant sätt att icke den som tar del av reklamen uppfattar kännetecknet såsom åsyftande annonsörens varor. Ytterligare en begränsning i rätten är att den endast kan åberopas mot den som använder varumärket för »sina» varor, d. v. s. varor som han tillhandahåller. Det är härvid utan betydelse om han tillverkat varorna eller om de på annat sätt är föremål för hans rörelse. Innehavaren själv är följaktligen berättigad att använda sitt kännetecken även för varor som tillverkats av annan eller som han tillhandahåller för annans räkning. Annan än innehavaren äger ej använda varumärket, icke ens på varor härrörande från innehavaren. Har sålunda en fabrikant utfört sin tillverkning på marknaden utan att förse den med sitt kännetecken, äger annan som sedermera tillhandahåller varan icke därvid begagna fabrikantens kännetecken vare sig på varan eller i reklam för denna. Då rätten förklarats gälla kännetecknets användning i reklam eller affärshandling eller på annat sätt, avser detta uttryckssätt varje form av kännetecknets begagnande. Förslaget innebär här en viss utvidgning av varumärkesskyddet jämfört med gällande rätt. Vad angår det i lagtexten särskilt angivna fallet av muntlig användning anför utredningen att detta för närvarande omfattas av 9 § första stycket i lagen mot illojal konkurrens. Däremot går det icke in under gällande varumärkeslag, vilket känts som en brist. Angående tillämpningen av stadgandet i denna del anför utredningen som ett vanligt fall, att en kund i en detaljaffär önskar köpa en

vara som han anger med visst märke. Om expediten därvid lämnar en annan vara än den begärda märkesvaran, strider ett dylikt förfarande visserligen mot varumärkeshavarens intresse. Varumärkesintrång blir det dock enligt utredningens mening icke förrän expediten muntligen anger den erbjudna varan såsom det efterfrågade märket.

I andra punkten har upptagits stadgande, att vad i första punkten sagts skall äga tillämpning vare sig verksamheten bedrives här i riket eller varan tillhandahålles eller avses att tillhandahållas här eller ock hit införes. Stadgandet är uttryck för principen att varumärkesrätten i allmänhet är begränsad till den egna statens territorium. I stort sett ansluter sig förslagets gränsdragning till vad som får anses vara gällande rätt. Utredningen framhåller att första delen av stadgandet avser näringsverksamhet i Sverige, vare sig framställda varor skall tillhandahållas här eller exporteras. Såsom exempel på fall där varan, utan att näringsverksamhet bedrives i Sverige, tillhandahålles i landet nämner utredningen att detta sker enligt postorder. Vad angår varumärkesanvändning i samband med import framhåller utredningen, att intrång föreligger endast om importören använder kännetecknet i fråga som kännetecken för »sina» varor. Regelns utsträckande till importfallet kan alltså sägas innebära en omkastning av bevisbördan: Importören kan angripas på blotta misstanken, att han förbereder en otillåten märkesanvändning men kan fria sig genom att visa att varan ej importerats som »hans» vara.

Utredningen framhåller, att den som här i riket är innehavare av ett skyddat kännetecken, enligt förslaget har möjlighet att ingripa mot annan, som utan hans medgivande tillhandahåller varor under ett förväxlingsbart kännetecken, även om detta utomlands blivit lovligen anbragt. Härav följer att en generalagent för utländsk fabrikant, som härstädes med huvudmannens medgivande åtnjuter skydd för dennes varumärke, kan förhindra andra att importera de av fabrikanten märkta varorna och alltså stärka sin ställning som ensamförsäljare. Enligt utredningens mening torde detta dock icke innebära en sådan olägenhet att härav påkallas någon särskild undantagsbestämmelse.

I tredje punkten har upptagits en regel om s. k. lokal inarbetning. Enligt regeln skall i fall, då rätt till kännetecken grundas på bestämmelse i 2 § och kännetecknet icke är inarbetat i hela riket, rätten gälla endast där inarbetningen består. Utredningen anför, att regeln står i överensstämmelse med 9 § första stycket i lagen mot illojal konkurrens, sådan densamma enligt förarbetena bör tolkas.

Andra och tredje styckena innehåller specialregler rörande varumärkesanvändning vid tillhandahållande av reservdelar m. m. samt av reparerade eller eljest ändrade föremål.

Enligt andra stycket skall som otillåten användning enligt första stycket anses, att någon vid tillhandahållande av reservdel, tillbehör eller liknande, som lämpar sig för annans vara, åberopar dennes kännetecken på sådant sätt, att det kan ge sken av att vad sålunda tillhandahålles härrör från

kännetecknets innehavare eller av att denne medgivit kännetecknets användning. Utredningen framhåller, att vad sålunda utsagts gäller redan enligt första stycket men att det ansetts önskvärt att ge en uttrycklig regel för dessa praktiskt betydelsefulla fall. Beträffande stadgandets tolkning anföres bl. a., att regeln icke utgör hinder mot att man vid tillhandahållandet av reservdel omtalar att delarna lämpar sig för originalfabrikatet. Detta är icke kännetecknsanvändning, såvida det sker på sådant sätt att misstag är uteslutet. Det bör dock fordras, att det föreligger ett befogat intresse av att omtala att varan passar till visst fabrikat. Så kan vara fallet t. ex. för den som tillverkar skrivmaskinsband, emedan skrivmaskiner av olika fabrikat och typer fordrar band av varierande dimensioner, eller glödlampor eller tändstift till bilar, medan däremot något lojalt åberopande av annans varumärke knappast är tänkbart för den som tillhandahåller exempelvis vanlig tändarvätska till cigarrettändare, där vätskan i regel icke är särskilt avpassad för tändare av visst märke.

I tredje stycket stadgas, att om vara tillhandahållits under visst kännetecken och om därefter annan än kännetecknets innehavare väsentligt förändrat den genom bearbetning, reparation eller liknande, må ej heller, då varan ånyo tillhandahålles i näringsverksamhet här i riket, kännetecknet användas utan att förändringen tydligt anges eller ändock tydligt framgår. I motiven framhåller utredningen, att det ingalunda är ovanligt att begagnade och kanske även förslitna maskiner, apparater o. d. renoveras av annan än den ursprunglige tillverkaren och ånyo föres på marknaden i sådant skick att det icke framgår att det i verkligheten gäller en reparerad och upputsad men begagnad vara. Där en dylik vara efter renoveringen tillhandahålles under sitt tidigare kännetecken, kan eventuella bristfälligheter, som beror på renoveringen, ha en nedsättande verkan på kännetecknets anseende. Förevarande regel avser att förhindra dylikt utnyttjande av varukännetecken. Stadgandet förutsätter att förändringen skett genom aktiva åtgärder av annan än kännetecknets innehavare, nämligen genom bearbetning, reparation eller liknande åtgärd. Till bearbetning är exempelvis att hänföra det fallet att porslin, som av kännetecknets innehavare tillhandahålles odekorerat eller delvis dekorerat, därpå dekoreras av annan. Till reparation hänföres varje sådan, vare sig den är föranledd av skada eller förslitning eller det endast är fråga om renovering eller upputsning av varans yttre. Stadgandet förutsätter vidare att varan väsentligt förändrats. Härmed åsyftas att förändringen avser sådant som är av betydelse för varans kvalitet. Detta är uppenbarligen fallet, där viktigare delar i en maskin blivit utbytta mot reservdelar av icke-originalfabrikat, men det kan i vissa fall vara det även om originaldelar använts, t. ex. om dessa egentligen är avsedda för en tidigare modell eller deras rätta anbringande fordrar särskild utrustning eller sakkunskap. Men även en förändring som blott avser varans yttre kan vara väsentlig, om härigenom varan kommer att te sig som ny eller som ett exemplar av en senare modell e. d.

Remissyttrandena. De allmänna bestämmelserna i första stycket första och andra punkterna om varumärkesrättens innehåll lämnas i huvudsak utan erinran av remissinstanserna.

Sveriges köpmannaförbund avstyrker dock att varumärkesskyddet skall gälla även mot muntlig användning av varumärke. Muntligt varumärkesintrång förekommer icke i sådan omfattning, att lagstiftning däremot erfordras. Dylikt intrång torde vara svårt att i praktiken beivra och degeneration genom muntlig användning av annans varumärke torde kunna motverkas genom lämplig information från varumärkeshavarens sida.

Ett par remissinstanser diskuterar vad som i vissa fall skall anses som »användning» av varumärke. *Sveriges advokatsamfund* tar upp utredningens uttalande, att om en fabrikant utfört sin tillverkning på marknaden utan att förse den med sitt kännetecken, annan som sedermera tillhandahåller varan icke därvid äger begagna fabrikantens kännetecken vare sig på varan eller i reklam för denna. Bland de varukännetecken, som enligt förslaget skall åtnjuta skydd, ingår även firma. Då det icke bör anses såsom varumärkesintrång i och för sig att lämna en fullt korrekt uppgift om vilket företag som tillverkat en vara eller från vilket företag den köpts, vill samfundet understryka vikten av att någon inskränkning i nu nämnda hänseende icke skall föreligga. Den av utredningen angivna inskränkningen i rätten att begagna en fabrikants eller en leverantörs kännetecken bör alltså såvitt angår firma eller namn vara strikt begränsad så som utredningen angivit, nämligen att kännetecknet anbringas å varan eller i reklam för denna. *Riksåklagarämbetet* ställer sig i ett annat hänseende tveksamt inför utredningens tolkning av vad som skall förstås med muntlig användning. Utredningen anför som exempel, att om en expedit på begäran om en vara av visst slag utlämnar en annan vara, varumärkesintrång endast skulle föreligga om expediten uttryckligen angav varan såsom det efterfrågade märket. Enligt ämbetets uppfattning bör emellertid detsamma gälla om ett sådant muntligt påstående ej göres. Ett konkludent handlande av förevarande slag torde nämligen enligt allmänna straffrättsliga principer vara att helt likställa med lämnandet av en positiv uppgift, enär handlandet har en lika klar karaktär av uttrycksmedel som ett muntligt tillkännagivande.

Läkemedelsindustriföreningen ifrågasätter om icke varumärkesskyddet bör inbegripa även vissa fall av s. k. jämförande reklam i större utsträckning än som följer av förslaget. Om någon exempelvis registrerat varumärket »Stomadont» för tandkräm och genom en påkostad reklam förskaffat märket en avsevärd goodwill, möter det enligt förslaget ej hinder för en konkurrent att införa en annons som denna: »Vår tandkräm XYZ har exakt samma sammansättning som Stomadont men är 25 öre billigare.» Exemplet är givetvis extremt och föga sannolikt men variationsmöjligheterna och nyanseringarna är obegränsade och faktum är, att i praktiken förekommer stöld av goodwill enligt denna princip.

Beträffande tolkningen av bestämmelsen i andra punkten av första styc-

ket att varumärkesskyddet gäller även då varan införes till riket anför *patent- och registreringsverket*:

I motiven till paragrafen framhåller utredningen i fråga om paragrafens tillämpning vid import av vara till Sverige, att importören kan angripas på blotta misstanken, att han förbereder en otillåten märkesanvändning, men att han kan fria sig genom att visa att varan ej importerats som »hans» vara. Därmed torde utredningen ha åsyftat följande fall. En företagare A importerar från en fabrikant B, verksam utomlands, vissa maskiner, som äro försedda med ett här i riket men ej i B:s hemland för C skyddat varumärke. A använder dessa maskiner i sin fabrik i Sverige för tillverkning av vissa varor. Om A därvid endast använder maskinerna i sin fabrik och ej säljer dem vidare, föreligger enligt detta utredningens uttalande ingen otillåten varumärkesanvändning. Enligt denna uppfattning skulle A rentav kunna i sin verksamhet begagna sig av lastbilar, försedda med exempelvis varumärket VOLVO eller MERCEDES BENZ och tillverkade av någon från dessa företag fristående fabrik, utan att de förra skulle kunna ingripa häremot. Till yttermera visso är det därvid intet som hindrar, att dessa bilar i fråga om finish, konstruktion och utförande över huvud kunna vara de behörigen märkta mycket underlägsna, varför de förras uppträdande å gator och vägar eller nödtvungna verkstadsbesök kunna tillfoga märkeshavaren betydande förlust av goodwill och därmed ekonomisk skada. — Mot denna uppfattning bör ställas, att förslaget, som häri torde överensstämma med vad som anses vara gällande rätt, ej tillåter någon som driver näring här i riket att använda annans här skyddade varukännetecken för varor, som framställas i rörelsen men endast tillhandahållas utomlands. Verket kan därför ej godta den tolkning av paragrafens innebörd, som det ovan refererade yttrandet ger uttryck för, utan anser, att otillåten varumärkesanvändning i det beskrivna exemplet skall anses föreligga.

Läkemedelsindustriföreningen anser, att lagtextens avfattning i denna punkt icke ger klart uttryck åt vad som enligt motiven åsyftas, varför den bör förtydligas. Jämväl *Representantföreningen för utländska farmaceutiska industrier* anser ett förtydligande här erforderligt.

I ett par yttranden behandlas behovet av särskilda bestämmelser om import av utomlands framställda och där märkta varor. *Näringsfrihetsrådet* finner det otillfredsställande, att fabrikantens svenske generalagent, om han registrerat varumärket i Sverige, skulle kunna angripa en svensk importör som på fullt lojalt sätt köpt varan i utlandet och tvinga denne att taga bort det där lovligen anbragta varumärket. Generalagenten är endast en representant för fabrikanten och härleder sitt skydd från denne. Den konflikt som här uppstår bör lösas genom överenskommelse mellan fabrikanten och generalagenten. Det bör däremot icke vara den svenska varumärkeslagstiftningens sak att stödja ensamförsäljningsförhållandet. Enligt rådets mening bör för detta fall erforderlig undantagsbestämmelse införas i lagen. Även *Svea hovrätt* ifrågasätter om det ej är lämpligt att uppställa särskilda stadganden angående varumärken som har avseende å utomlands framställda varor. Den ställning varumärkeshavaren — häri inbegripet även utländsk fabrikant eller exportör som inregistrerat sitt varumärke här i riket — får mot andra, som söker tillhandahålla samma i utlandet inköpta och

där lagligen märkta vara, är så stark att den synes kunna karakteriseras som konkurrensbegränsande. Visserligen är det intet som hindrar annan att införa den vara, som märkeshavaren tillhandahåller, under förutsättning att varumärket utplånas eller varan åsättes annat märke. Sådan åtgärd kan dock lätt uppfattas som otillåten och kan försvåra varans försäljning. Det är säkerligen svårt att finna en för alla tillfredsställande lösning av hithörande problem, men de är så mycket mer förtjänta av uppmärksamhet, som de kan antagas bli allt vanligare vid den ökade handel länderna emellan som ligger i linje med utvecklingen och som kan förväntas bli stimulerad, om överenskommelser angående s. k. frihandelsområden träffas.

Förslagets ståndpunkt i första stycket tredje punkten att varumärkesskydd skall gälla även vid lokal inarbetning lämnas utan erinran i flertalet remissvar. *Sveriges köpmannaförbund* finner det angeläget, att en lokal ensamrätt till varumärke kan bibehållas. Varumärke, firma och andra kännetecken som kommer till användning inom ett detaljhandelsföretag kommer av naturliga skäl att i de flesta fall inarbetas endast på orten eller inom ett begränsat område. Det måste te sig stötande, om en sådan lokal ensamrätt ej skulle stå sig vid kollision inom området med annat märke. Eventuella kollisionsfall synes icke böra lösas på sådant sätt, att det lokalt inarbetade kännetecknet får vika, om inarbetningen skett i god tro.

Några remissinstanser anmäler emellertid tveksamhet mot att låta lokal inarbetning gälla i vissa kollisionsfall. *Sveriges grossistförbund* framhåller, att svårlösta problem kan uppkomma vid kollision mellan ett lokalt inarbetat märke och ett märke som användes i en reklamkampanj, omfattande hela riket. Det synes förbundet angeläget, att i sådana fall söka åstadkomma en rimlig avvägning mellan olika intressen. Förbundet förordar därför, att man vid ärendets fortsatta handläggning ingående prövar behovet av att beträffande lokalt inarbetat märke i vissa fall göra undantag från de regler som gäller enligt förslaget. *Stockholms handelskammare* påpekar, att möjligheten att genom lokal inarbetning uppnå skydd för ett varumärke kan användas i illojalt syfte. Det förekommer ej sällan, att företag lanserar ett varumärke allenast inom ett begränsat område för att undersöka märkets förmåga att »slå» på marknaden. Om annan företagare därefter, innan inarbetningsskydd uppkommit, lyckas att inom ett obetydligt område inarbeta samma varumärke eller ett därmed förväxlingsbart kännetecken — vilket ofta kan ske utan större kostnader — blir den förste ibruktagaren förhindrad icke blott att registrera märket utan även att annonsera detsamma i rikspressen. Denna verkan skulle bortfalla om man godtoge handelskammarens vid 2 § anmärkta förslag om utvidgat skydd redan för själva ibruktagandet av ett märke. Hela problemet om skydd för lokal inarbetning bör emellertid prövas i samband med revision av firmalagstiftningen. *Svenska försäljnings- och reklamförbundet* belyser de svårigheter som kan uppstå i förevarande avseende genom följande exempel. Ett mindre företag i Södertälje inarbetar ett visst kännetecken genom annonsering i en lokaltidning. Företagets kundkrets förutsättes ha tillgång även till

rikspressen i form av en daglig stockholmstidning. En storannonsör börjar en riksannonsering med ett varumärke, som företer sådan likhet med södertäljeföretagets utom Södertälje helt okända märke att formella kriterier för intrång föreligger. Fråga uppstår här, om man i ett sådant fall skall tolerera intrånget — det förutsättes att riksannonsören avstår från att lansera sin vara i Södertälje — eller om riksannonsören skall tvingas ge vika och avstå från det i hans fall kanske billigaste reklammedlet — tidningspressen. Problemet måste enligt förbundets mening få en sådan lösning, att ett rationellt utnyttjande av media och distributionsvägar icke onödigtvis hindras.

Läkemedelsindustriföreningen ifrågasätter starkt, om det är rimligt att lokal inarbetning skall utgöra hinder för registrering av ett förväxlingsbart varumärke, som kanske är internationellt känt och eventuellt även inarbetat i större delen av Sverige. Enbart lokal inarbetning torde icke förekomma beträffande läkemedel, men det oaktat har frågan om rättsverkningarna av en lokal inarbetning betydelse för dessa märken. Jämväl efter införandet av en klassregistrering skall ju kollision anses föreligga mellan i och för sig förväxlingsbara märken, även om de avser varuslag som visserligen placerats i olika klasser men ändock är så att säga närbelägna. Kollision kan sålunda tänkas uppstå mellan märken för farmacevtiska preparat (klass 5) och kosmetiska eller tandvårdspreparat (klass 3). En lokal inarbetning av ett kosmetiskt preparat skulle således enligt 14 § första stycket 6) kunna hindra registrering av ett förväxlingsbart läkemedelsmärke och om registrering sökts och på grund av bristande kännedom om den lokala inarbetningen beviljats, kan det lokalt inarbetade märkets innehavare föra talan om registreringens hävande. Den lokala inarbetningen utgör vidare hinder mot den förväxlingsbara benämningens användande över huvud inom den ort, där inarbetning skett. Uteslutet är ej heller, att en lokal inarbetning, som icke behöver vara alltför kostsam, kan åstadkommas i direkt illojalt syfte. Möjligen kunde en del av olägenheterna undvikas, om patentverket tillämpade en mer liberal praxis i fråga om godtagande av s. k. disclaimers i varuförteckningar. Visserligen torde redan nu en geografiskt begränsad inarbetning av någorlunda omfattning och intensitet tillerkännas rättsverkan vid bedömandet av en konkurrerande registreringsansökan, men det kan befaras, att olägenheterna kommer att starkt accentueras, om skydd för lokal inarbetning lagfästes och lokal inarbetning — utan angivande av geografiska minimikrav — uttryckligen tillerkännes full rättsverkan. Man bör ej heller bortse från att betydande svårigheter uppstår vid bestämmande av det område som täckes genom en lokal inarbetning. Verkningarna av en inarbetning synes kunna sträcka sig vida utanför den ort där varuhanteringen sker. En inarbetning i Sverige kan ju enligt utredningens uttalande ske från utlandet utan att varan ens förekommer på den svenska marknaden. I analogi härmed kan man fråga sig, vilken verkan som skall tillerkännas exempelvis en annonsering i en lokaltidning som har en betydande spridning i landet i dess helhet. Det synes med hänsyn till det an-

förda erforderligt, att frågan om den rättsverkan som skall tillerkännas lokal inarbetning ytterligare överväges. I varje fall måste närmare preciseringar i lagtext och förarbeten ske för undanröjande av påtalade oklarheter. Liknande synpunkter anföres av *Representantföreningen för utländska farmaceutiska industrier.*

Annonsbyråernas förening, som betonar de svårigheter som ett skydd för den lokala inarbetningen kan vålla vid uppläggningen av en reklamkampanj för hela riket, anser det böra övervägas att tillerkänna innehavaren av ett över hela riket inarbetat märke rätt att i en konfliktsituation inlösa ett lokalt inarbetat, likartat kännetecken. Tvister av detta slag skulle förslagsvis kunna hänskjutas till en skiljenämnd bestående av bl. a. representanter för handelskamrarna.

Ett par remissinstanser påpekar frågans samband med firmalagstiftningen och framhåller svårigheten att ta ställning till förevarande spörsmål innan denna erhållit sin slutliga form. *Sveriges industriförbund* vill icke för närvarande påyrka någon ändring i förslaget men anser det mest ändamålsenligt att ta upp det till förnyad behandling i samband med den kommande revisionen av firmarätten. *Kooperativa förbundet* förordar, att man icke tar definitiv ställning till spörsmålet innan man inom varumärkes- och firmarätten fastställt klara principer för inarbetningsskydd i geografiskt hänseende, såsom vid gränsdragning mellan olika lokala skyddsområden o. d. I samma riktning uttalar sig, såsom förut berörts, *Stockholms handelskammare.*

Stadgandet i andra stycket med förbud att vid tillhandahållande av reservdelar och tillbehör åberopa kännetecken på sådant sätt att det ger sken av att det tillhandahållna härrör från innehavaren av kännetecknet eller av att denne medgivit kännetecknets användande har icke givit anledning till annan erinran än att *Sveriges industriförbund* uttalat, att regeln bör skärpas på så sätt, att intrång presumeras föreligga, när någon åberopar annans kännetecken; det bör sålunda åligga den som åberopat kännetecknet att visa, att åberopandet skett på sådant sätt, att det icke kan ha givit sken av att varan härrör från märkeshavaren eller av att denne medgivit kännetecknets användande.

Det i tredje stycket stadgade förbudet mot att utan vidare använda kännetecken å vara som annan än kännetecknets innehavare väsentligt förändrat har föranlett *riksåklagarämbetet* att taga upp ett par tolkningsfrågor till behandling. Enligt ämbetets mening avser ordet »förändrat» alla slags ändringar, oavsett om varans värde genom åtgärden sjunkit, förblivit oförändrat eller stigit. Då vissa av utredningens uttalanden kan ge anledning till feltolkning i detta avseende, vore det värdefullt med ett klarläggande. Med att varan »väsentligt» ändrats avses enligt utredningen sådant som är av betydelse för varans kvalitet. Obetydliga förändringar skall sålunda vara tillåtna. Emellertid synes det tveksamt, om icke uppställande av rekvisitet väsentligt vid en tolkning enligt vanligt språkbruk leder till att stadgandet får en snävare avfattning än som avses.

Ganska betydande ändringar av exempelvis en motor kan vidtagas utan att man därför enligt vanligt språkbruk kan tala om en väsentlig förändring av motorn. Meningen synes emellertid vara att märkesinnehavaren skall vara skyddad mot alla ändringar av betydenhet med avseende å varans beskaffenhet.

Departementschefen. Rätten till varumärke innebär helt allmänt en ensamrätt att i näringsverksamhet använda märket såsom individualiseringsmedel för varor. I gällande rätt saknas positiva bestämmelser härom; rättens innehåll framgår endast indirekt av de till skydd för rätten givna straffbestämmelserna. Såsom utredningen föreslagit och remissinstanserna lämnat utan erinran bör emellertid i den nya lagen upptagas uttryckliga bestämmelser om varumärkeshavarens befogenheter.

Enligt utredningens förslag till stadgande i ämnet skall rätt till varukännetecken innebära, att annan än innehavaren icke må i näringsverksamhet använda ett därmed förväxlingsbart kännetecken för sina varor, vare sig på varan eller dess förpackning, i reklam eller affärshandling eller på annat sätt, däri inbegripet jämväl muntlig användning. Att rätten även skall avse annan användning än på varan eller dess förpackning, i affärshandling o. d. innebär en viss utvidgning i förhållande till gällande rätt. Förslaget har vid remissbehandlingen icke föranlett annan erinran än att en remissinstans avstyrkt, att skyddet utsträckes även till muntlig användning av varumärke. Det är dock tydligt att också sådan användning kan vålla varumärkeshavaren avbräck och att skydd däremot bör finnas. Jag tillstyrker därför utredningens förslag.

Till de synpunkter som Sveriges advokatsamfund och riksåklagarämbetet anfört angående vad som i vissa sammanhang skall anses som användning av varumärke kan jag i huvudsak ansluta mig.

I ett remissyttrande har ifrågasatts, om icke varumärkesskyddet borde inbegripa även vissa fall av s. k. jämförande reklam i större utsträckning än som följer av förslaget. Man åsyftar här ett sådant fall, som att en företagare i en annons jämför sin egen vara med en konkurrents och därvid anger varumärket för konkurrentens vara; dylika metoder har ansetts möjliggöra stöld av goodwill. Enligt min mening kan det dock finnas fall, där en jämförelse i sig själv kan ha fog och kan genomföras under fullt lojala former. För att det ur varumärkessynpunkt skall vara tillåtet att i en jämförelse hänföra sig till annans varukännetecken, måste det emellertid, såsom utredningen framhållit, ske på sådant sätt att icke den som tar del av reklamen uppfattar kännetecknet såsom åsyftande annonsörens egna varor. Vidare må framhållas, att om vid jämförelsen lämnas oriktig uppgift till förmån för den egna varan eller till förringande av annans, detta kan falla under lagen mot illojal konkurrens eller under strafflagen.

I stadgandets andra punkt har utredningen upptagit ett stadgande, som närmare klargör ensamrättens utsträckning i territoriellt avseende. Enligt detta skall vad i första punkten sägs äga tillämpning vare sig verksamheten

bedrives här i riket eller varan tillhandahålles eller avses att tillhandahållas här eller ock hit införes. Stadgandet har lämnats utan erinran vid remissbehandlingen och torde, med viss redaktionell jämkning, böra godtagas. Angående stadgandets tillämpning må anmärkas, att utredningen i sina motiv givit uttryck åt uppfattningen att bestämmelsen om import skulle vara tillämplig endast om importören avser att sälja eller eljest tillhandahålla varorna. Såsom i ett remissyttrande påpekats framgår emellertid ej en sådan begränsning av lagtexten och synes ej heller böra gälla; varje import i näringsverksamhet, alltså även i syfte exempelvis att använda varorna i egen fabrikation e. d., bör hänföras under stadgandet.

Svea hovrätt och näringsfrihetsrådet har i sina yttranden diskuterat om det erfordras särskilda bestämmelser rörande import av utomlands framställda och där märkta varor. Svea hovrätt anser förslaget innebära, att den som här i riket innehar rätten till ett utländskt varumärke — vare sig det är den utländska fabrikanten själv eller dennes generalagent här eller annan — skulle ha möjlighet att hindra andra att importera eller saluhålla varorna under det ursprungliga varumärket, och finner det otillfredsställande, att varumärkesrätten sålunda skulle kunna användas i konkurrensbegränsande syfte. Näringsfrihetsrådet uttalar sig på samma sätt såvitt angår generalagent. Enligt min mening kan emellertid de föreslagna lagreglerna i allmänhet icke anses äga denna innebörd. Om fabrikanten själv innehar registreringen, följer av allmänna varumärkesrättsliga grundsatser att han icke kan förhindra att av honom försålda och märkta varor vid vidareförsäljning tillhandahålles under det ursprungliga varumärket; detta torde gälla också där vidareförsäljningen sker i annat land. Motsvarande bör enligt min mening gälla även om fabrikanten själv icke registrerat märket i Sverige men den som gjort det kan sägas inneha registreringen på fabrikantens vägnar. I regel torde detta vara händelsen beträffande generalagent. Enligt min mening bör man med en rimlig tolkning av förevarande lagbestämmelser kunna uppnå tillfredsställande resultat, och jag finner ej anledning att uppställa särskilda undantagsregler i nu berört avseende.

I sitt förslag har utredningen även upptagit en regel om s. k. lokal inarbetning. Enligt denna skall i fall, då rätt till kännetecken grundas på inarbetning och kännetecknet icke är inarbetat i hela riket, rätten gälla endast där inarbetningen består. Förslaget har i allmänhet lämnats utan erinran vid remissbehandlingen. I några remissvar har emellertid framkommit en viss tveksamhet mot att låta ett lokalt inarbetat märke gälla mot registrering eller vid kollision med ett märke som användes inom hela riket. Såsom exempel har anförts, att enligt förslaget riksannonsering av ett större företags kännetecken kan förhindras av att ett liknande märke är inarbetat i en mindre ort eller att ett internationellt känt varumärke icke kan registreras i riket, därför att ett förväxlingsbart märke är på detta sätt här inarbetat. Det har också framhållits, att möjligheten att sålunda förhindra mer omfattande användning eller registrering kan utnyttjas i illojalt syfte.

Enligt min mening kan de betänkligheter som sålunda kommit till ut-

tryck icke frånkännas ett visst berättigande. En del hithörande fall torde visserligen kunna regleras av bestämmelserna i 8—10 §§ om stridiga anspråk på samma varumärke. I andra fall har dessa bestämmelser emellertid ej tillämpning och i dessa fall torde det ibland kunna framstå som mindre tillfredsställande att den lokala inarbetningen skall ha så vidsträckt verkan som angivits i de i remissyttrandena åberopade exemplen. Det kunde därför i och för sig vara rimligt att denna verkan under vissa förutsättningar skulle begränsas. Att genom lagbestämmelser generellt ange i vilka situationer och i vilken omfattning så borde ske synes emellertid knappast vara möjligt. Ej heller synes det vara en praktiskt framkomlig väg att, såsom föreslagits i ett par yttranden, lösa problemet genom att införa möjlighet till s. k. geografiska disclaimers eller genom en rätt att i kollisionsfall inlösa lokalt inarbetat märke. Vid bedömande av frågan får också beaktas att komplikationerna i praktiken knappast torde bli så stora som man befarat. Skydd för lokalt inarbetade kännetecken har sedan länge funnits i lagen mot illojal konkurrens, men några fall där skyddet visat sig vålla olägenheter av det slag som anförts är knappast kända. Jag anser därför att man i den nya lagen, liksom hittills, får lämna sådana situationer som här avses att lösas genom uppgörelse mellan parterna.

Jag tillstyrker alltså att det av utredningen föreslagna stadgandet om lokal inarbetning, med visst förtydligande tillägg, upptages i lagen.

Paragrafens andra och tredje stycken innehåller specialregler rörande varumärkesanvändning vid tillhandahållande av reservdelar m. m. samt av reparerade eller eljest ändrade föremål. I förstnämnda hänseende har utredningen föreslagit, att som otillåten varumärkesanvändning skall anses, att någon vid tillhandahållande av reservdel, tillbehör eller liknande, som lämpar sig för annans vara, åberopar dennes kännetecken på sådant sätt, att det kan ge sken av att vad sålunda tillhandahålles härrör från kännetecknets innehavare eller av att denne medgivit kännetecknets användning. Regeln har i allmänhet godtagits vid remissbehandlingen och bör upptagas i lagen. Jag finner ej anledning att, såsom yrkats i ett remissvar, skärpa den så att intrång skulle presumeras föreligga så snart kännetecknet åberopats vid sådant tillhandahållande som här avses. I den andra här avsedda bestämmelsen regleras det fallet att vara, som tillhandahållits under visst kännetecken, därefter av annan än kännetecknets innehavare väsentligt förändrats genom bearbetning, reparation eller liknande. Enligt förslaget skall härvid gälla förbud mot att använda kännetecknet, då varan ånyo tillhandahålles i näringsverksamhet här i riket, utan att förändringen tydligt anges eller ändock tydligt framgår. Även denna bestämmelse har i allmänhet lämnats utan erinran av remissinstanserna och bör upptagas i lagen. Riksåklagarämbetet har ansett, att uttrycket »väsentligt förändrats» gör stadgandet väl snävt och icke, såsom borde vara fallet, kommer att ge varumärkeshavaren skydd mot alla ändringar av betydenhet med avseende å varans beskaffenhet. Det av utredningen föreslagna uttrycket synes emellertid innefatta ett sådant skydd. I anledning av ett annat påpekande av

riksåklagarämbetet må framhållas, att med »förändrat» avses alla slags ändringar, oavsett om varans värde genom åtgärden sjunkit, förblivit oförändrat eller stigit.

5 §.

Paragrafen, som är likalydande med 5 § i utredningens förslag, behandlar ensamrättens begränsning såvitt angår tekniska och liknande moment i kännetecknet.

Utredningen. Utredningen framhåller, att det emellanåt förekommer att varumärke, framför allt varuutstyrsel, består av sådant som på en gång medför tekniska fördelar och tjänar som kännetecken för varor. Det kan tänkas, att vissa praktiska fördelar vid distributionen av en vara kan vinnas t. ex. om varan packas i kartonger av pyramidform eller att ett livsmedels hållbarhet ökas om det är inslaget i genomskinlig cellulosafolie av viss färg. Genom att viss näringsidkare använder sådan förpackning, kan den pyramidformade kartongen eller den färgade cellulosafolien även bli inarbetad såsom hans kännetecken. Varumärkesrätten bör emellertid icke på en omväg få utnyttjas för att skapa oberättigade monopol på tekniska och funktionella element i förpackningar och formgivning. I förevarande paragraf har därför upptagits stadgande, att ensamrätt till varukännetecken icke innefattar sådan del av kännetecknet, som huvudsakligen tjänar att göra varan eller dess förpackning mera ändamålsenlig eller eljest att fylla annan uppgift än att vara kännetecken.

Departementschefen. Jag tillstyrker utredningens förslag, som icke föranlett erinringar vid remissbehandlingen.

6 §.

Paragrafen, som överensstämmer med 6 § i utredningens förslag, behandlar det för förväxlingsbarhet i princip gällande kravet på s. k. varuslagslikhet.

Utredningen. I första stycket har utredningen upptagit stadgande, att kännetecken kan anses förväxlingsbara enligt varumärkeslagen endast om de avser varor av samma eller liknande slag. Stadgandet överensstämmer med gällande rätt. I motiven framhålles, att det vid tillämpning av stadgandet är utan betydelse, huruvida varorna som sådana kan förväxlas. Ett varukännetecken uppgift är icke att skilja olika varuslag från varandra utan att skilja den ene näringsidkarens varor från den andres. En rent teknisk likhet mellan varorna kan därför ofta vara av underordnad betydelse och avgörandet i stället fällas av en mångfald helt andra faktorer. Vid prövning av varuslagslikhet bör särskilt beaktas vilka varor, som normalt ingår i visst sortiment eller distribueras av samma detalj- och grossistföretag eller är framställda av samma råmaterial eller avsedda för samma ändamål eller som användes inom samma verksamhetsområde. Så snart något av nu nämnda kriterier är

uppfyllt, kan varuslagslikhet vara för handen. Säkert är det dock icke, utan i sista hand blir frågan att avgöra med beaktande av samtliga i fallet föreliggande omständigheter.

Utredningen anför i förevarande sammanhang även vissa synpunkter på de normer, som bör tillämpas vid bedömande huruvida varukännetecken i och för sig kan anses förväxlingsbara, och anför härom bl. a. följande. Vad först angår figurmärken beaktas i gällande praxis i första hand endast sådan likhet som omedelbart kan iakttagas med synsinnet. Är kännetecknen olika till utseendet, är det sålunda av sekundär betydelse att de ger uttryck åt samma idéinnehåll. Enligt förslaget däremot kan kännetecknen även i det senare fallet väl tänkas vara förväxlingsbara. Vad angår ordmärken tages enligt nuvarande praxis i stort sett endast hänsyn till likhet som framträder för synen eller hörseln. Dock kan ord anses förväxlingsbara även på den grund, att de har samma betydelse ehuru på olika språk; härför har dock i praxis fordrats, att även någon syn- eller ljudlikhet mellan orden förelegat. Däremot har man icke ansett sig befogad att anse kännetecken förväxlingsbara enbart på grund av begreppsmässig överensstämmelse. Förslaget åsyftar emellertid icke någon strikt begränsning i sådant avseende. Enligt detta kan därför helt olika ord, som ger uttryck åt samma eller närstående begrepp, ibland tänkas vara förväxlingsbara. Vid den administrativa prövningen bör detta dock gälla endast undantagsvis. Beträffande utstyrselmärken framhålles att sådana främst kan vara förväxlingsbara med andra utstyrslar. Härvid kan ibland överensstämmelse eller likhet beträffande färg spela en avgörande roll.

Utredningen framhåller vidare, att figur-, ord- och utstyrselmärken även sinsemellan kan vara förväxlingsbara.

Med hänsyn till svårigheten att pröva likheten mellan ordmärken har utredningen övervägt om vissa schablonregler härom borde införas, t. ex. att avvikelse beträffande ett visst antal bokstäver eller vissa ändringar i vokalföljden alltid skulle antagas undanröja förväxlingsfara. Utredningen anser dock sådana schablonregler ej kunna uppställas.

I anslutning till huvudregeln om varuslagslikhet som krav för förväxlingsskydd har utredningen upptagit frågan huruvida särskilt kända varukännetecken bör kunna i undantagsfall erhålla skydd oberoende av varuslagslikhet (den s. k. Kodak-doktrinen, se betänkandet s. 133 ff.). Utredningen framhåller, att ett dylikt vidgat skydd gäller flerstädes i främmande rätt, och finner för sin del påkallat, att det också införes i Sverige. I motiveringen anföres, att i fall då ett särskilt välkänt märke användes av annan än märkeshavaren, köparen — även om varan är av annat slag än märkeshavarens — missledes, antingen så att han tror att varan härrör från märkeshavaren eller så att han tror att det föreligger en viss samhörighet mellan denne och den som obehörigen använt märket. Skydd för märket är i detta fall motiverat såväl av hänsyn till innehavarens goodwill som av hänsyn till konsumenterna. Är det kända märket mycket säreget eller kanske unikt, medför dess användning för andras varor, även om dessa är

av helt olika slag, jämväl att märkets distinktivitet och reklamvärde förminskas. Är märket känt som ett kvalitetsmärke, kan dess anseende lida skada, om annan begagnar det för undermåliga varor. I dessa senare fall motiveras ett skydd, som går utanför varuslagslikhet, främst av hänsyn till märkeshavaren.

Utredningen framhåller emellertid tillika, att en regel om skydd i förevarande situationer bör vara av utpräglad undantagskaraktär, som kan tillämpas endast i fråga om alldeles särskilt starkt inarbetade märken. I det helt övervägande flertalet fall kan det sålunda icke vara tal om ett skydd oberoende av varuslagslikhet.

I enlighet härmed har utredningen i andra stycket upptagit stadgande, att förväxlingsbarhet oberoende av varuslagslikhet undantagsvis må kunna åberopas till förmån för kännetecken, som är synnerligen starkt inarbetat och känt inom vida kretsar av allmänheten här i riket, där med hänsyn härtill användningen av ett annat liknande kännetecken skulle innebära ett otillbörligt utnyttjande av det förras goodwill.

I andra stycket har jämväl upptagits en speciell skyddsregel för varukännetecken vilkas goodwill på grund av arten av de varor, för vilka kännetecknet användes, kan sägas vara speciellt ömtålig. Så kan ibland vara fallet med kännetecken för vissa livsmedel, njutningsmedel, parfymerivaror, skönhetsmedel o. s. v. Är visst märke inarbetat för dylik vara kan, framhåller utredningen, ett liknande märkes begagnande för exempelvis råttgift, medel mot alkoholism eller veneriska sjukdomar, laxermedel, likkistor eller kloakrör skada det inarbetade märkets renommé. Enligt utredningens mening bör jämväl kännetecken av detta slag i undantagsfall vara skyddade oberoende av varuslagslikhet. I enlighet härmed stadgas i andra stycket, att förväxlingsbarhet oberoende av varuslagslikhet må undantagsvis kunna åberopas jämväl till förmån för kännetecken, som är inarbetat, där med hänsyn till den särskilda arten av de varor, varom är fråga, användningen av ett annat liknande kännetecken uppenbarligen skulle förringa det förras goodwill.

Remissyttrandena. Stadgandet i första stycket, att kännetecken kan anses förväxlingsbara enligt varumärkeslagen endast om de avser varor av samma eller liknande slag har icke föranlett erinran vid remissbehandlingen.

Beträffande stadgandets tillämpning gör *patent- och registreringsverket* vissa allmänna uttalanden. Verket påpekar, att i fråga om reglerna för bedömandet av förväxlingsbarhet innebär förslaget, i olikhet med gällande rätt, att begreppsmässig överensstämmelse skall kunna föranleda att förväxlingsrisk anses föreligga, vid den administrativa prövningen dock endast undantagsvis. I tysk praxis har man — påpekar verket — på denna punkt gått mycket långt. Så anses t. ex. PLANET och KOMET samt DIANA och ARTEMIS vara förväxlingsbara. En sådan tillämpning är enligt verkets mening utesluten för vår del. Överhuvudtaget bör synnerlig försiktighet iakt-

tagas vid tillämpning av begreppsmässig likhet. Verket anser vidare i likhet med utredningen men i olikhet mot vad som nu tillämpas, att förväxlingsbarhet kan föreligga mellan ord och figurer, som regel dock endast då ordet är figurens givna beteckning. Verket understryker därjämte, att vid likhetsgranskningen mekaniskt verkande schablonregler ej kan uppställas.

Det i andra stycket föreslagna utvidgade skyddet för särskilt kända varukännetecken hälsas allmänt med tillfredsställelse.

Handelskammaren i Gävle anser dock, att intrång av den art som man velat komma till rätta med genom stadgandet bör regleras inom lagstiftningen mot illojal konkurrens.

Sveriges allmänna exportförening betonar, att bestämmelsen bör tillämpas med stor restriktivitet och att skydd enligt bestämmelsen bör förbehållas sådana varumärken som — förutom att de är synnerligen väl inarbetade i Sverige — erhållit internationell ryktbarhet.

Norrbottens och Västerbottens läns handelskammare anser det i lagtexten nyttjade uttrycket »känt inom vida kretsar av allmänheten» vara alltför vagt och förordar därför en närmare precisering därav.

Jämväl den utvidgning av skyddet, som enligt andra stycket skall gälla med hänsyn till den särskilda arten av de varor varom är fråga, godtages i allmänhet av remissinstanserna.

Handelskammaren i Gävle förordar dock att även detta skydd regleras inom konkurrenslagstiftningens ram.

Östergötlands och Södermanlands handelskammare finner förutsättningarna för den särskilda förväxlingsbarheten vara alltför liberalt utformade. Det bör enligt handelskammarens mening för skyddets inträdande krävas, att kännetecknet skall vara åtminstone starkt inarbetat och att användningen av ett annat liknande kännetecken uppenbarligen är ägnad att i väsentlig mån förringa det förras goodwill.

Departementschefen. En viktig begränsning i skyddet för innehavare av varukännetecken mot att andra använder liknande kännetecken är att förväxlingsbarhet endast skall anses föreligga om de båda kännetecknen avser varor av samma eller liknande slag. En regel, som uppställer detta krav på s. k. varuslagslikhet, har av utredningen upptagits i första stycket av förevarande paragraf. Stadgandet, som överensstämmer med gällande rätt, har vid remissbehandlingen lämnats utan erinran och torde böra upptagas i lagen.

Till de allmänna synpunkter på frågan om bedömande av förväxlingsbarhet som utredningen, med instämmande av patentverket, anfört kan jag i huvudsak ansluta mig. Bl. a. må framhållas, att undantagsvis också begreppsmässig överensstämmelse mellan två ordmärken bör kunna medföra förväxlingsbarhet. Vidare bör förväxlingsbarhet kunna föreligga mellan ord och figurer, som regel dock endast då ordet är figurens givna beteckning. Helt allmänt bör vid prövningen beaktas alla föreliggande omständigheter som inverkar på frågan om förväxlingsbarhet, och i likhet med utredningen

och patentverket anser jag det icke vara lämpligt att uppställa schablonregler för granskningen.

Från huvudregeln om varuslagslikhet har utredningen i andra stycket föreslagit två undantag, vilka båda utgör nyheter i förhållande till gällande rätt. Det ena avser vidgat skydd för särskilt kända varumärken. Det har ansetts, att om dylikt märke användes för andra varor än dem för vilka det inarbetats, köpare kan få den felaktiga föreställningen att varorna härrör från varumärkeshavaren eller att det föreligger viss samhörighet mellan denne och den som obehörigen använder märket; skydd är alltså motiverat såväl av hänsyn till innehavarens goodwill som av hänsyn till konsumenterna. Stadgandet har fått den utformningen, att förväxlingsbarhet oberoende av varuslagslikhet undantagsvis skall kunna åberopas till förmån för kännetecken, som är synnerligen starkt inarbetat och känt inom vida kretsar av allmänheten här i riket, där med hänsyn härtill användningen av ett annat liknande kännetecken skulle innebära ett otillbörligt utnyttjande av det förras goodwill. Vid remissbehandlingen har man i allmänhet varit ense om att ett skydd i förevarande hänseende är påkallat och jag vill även för egen del ansluta mig till denna uppfattning. Vad angår stadgandets lydelse har en remissinstans förordat en precisering av uttrycket »vida kretsar av allmänheten». Det är dock knappast möjligt att närmare än vad utredningen gjort ange vad som här avses. Jag förordar därför, med en mindre redaktionell jämkning, den av utredningen föreslagna utformningen.

Det andra undantaget från huvudregeln om varuslagslikhet såsom förutsättning för förväxlingsbarhet avser varumärke, vars goodwill på grund av arten av de varor, för vilka kännetecknet användes, kan sägas vara speciellt ömtålig, t. ex. vissa livsmedel, njutningsmedel, skönhetsmedel o. s. v. Det har ansetts att om visst märke inarbetats för dylik vara, ett liknande märkes begagnande för exempelvis råttgift, medel mot alkoholism eller veneriska sjukdomar m. m. kan skada det inarbetade märkets renommé. Enligt det föreslagna stadgandet skall förväxlingsbarhet oberoende av varuslagslikhet undantagsvis kunna åberopas till förmån för kännetecken, som är inarbetat, där med hänsyn till den särskilda arten av de varor, varom är fråga, användningen av ett annat liknande kännetecken uppenbarligen skulle förringa det förras goodwill. Stadgandet har i allmänhet godtagits vid remissbehandlingen och bör, med en mindre redaktionell jämkning, upptagas i lagen. I ett remissvar har hemställts, att förutsättningarna för stadgandets tillämpning måtte i ett par avseenden skärpas. Av den av mig förordade utformningen av stadgandet framgår emellertid, att det är avsett att tillämpas endast i undantagsfall, och jag anser icke behövligt att ytterligare understryka detta förhållande.

7 §.

Förevarande paragraf, som överensstämmer med 7 § i utredningens förslag, innehåller huvudregeln för s. k. kollisionsfall, d. v. s. fall då stridiga anspråk på visst varukännetecken föreligger.

Utredningen. Utredningen framhåller, att vissa kollisionsfall regleras i bestämmelserna i 4 § 5 och 6 mom. gällande varumärkeslag. Dessa innebär att varumärke ej må registreras, om det är förväxlingsbart med tidigare registrerat eller till registrering anmält märke eller med märke som redan är här i riket inarbetat.

Beträffande kollision mellan icke registrerade varumärken saknas för närvarande lagbestämmelser. Rörande praxis anför utredningen, att om olika näringsidkare var för sig inarbetat förväxlingsbara märken, icke någon av dem anses berättigad till registrering. I den mån inarbetningsrätter, som är endast lokala, genom användningsområdets utvidgande råkar i konflikt, torde företrädet inom det utsträckta området anses böra tillkomma den av parterna, som först uppnådde inarbetning på den lokalitet där kollisionen aktualiserats. Tänkbart är även, anför utredningen, att förväxlingsbara kännetecken av olika företagare kan inarbetas i hela riket. Också vid en sådan kollision torde tidpunkten för fullbordad inarbetning bli i första hand avgörande för tvistens lösning.

Enligt utredningens mening bör huvudregeln i kollisionsfall alltjämt vara att företräde ges åt den först uppkomna rätten. Ett stadgande härom har upptagits i förevarande paragraf. Vissa undantag från huvudregeln, enligt vilka yngre rätt i särskilda fall tillåtes bestå vid sidan av den äldre, har upptagits i 8—9 §§. I 10 § föreslås, att i fall då parallella rättigheter består, inskränkande föreskrifter skall kunna meddelas rörande användningen av det yngre kännetecknet.

Den av utredningen föreslagna huvudregeln har fått den utformningen, att om två eller flera var för sig förvärvat rätt enligt 1—3 §§ till varukännetecken, vilka är förväxlingsbara, den rätt skall vika, som uppkommit senare, där ej annat följer av de berörda bestämmelserna i 8 eller 9 §. I motiven behandlar utredningen bl. a. frågan när rätt till varukännetecken skall anses ha uppkommit. Vad först angår rätt på grund av registrering uppkommer den enligt förslaget från och med dagen för registreringsansökningens ingivande, förutsatt att ansökningen blir bifallen (22 §). Har ansökningar om de kolliderande kännetecknens registrering inkommit samma dag, har den ansökning företräde som först inkom. Rätt på grund av inarbetning uppstår i och med att inarbetningen fullbordats. I fråga om näringsidkares släktnamn gäller enligt förslaget, att sådant är skyddat mot obehörig användning såsom varukännetecken oberoende av om det av bäraren begagnas som varukännetecken eller ej. Om två bärare av samma namn båda begagnar det som varukännetecken, får företrädesrätten i regel anses böra tillkomma den av dem som först började använda det som sådant kännetecken. Rätten till firma som varukännetecken uppkommer samtidigt med förvärvet av firmarätten såsom sådan och således oberoende av tidpunkten, då firman först tagits i användning som varukännetecken.

Remissyttrandena. Stadgandet har i allmänhet lämnats utan erinran i remissvaren.

Namnrättskommittén anser, att en särskild undantagsbestämmelse bör uppställas till skydd för rätt till släktnamn och anför härom följande. Utredningen utgår från, att vid tvist mellan två bärare av samma namn, som båda begagnar namnet såsom varukännetecken, denna måste lösas med beaktande av vilken som först börjat använda namnet på detta sätt. Enligt namnrättskommitténs mening måste emellertid hänsyn tagas jämväl därtill, huruvida den bakomliggande namnrätten verkligen består. Enligt kommitténs preliminära förslag kan den som efter ansökan hos namnmyndighet erhållit nytt släktnamn inom fem år på talan av äldre namnrättshavare förklaras namnet förlustig, om denne lider men av den förres namnförvärv. Om den yngre namnrätten får vika på det namnrättsliga planet, synes den ej längre kunna bilda underlag för kännetecknsrätt, såvida icke namnet övergått till ett självständigt varumärke eller förhållandena eljest är sådana, att namnet ändock må behandlas som övriga varumärken. Då sålunda en tillämpning av förevarande paragraf i förslaget kan leda till kränkningar av namnrätten, föreslår kommittén, att man till undvikande av sådana kollisionsfall i varumärkeslagen inför en allmän bestämmelse av innehåll, att vad i varumärkeslagen stadgas skall, såvitt avser släktnamn (tillnamn) gälla endast där annat ej följer av vad enligt lag eller eljest gäller om rätt till släktnamn. Ett sådant stadgande är enligt kommitténs uppfattning desto mer motiverat som nu berörda föreskrifter i utredningens förslag svårligen kan anses förenliga med den ensamrätt till vissa egenartade släktnamn som redan godtagits i praxis. Bestämmelserna i 10 § i förslaget synes icke kunna utgöra ett tillräckligt korrektiv mot intrång i namnrätten.

Departementschefen. I nära sammanhang med grundsatserna om uppkomsten av varumärkesrätt står reglerna om avgörande av kollisionsfall, d. v. s. fall då stridiga anspråk på visst varumärke uppkommit. I gällande rätt är hithörande spörsmål endast ofullständigt reglerade. Vid den revision av varumärkesrätten som nu företages är det av praktisk vikt att man uppställer mera ingående regler i detta ämne. Enligt utredningens mening bör härvid som huvudregel, i anslutning till vad som för närvarande är gällande rätt eller i varje fall torde iakttagas i praxis, gälla att företräde ges åt den först uppkomna rätten. Det av utredningen i enlighet härmed utformade stadgandet i förevarande paragraf har i allmänhet lämnats utan erinran vid remissbehandlingen och torde böra upptagas i lagen.

I sitt yttrande har namnrättskommittén hemställt att i stadgandet upptages en särskild undantagsregel till skydd för rätt till släktnamn. Kommittén framhåller, att huvudregeln om företräde för det äldre kännetecknet icke alltid kan genomföras, om detta är ett namn; en förutsättning måste nämligen vara att den bakomliggande namnrätten består. Att denna förutsättning bör gälla synes emellertid ligga i sakens natur — frågan har berörts vid 3 § — och jag finner uttryckligt stadgande härom icke erforderligt.

8 §.

Paragrafen, som överensstämmer med 8 § i utredningens förslag, ger en regel om prekluderande verkan av registrering.

Utredningen. Utredningen framhåller, att såsom undantag från huvudregeln i 7 § om tidsprioriteten såsom avgörande vid stridiga anspråk på visst varumärke i första hand bör övervägas att i fall, då det yngre kännetecknet registrerats, under vissa villkor tillerkänna registreringen prekluderande verkan. En regel i denna riktning har praktiskt taget enhälligt tillstyrkts i utredningens enkät. Utredningen anser också billighetshänsyn tala för en dylik regel. Preklusionstiden bör sättas till fem år. För att preklusion skall inträda bör fordras, att registreringshavaren då registreringen söktes varit i god tro. För att undanröja faran för missbruk bör såsom förutsättning för preklusion stadgas, att märket fått ej oväsentlig användning. Om preklusionen skulle inträda även till förmån för märken, som alls ej eller endast i helt obetydlig omfattning blivit använda, kunde detta nämligen inbjuda registreringshavare att till förfång för innehavare av äldre rätt underlåta att taga det registrerade märket i bruk förrän preklusionstiden utgått. Däremot bör icke krävas, att det registrerade märket skall ha blivit använt i sådan skala att det blivit inarbetat. Ett dylikt krav skulle nämligen avsevärt försvaga preklusionsregelns värde och även medföra svårighet för parterna att bedöma, huruvida i ett visst fall preklusion inträtt eller ej, med hänsyn till vanskligheten att avgöra om skedd användning verkligen medfört inarbetning. Vad angår preklusionens rättsverkan bör den avskära möjligheten att åberopa tidigare rätt till alla slags varukännetecken, såväl varumärken i egentlig mening, som annat särskilt varukännetecken samt namn och firma. Den bör medföra icke blott trygghet mot ogiltighetstalan utan även befogenhet att begagna det registrerade märket med uteslutande av alla andra utom den äldre rättens innehavare.

I enlighet härmed har i förevarande paragraf upptagits stadgande, att yngre rätt till varumärke, förvärvad genom registrering, äger bestå vid sidan av äldre rätt till förväxlingsbart kännetecken, under förutsättning dels att registreringen sökts i god tro, dels att den varit gällande i fem år från registreringsdagen innan talan väckes om dess bestånd, dels att märket fått ej oväsentlig användning.

Utredningen anför, att registrering ej bör anses vara sökt i god tro, om sökanden vid ansökningen insett eller bort inse att den äldre rätten gällde eller känt till att det äldre kännetecknet tagits i bruk innan han själv började använda sitt märke.

Beträffande kravet att det äldre kännetecknet skall ha fått icke oväsentlig användning anför utredningen ytterligare bl. a., att häri ligger att märket använts i mer än obetydlig omfattning. Märkets användning i blott enstaka fall eller i endast något mera avlägset eller noga lokalt avgränsat område fyller ej förslagets krav. Märket skall ha kommit till användning i sådan omfattning, att den äldre rättens innehavare — under förutsättning att han med normal uppmärksamhet bevakat marknaden — bör ha blivit

underkunnig om användningen. Normalt bör användningen ha skett under femårsperioden, men alldeles nödvändigt är icke detta. Om ett märke varit registrerat i fem år men först därefter tagits i bruk, kan även en dylik registrering komma i åtnjutande av preklusion, sedan kravet på användning blivit uppfyllt. Användningen kan även tänkas ske under en period som börjar inom preklusionsfristen men fortsätter efter dess utgång. Icke heller det förhållandet, att användningen delvis ägt rum före registreringsdagen, utesluter preklusionsregelns tillämpning. Ett särskilt spörsmål är huruvida licenstagares användning bör kunna tillgodoräknas upplåtaren. Enligt utredningens mening bör detta i regel vara fallet.

Remissyttrandena. Stadgandet hälsas allmänt med tillfredsställelse av remissinstanserna.

Ett par remissorgan anser dock att förutsättningarna för preklusion bör skärpas. *Sveriges advokatsamfund* framhåller, att det för preklusionsskydd bör vara fråga om ett kännetecken, som fått ett betydande värde för innehavaren. Orden »ej oväsentlig» bör därför enligt samfundets mening utbytas mot ett starkare uttryck, t. ex. »avsevärd». I motiven har utredningen anfört, att den preklusionsgrundande användningen normalt bör ha skett under femårsperioden men att detta icke vore alldeles nödvändigt. Enligt samfundets mening måste man emellertid till allmänhetens skydd se till att märkets användning skall ha haft viss intensitet och ha varat under ganska lång tid samt dessutom föreligga vid den tidpunkt då preklusionstiden utgår. Frågan kan belysas av följande exempel. En näringsidkare har erhållit registrering av ett varumärke och använt detta i avsevärd omfattning under fyra år. Därefter har han efter varning från annan upphört att bruka märket, och vid sådant förhållande har innehavaren av den äldre rätten kanske icke funnit anledning att angripa registreringen. Sedan ytterligare ett år gått, har registreringen varat i fem år och enligt den föreslagna bestämmelsen skulle näringsidkaren nu utan vidare kunna upptaga användningen av märket och göra gällande sin varumärkesrätt mot tredje man. Ett sådant resultat är enligt samfundets mening icke tillfredsställande. För inträde av preklusion bör gälla — utom att registreringen sökts i god tro — att varumärket varit registrerat minst fem år och under en sammanlagd tid av minst fem år använts i avsevärd omfattning. Endast användande i tiden efter det varumärket registrerats bör tagas i beräkning. Även *handelskammaren för Örebro och Västmanlands län* anser, att kravet på »ej oväsentlig användning» icke utgör tillräckligt skydd mot missbruk av preklusionsregeln. För att hindra missbruk och för att undvika att innehavare av varumärkesrätt nödgas utöva en alltför betungande bevakning av marknaden, kan det enligt handelskammarens mening ifrågasättas, om icke som villkor för preklusion borde krävas inarbetning av det yngre varumärket. I varje fall bör användningskravet skärpas genom utbyte av orden »ej oväsentlig» mot »avsevärd.»

Å andra sidan framhåller *Läkemedelsindustriföreningen*, att kravet på

märkets användning icke får drivas för långt. I läkemedelsbranschen är behovet av ständigt nya varubenämningar större än i något annat fack. Forskning och nya rön föranleder, att nya produkter i en strid ström kommer ut på marknaden. Framåtskridandet går så fort, att numera ett läkemedel ofta nog blir föråldrat på cirka fem år. Läkemedelsindustrien är därför i behov av att städse ha ett antal varumärken i förråd och i många fall dröjer det ett flertal år, innan märket kommer till användning. Av betänkandet framgår, att utredningen med uttrycket »ej oväsentlig användning» icke avsett att uppställa krav på inarbetning. Föreningen utgår från att en ansökan om registrering av läkemedelsvara i medicinalstyrelsens specialitetsregister under alla förhållanden skall anses innebära en användning som icke är oväsentlig. Liknande synpunkter anföres av *Representantföreningen för utländska farmaceutiska industrier.*

Östergötlands och Södermanlands handelskammare ifrågasätter helt allmänt om icke preklusionsregeln kringgärdats med så många förbehåll och inskränkningar att regeln i praktiken blir till föga hjälp.

Statens pris- och kartellnämnd samt *Norrbottens och Västerbottens läns handelskammare* anser, att uttrycket »ej oväsentlig användning» är så vagt att närmare precisering erfordras för den praktiska tillämpningen.

Sveriges köpmannaförbund tar till behandling upp frågan, huruvida med den föreslagna utformningen av preklusionsregeln denna kan få någon betydelse för ett företag med rent l o k a l v e r k s a m h e t. Enligt utredningen skulle användning inom ett lokalt noga avgränsat område ej uppfylla förslagets krav på »ej oväsentlig användning». När det gäller ett företag av riksomfattande karaktär kan det också anses skäligt, att kravet på användning sträckes längre än till att avse en allenast lokal användning. För ett företag med rent lokal anknytning, t. ex. en detaljhandelsrörelse, ställer sig saken emellertid enligt förbundets uppfattning annorlunda. Ett sådant företag skulle överhuvudtaget ej kunna uppnå preklusionsverkan även om dess märke användes i full utsträckning men endast inom ramen för dess lokala verksamhetsområde. En sådan åtskillnad vid tillämpningen av 8 § i förslaget mellan företag med olika stora intressesfärer synes förbundet icke vara motiverad.

Patent- och registreringsverket diskuterar frågan hur situationen skall bedömas om de båda kännetecknen ej använts för s a m m a v a r o r. Som exempel anföres att en läkemedelsfabrik begär registrering av ett varumärke för praktiskt taget alla varuslag, något som för närvarande ingalunda är ovanligt. Märket registreras, utom för läkemedel och därmed likartade varuslag, jämväl för bl. a. kläder. Inom beklädnadsområdet har en textilfabrikant en äldre rätt till ett förväxlingsbart kännetecken. Läkemedelsfabrikens märke användes blott för läkemedel. Patentverket utgår från att förevarande paragraf i ett sådant fall ej skall äga tillämpning.

Utredningens uttalande, att l i c e n s t a g a r e s användande av märket i allmänhet bör kunna tillgodoräknas märkeshavaren har icke föranlett erinran i remissvaren. Enligt *Sveriges industriförbunds* mening skulle det vara av värde med en legal presumtion i denna riktning.

Namnrättskommittén framhåller, att även i förevarande paragraf bör införas ett sådant allmänt förbehåll beträffande s l ä k t n a m n som av kommittén omnämnts under 7 §. Preklusion bör nämligen ej inträda om exempelvis det registrerade varumärket är förväxlingsbart med släktnamn och användes till men för bäraren av detta.

Departementschefen. Såsom undantag från huvudregeln i 7 § om tidsprioriteten såsom avgörande i kollisionsfall ifrågakommer, såsom utredningen anfört, i första hand att i fall, då det yngre kännetecknet registrerats, under vissa villkor tillerkänna registreringen prekluderande verkan. Förslaget att införa en dylik preklusionsregel har allmänt hälsats med tillfredsställelse vid remissbehandlingen och jag vill även för egen del biträda det.

Enligt utredningens förslag skulle för preklusion fordras dels att registreringen sökts i god tro, dels att den varit gällande i fem år från registreringsdagen innan talan väckes om dess bestånd, och dels att märket fått ej oväsentlig användning. Vid remissbehandlingen har från ett par håll yrkats, att man, för att undvika missbruk av regeln, skall skärpa kravet på användning. Sveriges advokatsamfund har sålunda anmärkt, att stadgandet kan få den konsekvensen att innehavare av yngre kännetecken, som i avsevärd omfattning använt detta men efter påpekande av innehavaren av äldre kännetecken upphört därmed, efter femårsperiodens utgång skulle kunna återupptaga användningen av märket. Samfundet har föreslagit, att man för att undgå denna verkan föreskriver som villkor för preklusion, att märket varit registrerat minst fem år och under sammanlagt minst fem år använts i avsevärd omfattning. Detta synes emellertid vara att gå för långt. I den angivna situationen synes man kunna kräva av innehavaren av den äldre rätten att han, om han vill säkra sin rätt, icke nöjer sig med att motparten upphör med användningen utan fordrar att denne tillika låter avregistrera märket. Ur allmän synpunkt är en sådan tillämpning synnerligen önskvärd.

Vidare har yrkats, att uttrycket »ej oväsentlig användning» skall skärpas till det starkare »avsevärd användning». Även detta synes vara att driva kraven för långt. Såsom utredningen anfört bör uttrycket »ej oväsentlig användning» innebära, att märket skall ha kommit till användning i sådan omfattning att den äldre rättens innehavare, under förutsättning att han med normal uppmärksamhet bevakat marknaden, bör ha fått kännedom om användningen. I regel fyller alltså märkets användning i blott enstaka fall eller i endast något mera avlägset eller noga lokalt avgränsat område ej förslagets krav. Det bör emellertid framhållas, att om nyssnämnda förutsättning är uppfylld, även lokal användning, som i och för sig kan anses vara av ej oväsentlig omfattning, bör kunna grunda preklusion. Med anledning av vad som anförts från läkemedelsindustriens sida vill jag betona, att man vid prövningen av huruvida ifrågavarande villkor kan anses uppfyllt givetvis bör beakta speciella förhållanden på olika områden.

En speciell fråga är hur stadgandet skall tillämpas om registreringen sker för flera varuslag men märket sedermera användes endast för ett eller några av dessa. Såsom patentverket anfört bör preklusion i dylikt fall endast in-

träda i fråga om sådana varor för vilka varumärket faktiskt blivit använt och därmed likartade varuslag.

I enlighet med vad utredningen uttalat bör även licenstagares användning kunna tillgodoräknas märkeshavaren. Att såsom en remissinstans hemställt upptaga en uttrycklig bestämmelse härom i lagen torde ej vara behövligt.

Namnrättskommittén har hemställt, att i paragrafen införes ett sådant förbehåll beträffande släktnamn som kommittén förordat vid 7 §. Kommittén framhåller, att registrering ej bör verka prekluderande om det äldre kännetecknet är ett släktnamn och det registrerade märket användes till men för bäraren av detta. Ur varumärkesrättslig synpunkt synes dock ej hinder möta att tillåta preklusion även i detta fall. Huruvida namnets bärare bör på namnrättsliga grunder erhålla en mera vidsträckt rätt att ingripa mot registreringen torde få prövas i samband med den blivande revisionen av namnrätten.

9 §.

Paragrafen, som överensstämmer med 9 § i utredningens förslag, innehåller en regel om verkan av passivitet i kollisionsfall.

Utredningen. Utredningen anser, att undantag från huvudregeln om tidsprioriteten såsom avgörande vid stridiga anspråk på varukännetecken i vissa fall bör gälla även där det yngre kännetecknet blivit inarbetat utan att innehavaren av det äldre inskridit häremot. Rätt för det yngre kännetecknet att bestå vid sidan av det äldre är motiverad om underlåtenheten att inskrida haft till följd att det yngre märket kunnat bli bärare av en mera betydande goodwill. Har den yngre rätten under lång tid tillåtits växa sig stark och utveckla sig till en beaktansvärd förmögenhetstillgång, talar sålunda billigheten för att den skall få bestå. Någon fix tidsgräns, efter vilken dylik passivitetsverkan skall inträda, kan dock icke uppställas, utan sådan verkan bör följa, där ingripande ej skett inom rimlig tid. Utredningen diskuterar huruvida ond tro hos den yngre rättens innehavare bör utesluta passivitetsverkan, men anser att någon bestämmelse härom ej bör upptagas.

I enlighet med det anförda har utredningen i förevarande paragraf upptagit stadgande, att yngre rätt till kännetecken äger bestå vid sidan av äldre sådan rätt, om den yngre rätten förvärvats genom inarbetning och innehavaren av den äldre rätten icke inom rimlig tid inskridit mot dess användning.

I motiven framhåller utredningen ytterligare bl. a., att vid bedömande av vad som skall anses som rimlig tid hänsyn bör tagas till omständigheterna i varje särskilt fall. I första hand skall beaktas hur situationen tett sig för den äldre rättens innehavare. Å andra sidan är, såsom förut anförts, regeln motiverad av billigheten gentemot den yngre rättens innehavare; denne har även ett berättigat anspråk på att den som vill göra ho-

nom rätten stridig framställer sina anspråk inom rimlig tid. Vad som ur hans synpunkt är rimlig tid blir i avsevärd grad beroende av den styrka den yngre rätten vunnit men även av hur den vuxit fram. I särskilda fall torde det med hänsyn härtill vara möjligt att vid passivitetsregelns tillämpning beakta mera graverande former av ond tro eller illojalitet hos den yngre rättens innehavare. Men icke heller i dylika fall bör den äldre rättens innehavare få dröja hur länge som helst med sitt ingripande.

Utredningen diskuterar vidare den närmare innebörden av det inskridande från den äldre rättens sida som förutsättes för att passivitetsverkan icke skall inträda. I första hand ifrågakommer intrångstalan. Även andra former av inskridande kan emellertid vara tillräckliga för att bryta passivitetsverkan. Det bör t. ex. vara tillräckligt, att den äldre rättens innehavare protesterat mot det yngre kännetecknets användning eller att förhandlingar eller skriftväxling i frågan förts mellan parterna. Dylika åtgärder kan dock icke för all framtid avvärja passivitetsverkan, där den yngre rättens innehavare det oaktat fortsätter att använda kännetecknet. I ett dylikt fall måste den äldre rättens innehavare ånyo inskrida med lämpliga medel inom rimlig tid.

Även beträffande förevarande paragraf anser utredningen, att licenstagares användning i regel bör kunna tillgodoräknas upplåtaren.

Remissyttrandena. Stadgandet har i allmänhet i princip godtagits vid remissbehandlingen.

Några remissinstanser hemställer om precisering av uttrycket »inom rimlig tid». *Svea hovrätt* anser detta uttryck alltför vagt för att kunna tillämpas generellt. Om möjligt borde det fastställas en viss tid, inom vilken inskridande skall ske. Svårigheten är emellertid att få en utgångspunkt för tidsberäkningen vid ett successivt inarbetande. Eventuellt kan tiden räknas bakåt med utgångspunkt från stämning eller annat närmare bestämt inskridande. Åtminstone när inarbetaren är i ond tro, bör hans anspråk på rättsskydd ej tillmätas alltför stor vikt. *Statens pris- och kartellnämnd* samt *Norrbottens och Västerbottens läns handelskammare* framställer helt allmänt ett önskemål om precisering av den tid som erfordras för inträde av passivitetsverkan. I samma riktning uttalar sig *Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare,* som även framhåller att bedömningen av vad som skall anses vara rimlig tid försvåras av att det ej heller är klart vilka åtgärder som erfordras för att man skall anses ha inskridit mot det yngre märket. *Handelskammaren i Gävle* föreslår att man i förevarande avseende ställer upp en exakt tidsbestämmelse, t. ex. fem år.

Å andra sidan anser *Skånes handelskammare* det vara en fördel med det föreslagna stadgandet att det ger möjlighet att taga hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet.

Östergötlands och Södermanlands handelskammare förordar, att som förutsättning för tillämpning av paragrafen uppställes att det föreligger en påtaglig försummelse från den äldre rättsinnehavarens sida. Detta kunde

uttryckas så, att denne skall ha ägt eller bort äga vetskap om den yngre användningen.

Namnrättskommittén hemställer, att även i förevarande paragraf införes ett sådant allmänt förbehåll beträffande släktnamn som av kommittén omnämnts under 7 §. Den föreslagna, relativt obestämda preklusionstiden kan enligt kommitténs mening leda till icke önskvärda begränsningar av namnrätten; om men för namnhavaren uppstår först sedan »rimlig tid» förflutit, har han nämligen ej möjlighet att utverka förbud mot användande av ett yngre med namnet förväxlingsbart kännetecken.

Departementschefen. Såsom utredningen föreslagit och remissinstanserna i princip lämnat utan erinran bör undantag från huvudregeln i 7 § om tidsprioriteten såsom avgörande vid stridiga anspråk på varukännetecken gälla även där det yngre kännetecknet blivit inarbetat utan att innehavaren av det äldre inom rimlig tid inskridit däremot.

Åtskilliga remissinstanser har ansett erforderligt att i lagtexten anges vad som skall anses som rimlig tid. Det vore självfallet önskvärt att lagregeln bleve mera preciserad på denna punkt. För att ett tillfredsställande resultat skall ernås bör emellertid finnas möjlighet att taga hänsyn till omständigheterna i varje särskilt fall. Främst bör beaktas hur situationen tett sig för den äldre rättens innehavare, men i särskilda fall bör hänsyn tagas exempelvis till mera graverande former av ond tro eller illojalitet hos den yngre rättens innehavare. Att i lagtexten närmare ange vad som i förevarande hänseende bör gälla är knappast möjligt. En remissinstans har ansett, att som förutsättning för passivitetsverkan bör uppställas att den äldre rättens innehavare ägt eller bort äga vetskap om den yngre användningen. Normalt torde väl denne också äga sådan kunskap, eftersom stadgandet endast gäller till förmån för inarbetat märke. Att uppställa uttryckligt krav i förevarande hänseende anser jag dock icke lämpligt.

Angående den av namnrättskommittén väckta frågan huruvida visst förbehåll bör göras beträffande släktnamn äger vad jag anfört vid 8 § motsvarande tillämpning.

10 §.

Paragrafen, som motsvarar 10 § i utredningens förslag, innehåller en regel om möjlighet att i kollisionsfall begränsa användningen av det ena kännetecknet eller båda.

Utredningen. Utredningen framhåller, att den enligt 8 och 9 §§ i förslaget för vissa fall tillåtna anordningen med parallella rättigheter till samma kännetecken stundom kan framstå som betänklig med hänsyn till allmänhetens intresse av att säkert kunna identifiera de önskade varorna. För att motverka denna olägenhet har i förevarande paragraf stadgats, att vid tillämpning av bestämmelse i 8 eller 9 § må efter vad som finnes skäligt föreskrivas, att kännetecknet med yngre rätt användes endast på särskilt sätt. Såsom exempel på vad sådan föreskrift kan innehålla har i stadgan-

det upptagits användande i visst utförande, med tillfogande av en ortsangivelse eller med annat förtydligande.

I motiven framhåller utredningen ytterligare bl. a., att föreskrift enligt stadgandet skall kunna meddelas av domstol eller i skiljedom; bestämmelse av motsvarande innehåll skall självfallet även kunna intagas i förlikning.

Remissyttrandena. Stadgandet har vid remissbehandlingen icke föranlett annan erinran än att *Stockholms rådhusrätt* föreslagit, att till undvikande av att paragrafen feltolkas efter ordet »må» i lagtexten tillägges »på begäran av part».

Departementschefen. Förevarande stadgande om möjlighet att i fall, då parallella rättigheter till samma kännetecken tillåtes bestå enligt 8 eller 9 §, förskriva att kännetecknet med yngre rätt får användas endast på särskilt sätt, t. ex. med visst förtydligande, har i princip ej föranlett erinran vid remissbehandlingen och jag anser även för egen del att en bestämmelse i denna riktning bör upptagas i lagen. För att tillgodose alla de växlande situationer som kan uppkomma synes stadgandet emellertid, i anslutning till vad som gäller enligt den danska lagen samt de finska och norska förslagen, böra utvidgas så att föreskrift må avse även det äldre kännetecknet.

Av stadgandets placering torde framgå att dess tillämpning är beroende av yrkande av part och jag finner ej erforderligt att, såsom en remissinstans yrkat, upptaga uttrycklig föreskrift därom i lagtexten.

11 §.

I paragrafen, som i huvudsak överensstämmer med 11 § i utredningens förslag, stadgas befogenhet för innehavare av registrerat varumärke att i vissa fall påfordra att märkeskaraktären framhäves då märket intages i uppslagsverk och liknande.

Utredningen. Utredningen framhåller, att varumärkesrätt i enstaka fall kan upphöra genom s. k. degeneration. Härmed avses att ett varumärke, som från början icke har någon deskriptiv eller generisk betydelse i förhållande till de varor för vilka det användes, övergår till en allmän benämning för dessa och sålunda uppgår i det allmänna språket som generisk benämning på ifrågavarande varuslag. Som exempel på ord, som ursprungligen varit varumärken men sedermera förvandlats till allmänna varubenämningar, nämnes dynamit, grammofon, insulin, lanolin, linoleum, pegamoid, sackarin, termos och vaselin. Efter fullbordad degeneration kan märket icke längre vara föremål för varumärkesrätt, eftersom märket ej längre kan särskilja innehavarens varor från andras samt en fortsatt ensamrätt till märket skulle medföra en icke försvarbar inskränkning i övriga näringsidkares rätt att i reklam och vid försäljning på ett lojalt sätt beskriva de varor, med vilka de handlar.

Enligt utredningens mening är ett förbättrat skydd mot förlust av varumärkesrätt på grund av degeneration motiverat. Detta spörsmål behandlas i huvudsak i samband med bestämmelserna i 25 § i förslaget om förutsättningarna för hävande av registrering av varumärke. Ett särskilt skydd är emellertid enligt utredningen i vissa fall påkallat mot den förvandling av ordmärken till allmänna beteckningar som sker genom att de användes såsom allmänna termer eller benämningar i tryckta arbeten.

Beträffande detta spörsmål framhåller utredningen, att i det långa loppet en förvandlingsprocess starkt torde kunna påverkas av dylik användning. Särskilt är detta fallet om ordet utan att varumärkeskaraktären anges inflyter i uppslagsverk, handböcker och liknande eller andra tryckta skrifter som kan uppfattas som normgivande för den riktiga terminologien inom visst område. Det bör därför övervägas i vad mån författare, utgivare och förläggare av dylika arbeten bör vara skyldiga att tillse, att varumärken ej återges i dem utan att det framgår, att fråga är om dylikt märke.

Enligt utredningens mening är ett sådant skydd påkallat. Det bör emellertid begränsas i vissa avseenden. Det bör sålunda gälla endast lexikon, handbok eller annan liknande tryckt skrift; skyddet bör ej avse tidningar eller skönlitterära arbeten. Vidare bör skyddet endast gälla registrerade märken; man kan uppenbarligen icke belasta utgivare m. fl. med att undersöka och bedöma huruvida ett märke är skyddat såsom inarbetat. Slutligen bör det ej gälla någon ovillkorlig skyldighet för utgivare m. fl. att granska hithörande arbeten med hänsyn till förekomsten av varumärken. Lämpligt är att skyldighet att respektera rätten till registrerat märke inträder först då varumärkeshavaren särskilt begär detta. I enlighet med det anförda utformade bestämmelser har upptagits i första stycket av förevarande paragraf.

I motiven framhåller utredningen ytterligare bl. a., att framställning enligt paragrafen måste, för att kunna vinna beaktande, göras inom god tid före verkets tryckning. Vad angår formen för angivande av märkeskaraktären hos visst ord anför utredningen följande. Tydligast är att — såsom är vanligt i vissa utländska verk — uttryckligen påpeka att ordet är ett registrerat varumärke, skyddat för viss företagare och avseende vissa varuslag, t. ex. »VARNOLENE, Svenska Esso AB:s för mineraloljor (kristallolja) registrerade varumärke». Det är dock ej nödvändigt att ange vem innehavaren är; bestämmelsens syfte uppfylles sålunda även av exempelvis följande: »PRIMUS, registrerat varumärke för fotogenkök m. m.» Men även på annat sätt kan varumärkeskaraktären anges, t. ex. genom att ordet i motsats till den övriga texten eller andra uppslagsord skrives med stor begynnelsebokstav eller genomgående stora bokstäver och eventuellt dessutom förses med tecknet ®. Om någon av sist berörda utvägar begagnas, bör lämplig förklaring härom intagas i förord till verket eller på annat dylikt ställe.

Som sanktion för skyldighet enligt första stycket har i andra stycket stadgats, att om någon försummar vad honom åligger enligt första stycket

han är skyldig bekosta, att beriktigande offentliggöres på det sätt och i den omfattning som finnes skäligt.

Utredningen framhåller slutligen, att en längre gående plikt att i vissa publikationer respektera registrerade varumärken redan nu åligger statsmyndigheterna enligt kungl. cirkulär den 12 september 1955 (nr 537). I detta erinras om att här i riket såsom varumärke registrerat ord icke bör användas i kungörelse, varulista eller annan offentlig publikation såsom allmän varubenämning; där det i visst fall icke kan undvikas eller det eljest förekommer särskild anledning att i publikationen använda sådant ord, skall med tecknet ® efter ordet eller på annat tydligt sätt anges att ordet utgör registrerat varumärke. Då så erfordras för tillämpningen av cirkuläret, skall samråd ske med patentverket. Cirkuläret bör enligt utredningens mening fortfara att gälla.

Remissyttrandena. Stadgandet har förorsakat skiljaktiga uppfattningar hos remissinstanserna.

Det avstyrkes av *kommerskollegium, näringsfrihetsrådet* och *Svenska farmakopékommittén. Kommerskollegium* anser, att lagstiftaren saknar anledning att skapa särbestämmelser, ägnade att motverka naturlig degeneration av ett registrerat varumärke. Det bör enligt kollegiets uppfattning vara märkesinnehavarens sak att utan lagens hjälp vidtaga åtgärder för undvikande av degeneration. Kommerskollegium ifrågasätter för övrigt, om stadgandet i föreslagen lydelse skulle få någon större betydelse i praktiken. *Näringsfrihetsrådet* kan icke se att behov av en bestämmelse sådan som den föreslagna föreligger. Bestämmelsen förutsätter, att varumärkeshavaren framställer en begäran. I många fall torde väl utgivare m. fl. visa sig tillmötesgående även utan att någon skyldighet stadgas. I sådana fall, då degeneration verkligen inträtt men varumärket fortfarande finnes kvar i registret, skulle det te sig otillfredsställande om utgivaren ålades att medverka till att bevara en oberättigad ensamrättsställning. *Svenska farmakopékommittén* framhåller, att enligt kommitténs erfarenhet medför en skyldighet sådan som här föreslagits så stort merarbete och så stora merkostnader, att utgivaren i allmänhet torde komma att föredraga att i sådana verk, som här avses, utelämna namn, som förmodas vara registrerade varumärken. För den enskilde är det omöjligt att avgöra, om registrering föreligger eller ej och uppgifter om registrering blir på ganska kort tid inaktuella och kan aldrig göras helt tillförlitliga ens med registreringsmyndighetens hjälp. Följden blir alltså, att ifrågavarande böcker minskar i användbarhet. Den eftersträvade, kännetecknsbevarande verkan av föreskriften torde därför bli obetydlig och varumärkesdegenerationen kommer sannolikt att fortgå oberoende därav. Utredningen synes ha helt överskattat handböckers och ordböckers betydelse för utvecklingen av det svenska språkbruket.

I avstyrkande riktning uttalar sig även *medicinalstyrelsen, Specialitetsnämnden* och *Kooperativa förbundet. Medicinalstyrelsen* och *Specialitetsnämnden* finner det tveksamt om ifrågavarande bestämmelse kan leda till

önskat resultat. Däremot torde bestämmelsen komma att förorsaka vederbörande merarbete och kostnader. *Kooperativa förbundet* anser det tvivelaktigt, om stadgandet får någon större praktisk betydelse eller om det ens alltid kommer att verka i åsyftad riktning. Då ett varumärke börjar övergå till allmän varubeteckning, innebär detta vanligtvis ett obönhörligt fortskridande skeende, som icke torde kunna hejdas av några som helst försvarsåtgärder. Ett »beriktigande» enligt stadgandet kan genom offentliggörandet mycket väl tänkas få den verkan, att det snarare påskyndar än förhindrar degeneration.

Sveriges köpmannaförbund hävdar, att 11 § sådan den föreligger i förslaget icke är praktiskt genomförbar. Förbundet anser vidare, att även om utgivare m. fl. ålades att av eget initiativ i utgivna skrifter markera varumärken, de praktiska konsekvenserna även av denna ordning måste bli mindre tillfredsställande. Dock synes denna utväg möjligen vara att föredraga framför utredningens förslag. Under alla förhållanden är det angeläget, att frågan löses på ett tillfredsställande sätt.

Å andra sidan anser åtskilliga remissinstanser, att skyddet enligt förevarande paragraf bör utvidgas i olika riktningar. *Stockholms handelskammare, handelskammaren i Göteborg, statens pris- och kartellnämnd, överståthållarämbetet, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, Sveriges industriförbund, Sveriges grossistförbund, Sveriges lantbruksförbund, Läkemedelsindustriföreningen, Svenska patentombudsföreningen, Svenska industriens patentingenjörers förening, Svenska annonsörers förening* samt *Representantföreningen för utländska farmaceutiska industrier* förordar, att sådan skyldighet för utgivare m. fl. som avses i paragrafen skall föreligga utan särskild begäran från varumärkeshavarens sida. Som motivering anföres, att en sådan ovillkorlig skyldighet är nödvändig, om stadgandet skall få erforderlig effektivitet. Vidare hänvisas till att sådan skyldighet redan nu är stadgad för statsmyndigheternas del genom kungl. cirkuläret den 12 september 1955. *Statens pris- och kartellnämnd* tillägger, att om man anser sig icke kunna ändra stadgandet i denna riktning, det bör helt utgå.

Handelskammaren i Göteborg, Sveriges allmänna exportförening, Svenska industriens patentingenjörers förening, Läkemedelsindustriföreningen och *Representantföreningen för utländska farmaceutiska industrier* ifrågasätter, om ej skyddet enligt paragrafen bör avse jämväl läroböcker och facktidskrifter. Handelskammaren och exportföreningen anser, att skyddet bör avse även reklamtryck.

Läkemedelsindustriföreningen anser, att skyddet bör avse även inarbetade, ej registrerade varumärken.

Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare förordar, att rätt enligt paragrafen även skall tillkomma ensamlicenstagare.

Beträffande den i andra stycket stadgade skyldigheten för utgivare m. fl. att bekosta offentliggörande av beriktigande anför *Sveriges advokatsamfund* att utgivare m. fl. städse borde vara skyldiga medverka till beriktigande, oavsett om märkeshavaren framställt begäran enligt första

stycket. Det torde nämligen i varje fall icke vid utgivandet av första upplagan av ett verk beredas tillfälle för märkeshavaren att framställa dylik begäran. Beträffande bekostandet av sådant beriktigande synes enligt samfundets mening böra gälla, att utgivaren skall vara skyldig att stå för kostnaden, om han icke efterkommit begäran som nyss sagts eller då han eljest bort inse, att det varit fråga om ett registrerat varumärke.

Sveriges allmänna exportförening ifrågasätter, om ej skyldighet för utgivare m. fl. att bekosta beriktigande borde inträda så snart han återgivit ett registrerat varumärke utan att ange att fråga är om dylikt märke, oaktat han känt till eller bort känna till att så var fallet. Själva faktum att märket är registrerat skulle därvid icke i och för sig medföra presumtion om ond tro, utan bedömningen av vad utgivaren känt till eller bort känna till skulle prövas med hänsyn till samtliga omständigheter. Av stor betydelse skulle därvid bli, vilka åtgärder varumärkeshavaren vidtagit i syfte att göra märkets karaktär av skyddat känt såväl i förhållande till allmänheten som gentemot utgivaren och den krets han tillhör.

Departementschefen. I sitt förslag har utredningen ägnat stor uppmärksamhet åt frågan om skydd mot s. k. degeneration av varumärken. Med nämnda uttryck avses det förhållandet, att varumärke kommer till så allmän användning för de varor det avser att det så småningom fattas som en generisk beteckning för alla slags produkter av det förevarande slaget; exempel utgör sådana ord som dynamit, linoleum och grammofon, vilka från början utgjort fantasinamn för visst fabrikat av dylika varor men numera äro allmänt vedertagna benämningar på hela varuslaget. Inträder degeneration, går märkeshavaren enligt allmänna varumärkesrättsliga grunder förlustig sin märkesrätt, vilket självfallet kan innebära stort ekonomiskt avbräck för honom. Utredningen har ansett, att man i den nya lagen bör i görligaste mån bereda skydd mot sådana förluster. Huvudproblemet i detta sammanhang är den vid 25 § behandlade frågan om vilka förutsättningar som bör gälla för hävande av registrering på grund av degeneration. I förevarande paragraf har utredningen tagit upp ett spörsmål av mer begränsad räckvidd, nämligen hur man skall motverka det led i degenerationsprocessen, som består i att varumärken återges i tryckta arbeten som om de vore allmänna termer och benämningar.

Enligt stadgandet ålägges författare, utgivare och förläggare av vissa slag av tryckta skrifter, nämligen lexikon, handbok eller liknande, att på begäran av den som innehar registrerat varumärke tillse, att varumärket ej återges däri utan att det framgår, att fråga är om dylikt märke. Sådant angivande förutsättes i motiven kunna ske bl. a. genom att varumärket skrives med stora bokstäver eller med stor begynnelsebokstav, och dessutom eventuellt förses med tecknet ®.

Flertalet remissinstanser godtager förslaget att införa en regel i syfte att motverka degeneration av varumärke. Några remissinstanser har emellertid ställt sig avvisande eller tveksamma till stadgandet. Härvid har bl. a. gjorts gällande, att det bör vara märkeshavarens sak att vidtaga åtgärder för att

undvika degeneration; andra bör ej åläggas medverka härtill. Vidare framhålles att stadgandet kommer att förorsaka betydande kostnader och merarbete samtidigt som det ifrågasättes om hela anordningen överhuvudtaget kommer att få någon nämnvärd praktisk verkan.

Även jag vill ansluta mig till den åsikten, att det i princip bör ankomma på märkeshavaren själv att genom olika åtgärder i reklam och på annat sätt skydda sig mot degeneration. De invändningar som framförts mot den föreslagna bestämmelsen kan enligt min mening ej frånkännas visst fog. Då det emellertid ej är uteslutet, att det kan ha en menlig verkan för varumärkeshavaren om varumärken återges i sådana arbeten som det här gäller utan att varumärkeskaraktären anges, anser jag mig böra godtaga, att författare, utgivare och förläggare av lexikon o. d. ålägges sådan skyldighet som avses med det föreslagna stadgandet.

Åtskilliga remissinstanser har framställt önskemål om att skyddet enligt det föreslagna stadgandet i olika riktningar måtte vidgas, så att det t. ex. bleve tillämpligt även utan särskild begäran av märkeshavaren eller komme att omfatta även läroböcker och facktidskrifter eller utsträcktes till jämväl inarbetade märken. I avbidan på närmare erfarenheter av tillämpningen av stadgandet, vilket utgör en nyhet i svensk rätt, anser jag dock icke att man bör gå längre än utredningen föreslagit.

Enligt utredningens förslag skall den som försummar vad som åligger honom enligt stadgandet vara skyldig att bekosta, att beriktigande offentliggöres på det sätt och i den omfattning som finnes skäligt. Stadgandet synes i princip böra godtagas; det synes dock böra utsägas att, såsom avsett är, den försumlige även skall vara skyldig att medverka till offentliggörandet.

Om registrering av varumärke

12 §.

Utredningen. Utredningen har här upptagit stadgande, att varumärkesregistret skall föras för hela riket i Stockholm av patent- och registreringsverket. I gällande varumärkeslag är frågan om vilken myndighet som skall föra registret beroende av särskilt förordnande. Patentverket och dess föregångare, kungl. patentbyrån, har emellertid haft denna uppgift alltsedan lagens tillkomst. Enligt utredningens mening torde det icke föreligga någon anledning att lämna frågan öppen i den nya lagen, då en överflyttning av varumärkesärendena till annan myndighet knappast kan bli aktuell inom överskådlig tid.

Departementschefen. Jag tillstyrker utredningens förslag, som icke föranlett erinran vid remissbehandlingen. Att varumärkesregistret föres i Stockholm synes dock ej böra anges i lagtexten.

13 §.

Denna paragraf, som motsvarar 13 § i utredningens förslag, anger de grundläggande förutsättningarna för att varumärke skall kunna registreras.

Utredningen. I första stycket första punkten har utredningen upptagit stadgande, att varumärke, som registreras, skall vara ägnat att särskilja innehavarens varor från andras. Utredningen framhåller att detta grundläggande krav, som gäller även enligt nuvarande lag, har en dubbel motivering. För det första kan alltför enkla figurer, avbildningar av själva varan eller rent beskrivande eller generiska ord icke i och för sig fullgöra ett varumärkes uppgift att individualisera en viss näringsidkares varor och skilja dem från andras varor av samma eller liknande slag. En beteckning sådan som de nu angivna är icke ägnad att av kundkretsen uppfattas som ett individualiseringsmedel. För det andra kan det icke vara riktigt, att dylik beteckning förbehålles en enskild näringsidkare med verkan att övriga företagare i branschen icke får begagna beteckningen. De senare skulle härav få sin frihet att i reklam och försäljning avbilda den egna varan eller beskriva den otillbörligen beskuren.

Enligt andra punkten skall märke, som uteslutande eller med endast mindre ändring eller tillägg anger varans art, beskaffenhet, mängd, användning, pris eller ursprungsort eller tiden för dess framställande, icke i och för sig anses äga särskiljningsförmåga. Utredningen anmärker, att denna uppräkning av olika slags s. k. deskriptiva märken närmast är en exemplifikation av vad som avses i första punkten. Formuleringen tager i första hand sikte på ordmärken men är så avfattad att även andra slag av märken inrymmes.

Angående tillämpningen av de föreslagna bestämmelserna anför utredningen bl. a., att vid bedömande av ett ordmärkes särskiljningsförmåga självfallet ordets betydelse i svenska språket i första hand skall beaktas. Men även ordets betydelse i ett främmande språk kan medföra att det skall anses deskriptivt. Härvid bör särskilt hänsyn tagas till övriga nordiska språk samt de stora världsspråken. Att ett ord eventuellt är deskriptivt på något här i landet föga känt språk torde däremot vanligen sakna betydelse. Innebörden av ett ord på latin eller grekiska kan i fråga om vissa varuslag göra det oregistrerbart, t. ex. då det avser läkemedel eller instrument för vetenskapligt bruk. Även i övrigt kan det bero av varuslaget, i vad mån ordets betydelse i främmande språk skall beaktas.

Utredningen anför vidare, att vissa ordmärken, som ej är direkt beskrivande, kan vara suggestiva, d. v. s. ägnade att inge kundkretsen vissa associationer med varan eller antyda viss eller vissa egenskaper hos denna. Ett sådant förhållande bör enligt utredningens mening icke utgöra hinder mot registrering. Det framhålles emellertid, att man icke kan draga någon skarp gräns mellan beskaffenhetsangivande ord och sådana som endast är suggestiva och att prövningen därför blir beroende av de föreliggande särskilda omständigheterna.

Rörande bedömningen av varumärkens särskiljningsförmåga i allmänhet uttalar utredningen, att den anser sig böra förorda en något mildare praxis än den nuvarande.

I tredje punkten har utredningen upptagit stadgande, att vid bedömande av, om märke äger särskiljningsförmåga, hänsyn skall tagas till alla fak-

tiska omständigheter och särskilt till den tid och omfattning märket varit i bruk. I motiven framhåller utredningen, att det utöver vad som följer av den förordade allmänna liberaliseringen av bedömningen i detta hänseende bör finnas möjlighet att ta hänsyn till särskiljningsförmåga som uppkommit genom användning. Om ett visst företag såsom varukännetecken använder ett deskriptivt märke eller ett märke som eljest i och för sig icke besitter erforderlig särprägel, kan detta så småningom komma att av omsättningskretsen uppfattas och vinna erkännande såsom företagets särskilda kännetecken. Detta kan gälla mycket enkla figurer, såsom t. ex. en vit prick mot mörk bakgrund, såväl som deskriptiva ord, vilka senare därvid sägas få en sekundärbetydelse (secondary meaning) vid sidan av sin primära beskrivande innebörd. I övrigt anför utredningen bl. a., att märket icke alltid behöver ha begagnats så mycket, att det blivit inarbetat. I regel bör användningen ha ägt rum eller märket ha blivit känt här i riket men alldeles nödvändigt är icke detta. Naturligt är även att märket använts enbart av vederbörande sökande eller dennes licenstagare, men krav på absolut exklusiv användning kan icke alltid uppställas.

I sin i annat sammanhang omnämnda undersökning, huruvida särregler bör införas beträffande *läkemedel,* anför utredningen även vissa synpunkter på bedömningen av särskiljningsförmågan hos ordmärken för dylika varor. Utredningen framhåller att svensk praxis här för närvarande är sträng jämfört med utländsk. Inom den svenska läkemedelsindustrien har man gjort gällande att detta förhållande länt denna till förfång i konkurrensen med utlandet. Man har också hävdat, att läkare sätter värde på preparatnamn, som genom antydan om läkemedlets art eller bestämmelse ger stöd för minnet och därigenom underlättar läkarens arbete. På medicinskt och farmacevtiskt håll har man emellertid förordat att nuvarande praxis behålles; härvid har framhållits såsom särskilt olämpligt, att ett läkemedelsmärke anger eller antyder vid vilken sjukdom det är avsett att komma till användning, emedan sådana märken kunde leda till en icke önskvärd självmedicinering hos de sjuka.

Utredningen finner emellertid icke anledning att föreslå särskilda lagregler om läkemedelsmärkenas registrerbarhet utan anser att frågan om dessas särskiljningsförmåga bör bedömas enligt samma bestämmelser som för varumärken i allmänhet; den uppmjukning av praxis i detta hänseende som generellt förordas av utredningen bör alltså enligt dess mening även gälla namn på läkemedel. För läkare och apotekare kan det, framhåller utredningen, vara till viss fördel, att namnen ger en antydan om läkemedlens sammansättning eller indikationsområde. Olämplig självmedicinering bör man uppenbarligen söka komma tillrätta med på annat sätt än genom varumärkeslagstiftningen. Utredningen anmärker emellertid, att det icke heller framdeles bör vara möjligt att registrera allmänna termer eller beskrivande ord, lika litet som sådana benämningar som regel bör anses bli registrerbara, om de blott förses med något mindre tillägg eller om de förändras i endast oväsentligt avseende. Ord, som uppenbarligen blott utgör

sammandragningar av det kemiska namnet på ett läkemedel, torde icke heller böra anses registrerbara.

Utredningen tar även upp frågan när ett visst namn på läkemedel skall anses vara allmänt och på denna grund oregistrerbart såsom varumärke. Utredningen erinrar om att den hastiga utvecklingen inom läkemedelsindustrien framkallat ett behov av allmänna benämningar på de förbättrade och helt nya läkemedel som frambringas. I olika länder har utbildats särskilda förfaranden för fastställande av dylika benämningar. I de nordiska länderna omhänderhas denna verksamhet av nordiska farmakopénämnden, vilken fastställer s. k. NFN-namn avsedda för fritt begagnande i de nordiska ländernas farmakopéer samt i medicinska och farmacevtiska avhandlingar och läroböcker. På en vidare internationell basis behandlas samma frågor av ett underutskott under Förenta Nationernas världshälsoorganisation (WHO). I praxis anses ord, som av farmakopénämnden eller WHO antagits eller rekommenderats som allmän benämning, vara oregistrerbart som varumärke, även om det icke kan påvisas att det faktiskt kommit i bruk som allmän term. Detsamma gäller ord som endast i ringa grad skiljer sig från dylika allmänna benämningar. Däremot torde enbart den omständigheten, att ett visst namn av det ena eller andra namngivande organet upptagits på förslag till antagande eller rekommendation såsom allmän benämning, icke i och för sig medföra att samma ord ej kan registreras såsom varumärke. Ansökan om registrering av dylikt ord, som inkommer innan namnfrågan avgjorts, anses emellertid i praxis normalt böra vila till dess så skett.

Utredningen uttalar, att den praxis som sålunda utbildat sig enligt dess mening bör bestå.

I andra stycket har upptagits en specialregel rörande registrerbarheten av varumärke, som enbart består av bokstäver eller siffror och icke kan anses som figurmärke; sådant märke må registreras endast om det genom inarbetning visats äga särskiljningsförmåga. Dylika märken kan för närvarande överhuvudtaget icke registreras för svensk sökande. Det kan också enligt utredningens mening vara ett beaktansvärt intresse att såvitt möjligt hålla sådana beteckningar fria, som närmast är ägnade att uppfattas som någons initialer, ett katalognummer eller liknande. För allmänheten har det även blivit allt svårare att hålla isär den mångfald bokstavs- och sifferbeteckningar, som möter i det dagliga livet. Utredningen anser emellertid, att om någon inarbetat ett märke av förevarande slag, han har ett befogat anspråk på skydd för detta. Med hänsyn till lagens syfte att främja lojala konkurrensmetoder uppbäres ett dylikt skydd även av ett allmänt intresse. Skydd för bokstavs- och siffermärken får alltså accepteras i fall då de blivit inarbetade. Det får anses riktigast att i sådana fall även medge registrering.

I tredje stycket har upptagits stadgande, att såsom varumärke icke må registreras kännetecken, enbart bestående av något, som är ägnat att uppfattas såsom personnamn eller firma. Utredningen framhåller, att dylika kännetecken enligt förslaget, liksom enligt gällande rätt, skall åtnjuta

skydd automatiskt och att de därför icke bör dessutom kunna registreras. I fråga om släktnamn, det viktigaste elementet i personnamnet, talar även hänsyn till andra bärare av samma namn för att en enstaka bärare ej bör erhålla det förstärkta skydd som registrering skulle medföra. Vad angår firma registreras sådan i handelsregister, aktiebolagsregistret, föreningsregister o. s. v. Med hänsyn härtill är det en ordningssak, att firma icke jämväl registreras i varumärkesregistret.

Beträffande stadgandet anför utredningen i övrigt, att med personnamn avses såväl släktnamn enbart som släktnamn i förening med förnamn eller initialer eller titel. Dock avses i huvudsak endast sådana namn, som består av eller i vilka ingår här i riket burna släktnamn. Utländska släktnamn kan dock ibland komma i betraktande, nämligen då de blivit så kända här, att de normalt uppfattas som personnamn. Att i övriga fall taga hänsyn till utländska släktnamn låter sig däremot knappast göra. Huruvida visst ord är ägnat att uppfattas som personnamn får avgöras med beaktande även av namnrättsliga synpunkter, och namnmyndighetens praxis kan därför här få betydelse. Är det i visst fall uppenbart att ett namn endast åsyftar någon fantasiperson, som i sökandens reklam symboliserar varan, kan ett sådant namn registreras, förutsatt att annans namnrätt icke trädes för nära. Icke heller avser bestämmelsen att hindra, att konstnärsnamn och liknande diktade namn registreras som innehavarens varumärke. Åtskilliga släktnamn består av ord som ingår i språket med en bestämd annan betydelse, t. ex. BERG, ÖRN eller FRISK. Sådana ord träffas icke av den förevarande bestämmelsen liksom icke heller släktnamn som i första hand är förnamn, såsom MARTIN eller RICKARD. Har ett släktnamn blivit starkt inarbetat som varukännetecken, kan detta medföra att det övervägande uppfattas som varumärke och blir registrerbart.

I fråga om firma anför utredningen, att något som blott och bart framträder som sådan icke är ett registrerbart varumärke. »Aktiebolaget Astra» kan sålunda ej ensamt för sig registreras och ej heller ord som t. ex. »Wäfveribolaget». Sammansättningar som »Svensson & Johansson» eller »Förenade Fönsterputs» är även ägnade att uppfattas såsom firma och därför icke registrerbara. Däremot är det i princip intet som hindrar, att det mest framträdande ordet i en firma registreras som varumärke. I det förstnämnda exemplet kan sålunda ASTRA vara ett registrerbart varumärke. Vad nu sagts om firma gäller både svenska och utländska firmor.

Remissyttrandena. Stadgandet i första stycket om särskiljningsförmåga såsom villkor för registrerbarhet av varumärke samt utredningens i anslutning därtill framförda önskemål om en viss mildring av praxis vid bedömningen av särskiljningsfrågor har, såvitt angår varumärken i allmänhet, tillstyrkts eller lämnats utan erinran i så gott som samtliga remissvar.

Ett par remissinstanser intar emellertid en avvikande hållning. *Näringsfrihetsrådet* anser att nuvarande praxis på området bör bibehållas och avstyrker i anslutning härtill även den i tredje punkten av stadgandet upp-

tagna regeln om möjlighet att i vissa fall registrera deskriptivt märke. Rådet anför, att det är ett självklart krav att allmänna benämningar på varor icke skall kunna monopoliseras av företagare genom registrering. Nuvarande lagregler och praxis synes ge erforderliga garantier härför. Även om utredningen självfallet icke åsyftar att avsteg skall göras från denna grundläggande princip, innebär emellertid de föreslagna modifikationerna av reglerna och utredningens uttalande i motiven vissa risker för att en uppluckring så småningom skall komma till stånd. Enligt rådets mening är det av vikt, att en klar gräns sättes som förhindrar registrering av deskriptiva märken. Därest nuvarande praxis skulle vara i något hänseende onödigt formell, bör detta kunna avhjälpas genom mera preciserade uttalanden i en blivande proposition. Även *kommerskollegium* uttalar sig mot en mildring av nuvarande praxis beträffande bedömningen av särskiljningsfrågor. *Sveriges lantbruksförbund* ger uttryck åt någon tveksamhet i förevarande hänseende; förbundet framhåller, att märken som är klart deskriptiva icke under några förhållanden bör kunna registreras.

Vad angår stadgandets tillämpning diskuterar *Stockholms handelskammare* i vilken utsträckning ett ords betydelse i ett främmande språk bör beaktas vid bedömande av ordets särskiljningsförmåga och anför härom:

Enligt motiven skall hänsyn framför allt tagas till de övriga nordiska ländernas språk samt de stora världsspråken; att ett ord eventuellt är deskriptivt på något här i landet föga känt språk torde däremot vanligen sakna betydelse. Enligt handelskammarens mening bör vid nu ifrågavarande bedömning särskild vikt fästas vid hur ordet är ägnat att uppfattas i den omsättningskrets, till vilken varan riktar sig. Förekomsten av ett ord exempelvis i engelska språket bör därför i och för sig icke utesluta ordets registrering i Sverige, under förutsättning nämligen att ordets deskriptiva karaktär icke framträder för köparna av varan. Detta kan vara förhållandet, om den deskriptiva betydelsen av ordet är okänd för personer utan mera djupgående kunskaper i det främmande språket. Å andra sidan böra självfallet även enstaka mera allmänt kända ord i sådana språk, som här i riket förstås endast av ett starkt begränsat antal personer, icke kunna åtnjuta varumärkesskydd.

Handelskammaren berör vidare frågan om registrerbarhet av s. k. suggestiva varumärken och uttalar i denna del:

Vid valet av varumärke är det för näringsidkaren ofta ett intresse att finna en beteckning som icke enbart är ägnad att skilja hans produkter från varor av annat kommersiellt utsprung utan som även kan ge den till vilken märket riktar sig en antydan om exempelvis varans sammansättning eller användning. Särskilt på sådana områden där varorna på grund av nya vetenskapliga rön ofta undergå ändringar och varumärkena till följd härav hastigt förbrukas måste det vara angeläget att kunna arbeta med märken, som genom en dylik antydan giva stöd för minnet. Icke minst från läkemedelsindustriens sida har i olika sammanhang påtalats att patentverkets praxis vid bedömningen av här förevarande spörsmål varit alltför sträng. Även om såsom utredningen anfört betydelsen av ett ord på latin eller grekiska skall kunna göra det oregistrerbart såsom varumärke för läkemedel — vilket åtminstone för de fall att ordet i nämnda språk är namnet på en sjukdom eller på ett i varan ingående verksamt medel icke torde kunna bestridas — bör enligt handelskammarens mening registrering icke vägras

för varumärke som visserligen uppbyggts med användande av latinska eller grekiska språkelement och som därigenom för läkaren utgör en indikation rörande läkemedlets sammansättning eller användning men som likväl är en fritt uppfunnen benämning. Utredningen har anfört, att möjlighet bör föreligga att inom vissa gränser erhålla registrering även för dylika suggestiva varumärken. Jämväl i detta hänseende är enligt handelskammarens uppfattning en lindring i nu gällande praxis påkallad. Endast i sådana fall då registrering skulle hindra annan näringsidkare i hans fria utnyttjande av språkskatten bör ansökningen avslås på grund av suggestivitet hos varumärket.

Bedömningen av särskiljningsförmågan hos varumärken för läkemedel behandlas även i några andra yttranden. *Läkemedelsindustriföreningen* finner för sin del utredningens uttalanden i detta ämne innebära, att bedömningen här bör ske efter strängare normer än eljest. Föreningen kan ej finna någon grund för denna ståndpunkt. Snarare bör man vara mer tolerant på detta område än på andra. Föreningen kan sålunda icke dela utredningens uppfattning, att uttryck på latin eller grekiska icke skulle kunna vara registrerbara för läkemedel. Givetvis bör icke den latinska eller latiniserade benämningen på en sjukdom eller en i ett preparat ingående verksam substans få registreras som varumärke. Invändningen avser fastmera sådana uttryck, som innefattar en språklig konstruktion på latinsk eller grekisk bas och som mer eller mindre klart för den på detta område kunnige anger eller antyder varans beskaffenhet eller användning. Ur allmän synpunkt bör det vara av intresse att lämna läkaren, som kontinuerligt konfronteras med nya läkemedelsbenämningar, stödjepunkter för minnet med avseende å olika läkemedels sammansättning och användningsområden.

Å andra sidan motsätter sig *medicinalstyrelsen* att praxis beträffande bedömningen av särskiljningsförmågan hos läkemedelsnamn uppmjukas, särskilt i vad gäller namn som ger en antydan om den sjukdom läkemedlet avser. Även *statens farmaceutiska laboratorium* anser, att gällande praxis, som synes innebära goda garantier för att generiska ord icke registreras som varumärken, bör bibehållas.

I detta sammanhang diskuterar några remissinstanser när ett namn på ett läkemedel skall anses som en allmän benämning och därmed oregistrerbart såsom varumärke. *Statens farmaceutiska laboratorium* anser, i motsats till utredningen, att en av Förenta Nationernas världshälsoorganisation (WHO) framförd benämning i regel bör anses oregistrerbar redan då den av denna organisation upptagits på förslag till rekommendation såsom allmän benämning (»proposed international non-proprietary name»). Det händer nämligen ytterst sällan, att dylika benämningar tages tillbaka, även om de slutligen icke blir rekommenderade. Vidare bör namn, som överväges av nordiska farmakopénämnden men icke blivit formellt stadfästa, få skydd intill dess de återtagits. Laboratoriet framhåller ytterligare, att då allmänna läkemedelsnamn tillkommer på ett annat sätt än andra termer och behöver ett starkt skydd, det skulle ha varit av stor betydelse, om varumärkeslagen på denna punkt hade kunnat lämna ett klarare bidrag till värnandet av det allmännas intressen. Jämväl *specialitetsnämnden* anser, att

»proposed international non-proprietary names» bör respekteras som definitiva. Därest dylika namn ej accepteras som registreringshinder, kan det inträffa, att läkemedel, som innehåller substans, vilken åsatts i internationell litteratur allmänt använd men här i landet namnskyddad benämning, endast genom svårförståelig omskrivning kan definieras. Som exempel härpå nämnes, att i Sverige särskilda neutrala farmakopénamn måst tillskapas för de livsviktiga läkemedlen med de internationella beteckningarna »neostigmin» och »sulfatiazol», enär dessa beteckningar här genom registrering såsom varumärke reserverats för enskilda tillverkares produkter. Att sådana förhållanden kan innebära betydande olägenheter och risker inom ett område som är så beroende av internationella impulser och litteratur som det medicinska är uppenbart. *Medicinalstyrelsen* understryker helt allmänt, att i fråga om generiska namns integritet gentemot registrering som varumärke klarare linjer är påkallade än de av utredningen angivna.

Svenska farmakopékommittén erinrar om att ansökan om registrering av ord, som i vederbörlig ordning upptagits på förslag till rekommendation eller eller till antagande som allmän benämning på läkemedel, enligt praxis normalt anses böra vila till dess namnfrågan avgjorts. Kommittén understryker kraftigt önskemålet, att denna praxis kommer till uttryck i lagtexten eller på annat sätt ges så bindande karaktär, att den icke kan ändras enbart genom interna åtgärder inom registreringsmyndigheten. Överhuvudtaget borde den organiserade nybildning av allmänna benämningar som i stor omfattning förekommer på läkemedelsområdet föranleda särskilda föreskrifter i varumärkeslagen.

I redaktionellt avseende hemställer *patent- och registreringsverket* att ordet »ursprungsort» i första stycket ersättes med uttrycket »geografiska ursprung»; här avses icke blott ort i egentlig mening utan även land, distrikt, flod, berg och vissa adjektiv, såsom svensk.

Den i andra stycket givna specialregeln beträffande registrerbarheten av varumärke bestående enbart av bokstäver eller siffror har i sakligt hänseende lämnats utan erinran vid remissbehandlingen. *Svenska försäljnings- och reklamförbundet* anmärker, att utländska märken av detta slag på grund av regeln i 29 § synes komma att åtnjuta en fördelaktigare behandling än motsvarande svenska men anser att detta får bedömas som ett ringa offer på det internationella samarbetets altare.

I redaktionellt avseende hemställer *Apotekarsocieteten*, att det i lagtexten kommer till uttryck att stadgandet även avser kombination av bokstäver och siffror. *Sveriges grossistförbund* framhåller, att det av stadgandet bör framgå att det endast omfattar bokstavskombinationer som ej utgör ord.

Även stadgandet i tredje stycket, att som varumärke ej må registreras kännetecken enbart bestående av något som är ägnat att uppfattas såsom personnamn eller firma, har i allmänhet lämnats utan erinran vid remissbehandlingen.

Namnrättskommittén anser emellertid stadgandet vara i behov av preci-

sering såvitt angår förbudet att registrera personnamn. Kommittén framhåller att det ur namnrättslig synpunkt är av vikt, att möjligheten att antaga nya släktnamn icke beskäres genom att såsom sådana lämpliga ordbildningar registreras som varumärken. En av de viktigaste källorna för släktnamnsbildningen är de sammanställningar av namnförslag som utarbetats på offentligt uppdrag (senast i Svensk namnbok 1954; SOU 1954: 1). I dessa sammanställningar upptagna ord bör enligt kommitténs åsikt ej få registreras som varumärke. Stadgandet synes därför böra ändras så, att registreringshinder förklaras föreligga beträffande kännetecken bestående enbart av släktnamn eller firma eller av ordbildning ägnad såsom släktnamn. Det synes enligt kommittén icke behöva särskilt anmärkas, att ett till släktnamnet fogat förnamn icke i och för sig medför, att namnsammanställningen som sådan blir registrerbar. Kommittén anför vidare, att den avser att i sitt förslag till namnlag införa en bestämmelse av innehåll, att konstnärsnamn och därmed likställda yrkesnamn efter ansökan skall kunna godkännas som släktnamn. Genomföres detta förslag, är det mindre lämpligt att såsom utredningen förutsatt tillåta registrering av dylika namn.

Namnrättskommittén anmärker vidare, att den av utredningen använda termen »personnamn» i förslaget synes äga en annan innebörd än den har i namnrätten. I namnrätten omfattar denna alla namn på person såväl i kombination som vart för sig: släktnamn, tillnamn och förnamn. Det får därför anses vara ur namnrättslig synpunkt felaktigt att nyttja ordet »personnamn», om det icke avses skola omfatta jämväl förnamn.

Sveriges advokatsamfund erinrar om att ett släktnamn kan tänkas bli så starkt inarbetat som varukännetecken, att det övervägande betraktas som varumärke och förty kan registreras. Med hänsyn härtill bör enligt samfundets mening före »uppfattas» införas ordet »huvudsakligen». En liknande ändring föreslås av *patent- och registreringsverket* och *Svenska patentombudsföreningen;* dessa remissinstanser anser att registreringshindret bör förklaras avse kännetecken enbart bestående av något som uteslutande är personnamn eller är ägnat att uppfattas som firma.

Departementschefen. I förevarande paragraf har utredningen upptagit bestämmelser om de grundläggande förutsättningarna för att varumärke skall kunna registreras. Enligt första punkten skall varumärke, som registreras, vara ägnat att särskilja innehavarens varor från andras. Närmast som en exemplifikation härav har i andra punkten föreskrivits, att märke, som uteslutande eller med endast mindre ändring eller tillägg anger varans art, beskaffenhet, mängd, användning, pris eller ursprungsort eller tiden för dess framställande, icke skall i och för sig anses äga särskiljningsförmåga. I motiven till dessa båda bestämmelser, som i stort sett motsvarar gällande rätt, har utredningen ingående diskuterat olika frågor rörande varumärkens särskiljningsförmåga och i anslutning härtill förordat en uppmjukning av nuvarande praxis vid bedömningen på området. I tredje punkten har upptagits ett nytt stadgande, som avser att bereda möjlighet

att beträffande märke, vilket i och för sig icke är särskiljande, taga hänsyn till särskiljningsförmåga som uppkommit genom att märket använts i sådan omfattning att det faktiskt kommit att bli erkänt såsom innehavarens särskilda varukännetecken. Enligt detta stadgande skall vid bedömande av om märke har särskiljningsförmåga hänsyn tagas till alla faktiska omständigheter och särskilt till den tid och omfattning märket varit i bruk.

De av utredningen sålunda föreslagna bestämmelserna och utredningens i anslutning härtill framställda önskemål om en uppmjukning av praxis vid bedömande av särskiljningsfrågor har i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna. Kommerskollegium och näringsfrihetsrådet har emellertid uttalat sig mot att berörda praxis lindras. Näringsfrihetsrådet har framhållit som ett självklart krav ur konkurrenssynpunkt att allmänna benämningar på varor icke skall kunna monopoliseras genom registrering. I anslutning härtill har rådet avstyrkt det nya stadgandet i tredje punkten om registrerbarhet av märken som genom användning förvärvat särskiljningsförmåga. För egen del vill jag framhålla angelägenheten av att man här beaktar praxis i andra jämförbara länder. I den mån detta medför att svensk praxis något måste uppmjukas, bör detta ske. Vad angår den nyss berörda bestämmelsen i tredje punkten bör emellertid understrykas, att bestämmelsen icke innefattar något undantag från huvudregeln i första punkten om att ett varumärke för att kunna registreras måste äga särskiljningsförmåga; den öppnar endast en möjlighet, att vid bedömande av om ett märke äger dylik förmåga, i större utsträckning än för närvarande är fallet taga hänsyn till samtliga föreliggande omständigheter och särskilt om märket i praktiken faktiskt visat sig kunna fungera som varukännetecken. För att klargöra detta torde den av utredningen föreslagna texten böra något jämkas.

I redaktionellt avseende bör, såsom patentverket anfört, ordet »ursprungsort» ersättas med uttrycket »geografiska ursprung», då här avses icke blott ort i egentlig mening utan även land, distrikt, flod, berg och vissa adjektiv, såsom svensk.

En tillämpningsfråga av praktisk vikt är i vad mån ett ords betydelse i ett främmande språk bör beaktas vid bedömande, huruvida ordet är beskrivande och därmed ej registrerbart. Till de uttalanden som av utredningen och Stockholms handelskammare gjorts i denna fråga kan jag i stort sett ansluta mig.

Ett härmed i viss mån sammanhängande spörsmål är vilka grunder som bör tillämpas vid bedömningen av särskiljningsförmåga hos varumärken för läkemedel. Jag vill i denna del förorda, att en viss uppmjukning sker i praxis beträffande dylika varumärken. Självfallet bör icke generiska beteckningar eller t. ex. latinska eller grekiska benämningar på sjukdomar eller verksamma substanser vara registrerbara. Däremot bör fantasibeteckningar kunna godtagas, även om de utgör en språklig konstruktion på latinsk eller grekisk bas, som för den på området kunnige antyder något i varan ingående ämne. I fråga om namn som anknyter till varans användning torde däremot större restriktivitet böra iakttagas.

En annan fråga av intresse i förevarande sammanhang är när ett visst namn på ett läkemedel skall anses vara allmänt och därmed oregistrerbart. Ett par remissinstanser har ansett att redan den omständigheten, att ett visst namn av Förenta Nationernas världshälsoorganisation (WHO) eller nordiska farmakopénämnden, som ett led i den av dessa organisationer bedrivna verksamheten för nybildning av namn på läkemedel, upptagits på förslag såsom allmän benämning, bör medföra att ordet ej kan registreras som varumärke. I likhet med utredningen anser jag emellertid, att det är lämpligare att bibehålla nuvarande praxis att icke avslå ansökningar om registrering av dylika ord utan låta dem vila i avbidan på att namnfrågan avgöres. Att, såsom en remissinstans yrkat, stadfästa denna praxis i lagen eller i tillämpningsföreskrifter torde knappast vara behövligt.

I sitt förslag har utredningen vidare upptagit en specialregel rörande registrerbarheten av varumärke, som enbart består av bokstäver eller siffror och icke kan anses som figurmärke; sådant märke skall få registreras endast om det genom inarbetning visats äga särskiljningsförmåga. Stadgandet har godtagits vid remissbehandlingen och synes icke heller mig ge anledning till erinran. Självfallet avses här även kombinationer av bokstäver och siffror; att såsom en remissinstans yrkat uttryckligen ange detta i lagtexten torde ej vara behövligt. Ej heller torde det vara nödvändigt att, såsom en annan remissinstans ifrågasatt, uttryckligen ange att stadgandet endast avser sådana bokstavskombinationer som ej utgör ord.

Utredningen har slutligen i sitt förslag upptagit stadgande, att såsom varumärke icke må registreras kännetecken, enbart bestående av något, som är ägnat att uppfattas såsom personnamn eller firma; sådant kännetecken skall enligt 3 § automatiskt vara skyddat och bör därför icke dessutom kunna registreras. En bestämmelse av detta slag bör, såsom remissinstanserna lämnat utan erinran, upptagas i lagen. I vad stadgandet avser namn synes emellertid ur tillämpningssynpunkt enklare att begränsa det till sökandens eget namn; registreringshinder i fall då varumärket består av något som är ägnat att uppfattas som annans namn kan då helt regleras i 14 §. Med anledning av vad namnrättskommittén yttrat vill jag framhålla, att med namn avses släktnamn eller släktnamn jämte förnamn eller initialer. Lämpligt synes vara att detta utsäges i lagtexten. Såsom utredningen anfört omfattar stadgandet icke släktnamn som ingår i språket med en bestämd annan betydelse eller släktnamn som blivit så starkt inarbetat såsom varukännetecken att det övervägande uppfattas såsom varumärke; sådana skall alltså kunna registreras. Enligt min mening framgår detta tillräckligt tydligt av orden »ägnat att», och jag finner ej anledning att, såsom yrkats i några remissvar, ytterligare framhäva detta förhållande i lagtexten.

14 §.

Paragrafen, som motsvarar 14 § i utredningens förslag, behandlar vissa speciella registreringshinder.

Utredningen. Utredningen har i förevarande paragraf under sju punkter upptagit särskilda hinder mot registrering. Punkterna 1)—3) är huvudsakligen motiverade av allmänna hänsyn medan punkterna 4)—7) i första hand avser att bereda skydd för enskilda rättigheter av olika slag.

Enligt *punkt 1)* må varumärke ej registreras, om i märket utan tillstånd intagits sådan statlig eller internationell beteckning eller sådant kommunalt vapen, som enligt lag icke må obehörigen brukas som varumärke, eller ock något som lätt kan förväxlas därmed. Stadgandet motsvarar 4 § 3 mom. i gällande varumärkeslag. Utredningen framhåller, att här i första hand åsyftas beteckningar som skyddas av lagstiftningen om skydd för vissa offentliga vapen m. m. Med bestämmelsen åsyftas vidare beteckningar som avses i lagen den 10 juli 1947 om skydd för Förenta Nationernas emblem och namn samt lagen den 30 december 1953 om skydd för vissa internationella sjukvårdsbeteckningar.

Enligt den föreslagna texten gäller skyddet icke blott den officiella beteckningen själv utan även något som lätt kan förväxlas därmed. Kravet att förväxlingen »lätt» skall kunna ske gäller både enligt nuvarande varumärkeslag och enligt de särskilda speciallagarna om skydd för vapen och internationella beteckningar och har ansetts böra bibehållas för att klargöra att någon skärpning av likhetsprövningen icke är avsedd. I stort sett bör emellertid såsom hittills likheten med offentliga vapen m. m. bedömas efter samma normer som likheten mellan varumärken inbördes.

I *punkt 2)* har utredningen upptagit ett stadgande med förbud mot registrering av varumärke, som är ägnat att vilseleda allmänheten. Något motsvarande registreringshinder finns icke enligt gällande rätt. Utredningen framhåller, att registreringsmyndigheten i regel icke heller ansett sig med stöd av allmänna rättsgrundsatser kunna hindra registrering av vilseledande varumärken. I vissa fall torde registrering ha meddelats t. o. m. beträffande märken, vilkas användning kunnat vara otillåten exempelvis på grund av straffbestämmelsen mot illojal reklam i 1 § av lagen mot illojal konkurrens eller lagstiftningen om oriktiga ursprungbeteckningar. Undantagsvis har dock registreringsansökning avseende vilseledande varumärke avslagits, särskilt då märket, samtidigt som det varit vilseledande, utgjort ett beskrivande ord, som kunnat avvisas med stöd av deskriptivitetshindret i 4 § 1 mom. i gällande varumärkeslag.

Utredningen framhåller, att i de flesta utländska varumärkeslagar registreringshinder stadgas för vilseledande märken. I utredningens enkät har de tillfrågade organisationerna med få undantag ansett att dylikt hinder bör införas även i Sverige. Utredningen finner också för sin del att så bör ske. Avsaknaden av ett motsvarande hinder i den svenska lagstiftningen har tett sig som en brist, framför allt emedan näringsidkare, som fått visst märke registrerat av en statens myndighet, härav kunnat bibringas den uppfattningen att jämväl användningen av märket i fråga erhållit det offentligas sanktion.

I motiven framhåller utredningen ytterligare bl. a., att registreringshind-

ret endast riktar sig mot märken, som är ägnade att vilseleda angående viss egenskap hos varan, eller med andra ord märken, som är ägnade att framkalla en oriktig uppfattning om varans art, beskaffenhet, mängd, användning, pris eller ursprungsort eller angående tiden för dess framställande. Ett märke anses däremot enligt förslaget icke vilseledande på den grund att det är så likt kännetecken som innehas av annan, att omsättningskretsen kan bibringas uppfattningen att de med märket försedda varorna härrör från denne. Dylik villfarelse benämnes i förslaget förväxling. Utredningen framhåller, att den skillnad som sålunda i förslaget gjorts mellan vilseledande och förväxling motiveras av att det här är olika intressen som sättes i fara. Vid vilseledande åsidosätts främst ett allmänt intresse; allmänheten, d. v. s. de köpare till vilka märket vänder sig, får en annan och i regel sämre vara än vad den genom märket bringats att räkna med. Förfarandet får härigenom i viss mån karaktären av bedrägeri; i andra hand kan detta givetvis vara till skada också för övriga näringsidkare inom branschen. Vid förväxling föreligger däremot ett misstag beträffande varornas kommersiella ursprung. För allmänheten är det i och för sig likgiltigt vem som tillhandahåller varan, om denna blott har de önskade egenskaperna. I stället är det här i princip främst innehavarens privaträtt till visst varumärke som lider skada. Av det sagda följer att det nu behandlade registreringshindret icke blir att tillämpa enbart därför att ett till registrering anmält märke befinnes alltför mycket likna annat skyddat kännetecken.

Utredningen framhåller vidare, att stadgandet icke förutsätter att en oriktig uppgift blivit meddelad, låt vara att varumärke endast mer undantagsvis kan tänkas vara vilseledande om det icke tillika innehåller någon oriktig uppgift.

I anslutning till den uppfattning som framkommit i utredningens enkät framhåller utredningen, att stadgandet bör tillämpas med varsamhet. Registrering bör sålunda icke vägras med mindre det är uppenbart att märket måste komma att vilseleda allmänheten. Huruvida vilseledande i praktiken kommer att ske, blir väsentligen beroende av om de under märket tillhandahållna varorna har de egenskaper som i märket intagna uppgifter ger vid handen samt dessa egenskaper är av mera väsentlig betydelse. Dylika frågor kan naturligen endast i speciella fall aktualiseras under registreringsmyndighetens prövning. Om ett märke exempelvis innehåller ett geografiskt namn, som antyder varans ursprung, torde myndigheten normalt kunna utgå från att ursprungsbeteckningen är riktig. Någon undersökning eller särskild prövning i sådant fall bör alltså icke förekomma, och att myndigheten i övrigt skulle ge sig in på frågor om kvalitetsbedömning av de registreringssökandes varor är uppenbarligen uteslutet.

Här må slutligen anmärkas, att bestämmelser rörande vilseledande varumärken av utredningen upptagits jämväl i 25, 33, 34 och 36 §§.

I *punkt 3)* föreskrives, att varumärke ej må registreras, om märket i andra fall än som avses i punkterna 1) och 2) strider mot lag eller allmän ordning eller är ägnat att väcka förargelse. Ett motsvarande stadgande i 4 §

4 mom. i gällande varumärkeslag tar blott sikte på märke, vilket innehåller framställningar, som kan väcka förargelse. Genom stadgandets komplettering har, framhåller utredningen, uppnåtts huvudsaklig överensstämmelse med vad som redan gäller i övriga nordiska länder.

I *punkt 4)* stadgas registreringshinder, där märke innehåller något, som är ägnat att uppfattas såsom annans firma eller ock såsom annans namn eller porträtt, där icke uppenbarligen åsyftas någon sedan länge avliden. Stadgandet motsvaras delvis av bestämmelsen i 4 § 2 mom. av gällande varumärkeslag, enligt vilken varumärke ej må registreras, bl. a. om däri obehörigen intagits annat namn eller annan firma än sökandens. Utredningen anför, att med namn avses ej blott personnamn i trängre mening utan även pseudonym, signatur, artistnamn och liknande benämning, under vilken någon, t. ex. en idrottsman, blivit känd. I första hand avses här i riket förekommande namn. Skyddet för firma omfattar likaså i främsta rummet svenska firmor, men även utländskt företags firma kan vara skyddad enligt lagrummet. Någon särskild granskning för utrönande av förekomsten av skyddad utländsk firma förutsättes emellertid icke. Även i fråga om svensk firma torde granskningen, liksom enligt nuvarande praxis, i huvudsak få inskränka sig till sådana firmor, som är intagna i de hos patentverket förda aktiebolags- och filialregistren, samt andra firmor som utan större omgång kan påträffas. Med annans porträtt avses avbildning av bestämd person, annan än sökanden, vare sig genom fotografi eller efterbildning av målning, teckning eller skulptur. Även karikatyr kan omfattas av registreringshindret. Att skyddet för annans namn och porträtt blott gäller där icke uppenbarligen åsyftas någon sedan länge avliden överensstämmer med rådande praxis i de nordiska länderna.

Enligt *punkt 5)* är varumärke uteslutet från registrering, om det innehåller något, som är ägnat att uppfattas såsom egenartad titel på annans skyddade litterära eller konstnärliga verk eller kränker annans upphovsmannarätt till sådant verk eller annans rätt till fotografisk bild eller mönster. Utredningen framhåller, att motsvarighet till detta hinder saknas i gällande lag, vilket ibland tett sig som en brist.

I *punkt 6)* stadgas registreringshinder för varumärke, vilket är förväxlingsbart med annans namn eller firma, med annans varumärke, som är registrerat efter tidigare ansökan, eller med annans kännetecken, som är inarbetat då ansökan om registrering göres. Såvitt angår annans namn eller firma har stadgandet icke direkt motsvarighet i gällande varumärkeslag; det överensstämmer dock här med den praxis som utbildat sig på grundval av den vid punkt 4) berörda regeln i 4 § 2 mom. i varumärkeslagen om registreringshinder i fall, då i varumärke obehörigen intagits annat namn eller annan firma än sökandens. Beträffande annans registrerade varumärke eller inarbetade kännetecken motsvarar stadgandet bestämmelserna i 5 och 6 mom. i nämnda lagrum i varumärkeslagen om registreringshinder i fall, då varumärke lätt kan förväxlas med annans förut registrerade eller till registrering anmälda varumärke eller med märke som inarbetats för annan

här i riket. Utredningen framhåller, att kravet på att förväxling »lätt» skall kunna ske fått utgå, då detta särskilt i domstolspraxis i vissa fall lett till en alltför mild bedömning vid likhetsprövningen. Däremot avser förslaget icke att lämna utrymme för någon allmän skärpning av administrativ praxis, vars bedömningsnormer i stort sett torde kunna godtagas. Utredningen framhåller att domstolspraxis och administrativ praxis såvitt möjligt bör följa gemensamma normer.

Enligt *punkt 7)* må varumärke ej registreras, om det är förväxlingsbart med kännetecken, som vid tiden för ansökningen nyttjades av annan samt ansökningen gjorts med vetskap härom och sådant fall ej föreligger, att sökanden nyttjat sitt märke innan det andra kännetecknet togs i bruk. Såsom anförts vid 2 § avser bestämmelsen, som utgör en nyhet i förslaget, att ge visst skydd redan åt det första ibruktagandet av kännetecken. I motiven framhåller utredningen bl. a., att för stadgandets tillämpning fordras att kännetecknet faktiskt använts, vare sig detta skett på vara eller dess förpackning eller kännetecknet endast brukats i reklam, affärshandlingar e. d. Att ett företag gjort vissa förberedelser för att använda kännetecknet, t. ex. beställt trycksaker e. d., är däremot icke i och för sig tillräckligt. Beträffande kravet på vetskap anföres att detta avsevärt torde begränsa hindrets räckvidd. Med hänsyn till svårigheten att styrka vetskap hos den registreringssökande kan i det administrativa förfarandet hindret knappast få betydelse annat än i eklatanta fall, t. ex. där den sökande tidigare varit anställd hos ibruktagaren, varit dennes agent eller eljest uppenbarligen måste ha känt till kännetecknet i fråga. I övriga fall torde stadgandet få sin egentliga betydelse i samband med ogiltighetstalan som föres inför domstol enligt 25 och 26 §§.

I andra stycket stadgas om vilken verkan det i de under 4), 5), 6) och 7) nämnda fallen skall ha att den, vars rätt är i fråga, lämnar sitt medgivande till registreringen. Utredningen anför att i nuvarande administrativa praxis medgivande i motsvarande fall i allmänhet anses undanröja registreringshinder. Att så städse skall vara fallet kan dock enligt utredningens mening vara förbundet med nackdelar. Medgivande till ny registrering brukar nämligen ingalunda mera regelmässigt förenas med återkallelse av den äldre registreringen eller del därav och resultatet har därför blivit, att förväxlingsbara varumärken, ofta t. o. m. identiskt lika märken, i ej ringa omfattning är registrerade sida vid sida för skilda innehavare. Bl. a. för att undanröja denna olägenhet har i förevarande stadgande som villkor för att medgivande skall kunna åberopas uppställts att fara icke är att allmänheten vilseledes.

Beträffande stadgandets tillämpning i fall då registreringshindret består i förväxlingsrisk med annans varumärke framhåller utredningen, att medgivande bör godtagas så snart kännetecknen icke är identiskt eller praktiskt taget identiskt lika. Är detta däremot fallet torde viss fara för vilseledande vara för handen. Det kan nämligen knappast godtagas ur allmän synpunkt, att flera självständiga registreringar avseende samma märke och samma varuslag samtidigt består för olika näringsidkare. Föreligger ett licensavtal

mellan parterna, får i stället de särskilda reglerna om licens utnyttjas. I annat fall synes registrering efter medgivande böra tillåtas blott om den tidigare rätten samtidigt inskränkes, så att kännetecknen icke vidare avser samma eller liknande varuslag.

I fråga om varumärke innehållande släktnamn framhåller utredningen, att flera bärare av namnet regelmässigt finnes eller kan tillkomma i framtiden och att en enstaka bärare icke kan disponera över namnrätten till nackdel för övriga bärare. I dessa fall kan medgivande därför endast mera sällan få betydelse, t. ex. då namnet genom sammansättning med förnamn eller porträtt uppenbarligen blott åsyftar den individuelle utfärdaren av medgivandet. Då varumärke innehåller porträtt gäller det ofta kungliga personer eller bemärkta män, företagets grundare, en uppfinnare e. d. Enligt utredningens mening torde den avbildade i allmänhet utan begränsning kunna lämna medgivande; fara för vilseledande lär endast undantagsvis kunna tänkas i dessa fall. Likaså torde medgivande i allmänhet utan vidare böra godtagas då det gäller utnyttjande av auktorverk och liknande rättighet som avses i punkt 5).

Remissyttrandena. Stadgandet i första stycket punkt 1) om registreringshinder för märke innehållande officiellt vapen o. d. har lämnats utan erinran av remissinstanserna.

Patent- och registreringsverket diskuterar i detta sammanhang hur uttrycket »lätt kan förväxlas» bör tolkas. Verket påpekar, att i punkterna 6) och 7), som handlar om annans varumärke som registreringshinder, endast använts ordet »förväxlingsbar». Anledningen till denna skillnad är enligt vad verket inhämtat, att utredningen i fråga om likhetsprövning med andra varumärken ansett att domstolarnas hittillsvarande praxis bör skärpas; däremot har sådan skärpning ej funnits erforderlig vid likhetsprövning med offentliga vapen. Administrativ praxis har i intetdera fallet ansetts behöva skärpas. Enligt verkets uppfattning är det emellertid motiverat, att vid likhetsprövning med offentliga vapen något större krav på förväxlingsrisk uppställes än vid prövning av likhet varumärken emellan. I administrativ praxis torde också en sådan olikhet ha uppkommit. Lagtextens olika terminologi på de nämnda punkterna är sålunda väl förenlig härmed, ehuru motiven i detta hänseende knappast torde helt ansluta sig till lagtexten.

Stadgandet i punkt 2) om registreringshinder för vilseledande varumärke godtages av det stora flertalet remissinstanser. *Patent- och registreringsverket* anser, att bestämmelsens förekomst utgör en klar förbättring i förhållande till vad som nu gäller. *Specialitetsnämnden* uttalar, att bestämmelsen är av mycket stor betydelse för de ärenden på varumärkesområdet, vilka medicinalstyrelsen har att taga befattning med.

Några remissinstanser uttalar emellertid tveksamhet mot att överhuvudtaget i den nya lagen upptaga bestämmelser om vilseledande varumärken, men vill dock ej motsätta sig att så sker, under förutsättning att det i lagtexten kommer till uttryck att faran för vilseledande endast skall beaktas om den är »uppenbar». *Sveriges industriförbund* finner det väl vara ange-

läget att förutsättningar skapas för att förhindra användningen av uppenbart vilseledande märken men ifrågasätter om ej denna fråga bör regleras inom ramen för lagstiftningen angående illojal konkurrens. Då förbundet likväl, under nyssnämnda förutsättning, icke vill motsätta sig de av utredningen föreslagna bestämmelserna, motiveras denna ståndpunkt med önskvärdheten av nordisk likformighet i denna del. *Stockholms handelskammare* uttalar, att det under inga förhållanden bör förekomma att avgöranden angående vilseledande grundas på bedömanden av en varas kvalitet. Vid handelskammarens behandling av ärendet har från skilda håll hävdats, att bedömningen huruvida ett varumärke är vilseledande städse bör ankomma på domstol. Enligt handelskammarens mening måste det emellertid anses otillfredsställande, om registreringsmyndigheten skulle vara nödsakad att registrera ett uppenbart vilseledande märke eller anteckna överlåtelse eller upplåtelse av licens i sådana fall, då märkets användning av den nye innehavaren eller licenstagaren uppenbarligen skulle vara ägnad att vilseleda allmänheten. Handelskammaren vill därför icke motsätta sig de av utredningen föreslagna bestämmelserna. Kravet på att vilseledandet skall vara uppenbart bör emellertid komma till uttryck i lagtexten. *Skånes handelskammare* påpekar, att de av utredningen föreslagna bestämmelserna om vilseledande varumärken kan ge upphov till vanskliga tillämpningsproblem, men vitsordar å andra sidan det principiellt berättigade i tanken, att varumärkeslagstiftningen skall innefatta bestämmelser till skydd mot vilseledande användning av kännetecken. Handelskammaren understryker utredningens uttalande, att varsamhet bör iakttagas vid bestämmelsernas tillämpning. Detta är särskilt viktigt eftersom redan den omständigheten, att talan angående vilseledande användning av ett kännetecken väckes mot ett företag, kan få ytterst allvarliga verkningar för detta genom goodwillförlust och andra mera direkta skador. Medan förfarandet pågår, blir företagets möjligheter att utnyttja märket i praktiken också beskurna. Garantierna mot en alltför vidsträckt tillämpning av bestämmelserna, en tillämpning som skulle sätta rättssäkerheten i fara, bör emellertid finnas icke blott i motivuttalanden utan bör komma till uttryck i själva lagtexten.

Ett par remissinstanser avstyrker helt att i den nya lagen upptages bestämmelser om vilseledande varumärken. *Östergötlands och Södermanlands handelskammare* anser, att de i betänkandet lämnade exemplen otvivelaktigt utgör belägg för att det föreligger visst behov av skydd gentemot vilseledande kännetecken. Handelskammaren ställer sig dock tveksam till huruvida dessa ofta mycket intrikata juridiska problem bör behandlas av registreringsmyndigheten. Tänkbart vore att myndigheten endast ägde förklara en ansökan, som förmodas avse vilseledande varumärke, vilande i avvaktan på domstols prövning. Handelskammaren vill dock gå ännu ett steg längre och ifrågasätta om bestämmelser angående vilseledande varukännetecken överhuvudtaget har sin rätta plats i varumärkeslagen, som bör avse huvudsakligen den enskilde näringsidkarens rätt till av honom begagnade varukännetecken. Bestämmelser angående vilseledande varukännetecken,

som avser allmänhetens intresse av att man inte får en annan och sämre vara än man genom varukännetecknet bringas räkna med, synes närmast höra samman med lagstiftningen mot illojal konkurrens. Införes i vår lagstiftning, såsom flerstädes utomlands, en s. k. generalklausul angående illojalt förfarande, kanske särskilda bestämmelser om vilseledande varukännetecken rentav ter sig onödiga. Lagstiftningen mot illojal konkurrens torde stå i tur för översyn. Innan resultatet härav föreligger, bör man icke binda sig för en bestämd lösning beträffande de vilseledande varukännetecknen. Skulle intresset av skydd i detta avseende befinnas så angeläget, att detsamma bör tillgodoses utan dröjsmål, torde så lämpligast kunna ske genom ett provisoriskt tillägg till nu gällande lag mot illojal konkurrens. *Läkemedelsindustriföreningen* uttalar sig i liknande riktning. Föreningen har givetvis intet att erinra mot ett lagligt skydd för allmänheten mot vilseledande i kommersiellt hänseende, men stadganden med detta syfte bör ej placeras i varumärkeslagen. Denna bör i möjligaste mån hållas fri från bestämmelser, som icke direkt har avseende å det för ett varumärke karakteristiska, nämligen att utgöra ett skyddat individualiseringsmedel. Det kan ej heller anses tillfredsställande att man genom stadganden i varumärkeslagen möjliggör administrativa avgöranden på basis av ett bedömande av varors kvalitet eller personers eller företags kvalifikationer. Sådana bedömanden synes emellertid oundvikliga, därest registreringsmyndigheten exempelvis, såsom förutsättes i förslagets 33 §, skall taga ställning till frågan, om en överlåtelse av ett varumärke från ett företag till ett annat kan verka vilseledande för allmänheten. Bestämmelser till allmänhetens skydd mot vilseledande hör enligt föreningens mening rätteligen hemma i lagstiftningen mot illojal konkurrens, som ju också är i trängande behov av reformering. Det är att beklaga, att en sådan reformering icke kunnat ske parallellt med den nu ifrågavarande utredningen. Om så skett, skulle man ha kunnat infoga skyddsbestämmelserna i deras rätta sammanhang och ge dem en mera generell utformning.

Beträffande stadgandets närmare utformning har, såsom berörts, *Sveriges industriförbund, Stockholms handelskammare* och *Skånes handelskammare* hemställt, att kravet på att faran för vilseledande skall vara u p p e n b a r kommer till uttryck i lagtexten. Samma önskemål framställes av *Sveriges advokatsamfund, Sveriges grossistförbund, Svenska försäljnings- och reklamförbundet, Läkemedelsindustriföreningen* och *Svenska patentombudsföreningen* och antydes också av *Östergötlands och Södermanlands handelskammare.*

Sveriges hantverks- och småindustriorganisation påpekar helt allmänt, att lagtexten på ifrågavarande punkt är så vagt formulerad, att den kan bli föremål för mot varandra stridande tolkningar samt att ej heller motiven i betänkandet lämnar tillräcklig vägledning för tolkningen.

Bestämmelsen i punkt 3) om registreringshinder för märke som s t r i d e r m o t l a g m. m. har icke föranlett särskilt uttalande vid remissbehandlingen.

Beträffande stadgandet i punkt 4) om registreringshinder för märke som innehåller annans namn eller firma anför *namnrättskommittén,* att dess preliminära förslag till namnlag icke synes utgöra hinder för de av utredningen föreslagna reglerna. Det bör emellertid särskilt utsägas, att pseudonym, signatur etc. skall vara föremål för skydd enligt denna punkt.

Stadgandet i punkt 5) om registreringshinder för märke som kränker annans upphovsmannarätt m. m. har ej föranlett erinran i remissvaren.

I fråga om reglerna i punkt 6) om registreringshinder för märke som är förväxlingsbart med annans namn, firma m. m. gör *namnrättskommittén* samma uttalande som beträffande punkt 4).

Stockholms handelskammare har vissa erinringar mot stadgandet. Enligt handelskammarens mening bör frågorna om annans firma och annans lokalt inarbetade kännetecken såsom registreringshinder prövas först i samband med revisionen av firmalagstiftningen. Beträffande annans namn som hinder för registrering gäller för närvarande att registrering må vägras endast om i varumärke obehörigen »intagits» annans namn än sökandens. Förslaget ger ett vidare skydd och sträcker sig längre än som med hänsyn till namnhavarens intresse kan anses påkallat. Det är också angeläget att de resultat vartill namnrättskommittén kan komma icke föregripes genom att skyddet för namn i här förevarande sammanhang utsträckes. Ifrågavarande bestämmelse bör därför utformas i huvudsaklig överensstämmelse med gällande stadgande.

Smålands och Blekinge handelskammare erinrar om att enligt gällande varumärkeslag märke icke kan registreras, om det »lätt» kan förväxlas med annat varumärke. Handelskammaren understryker det angelägna i att utelämnandet av ordet »lätt» i punkt 6) icke kommer att medföra en skärpning av den redan nu stränga bedömningen av frågan om förväxlingsbarhet från registreringsmyndighetens sida. Liknande synpunkter framföres av *Svenska industriens patentingenjörers förening.*

Beträffande remissinstansernas principiella ställningstagande till det skydd för ibruktaget men ej registrerat eller inarbetat varumärke som ges genom stadgandet i punkt 7) hänvisas till 2 §.

I fråga om stadgandets närmare utformning anser *Svea hovrätt* det erforderligt, att lagtexten jämkas till närmare överensstämmelse med motiven. Ordet »vetskap» ger intryck av en fordran på absolut fastställd kunskap. I motiven åter nämnes som typfall, att sökanden uppenbarligen måste ha känt till kännetecknet i fråga. För att uppnå bättre överensstämmelse mellan motiv och lagtext, bör den senare jämkas på så sätt, att det stadgas, att »det kan antagas att ansökningen gjorts med vetskap härom» eller att »ansökningen uppenbarligen gjorts med vetskap härom». Med den av utredningen föreslagna utformningen kan det i en rättegång enligt 25 § i förslaget, där svaranden mot en stark indiciebevisning från motsidan åberopar

sitt eget hörande under sanningsförsäkran och därvid uppger, att han icke känt till att annan vid tiden för ansökningen nyttjat ett visst kännetecken, för domstolen ställa sig svårt att fastslå att vetskap förelegat även om bevisningen i övrigt talar för att vederbörande haft sådan vetskap.

Stadgandet i andra stycket att registreringshinder enligt punkterna 4), 5), 6) och 7) bortfaller, därest vederbörande rättsinnehavare lämnar medgivande till registrering och fara icke föreligger att allmänheten vilseledes genom registreringen lämnas i allmänhet utan anmärkning av remissinstanserna.

I fråga om den senare punkten i stadgandet må erinras om att några remissinstanser ställt sig principiellt avvisande mot eller tveksamma till att bestämmelser om vilseledande varumärken upptages i den nya lagen. Vad särskilt angår bestämmelsen därom i förevarande stadgande, framhåller *Läkemedelsindustriföreningen,* att man med den fördelning av bevisbördan som administrativa myndigheter plägar tillämpa beträffande föreskrifter av denna typ måste befara, att det i praktiken kommer att åligga sökanden att visa, att det icke föreligger fara för att allmänheten vilseledes. Föreningen frågar sig hur man skall kunna fullgöra denna bevisbörda utan att komma in på ekonomiska och kvalitativa värdesättningar, som icke bör ingå i en prövning av ifrågavarande slag. I fråga om identiskt eller praktiskt taget identiskt lika varumärken är för övrigt motiven så skrivna att några möjligheter för sökanden näppeligen lämnas öppna. Föreningen veterligen har i praktiken icke förekommit något, som motiverar ett frångående av hittillsvarande system att medgivande städse undanröjer registreringshinder i de hänseenden om vilka här är fråga. I detta sammanhang erinrar föreningen om att varumärkeshavare de facto kan underlåta att påtala förväxlingsbart märkes användande, därvid näppeligen kan bli tal om varumärkesdegeneration, därest toleransen blir aktuell allenast mot enstaka företag. I dylikt fall uppstår även tveksamhet, huruvida 36 § i förslaget blir tillämplig. En kautschukbestämmelse av förevarande slag motverkar enligt föreningens uppfattning rena linjer i såväl rättstillämpning som praktiskt handlande. Skall bestämmelsen kvarstå, bör i lagtexten utsägas att det där stadgade förbehållet endast avser fall, då faran för vilseledande är uppenbar. Fall som icke är på sådant sätt självklara, bör prövas av domstol i den ordning som i 36 § anges. Liknande synpunkter anföres av *Stockholms handelskammare,* som framhåller, att det torde få antagas att innehavaren av ett redan registrerat märke icke medger annan rätt att registrera förväxlingsbart varumärke med mindre han bedömer risken för förväxling som obefintlig eller i det närmaste obefintlig.

Även *Sveriges advokatsamfund,* som i princip godtager den av utredningen föreslagna bestämmelsen, yrkar att det i lagtexten anges att registrering får vägras endast i fall av uppenbar fara för vilseledande.

Beträffande stadgandets närmare utformning i övrigt framhåller *patent- och registreringsverket* att uttrycket »vilseledande» här synes beteckna för-

växlingsbarhet och alltså användes i en annan betydelse än eljest i förslaget. Samma anmärkning framställes av *Läkemedelsindustriföreningen* och *Stockholms handelskammare.*

Namnrättskommittén anser, att från stadgandet bör undantagas egenartat släktnamn, utom i fall då namnet faktiskt övergått till en ren varubeteckning. Namn kan icke överlåtas civilrättsligt och ett medgivande för annan att bruka ett namn är därför i princip rättsligt irrelevant. Härtill kommer att det till släktnamn regelmässigt finns flera bärare. Utredningen har själv framhållit att medgivande av en av dem i allmänhet ej kan få betydelse. I lagtexten uppställes emellertid endast det inskränkande villkoret, att registrering ej får ske, om fara är att allmänheten vilseledes. Här synes icke ha tagits den hänsyn till andra namnbärares enskilda intressen som förutsättes av utredningen. Skulle kommitténs hemställan av tekniska skäl ej kunna bifallas, blir sådana undantagsbestämmelser som kommittén föreslagit vid 7—9 §§ av än större betydelse.

Departementschefen. I förevarande paragrafs första stycke har utredningen under sju punkter upptagit en rad bestämmelser innehållande speciella registreringshinder. De tre första punkterna är huvudsakligen motiverade av allmänna hänsyn medan de följande främst bereder skydd åt olika privata intressen.

Enligt punkt 1) i utredningens förslag må varumärke ej registreras, om däri utan tillstånd intagits sådan statlig eller internationell beteckning eller sådant kommunalt vapen, som enligt lag icke må obehörigen brukas som varumärke, eller ock något som lätt kan förväxlas därmed. Uttrycket att förväxling »lätt» skall kunna ske innebär, att enligt den nya lagen vid likhetsprövning med offentliga vapen m. m. något större krav på förväxlingsrisk uppställes än vid likhetsprövning med varumärken enligt punkterna 6) och 7). En sådan skillnad i bedömningen torde redan ha uppkommit i administrativ praxis. Stadgandet har godtagits av remissinstanserna och synes ej ge anledning till erinran.

I punkt 2) har upptagits ett nytt stadgande om registreringshinder för märke som är ägnat att vilseleda allmänheten. Här avses främst märken, som är ägnade att framkalla en oriktig uppfattning om varans art, beskaffenhet, mängd, användning, pris eller ursprungsort eller angående tiden för dess framställande. Stadgandet har i allmänhet lämnats utan erinran vid remissbehandlingen; dock har ett par remissinstanser gjort gällande, att bestämmelser om vilseledande varumärken icke hör hemma i varumärkesrätten utan bör upptagas i lagen mot illojal konkurrens. I likhet med det stora flertalet remissinstanser vill jag biträda utredningens uppfattning, att det är lämpligt att i varumärkeslagen införa bestämmelser som hindrar registrering i hithörande fall. Det är otillfredsställande att, såsom för närvarande är fallet, registreringsmyndigheten icke skall ha möjlighet att avvisa ansökan om registrering av märke som uppenbart är vilseledande för allmänheten och vars användning måhända enligt andra lagbestämmelser är för-

bjuden; en registrering kan av märkeshavaren uppfattas som ett medgivande till att märket får användas och av allmänheten som en garanti för att märket är korrekt. Såsom utredningen framhållit och vid remissbehandlingen understrukits, bör emellertid vid registreringsmyndighetens prövning endast beaktas fall, där faran för allmänhetens vilseledande är uppenbar. Denna förutsättning synes böra intagas i lagtexten.

Angående stadgandets tillämpning kan jag i huvudsak hänvisa till vad utredningen anfört. Jag vill i anledning av ett remissyttrande understryka utredningens uttalande, att det uppenbarligen är uteslutet att registreringsmyndigheten skulle ge sig in på frågor om kvalitetsbedömning av de registreringssökandes varor.

Enligt punkt 3) föreligger registreringshinder om märket i andra fall än som avses i punkterna 1) och 2) strider mot lag eller allmän ordning eller är ägnat att väcka förargelse. Stadgandet har ej föranlett erinran i remissvaren och torde böra upptagas i lagen.

Punkt 4) förbjuder registrering om märket innehåller något, som är ägnat att uppfattas såsom annans firma eller ock såsom annans namn eller porträtt, där icke uppenbarligen åsyftas någon sedan länge avliden. Ett stadgande i denna riktning, av remissinstanserna i allmänhet lämnat utan erinran, bör upptagas i lagen. I enlighet med vad som anförts vid 13 § tredje stycket bör emellertid stadgandet i vad det avser namn kompletteras, så att registreringshinder förklaras gälla icke blott då märket innehåller något som är ägnat att uppfattas såsom annans namn utan även då det enbart består av sådan benämning. Med namn avses i förevarande sammanhang icke blott, såsom i 3 §, släktnamn, utan även konstnärsnamn, pseudonym, signatur, artistnamn och liknande benämning, under vilken någon, t. ex. en idrottsman, blivit känd. Vad sålunda avses torde böra utsägas i lagtexten. Med firma får anses jämställd benämning på ideell förening, stiftelse o. d.

I punkt 5) avses fall, då märket innehåller något som är ägnat att uppfattas såsom egenartad boktitel o. d. eller kränker annans upphovsrätt m. m. Stadgandet har icke föranlett erinran vid remissbehandlingen och torde, med viss redaktionell jämkning, böra upptagas i lagen.

Punkt 6) innebär, att varumärke ej må registreras om märket är förväxlingsbart med annans namn, firma eller registrerade varumärke eller med annans inarbetade kännetecken. Motsvarande registreringshinder i gällande lag är beroende av att förväxling »lätt» kan ske; att detta ord fått utgå innebär en anpassning till patentverkets praxis på området, vilken ansetts böra bibehållas. Stadgandet, som i allmänhet icke föranlett anmärkningar i remissvaren, synes i sak ej ge anledning till erinran och bör med visst förtydligande upptagas i lagen. Med anledning av vad en remissinstans yttrat vill jag framhålla, att sådan modifikation av stadgandet, som kan föranledas av den kommande revisionen av namn- och firmarätten, får genomföras i samband med denna.

Punkt 7) stadgar under vissa villkor registreringshinder, om märket är

förväxlingsbart med annans ibruktagna varukännetecken; stadgandet innebär alltså att varukännetecken kommer att få ett visst skydd redan i och med det första ibruktagandet. Registreringshindret har gjorts beroende av att det andra varukännetecknet användes vid tiden för ansökningen, att sökanden hade vetskap härom och att sökanden icke använt sitt märke innan det andra kännetecknet togs i bruk. Förslaget att införa ett sådant skydd för ibruktagandet har i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna, och jag vill även för egen del biträda det. Med anledning av ett remissyttrande vill jag framhålla, att kravet på vetskap enligt allmänna grundsatser bör anses uppfyllt även om vederbörande bestrider att han haft kännedom om märkets användning men av omständigheterna framgår, att han uppenbarligen haft vetskap. Att uttryckligen ange detta i lagtexten synes icke vara erforderligt. Utredningens förslag bör alltså, med en smärre redaktionell jämkning, genomföras.

I andra stycket har utredningen upptagit stadgande, att registrering må ske utan hinder av bestämmelse under 4), 5), 6) och 7), om den vars rätt är i fråga medger det och fara icke är att allmänheten vilseledes genom registreringen. Redan i gällande praxis anses medgivande i allmänhet undanröja sådant registreringshinder varom här är fråga. Att denna rättsverkan nu föreslås bli beroende av att fara för allmänhetens vilseledande ej föreligger står i överensstämmelse med bestämmelsen i punkt 2).

I princip torde icke vara något att erinra mot det av utredningen föreslagna stadgandet. Det synes emellertid kunna ifrågasättas, om det fordras uttrycklig föreskrift att spörsmålet huruvida varumärket är vilseledande skall beaktas jämväl i förevarande fall. Utredningens förslag i denna del torde sammanhänga med att man här icke åsyftar samma former av vilseledande som i punkt 2). Någon närmare gränsdragning i detta hänseende har emellertid ej gjorts i utredningens förslag och torde även vara svår att praktiskt genomföra. Med hänsyn härtill synes det enklare att låta bestämmelsen i punkt 2) vara tillämplig i samtliga fall, då varumärke anses vilseledande, oavsett grunden för att så befinnes vara fallet och sålunda även om varumärkets vilseledande effekt uppkommit genom att privat rättsägare gjort medgivande i visst hänseende. I detta sammanhang torde vidare böra uppmärksammas, att även andra registreringshinder i första stycket än det förevarande kan vara aktuella i fall då registrering sker efter medgivande av privata rättsägare. Som en allmän erinran om detta förhållande synes förevarande bestämmelse böra erhålla utformningen, att sådant medgivande blir verksamt, endast om hinder enligt första stycket ej eljest möter.

Namnrättskommittén har hemställt, att från stadgandet i andra stycket göres principiellt undantag för egenartat släktnamn, med hänsyn till att medgivande för annan att bruka sådant namn enligt namnrättsliga grunder saknar rättslig betydelse. Enligt min mening bör det dock ej möta principiellt hinder att namn efter medgivande av namnets bärare registreras såsom varukännetecken. Såsom utredningen anfört kan emellertid enstaka bärare av ett namn ej disponera däröver till nackdel för övriga bärare av

namnet. Medgivande av sådan enstaka bärare får därför i regel betydelse endast om det framgår att just denne avses, t. ex. genom att namnet förenas med förnamn eller titel.

15 §.

Paragrafen, som överensstämmer med 15 § i utredningens förslag, innehåller stadgande om s. k. disclaimer, innebärande att vid registrering av varumärke vissa element undantages från registreringen.

Utredningen. Utredningen framhåller, att där registrerat varumärke innehåller oregistrerbart element, såsom beskrivande text, generiska ord, avbildningar av varan o. s. v., detta icke omfattas av skyddet. Att så är förhållandet följer av allmänna varumärkesrättsliga grundsatser. För utomstående kan det emellertid i särskilda fall te sig som osäkert, huruvida registreringen medför någon rätt till det ifrågavarande elementet eller icke. För innehavaren kan det även vara frestande att åberopa registreringen till förmån för anspråk på en sådan rätt. I sådana och liknande fall förekommer i utländsk rätt att vid registreringen ifrågavarande beståndsdel uttryckligen undantages från skyddet. Genom sådant undantag — s. k. disclaimer — klargöres på ett enkelt sätt registreringens rättsverkan och undanröjes faran av dess åberopande till stöd för en längre gående rätt. Enligt utredningens mening bör möjlighet till dylikt undantag, som redan finns i Danmark, införas i den nya lagen.

I enlighet härmed har utredningen i första stycket av förevarande paragraf som huvudregel upptagit stadgande, att ensamrätt, som vinnes genom registrering av varumärke, icke innefattar sådan beståndsdel av märket, som ej ensam för sig kan registreras. I andra stycket har föreskrivits, att om märke innehåller oregistrerbar beståndsdel och särskild anledning finnes att antaga, att märkets registrering kan föranleda ovisshet om ensamrättens omfattning, så må vid registreringen denna beståndsdel uttryckligen undantagas från skyddet. I motiven anföres ytterligare bl. a., att disclaimer endast bör tillgripas där den aktuella beståndsdelens oregistrerbara natur icke måste vara uppenbar för den som har normala kunskaper angående berörda varuslag. Att t. ex. varans generiska benämning eller namnet på den ort där varan framställts ingår i märket, kan knappast ge anledning till ovisshet om skyddets omfattning. Innehåller märke däremot något deskriptivt ord med viss ehuru icke tillräcklig egenart för registrering kan ensamrättens omfattning väl tänkas behöva klarläggas genom disclaimer. I vissa fall kan det vara önskvärt att med disclaimer undantaga även ett rent generiskt ord, såsom där märke blott består av två eller flera ord, varav ett är generiskt, t. ex. PENICILLIN LEO.

Av särskild betydelse torde enligt utredningen disclaimersystemet kunna bli i fråga om utstyrselregistrering. Här får det nämligen anses viktigt, att möjligheten till registrering icke missbrukas av enskilda till nackdel för utvecklingen på emballageområdet eller till men för konkurrenternas skäli-

ga handlingsfrihet. I nu berörda fall bör disclaimer komma till användning beträffande såväl funktionella detaljer som banala element, d. v. s. allmänt begagnade kartong- och flasktyper o. d.

Disclaimer förutsättes skola antecknas i varumärkesregistret och på bevis som utfärdas över registreringen. Den närmare utformningen av disclaimern blir beroende av omständigheterna i det speciella fallet.

Utredningen framhåller vidare, att genom disclaimer undantagen del av varumärke sedermera genom användning kan förvärva sådan särskiljningsförmåga att den blir registrerbar. I sådant fall bör ny registrering kunna ske av märkesdelen eller av märket utan disclaimer. Stadgande härom har upptagits i tredje stycket.

Departementschefen. Förevarande stadgande om möjlighet att vid registrering undantaga beståndsdel av märket, som ej ensam för sig kan registreras, har ej föranlett erinran vid remissbehandlingen och torde böra upptagas i lagen.

16 §.

I paragrafen, som är likalydande med 16 § i utredningens förslag, har intagits stadgande om s. k. klassregistrering.

Utredningen. Utredningen framhåller, att det är ett allmänt känt förhållande att det råder en besvärande trängsel i varumärkesregistret trots ett jämförelsevis lågt antal i kraft varande registreringar. Detta beror till stor del på att de registreringssökande i sina varuförteckningar ofta tar upp även andra varor än dem, för vilka vederbörande avser att bruka märket. Det är ingalunda ovanligt, att ansökningen åtföljes av en förteckning på hundratals eller t. o. m. tusentals varuslag, av vilka rent av de flesta ligger långt utom sökandens intressesfär. Ansökningar av detta slag, som enligt gällande rätt kan göras utan att detta medför högre avgift än eljest, har vållat registreringsmyndigheten ett vidlyftigt arbete med granskningen i förhållande till redan bestående registreringar. Då behandlingen av dem ofta dragit ut på tiden, har olägenhet även uppkommit för senare inkomna ansökningar, vilkas avgörande varit beroende av den tidigare ansökningen. Av större betydelse är emellertid, att de under årens lopp beviljade registreringarna med skydd för dessa mycket omfattande varuförteckningar kommit att belägga så stor del av det befintliga varumärkesmaterialet, att det blivit allt svårare för näringsidkarna att antaga varumärken, som ej kolliderar med tidigare registreringar.

För utredningen har det framstått som en väsentlig uppgift att överväga åtgärder för att bringa lättnad i det rådande tillståndet. Enligt utredningens mening kommer härvid främst två utvägar i fråga, nämligen att övergå till systemet med s. k. klassregistrering samt att införa bestämmelser om att registrerings fortsatta giltighet och omfattning göres beroende av att märket faktiskt hålles i bruk för de varor registreringen gäller, s. k. användnings-

tvång. I förevarande sammanhang upptages vad utredningen anför om klassregistrering. Beträffande frågan om användningstvång hänvisas till 25 §.

Klassregistrering, som tillämpas på de flesta håll utomlands, innebär att de varuslag, för vilka registrering beviljas, är indelade i olika klasser. I allmänhet gäller, att för registrering i en varuklass uttages en grundavgift och att sökanden, om han önskar skyddet utsträckt till ytterligare en eller flera klasser, skall erlägga vissa tilläggsavgifter. Utredningen förordar att detta system, som samlat en övervägande opinion i dess enkät till näringslivet, införes i Sverige.

Vad angår det klassystem som bör antagas framhåller utredningen, att ett stort antal skilda klassificeringar utbildat sig i de olika länderna. Parisunionens konferens i London 1934 har emellertid rekommenderat ett av en internationell kommitté utarbetat system, omfattande 34 klasser (det s. k. internationella systemet). Systemet, som är avsett att framdeles kompletteras med ytterligare klasser för servicemärken, har biträtts av ett 20-tal länder. Utredningen förordar att även Sverige antager det.

För bedömande av den lämpliga storleken av registreringsavgiften anför utredningen följande. För närvarande lämnar avgifterna i allmänhet täckning för registreringsmyndighetens kostnader för varumärkenas granskning, registrering och kungörande. Enligt 3 § i gällande varumärkeslag skall sökanden erlägga 100 kronor, varav 50 kronor utgör ansökningsavgift och ett lika stort belopp avgift för registreringen och dess kungörande. Den senare avgiften återbetalas till sökanden om ansökningen ej leder till registrering. Båda avgiftshälfterna erlägges vid ansökningens ingivande. Enligt utredningens mening bör principen att avgifterna skall täcka registreringsmyndighetens kostnader för arbetet med varumärkesregistreringen även för framtiden vara vägledande såvitt angår grundavgiften. Tilläggsavgifterna bör däremot i första hand beräknas med tanke på att de skall verka återhållande på benägenheten att söka skydd över ett vidare område än nödvändigt. De får dock ej göras så höga, att de verkar stängande i sådana enstaka fall, då mycket vidsträckta registreringar kan vara befogade. Tilläggsavgifterna bör därför ej vara stigande eller progressiva. Vad angår registreringsmyndighetens kostnader bör främt två omständigheter beaktas. Å ena sidan torde klassystemet — efter en övergångstid med ökad arbetsbörda och högre kostnader för registreringsmyndigheten — så småningom medföra en förenkling av arbetet med varumärkesansökningarnas behandling och därmed även lägre kostnader för myndigheten. Å andra sidan torde vissa merkostnader följa av utredningens förslag om ansökningarnas kungörande innan registrering beviljas. Med hänsyn till det anförda föreslår utredningen att grundavgiften vid en normal registrering, omfattande en varuklass, fastställes till nuvarande avgift, 100 kronor. För varje varuklass utöver den första bör utgå en tilläggsavgift på 50 kronor. Kostnaden för registrering i det internationella systemets samtliga 34 varuklasser blir därvid 1 750 kronor. Därest ansökning icke leder till registrering, bör hälften av erlagda avgifter återbetalas till sökanden. Då registrering förnyas, bör likaledes uttagas

grundavgift och tilläggsavgifter. Grundavgiften föreslås även här till 100 kronor och tilläggsavgifterna till 50 kronor för varje varuklass utöver den första. Även vid förnyelse bör hälften av erlagda avgifter återbetalas, om ansökningen icke bifalles.

I fråga om klassregistreringens rättsverkan framhåller utredningen, att registreringen icke är avsedd att medföra att skyddet för märke, som registrerats för någon enstaka vara i viss varuklass, därmed skulle omfatta alla varor i denna klass men å andra sidan icke några varor i annan klass. Varumärkesskyddet bör omfatta varor av det slag, varför märket registrerats, och därmed liknande varor, oberoende av den eller de klasser, i vilka de sistnämnda finns upptagna. I enlighet härmed bör frågan om varuslagslikhet avgöras oberoende av om varorna klassificerats i samma klass eller i skilda klasser. Är frågan tveksam, kan det dock vara befogat att jämsides med övriga bedömningsgrunder beakta även hur de berörda varorna klassificerats. Av det sagda torde framgå, anför utredningen, att klassystemet icke tänkes böra tilläggas några egentliga rättsliga verkningar, utan att det i alldeles övervägande grad är avsett som ett administrativt hjälpmedel.

I enlighet med det anförda har kommittén i förevarande paragraf upptagit stadgande, att varumärke registreras i en eller flera klasser av varor.

Vad angår sättet för fastställandet av klassindelningen samt av ändringar i och tillägg till denna framhåller utredningen, att de modifikationer som enligt den tidigare nämnda Nice-överenskommelsen kommer att beslutas i det internationella systemet blir ovillkorligt bindande för de anslutna länderna. Förevarande uppgift blir därför av rent expeditionell natur och det torde icke vara erforderligt att belasta Kungl. Maj:t därmed. Utredningen har med hänsyn härtill ansett det lämpligast att låta det ankomma på patentverket att administrera klassystemet; föreskrift härom har intagits i paragrafen. Klassindelningen samt ändringar i och tillägg till denna bör enligt utredningens mening kungöras i den av patentverket utgivna Registreringstidning för varumärken.

Remissyttrandena. Utredningens förslag om införande av klassregistrering har allmänt godtagits av remissinstanserna. *Patent- och registreringsverket* vitsordar att det råder en besvärande trängsel i varumärkesregistret. För att komma till rätta med de rådande svårigheterna anser verket det nödvändigt, att i enlighet med förslaget klassregistrering införes kombinerad med ett lämpligt avvägt avgiftssystem med tilläggsavgifter vid registrering i flera klasser än en.

I remissvaren godtages genomgående utredningens förslag, att klassregistreringen bör ske enligt det s. k. internationella systemet.

Svenska farmakopékommittén anser, att kompletterande bestämmelser erfordras för klassregistrering av läkemedel. Kommittén erinrar om att enligt det internationella varuklasssystemet, som utredningen föreslår till antagande, faller läkemedel under klass 5, som omfattar »farmacevtiska, veterinärmedicinska och hygieniska preparat, dietiska preparat för barn och

sjuka, plåster och bandagematerial, material för plombering och avtryck av tänder, desinfektionsmedel samt preparat för utrotning av ogräs, skadedjur och ohyra». Övriga kemisk-tekniska varor, som utgör en mycket stor grupp, faller under klasserna 1—4. De nämnda varuklasserna uppvisar emellertid många varuslagslikheter trots de skilda användningsområdena, och i var och en ingår eller kan komma att ingå preparat, som utgör eller innehåller för människor eller djur giftiga eller eljest skadliga ämnen. Vid tillämpning av varumärkeslagen i enlighet med utredningens riktlinjer föreligger det därför väsentligt större risker än under nuvarande förhållanden för förväxling av varorna på grund av likalydande eller för allmänheten vilseledande benämningar, eventuellt med vådliga följder. Varumärkeslagen bör därför kompletteras med sådana bestämmelser för registrering av varumärken inom varuklasserna 1—5, att betryggande garantier skapas mot uppkomsten av förväxlingsbara eller vilseledande benämningar.

Medicinalstyrelsen finner det för närvarande vara svårt att överblicka i vad mån klassregistreringen kan leda till sådana ökade förväxlingsrisker som farmakopékommittén befarat. Styrelsen erinrar emellertid om att klassregistreringen är en internationell företeelse, som hittills icke synes ha medfört några allvarligare risker. Skulle farhågorna visa sig befogade, torde förhållandet böra uppmärksammas och lämpliga motåtgärder vidtagas.

Svenska försäljnings- och reklamförbundet efterlyser närmare anvisningar beträffande registreringen av utstyrslar och förpackningar. Förbundet ifrågasätter därvid, om det ej kunde vara ändamålsenligt att för dessa inrätta ett särskilt register med relativt litet antal klasser. Registreringen skulle förmodligen härigenom underlättas, även om ett specialregister medför vissa komplikationer vid likhetsgranskningen mellan utstyrslar och vanliga varumärken.

Sveriges industriförbund påpekar, att av utredningens betänkande ej klart framgår, hur registreringen av servicemärken skall inlemmas i klasssystemet. Den för svenska förhållanden bästa lösningen torde vara en separat klassförteckning för servicemärken i enlighet med Nice-överenskommelsen.

Det föreslagna avgiftssystemet för klassregistreringen möter i allmänhet ej erinringar i remissvaren. *Statskontoret* anför dock, att en förutsättning för att detta skall godtagas är att statsverkets kostnader för registreringen täckes av avgifterna.

Patent- och registreringsverket förklarar, att verket icke ansett sig ha anledning att nu taga närmare ställning till förslaget i denna del.

Några remissinstanser diskuterar huruvida högre avgifter än de föreslagna bör uttagas. *Kommerskollegium* ifrågasätter sålunda, om ej avgiftsbeläggningen bör väsentligt skärpas, för den händelse ej användningstvång införes. *Handelskammaren för Örebro och Västmanlands län* betvivlar, att de föreslagna avgifterna får en tillräckligt återhållande effekt mot onödigt omfattande registrering. En sådan effekt skulle däremot enligt han-

delskammarens uppfattning erhållas genom ett system med progressiva avgifter. Den olägenhet ett sådant system skulle medföra för sådana näringsidkare, som har ett legitimt intresse av att förse varor av många olika slag med ett enhetligt varumärke, torde kunna avhjälpas genom en speciell dispensprövning. *Svenska försäljnings- och reklamförbundet* anser ej heller att avgifterna torde komma att verka alltför avskräckande, bl. a. enär de är avdragsgilla i beskattningshänseende. En kraftig höjning av avgifterna skulle å andra sidan kunna minska benägenheten att införa märken i registret och också medföra, att alltför stora bördor lades på de mindre företagen.

Beträffande avgiftssystemets utformning i övrigt framhåller *patent- och registreringsverket*, att det torde böra närmare övervägas huruvida erlagda avgifter, såsom utredningen föreslagit, delvis skall återbetalas till sökanden, därest ansökningen ej leder till registrering. Verket ifrågasätter, om ej endast den del av grundavgiften, som avser kostnad för kungörande, bör återbetalas.

Några remissinstanser diskuterar i vilken mån klassregistreringen bör tilläggas r ä t t s l i g a v e r k n i n g a r. *Stockholms handelskammare* delar utredningens uppfattning, att klassystemet icke bör medföra några egentliga sådana verkningar utan i övervägande grad tjäna som ett administrativt hjälpmedel. Det förhållandet, att två varor tillhör skilda klasser, bör emellertid enligt handelskammarens mening utgöra en presumtion för att varuslagslikhet icke föreligger. I den mån jämförelse sker med vara i annan klass än den eller dem som avses i ansökningen (s. k. cross-examination), är det enligt kammarens mening angeläget att denna icke drives så långt att huvudsyftet med systemet — att lätta trängseln i registret — motverkas. Påtagliga fördelar skulle sannolikt vinnas genom att patentverket tillämpade en mera liberal praxis i fråga om medgivande av disclaimers i varuförteckningar. Även *Läkemedelsindustriföreningen* betonar, att de åsyftade fördelarna med klassregistreringen i hög grad äventyras, om cross-examination sker annat än i särskilt uppenbara fall.

Representantföreningen för utländska farmaceutiska industrier pekar å andra sidan på faran av att varuklassindelningen i praxis kommer att tillmätas alltför stor betydelse vid bedömandet av förväxlingsbarheten. Sannolikt kommer vid förhandlingar med patentverket det argumentet ofta att framföras, att mothållet varumärke tillhör annan varuklass och att förväxlingsbarhet därför är utesluten. För att verksamt skydda ett varumärke, som är avsett för varor i en viss klass, torde det därför i praktiken bli nödvändigt att registrera märket i samtliga klasser, som omfattar varor vilka har beröringspunkter med de förstnämnda varorna. Om detta underlåtes, kan det befaras att i praktiken förväxlingsbarheten icke kommer att beaktas i samma utsträckning som för närvarande sker.

Departementschefen. En viktig uppgift för den nya varumärkesrättsliga lagstiftningen är att genomföra åtgärder för att lätta den besvärande träng-

sel som för närvarande råder i varumärkesregistret. Enligt gällande lag har en sökande rätt att utan kostnadsökning få sitt varumärke registrerat även för andra varor än dem, för vilka märket är avsett, och en stor del av de sökande har också begagnat sig av denna möjlighet. En följd härav är, att det blivit allt svårare för näringsidkare att antaga varumärke, som ej kolliderar med tidigare registreringar. Förhållandet har också gjort att patentverkets arbete med granskningen av varumärkesansökningarna blivit långt mer tidsödande och besvärligt än som i och för sig behövde vara fallet.

För att komma till rätta med dessa olägenheter har utredningen i första hand föreslagit, att man övergår till det utomlands på de flesta håll tillämpade systemet med s. k. klassregistrering. Enligt detta är de varuslag, för vilka en registrering skall gälla, indelade i olika klasser. I allmänhet gäller att för registrering i en varuklass uttages en grundavgift och att sökanden, om han önskar skyddet utsträckt till ytterligare en eller flera klasser, skall erlägga vissa tilläggsavgifter. Förslaget har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser, och även jag finner det utgöra en lämplig lösning av den föreliggande frågan.

Jag vill även biträda utredningens av remissinstanserna utan invändning lämnade förslag, att man för klassregistreringen väljer det s. k. internationella systemet, som redan tillämpas av ett stort antal länder. Rörande framtida ändringar i detta system har en överenskommelse träffats vid en internationell konferens i Nice 1957. Överenskommelsen, som undertecknats av Sverige, bör i samband med den nya lagens genomförande ratificeras av vårt land.

Vid remissbehandlingen har diskuterats, huruvida det internationella systemet vid tillämpningen i Sverige bör kompletteras i vissa avseenden. Svenska farmakopékommittén har sålunda ansett, att specialbestämmelser bör uppställas beträffande läkemedel, för att skapa betryggande garantier mot uppkomsten av förväxlingsbara eller vilseledande benämningar på dessa. Såsom medicinalstyrelsen anfört har det internationella systemet dock hittills icke medfört några allvarligare olägenheter på detta område och specialbestämmelser synes för närvarande ej vara erforderliga. Utvecklingen bör dock följas med största uppmärksamhet och frågan upptagas till förnyad prövning, om farhågorna skulle visa sig befogade.

Den av ett par andra remissinstanser väckta frågan, hur man skall anordna registrering av varuutstyrslar och förpackningar samt av servicemärken torde få övervägas inom patentverket.

Beträffande de avgifter som skall utgå föreslår utredningen att grundavgiften vid en normal registrering, omfattande en varuklass, fastställes till nuvarande engångsavgift, 100 kronor. För varje varuklass utöver den första bör utgå en tilläggsavgift på 50 kronor. Kostnaden för registrering i det internationella systemets samtliga 34 varuklasser blir därvid 1 750 kronor. Då registrering förnyas, bör likaledes uttagas grundavgift och tilläggsavgifter. Grundavgiften föreslås även här till 100 kronor och tilläggsavgifterna till 50 kronor för varje varuklass utöver den första. Såväl vid den första

anmälan som vid förnyelse bör enligt förslaget hälften av erlagda avgifter återbetalas, om ansökningen icke bifalles. Förslaget har i allmänhet icke väckt erinran vid remissbehandlingen. Ett par remissinstanser, som befarat att de föreslagna avgifterna icke skulle ha tillräckligt återhållande effekt, har förordat en höjning av dem. Enligt min mening är emellertid de av utredningen föreslagna avgifterna, såvitt nu kan bedömas, i huvudsak väl avvägda med hänsyn till för närvarande föreliggande förhållanden. Skulle erfarenheten visa, att avgifterna icke i tillräcklig grad motverkar onödigt omfattande registreringar, får frågan tagas upp till förnyat bedömande.

I fall då ansökningen ej leder till registrering bör erlagda avgifter delvis återbetalas till sökanden. Närmare bestämmelser härom torde få upptagas i tillämpningsföreskrifterna till lagen.

Vad angår frågan i vad mån klassregistreringen bör tilläggas rättsliga verkningar har i ett par remissyttranden framförts, att det förhållandet att två varor tillhör skilda klasser bör utgöra en presumtion för att varuslagslikhet icke föreligger. Att låta detta gälla utan undantag torde dock, såsom framhålles i ett annat yttrande, vara att gå för långt. Däremot kan det, såsom utredningen anfört, i tveksamma fall vara befogat att jämsides med övriga bedömningsgrunder beakta även hur de berörda varorna klassificerats.

17 §.

I denna paragraf, som är likalydande med 17 § i utredningens förslag, stadgas om innehållet i varumärkesansökan.

Utredningen. Enligt utredningens förslag skall den som vill låta registrera varumärke till registreringsmyndigheten inge skriftlig ansökan härom, innehållande uppgift om sökandens namn eller firma samt den rörelse och de varuslag eller varuklasser för vilka märket är avsett. En nyhet i förslaget är att den rörelse, för vilken märket är avsett, skall uppges i ansökningen. Syftet härmed är att försvåra för personer, som icke driver eller avser att driva näring, att utverka varumärkesregistrering.

Utredningen framhåller, att i lagtexten endast intagits de grundläggande uppgifterna om registreringsansökans innehåll. Övriga bestämmelser har ansetts lämpligen böra utfärdas i administrativ ordning.

Departementschefen. Jag tillstyrker utredningens förslag, som icke föranlett erinringar vid remissbehandlingen.

18 §.

Denna paragraf, som motsvarar 18 § i utredningens förslag, innehåller bestämmelse om s. k. provisoriskt utställningsskydd.

Utredningen. Utredningen har här upptagit stadgande, att där någon söker registrering av varumärke, som han första gången använt för vara förevisad på internationell utställning, inom sex månader efter den dag då varan först utställdes, ansökningen i förhållande till andra ansökningar eller skedd användning av kännetecken anses gjord nämnda dag. Utredningen framhåller, att bestämmelsen sammanhänger med föreskrifterna om utställningsskydd i Pariskonventionens artikel 11. Där stadgas, att unionsländerna skall meddela provisoriskt skydd för bl. a. varumärken med avseende på varor, som utställes å internationella, officiella eller officiellt erkända utställningar i något unionsland. I gällande varumärkeslag finns icke någon motsvarighet till denna konventionsregel. Utredningen anser icke heller att någon sådan är i och för sig behövlig och ej heller att den direkt kräves av konventionen. Bestämmelser i ämnet gäller emellertid i Danmark och Norge, och i dessa länder avser man att behålla dessa. För att erhålla nordisk likformighet har utredningen därför ansett sig böra föreslå att sådana också införes i Sverige. Samma ståndpunkt har intagits av de finska sakkunniga.

I motiven anför utredningen i övrigt bl. a., att av stadgandets placering samt lydelsen av 19 § framgår, att företräde enligt förevarande paragraf skall begäras och vid behov styrkas, innan beslut fattas om ansökningens kungörande enligt 20 §.

Remissyttrandena. Stadgandet har vid remissbehandlingen icke föranlett erinran av principiell natur.

Sveriges advokatsamfund anser, att i stadgandet bör anges när och hur begäran om däri avsedd företrädesrätt bör göras. Samfundet kan icke dela utredningens uppfattning att begäran om prioritet bör göras innan ansökningen kungöres. Om man över huvud skall införa kungörelseförfarande, synes en sökande, som före kungörandet icke ansett sig ha anledning att åberopa prioritet, böra ha möjlighet att efter invändning göra detta innan ansökningen beviljas.

Departementschefen. I förevarande paragraf har utredningen, i anslutning till vissa bestämmelser i Pariskonventionen och till vad som för närvarande gäller i Danmark och Norge, upptagit föreskrifter om s. k. provisoriskt utställningsskydd. Enligt stadgandet skall, där någon söker registrering av varumärke, som han första gången använt för vara förevisad på internationell utställning, inom sex månader efter den dag då varan först utställdes, ansökningen i förhållande till andra ansökningar eller skedd användning av kännetecken anses gjord nämnda dag. Bestämmelsen har i princip godtagits vid remissbehandlingen och synes, även om den saknar större praktisk betydelse, böra till vinnande av nordisk likformighet upptagas i lagen.

Företräde enligt stadgandet bör, såsom utredningen anfört, begäras och vid behov styrkas, innan beslut fattas om ansökningens kungörande; att

såsom en remissinstans förordat tillåta att begäran framställes senare kunde nödvändiggöra extra kungörelseförfarande och skulle även i övrigt vålla olägenheter. Närmare bestämmelser i förevarande hänseende synes lämpligen böra ges i tillämpningsföreskrifterna till lagen; bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda dylika bestämmelser bör upptagas i stadgandet.

19 §.

I paragrafen, som motsvarar 19 § i utredningens förslag, ges regler om behandling av registreringsansökan.

Utredningen. Utredningen har i paragrafens första stycke upptagit stadgande, att om sökanden icke iakttagit vad om ansökan är föreskrivet eller om registreringsmyndigheten eljest finner hinder föreligga för bifall till ansökningen, sökanden skall föreläggas att inom viss tid avge yttrande eller vidtaga rättelse. Regeln motsvarar gällande praxis.

I andra stycket stadgas att, om sökande icke fullgör föreläggande, ansökningen skall avskrivas. Förslaget innebär i förhållande till gällande rätt en förenkling; för närvarande fattas i dylika fall formellt avslagsbeslut. I motiven behandlar utredningen frågan huruvida avskriven ansökan bör kunna återupplivas på motsvarande sätt som gäller beträffande avförd patentansökan. Utredningen avvisar emellertid denna tanke med hänsyn till att något nyhetskrav i patenträttslig mening icke gäller inom varumärkesrätten och intresset att vidmakthålla en ingiven ansökning därför är mindre på detta område. Dessutom kommer den ursprungliga ingivningsdagen ej att ha samma betydelse för varumärkessökande som för patentsökande med hänsyn till bestämmelserna i 14 § 6) och 7) om inarbetning och tidigare ibruktagande.

De danska och finska förslagen innehåller i likhet med det svenska intet om återupplivning. Detta institut är däremot medtaget i det norska förslaget, vilket sammanhänger med att återupplivning av varumärkesansökning är tillåten redan enligt gällande norsk lag och att man icke nu ansett sig kunna avskaffa denna förmån för de sökande.

Enligt tredje stycket skall, om registreringsmyndigheten även efter det yttrande avgivits finner hinder för bifall föreligga, ansökningen avslås, där ej anledning förekommer att ge sökanden nytt föreläggande.

Remissyttrandena. Stadgandet har i allmänhet godtagits i remissvaren.

I redaktionellt hänseende anmärker *Stockholms rådhusrätt,* att ordet »avskrivas» bör, för ernående av överensstämmelse med rättegångsbalkens terminologi, utbytas mot »avslås» vid hinder av materiell karaktär.

Beträffande stadgandets tillämpning tar *patent- och registreringsverket* upp frågan om sökandens rätt att på ansökningsstadiet ändra ett märke samt anför härom:

I detta sammanhang vill verket erinra om att enligt gällande praxis ändring av ett figurmärke, som är föremål för en registreringsansökan, i prin-

cip ej tillåtes i samma ansökan. Vill sökanden ha ett modifierat märke prövat, måste sökanden inge särskild ansökan härom. Däremot medges beträffande ansökningar avseende ett ord ändring i samma ansökan av *en* bokstav, antingen så att en bokstav utbytes mot en annan eller så att en bokstav tillägges eller borttas. Det sålunda ändrade ordet underkastas ny granskning, men någon ny ansökningsavgift uttas likväl ej. Nu beskrivna förfaringssätt, som från början torde ha varit avsett att tillämpas blott i undantagsfall, har på senare tid fått allt större omfattning och har sålunda åsamkat verket ett betydande arbete, för vilket de sökande ej erlagt någon ersättning. Verket har därför övervägt att ej längre tillåta detta i gällande lag ej förutsedda förfarande men har ansett, att denna ändring lämpligen bör genomföras i samband med ikraftträdande av ny varumärkeslag. Förfarandet i fråga torde nämligen vara ännu mera oförenligt med det till den föreslagna klassregistreringen knutna avgiftssystemet. Då nämligen grundavgiften endast avser registrering i en enda klass och tilläggsavgifter skola utgå för varje klass härutöver, är det så mycket mindre befogat att för samma avgift tillåta ändring av själva märket.

Ett par remissinstanser ifrågasätter, om ej bestämmelser angående återupplivning av varumärkesansökan bör upptagas i förslaget. *Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare* påpekar, att om en sökande får sin ansökan avskriven, han förlorar rätt att räkna prioritet från den ursprungliga ansökningsdagen, vilket sedermera kan visa sig ha stor betydelse. *Svenska patentombudsföreningen* anser det betänkligt, att registreringssökandens ställning enligt förslaget kommer att väsentligt försämras, därest meddelat föreläggande ej besvaras exempelvis på grund av misstag eller okunnighet. Enligt förslaget kommer ju ansökningen då att avskrivas. En återupplivningsfrist anser föreningen därför önskvärd, åtminstone i fråga om sådana avskrivna ansökningar, för vilka föreskriven ansökningsavgift vederbörligen erlagts. Fristen bör sättas till fyra månader.

Patent- och registreringsverket anser icke, att skälen för rätt till återupplivning är lika starka när det gäller varumärkesansökan som när fråga är om patentansökan. För att förhindra missbruk av rätt till återupplivning skulle det bli nödvändigt att föreskriva en väl tilltagen återupplivningsavgift. Handläggningen av registreringsansökningar och förnyelseansökningar skulle vidare kompliceras genom bestämmelser om återupplivningsrätt.

Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare samt *svenska patentombudsföreningen* uttalar önskemål om att registreringsmyndigheten måtte lämna utförliga motiveringar i sina beslut och förelägganden.

Departementschefen. I förevarande paragraf har utredningen upptagit föreskrifter rörande behandlingen av registreringsansökan. Enligt första stycket skall om sökanden icke iakttagit vad om ansökan är föreskrivet eller om registreringsmyndigheten eljest finner hinder föreligga för bifall till ansökningen, sökande föreläggas att inom viss tid avge yttrande eller vidtaga rättelse. I andra stycket stadgas att, om sökande icke fullgör föreläggande, ansökningen skall avskrivas. Enligt tredje stycket skall, om registreringsmyndigheten även efter det yttrande avgivits finner hinder för bifall

föreligga, ansökningen avslås, där ej anledning förekommer att ge sökanden nytt föreläggande.

De föreslagna reglerna synes väsentligen ej ge anledning till erinran. I första stycket torde dock böra anges, att däri avsett föreläggande skall meddelas vid äventyr att ansökningen avskrives, varvid det föreslagna andra stycket kan utgå.

Stockholms rådhusrätt har ansett, att ordet »avskrivas» bör, för ernående av överensstämmelse med rättegångsbalkens terminologi, utbytas mot »avslås» vid hinder av materiell karaktär. På förevarande område meddelas emellertid beslut i här avsedda fall enbart på den grunden, att sökanden ej fullgjort föreläggande. Sådana beslut är alltså av enhetlig karaktär och för samtliga bör användas en och samma term. Uttrycket »avskrivas» synes passa bäst; besluten fattas nämligen, i motsats till beslut som meddelas efter avgivet yttrande, av underordnad tjänsteman.

Jag biträder patentverkets uppfattning, att sökande i princip ej bör äga ändra varumärke, som är föremål för registreringsansökan; önskar sökanden få ett modifierat märke prövat, bör han inge särskild ansökan därom. Sådana oväsentliga ändringar som avses i 24 § bör dock vara tillåtna.

Ett par remissinstanser har ifrågasatt om ej i förslaget bör upptagas bestämmelser om återupplivning av ansökan, på motsvarande sätt som skett i patentförordningen. Såsom patentverket anfört är skälen till återupplivning emellertid ej lika starka när det gäller varumärkesansökan som när fråga är om patentansökan. Med hänsyn härtill och då patentverkets handläggning av varumärkesärenden skulle kompliceras genom bestämmelser om återupplivning, anser jag sådana icke böra införas.

20 §.

Förevarande paragraf, som motsvarar 20 § i utredningens förslag, upptager bestämmelser om uppbudsförfarande.

Utredningen. Enligt gällande rätt skall patentverket ex officio pröva om varumärke, som sökes registrerat, fyller de av lagen uppställda kraven. Härvid söker man efterse att märket icke strider mot något i varumärkeslagen uppställt registreringshinder. Enligt stadgad praxis delges de sökande resultatet av patentverkets granskning, med föreläggande att inom viss frist inkomma med svar och genom begränsning av ansökningen eller på annat sätt undanröja anförda registreringshinder. I övervägande flertalet fall föranleder patentverkets granskning anmärkningar av ett eller annat slag, men likväl beräknas omkring två tredjedelar av ansökningarna nå fram till registrering. Då varumärke registrerats, skall enligt 6 § i gällande varumärkeslag kungörelse därom ofördröjligen införas i Post- och inrikes tidningar samt i den av patentverket utgivna Registreringstidning för varumärken.

Utredningen framhåller, att då förslaget liksom gällande rätt låter registreringen av ett varumärke grunda ensamrätt till detta, det är naturligt och nöd-

vändigt att nuvarande förprövningssystem bibehålles. Föremål för utredningens övervägande har i detta sammanhang främst varit, huruvida detta lämpligen bör kompletteras med uppbudsförfarande samt i andra hand huruvida det eljest bör förändras till sin omfattning eller art.

Enligt utredningens mening bör ett uppbudsförfarande införas. Ett sådant har tillstyrkts i det alldeles övervägande antalet svar i utredningens enkät till näringslivet. I motiveringen framhåller utredningen vidare, att det med hänsyn till den av utredningen förordade preklusionsregeln i 8 § i förslaget är angeläget, att innehavare av rätt till äldre kännetecken blir satta i tillfälle att redan då ansökan om registrering är under behandling göra sina anspråk gällande. Detta gäller särskilt innehavare av äldre inarbetat märke och av äldre firma. Patentverkets egen undersökning av den eventuella förekomsten av äldre inarbetningsrätt kan nämligen knappast bli verkligt effektiv ens om mycket arbete ägnas åt denna del av granskningen. Även dess granskning med hänsyn till äldre firmor skulle bli mycket betungande, då flertalet firmor registreras på annat håll än hos patentverket. Det är, framhåller utredningen, främst för att komplettera och förstärka granskningen i dessa avseenden som ett uppbudsförfarande får sin betydelse.

Även andra skäl gör enligt utredningens mening ett uppbudssystem önskvärt. Ehuru patentverkets prövning för närvarande utföres med stor noggrannhet, visar nämligen erfarenheten, att möjligheterna till förbiseenden är många. För en tillförlitlig granskning fordras kunskaper inom vitt skilda områden, och den begränsade personalen vid ett patentverks varumärkesavdelning kan knappast, huru arbetet än lägges, helt uppfylla kraven i detta avseende. Redan vid granskningen med hänsyn till äldre registreringar kan stundom likhetshinder förbli obeaktat. Särskilt stor svårighet erbjuder även frågan om ett anmält märke skall anses vara deskriptivt eller eljest utan erforderlig särskiljningsförmåga. Ej sällan fordras här för en tillförlitlig bedömning svårtillgängliga specialkunskaper av språklig, kommersiell eller teknisk natur. Visserligen finnes teknisk expertis att tillgå inom patentverket och vidare kan uppslagsböcker vara till god ledning. Men dessa hjälpmedel är ej alltid tillfyllest, utan även i nu nämnda hänseenden bör värdefull kompletterande utredning kunna tillföras genom invändningar, till vilka uppbudsförfarandet kan ge anledning.

Vad angår formen för uppbud anser utredningen, att sådant bör ske genom kungörelse om varumärkesansökningen i Registreringstidning för varumärken samt eventuellt även i Post- och inrikes tidningar. Framställd invändning bör i allmänhet delges sökanden, som därefter äger bemöta gjorda påståenden. Vid behov kan ytterligare skriftväxling mellan parterna förekomma. På patentverket ankommer att tillse, att icke invändare onödigt förhalar ärendets avgörande.

I enlighet med det anförda har utredningen i förevarande paragraf upptagit stadgande, att registreringsmyndigheten skall kungöra ansökningen, om ansökningshandlingarna är fullständiga och hinder för registrering ej

finnes. Kungörelsen skall innehålla uppgift om ansökningens huvudsakliga innehåll samt tillkännagivande att den som vill framställa invändning mot ansökningen har att göra detta skriftligen till registreringsmyndigheten inom två månader därefter.

Utredningen framhåller, att frågan i vilken eller vilka tidningar som kungörelse bör ske i lagtexten lämnats öppen för att möjliggöra att förfarandet på denna punkt utan lagändring skall kunna omläggas, om vunna erfarenheter ger anledning därtill.

Remissyttrandena. Utredningens förslag om införande av ett uppbudsförfarande tillstyrkes eller lämnas utan erinran i det stora flertalet remissvar.

Några av de remissinstanser som godtagit förslaget har anmält vissa reservationer. *Kooperativa förbundet* har endast med tvekan anslutit sig till detta. När förbundet godtagit förslaget, har det skett, emedan uppbudsförfarandet måste tillmätas väsentlig betydelse då det gäller att vid prövningen av ett registreringsärende få kännedom om inarbetade märken, som är av beskaffenhet att kunna mothållas det sökta märket. Förbundet understryker emellertid angelägenheten av att patentverket övervakar, att handläggningstiden icke onödigtvis förlänges genom uppbudsförfarandet. Tveksamhet inför förslaget om uppbudsförfarande uttalas också av *Gotlands handelskammare*, som pekar på risken för tidsutdräkt och i samband därmed framhåller önskvärdheten av en väl utbyggd organisation hos registreringsmyndigheten med därav följande större kapacitet. Då kostnaden för den erforderliga organisationen kommer att bäras av näringslivet, kan kravet på snabb service framföras med så mycket större tyngd. *Svenska försäljnings- och reklamförbundet* påpekar, att med hänsyn till det svaga skydd som förslaget medger försteibrukstagaren det offentliga uppbudsförfarandet i vissa fall kan lända sökanden till nackdel, t. ex. genom att en försäljningskampanj kan avslöjas för konkurrenter. Den offentlighetsprincip som i Sverige råder beträffande allmänna handlingar är givetvis ett intresse alltför vitalt för att undantag därifrån skall medges beträffande varumärkesansökningar. Ett system, varigenom — i likhet med vad som nu kan ske beträffande patent — publicering kunde fördröjas, skulle dock stundom vara önskvärt.

Förslaget avstyrkes av *Sveriges advokatsamfund* och *handelskammaren i Karlstad*. *Sveriges advokatsamfund* vill bestämt avstyrka förslaget. Ett kungörande av varumärkesansökan är av mycket ringa praktisk betydelse såsom medel att redan på ett tidigt stadium hindra registreringar som ej bör ske. Det är ingalunda säkert att dylika kungörelser blir lästa just av dem som till äventyrs skulle vilja göra invändning, och sker så ej blir kungörandet ett slag i luften. Registreringshinder på grund av tidigare registreringsansökningar uppmärksammas ju av registreringsmyndigheten, och fallen av registreringshinder på grund av att annan tidigare nyttjat märket eller liknande märke torde vara så sällsynta, att man för deras skull icke rimli-

gen bör införa ett mycket kostnadskrävande förfarande, som dessutom är ägnat att avsevärt fördröja registreringsärendenas behandling. Ett uppbudsförfarande innebär viss risk för att registreringsmyndigheten anser sig kunna avstå från en del av sitt granskningsarbete, och att så skall kunna ske förutsättes även av utredningen. Enligt advokatsamfundets mening skulle detta vara en olycklig utveckling. Något uppbudsförfarande har icke hittills funnits i något av de nordiska länderna. Huruvida man i de länder, där uppbudsförfarande finnes, verkligen har uppnått gynnsamma resultat i sådan omfattning, att olägenheterna uppvägts, framgår ej av utredningens betänkande. *Handelskammaren i Karlstad* finner ett uppbudsförfarande onödigt och omständligt och knappast motiverat för att skydda inarbetade märken, för vilka registrering ej sökts.

I flera remissvar diskuteras huruvida uppbudsförfarandet kommer att medföra en förlängning av handläggningstiden. *Sveriges industriförbund* anser att så blir fallet och förordar att man undersöker om icke den föreslagna uppbudstiden med hänsyn härtill kan förkortas. Även *patent- och registreringsverket, länsstyrelsen i Uppsala län* och *Stockholms handelskammare* anser att handläggningstiden kommer att förlängas, men framhåller, att denna olägenhet torde uppvägas av den betydelse uppbudsförfarandet får för uppspårandet av oregistrerade, inarbetade varukännetecken ävensom för tillämpningen av preklusionsregeln i 8 §. *Läkemedelsindustriföreningen* anser däremot farhågorna för ökad tidsutdräkt knappast vara berättigade. Till följd av utläggningen och den därmed sammanhängande publiciteten torde man nämligen enligt föreningens uppfattning kunna slopa en del remissförfaranden. Beträffande läkemedel kvarstår efter ett genomförande av förslaget således icke något behov av att remittera ansökningarna till medicinalstyrelsen. Än mindre finnes anledning att bibehålla det enligt föreningens mening ytterst märkliga systemet att remittera läkemedelsindustriens varumärkesansökningar till apotekens kontrolllaboratorium, som utgör organ för den med läkemedelsindustrien konkurrerande, av apotekskollektivet bedrivna läkemedelstillverkningen i industriell skala.

Beträffande den närmare utformningen av uppbudsförfarandet, beröres i några yttranden frågan i vilken eller vilka publikationer kungörelse skall införas. *Handelskammaren i Gävle* anser att föreskrift härom bör inflyta i lagen. *Patent- och registreringsverket* menar, att kungörelsen i Post- och inrikes tidningar bör kunna slopas och att kungörelsen sålunda bör införas endast i Registreringstidning för varumärken, vilken dels utan kostnad tillhandahålles vissa institutioner i såväl Sverige som utlandet och dels — efter prenumeration — distribueras till patentbyråer och andra som är verksamma på varumärkesområdet. Bortsett från att två skilda kungörelser måste iordningställas, vilket medför ökat arbete, torde nyttan av kungörelsen i Post- och inrikes tidningar kunna starkt ifrågasättas. Enbart av denna kungörelse, som är mer kortfattad än kungörelsen i registreringstidningen, torde nämligen den intresserade ej kunna bilda sig en

uppfattning om den sökta registreringen utan han nödgas för den skull ta del av den fullständiga kungörelsen i registreringstidningen eller direkt hos patentverket. *Sveriges köpmannaförbund* förordar däremot, att kungörelsen införes i båda de nyssnämnda publikationerna för att publiciteten skall bli av största möjliga omfattning. *Svenska försäljnings- och reklamförbundet* understryker helt allmänt vikten av att kungörelse om varumärkesansökan verkligen når dem som har intressen att bevaka i ärendet.

Svenska patentombudsföreningen anser det viktigt, att i samband med granskningen innehavare av äldre registrering i tveksamma fall underrättas om förekomsten av anmält varumärke. Detta behöver, framhåller föreningen, ingalunda medföra att näringslivet i onödan betungas med övervakningsuppgifter, som patentverket har goda möjligheter att fullgöra, utan innebär endast att innehavaren av den äldre registreringen i sådana tveksamma fall skall beredas tillfälle att framlägga sin syn på saken.

Ett par remissinstanser förordar bestämmelser som möjliggör muntlig förhandling inför patentverket i fall då invändning gjorts. *Skånes handelskammare* påpekar, att det redan nu förekommer, att vederbörande genom underhandsdiskussioner med tjänstemän i patentverket muntligen framför sina synpunkter och reformen behöver ej sikta till något annat än att skapa sådana handläggningsformer, att det som framföres muntligt blir »processmaterial» och således icke får förbises av dem som skall träffa avgörandet. Möjligheterna för dem, vilkas rätt beröres av ett ärende, att klarlägga sin ståndpunkt och framlägga sina skäl skulle förbättras genom ett muntligt förfarande och därigenom skulle även bättre förutsättningar skapas för en allsidig och riktig prövning av ärendena. Enligt handelskammarens mening bör denna fråga ägnas uppmärksamhet vid den fortsatta behandlingen av lagstiftningsärendet. *Handelskammaren i Gävle* framhåller, att införandet av möjlighet till muntlig förhandling skulle kunna medföra, att onödig tidsspillan undvikes och att möjligheterna till samförstånd ökades.

Läkemedelsindustriföreningen framför önskemål om att varumärkesansökningarna redan kort tid efter inkommandet periodiskt publiceras. Efter det nya systemets genomförande kan nämligen ofta lång tid förflyta från tiden för ansökans inkommande till tiden för utläggningen. Härvid skulle endast behöva anges ansökningsnummer, märke, sökande och klass. Kostnaden för publiceringen skulle kunna täckas genom abonnemangsavgifter. Det är ävenledes önskvärt, att patentverket utger en alfabetiskt ordnad sammanställning över varumärkesbeståndet i kort- eller lösbladssystem jämte fortlöpande kompletteringar.

Departementschefen. Enligt gällande rätt skall patentverket ex officio tillse att varumärke, för vilket sökes registrering, fyller villkoren för registrerbarhet. Påträffas hinder för ansökningen erhåller sökanden föreläggande att avhjälpa dessa. Däremot beredes i allmänhet icke tillfälle åt andra att yttra sig i ärendet. Enligt utredningens mening bör emellertid, främst med hän-

syn till den ökade betydelse som registrering enligt den nya lagen skall få gentemot innehavare av äldre kännetecken, skapas möjlighet för dem som har intresse av att motsätta sig registrering att framställa invändningar mot denna. Denna möjlighet är i huvudsak av betydelse för innehavare av sådana kännetecken som ej registrerats hos patentverket och i fråga om vilka patentverkets egen granskning därför ej kan bli verkligt effektiv, t. ex. inarbetade varumärken och firmor, men anses även eljest vara av värde. Utredningen har av anförda skäl föreslagit att det nu tillämpade systemet kompletteras med ett uppbudsförfarande. Enligt förslaget härom i förevarande paragraf skall registreringsansökan kungöras, med tillkännagivande att den som vill framställa invändning mot ansökningen har att göra detta skriftligen till registreringsmyndigheten inom två månader därefter.

Förslaget har i allmänhet tillstyrkts eller lämnats utan erinran vid remissbehandlingen. I några remissyttranden har man emellertid ställt sig tveksam eller avvisande mot förslaget. Bl. a. har gjorts gällande, att kollisioner med inarbetade kännetecken och firmor vore så sällsynta, att man icke rimligen borde införa ett kungörelseförfarande, vilket vore kostnadskrävande och tidsödande. Enligt min mening bör det dock kunna antagas, att ett kungörelseförfarande kan bli ett värdefullt komplement till det nuvarande granskningssystemet och bidraga till att rättssäkerheten på detta för näringslivet viktiga område ökas; såsom utredningen framhållit blir det enligt den nya lagen, särskilt med hänsyn till preklusionsregeln i 8 §, viktigare än förut för innehavare av äldre kännetecken att bevaka, att registrering av förväxlingsbara varumärken ej äger rum. Att förslaget kan medföra något höjda kostnader och en viss tidsutdräkt vid handläggningen i patentverket kan ej bestridas, men olägenheterna härav torde uppvägas av fördelarna. Kostnadsökningen torde bli måttlig, om man, såsom jag vill förorda i anslutning till vad utredningen och patentverket yttrat, begränsar förfarandet så att kungörelse endast sker i den av patentverket utgivna Registreringstidning för varumärken. Jag vill därför i princip tillstyrka utredningens förslag.

Det synes ej vara anledning att, såsom yrkats i ett remissvar, göra uppbudstiden kortare än utredningen föreslagit.

Närmare bestämmelser om kungörandet bör upptagas i tillämpningsföreskrifterna till lagen.

Svenska patentombudsföreningen har ansett, att uppbudsförfarandet bör kompletteras med regler om skyldighet för patentverket att i tveksamma fall underrätta innehavare av äldre registrering om varumärkesansökan. En dylik underrättelseskyldighet kan dock bli mycket betungande för patentverket, och jag anser ej, att bestämmelser härom bör införas.

I ett par remissyttranden har förordats bestämmelser som möjliggör muntlig förhandling inför patentverket i fall då invändning gjorts. Såsom påpekats i dessa yttranden förekommer redan nu att sökande muntligen framför synpunkter till tjänstemän i patentverket, och det är enligt min

mening intet som hindrar att även invändare tillåtes att yttra sig på detta sätt. Att reglera detta förfarande i lag synes dock icke erforderligt.

En remissinstans har framfört önskemål om att varumärkesansökningarna redan kort tid efter inkommandet periodiskt publiceras samt att patentverket i kort- eller lösbladssystem tillhandahåller alfabetiskt ordnad sammanställning över varumärkesbeståndet. Det torde få överlämnas åt patentverket att avgöra om värdet av dylika åtgärder kan anses motsvara kostnaderna.

21 §.

I denna paragraf, som motsvarar 21 § i utredningens förslag, har intagits bestämmelser om behandlingen av registreringsansökning sedan uppbud skett.

Utredningen. I paragrafens första stycke har utredningen upptagit stadgande, att registreringsmyndigheten efter utgången av tid, som sägs i 20 §, företager ansökningen till fortsatt prövning. Utredningen anför, att om invändning skett eller eljest omständighet kommit i dagen som kan hindra att ansökningen bifalles, sökanden skall beredas tillfälle att avge yttrande och vidtaga eventuellt påkallad begränsning av ansökningen e. d. I samband med den fortsatta prövningen kan ytterligare skriftväxling mellan invändare och sökande äga rum. Likaså kan registreringsmyndigheten vidtaga åtgärd enligt 19 §, d. v. s. utfärda föreläggande eller meddela beslut om avskrivning eller avslag. Kan sökanden undanröja registreringshinder som åberopats av invändare eller finner myndigheten vad som i invändningen anförts icke utgöra registreringshinder, skall ansökningen bifallas.

Enligt andra stycket skall, om ansökningen bifalles, märket intagas i registret samt kungörelse därom utfärdas. I tredje stycket stadgas slutligen att om ansökan, som kungjorts enligt 20 §, avslås eller avskrives, beslutet härom skall kungöras på samma sätt.

Remissyttrandena. *Stockholms rådhusrätt* framhåller, att kungörelse som avses i paragrafens sista stycke bör — liksom fallet är i fråga om patentansökan — utfärdas först sedan det beslut som skall kungöras vunnit laga kraft. I konsekvens med vad rådhusrätten föreslagit för motsvarande fall i 19 § förordas vidare, att ordet »avskrives» utbytes mot »förklaras förfallen» då fråga är om hinder av formell natur och mot »avslås» vid hinder av materiell karaktär.

Departementschefen. Förevarande stadgande om behandling av registreringsansökan sedan uppbud skett har i allmänhet godtagits vid remissbehandlingen och synes väsentligen ej ge anledning till erinran. De åtgärder som enligt det föreslagna andra stycket skall vidtagas om registreringsansökan bifalles bör emellertid, med hänsyn till att i departementsförslaget upptagits bestämmelser om besvärsrätt för invändare, ske först sedan beslutet vunnit laga kraft. Likaledes bör kungörelse enligt tredje stycket ut-

färdas först sedan beslut som där avses vunnit laga kraft. De av Stockholms rådhusrätt förordade terminologiska ändringarna synes, bl. a. med hänsyn till vad jag anfört vid 19 §, ej vara påkallade.

22 §.

Paragrafen, som överensstämmer med 22 § i utredningens förslag, behandlar varumärkesskyddets varaktighet.

Utredningen. Utredningen har i första stycket av paragrafen upptagit bestämmelse, att registrering gäller från dagen för ansökningens ingivande enligt 17 § till dess tio år förflutit från registreringsdagen. Enligt andra stycket skall registrering förnyas på innehavarens ansökan, varje gång för tio år från utgången av föregående registreringsperiod. Registreringsperiodens längd, tio år, är densamma som gäller för närvarande. Däremot är utgångspunkten för skyddet — ansökningsdagen — en annan än enligt varumärkeslagen, där tiden räknas från registreringsdagen. Utredningen framhåller, att första registreringsperioden härigenom blir något längre än tio år men att vissa fördelar vinnes både för registreringens innehavare och för registreringsmyndigheten. Ny registreringsperiod kommer att räknas från utgången av föregående period och icke såsom för närvarande från dagen för förnyelsen. Den gällande bestämmelsen har medfört den olägenheten, att ett registrerat varumärkes skyddsperiod efter varje förnyelse i allmänhet kommit att beräknas från en ny begynnelsedag. Därjämte har innehavaren enligt det nuvarande systemet genom att förhala förnyelseärendets behandling kunnat erhålla längre skydd än tio år, vilket ansetts mindre tillfredsställande.

Remissyttrandena. Stadgandet har vid remissbehandlingen icke föranlett annan erinran än att *Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare* ifrågasatt, huruvida icke ensamlicenshavare, vars licens antecknats i varumärkesregistret, bör tillerkännas självständig rätt att förnya registrering och därigenom erhålla möjlighet att förebygga skada till följd av uraktlåtenhet från märkesinnehavarens sida att vidmakthålla denna.

Departementschefen. Enligt det av utredningen föreslagna stadgandet skall registrering gälla från ansökningsdagen till dess tio år förflutit från registreringsdagen och sedan kunna på innehavarens begäran förnyas, varje gång för tio år, räknat från utgången av föregående registreringsperiod. Förslaget har i allmänhet lämnats utan invändning vid remissbehandlingen och föranleder ej heller från min sida någon erinran.

En remissinstans har ifrågasatt om icke även ensamlicenshavare, vars licens antecknats i varumärkesregistret, bör tillerkännas självständig rätt att förnya registrering. Förnyandet synes emellertid böra ankomma på registreringens innehavare såsom den för märkesrättens vidmakthållande närmast ansvarige. Framhållas må dock, att om märkeshavaren till licensta-

garens förfång underlåter att hålla registreringen vid liv, fråga kan uppkomma om skadeståndsrätt för licenstagaren, såframt avtalsförhållandet mellan märkeshavaren och licenstagaren ger anledning därtill. Vidare må uppmärksammas, att om märkeshavarens underlåtenhet att begära förnyelse är ett uttryck för att han uppgivit varumärkesrätten, licenstagaren kan i eget namn söka ny registrering för märket.

23 §.

Denna paragraf, som motsvarar 23 § i utredningens förslag, innehåller regler om förnyelseansökan.

Utredningen. I paragrafens första stycke har utredningen upptagit stadgande, att ansökan om förnyelse skall göras skriftligen hos registreringsmyndigheten tidigast ett år före och senast tre månader efter registreringsperiodens utgång. Bestämmelsen att ansökan skall göras tidigast ett år före registreringsperiodens utgång motiveras av att enligt förslaget registreringsperioden löper från utgången av föregående period, oberoende av när beslutet om förnyelse fattas; utan tidsspärr skulle förnyelse alltså teoretiskt kunna sökas många år i förväg.

Enligt utredningens mening bör i tillämpningsföreskrifterna till lagen föreskrivas, att registreringsmyndigheten skall erinra innehavaren om behovet av förnyelse.

I andra stycket stadgas, att om handläggning av ansökan om förnyelse vad i 19 § stadgas skall äga motsvarande tillämpning. I ärendet kan således utfärdas föreläggande och ansökan kan avskrivas eller avslås.

Remissyttrandena. *Sveriges advokatsamfund* anser, att det skulle vara till gagn om i 23 § intoges en föreskrift, att i ansökan om förnyelse skall anges i vilken rörelse märket användes. Härigenom skulle sannolikt kunna ur registret utmönstras en del varumärken, som icke längre användes i någon rörelse.

Patent- och registreringsverket förordar, att i tillämpningsföreskrifterna till lagen intages bestämmelse om skyldighet för verket att erinra innehavare av registrerat varumärke om behovet av förnyelse. Patentverket ifrågasätter därjämte, om ej även licenstagare som är antecknad i varumärkesregistret bör erhålla sådan erinran.

Departementschefen. De av utredningen i förevarande paragraf föreslagna reglerna om formen för och handläggningen av ansökan om förnyelse av registrering har av remissinstanserna i allmänhet lämnats utan anmärkning och torde i huvudsak böra godtagas. Den i första stycket upptagna respittiden för förnyelse efter registreringsperiodens utgång bör dock, i anslutning till en ändring som vid Lissabonkonferensen 1958 genomförts i Pariskonventionen, bestämmas till sex månader.

Sveriges advokatsamfund har föreslagit, att det skulle åläggas förnyelse-

sökande att ange i vilken rörelse märket användes. Såsom samfundet anfört skulle en dylik bestämmelse möjligen medföra, att man kunde utmönstra en del varumärken som icke längre användes i någon rörelse. Av kostnadsskäl är det emellertid ett intresse att kunna lägga behandlingen av förnyelseansökningar på mera underordnad personal, och med hänsyn härtill bör förfarandet göras så enkelt som möjligt. Jag anser därför, att bestämmelser i anförd riktning ej bör upptagas.

24 §.

Paragrafen, som är likalydande med 24 § i utredningens förslag, reglerar ändring i registrerat märke.

Utredningen. Utredningen har här upptagit stadgande, att på ansökan av innehavare av registrerat varumärke må i registret göras sådana oväsentliga ändringar i märket, som ej påverkar helhetsintrycket därav. I motiven anföres, att för närvarande varje ändring i registret av däri infört märke är utesluten. Det händer emellertid stundom att varumärke, framför allt om det varit i bruk under en längre följd av år, undergår vissa smärre förändringar. Dessa kan vara betingade av omständigheter, som ej direkt berör själva märket, t. ex. märkesrättens övergång till ny innehavare, innehavarens adressförändring eller ändring av beskrivande text i märket. Även obetydliga förändringar i märkets figurmässiga utformning kan förekomma, t. ex. modernisering av någon detalj. Förändringar av denna art, vilka ej påverkar helhetsintrycket eller berör märkets identitet, har flerstädes utomlands kunnat införas i varumärkesregistret. Enighet har under utredningsarbetet uppnåtts om att så även bör få ske i de nordiska länderna.

Departementschefen. Jag tillstyrker förevarande stadgande, som icke föranlett erinran vid remissbehandlingen.

Om registrerings upphörande

25 §.

Förevarande paragraf, som motsvarar 25 § i utredningens förslag, innehåller regler om registrerings hävande.

Utredningen. Enligt utredningens mening bör registrering av varumärke kunna hävas endast av domstol. Utredningen anför, att de stora ekonomiska värden som ofta är förknippade med rätten till varumärke gör det angeläget, att märkeshavare tillförsäkras den ökade trygghet, som det innebär att en registrering i princip icke mot innehavarens vilja kan bringas att upphöra i administrativ ordning. Det allmännas intresse att i vissa fall erhålla ogiltigförklaring av registrering bör enligt utredningen tillgodoses genom att rätt att föra talan därom i dessa fall skall tillkomma myndighet.

Hithörande bestämmelser har disponerats så, att i förevarande paragraf

upptagits föreskrifter om de olika hävningsgrunderna och i 26 § regler om att talan om hävning föres vid domstol och i samband därmed även vissa regler rörande förfarandet.

I första stycket av förevarande paragraf har utredningen upptagit stadgande, att om varumärke registrerats i strid mot varumärkeslagen och skälet mot registrering alltjämt föreligger, registreringen må hävas i den ordning i det följande stadgas, där ej enligt 8 eller 9 § rätt till märket likväl må bestå. Utredningen framhåller, att stadgandet främst avser det fall, att registreringen beviljats med åsidosättande av bestämmelse i 13 eller 14 §. Men även annan materiell brist som förelåg då märket registrerades, t. ex. att innehavaren varken var eller avsåg att bli näringsidkare, kan åberopas enligt 25 §. Däremot är det icke tillräckligt att blott någon formell bestämmelse blivit åsidosatt vid registreringen.

I andra stycket anges vissa fall, då registrering må hävas på grund av omständighet, som inträffat efter det registreringen beviljats. Det stadgas här, att registrering må hävas, om innehavaren ej längre är näringsidkare eller om märket efter registreringen uppenbarligen förlorat sin särskiljningsförmåga eller blivit vilseledande, stridande mot allmän ordning eller ägnat att väcka förargelse.

Beträffande den först nämnda hävningsgrunden att märkeshavaren ej längre är näringsidkare anför utredningen, att det för närvarande är ovisst om registreringen i dylikt fall kan hävas av domstol. Enligt utredningen bör dock så kunna ske. Erfarenheten visar, att innehavare ibland håller registrering i kraft under lång tid sedan han upphört att driva någon näringsverksamhet. Avsikten härmed har stundom varit att mot ersättning lämna medgivande, där registreringen åberopas som hinder mot senare varumärkesansökningar. Den föreslagna regeln är endast avsedd att träffa sådana fall, där märkeshavaren definitivt och stadigvarande upphört att vara näringsidkare.

Hävningsgrunden att märket efter registreringen uppenbarligen förlorat sin särskiljningsförmåga — undergått s. k. degeneration — har av utredningen behandlats i ett särskilt avsnitt för vilket redogörelse delvis lämnats vid 11 §. Såsom där anförts kan ett varumärke utan deskriptiv eller generisk betydelse i förhållande till de varor, för vilka det användes, övergå till en allmän benämning för dessa eller sålunda uppgå i det allmänna språket som generisk benämning på ifrågavarande varuslag. Utredningen framhåller, att om ett varumärkesord på detta sätt införlivats med språket som en allmän varubenämning, en registrering av ordet enligt gällande rätt är utan verkan, även om det vid tidpunkten för registreringen var ett fantasiord med full särskiljningsförmåga. I intrångsprocess kan sålunda svaranden invändningsvis göra gällande, att målsägandens märke har förvandlats till en allmän varubenämning. Kan en dylik invändning styrkas, ogillas målsägandens talan. Däremot är det ovisst huruvida domstol äger häva registrering i förevarande situation. I de fall, då ogiltighetstalan på grund av

degeneration bifallits, synes man ha ansett sig kunna fastslå att förvandlingen till allmän varubenämning varit fullbordad redan före registreringens tillkomst. Utredningen tillägger, att i några avgöranden, där fråga varit om visst märke undergått degeneration, man synes ha nöjt sig med tämligen ringa bevisning härom.

Utredningen anför härefter, att frågan om den rättsliga behandlingen av varumärken som övergått till allmänna beteckningar enligt dess uppfattning är av sådan betydelse, både principiellt och ekonomiskt, att en blivande varumärkeslag icke kan förbigå de hithörande problemen med tystnad och lämna dem att lösas i rättspraxis. I utredningens enkät till näringslivet har delade meningar om hur frågan bör behandlas kommit till synes. Utredningen anser emellertid för sin del, att ett förbättrat skydd för märkeshavare mot förlust av märkesrätt på grund av degeneration är påkallat.

I detta syfte föreslås i förevarande stadgande, att registrering skall kunna hävas på grund av degeneration endast där märket *uppenbarligen* förlorat sin särskiljningsförmåga. Härmed avses att uttryckligen fastslå de mycket stränga krav på bevisning om fullbordad förvandling som bör upprätthållas för bifall till talan. Endast då bevisningen gör det uppenbart att märket förvandlats till en allmän beteckning, må enligt förslaget registreringen hävas. Utredningen framhåller bl. a., att det sålunda icke är tillräckligt att en avsevärd del av omsättningskretsen uppfattar märket såsom en fri beteckning, så länge alltjämt bland dem, vilka närmast tager befattning med varan, insikten om märkets individualkaraktär är företrädd i ej alltför obetydlig omfattning. Det blir här uppfattningen inom handeln och där närmast inom de tidigare distributionsleden, grosshandeln, varuhusens och detaljhandelns inköpsavdelningar o. s. v. som är avgörande, medan det däremot är av mindre betydelse hur märket uppfattas av butikspersonal i detaljaffärer eller av konsumenterna.

Utredningen har övervägt, huruvida märkeshavarens ställning skulle kunna stärkas även genom en regel om att degenerationen skall medföra märkesrättens förlust endast om den är att tillskriva märkeshavarens egna åtgöranden eller underlåtenheter. Enligt utredningens mening kan en dylik regel emellertid ej bli av större värde.

Vad angår övriga i andra stycket av förevarande paragraf avsedda hävningsgrunder — att märket blivit vilseledande, stridande mot allmän ordning eller ägnat att väcka förargelse — anför utredningen, att dessa knappast torde få större praktisk betydelse. De har dock ansetts böra medtagas för fullständighetens skull. Vad särskilt angår det fallet att ett märke blivit vilseledande framhålles, att så kan tänkas ha skett om registreringen blivit överlåten till ny innehavare, likaså om en radikal ändring inträtt i fråga om de faktiska betingelser under vilka märket användes. Bestämmelsen om hävande på grund av att varumärke blivit vilseledande bör enligt utredningen tillämpas med försiktighet. Särskilt framhålles att beteckning, som är i och för sig vilseledande, kan bli fri från denna egenskap genom

att den användes som kännetecken, enär långvarig eller intensiv användning kan ha den verkan att märkets primära innebörd träder i bakgrunden och ersättes med en sekundärbetydelse.

I detta sammanhang må anmärkas, att utredningen i ett särskilt avsnitt diskuterat huruvida registrering bör kunna hävas även av den anledningen, att märket ej längre är i bruk. Bestämmelser i denna riktning, som kan utformas på olika sätt, innebär s. k. användningstvång. Utredningen framhåller, att en dylik ordning skulle, vid sidan av den i 16 § föreslagna klassregistreringen, kunna införas som ett medel att motverka den besvärande trängsel som råder i varumärkesregistret. Den skulle sålunda medföra att registret så småningom rensades från åtskilliga märken, som ej är i bruk, samt sannolikt även att benägenheten att låta registrera märken, vilka ej vore avsedda att komma till användning, skulle avtaga. I utredningens enkät har åtskilliga av de tillfrågade förordat någon form av användningstvång. För egen del anser sig utredningen dock för närvarande icke vilja föreslå regler härom. Även utredningen anser det visserligen vara en principiellt riktig grundsats, att registrering för varumärke är befogad endast i den omfattning märket faktiskt begagnas. De invändningar som framställts mot ett användningstvång är ej heller i och för sig särskilt tungt vägande. Utredningen finner det emellertid riktigast, att man först avvaktar det praktiska resultatet av klassregistreringen och tillgriper användningstvång först om det framdeles skulle visa sig, att klassregistreringen icke medför den åsyftade lättnaden i varumärkesregistret.

Om denna lösning har enighet uppnåtts mellan de danska, norska och svenska sakkunniga, medan däremot det finska förslaget upptager en bestämmelse, som kan sägas utgöra ett mycket modifierat användningstvång. Enligt detta förslag må varumärkesrätten av domstol förklaras förverkad, »om varken märkets innehavare eller den till vilken rätten att använda märket upplåtits i näringsverksamhet säljer, tillhandahåller eller inför varor, för vilka märket avsetts, och behov av rättsskydd ej längre kan anses förefinnas».

Utredningen anför slutligen, att med dess ståndpunkt det alltjämt blir tillåtet att söka s. k. defensivregistrering, d. v. s. registrering av märken, som liknar det använda, enbart i syfte att hindra andra att bruka dessa. Enligt utredningens mening bör dock behovet av sådan registrering i stort sett bortfalla om man, såsom utredningen förordar, utmäter det varumärkesrättsliga förväxlingsskyddet efter liberalare normer än hittills.

Remissyttrandena. Förslagets ståndpunkt, att beslut om hävande av registrering skall kunna meddelas endast av d o m s t o l föranleder i allmänhet icke erinran hos remissinstanserna.

Specialitetsnämnden, som även den finner denna ståndpunkt principiellt riktig, påpekar dock, att följderna av förväxlingar m. m. inom läkemedelsområdet kan vara av så allvarlig art för den enskilde, att domstolsförfarandet på grund av den tidsutdräkt detta orsakar innebär betydande olägen-

heter och risker. Nämnden betonar därför önskvärdheten av att samarbetet mellan patentverket och medicinalstyrelsen bedrives så, att situationer som kräver ingripande endast i sällsynta undantagsfall behöver uppstå.

I ett par remissvar antydes önskemål om att i vissa fall beslut om hävande av registrering borde kunna meddelas i administrativ väg. *Svenska farmakopékommittén* beklagar att nu förefintlig möjlighet att på detta sätt i det allmännas intresse upphäva registrering i vissa fall föreslås upphöra. *Statens farmaceutiska laboratorium*, som hälsar förslaget att myndighet skall äga befogenhet att begära upphävande av registrering som beviljats i strid mot gällande bestämmelser med tillfredsställelse, anser att vägen över domstol är onödigt komplicerad och tidsödande. Det är att förvänta, att ingripanden av denna art förhållandevis ofta blir aktuella på läkemedelsområdet, där okynnesregistrering av generiska ord ibland lyckas. Syftet med den nya bestämmelsen kommer enligt laboratoriets mening att motverkas av myndigheternas sannolika tvekan att igångsätta ett domstolsförfarande.

Vad härefter angår bestämmelserna i förevarande paragraf om de olika hävningsgrunderna har stadgandet i första stycket om hävande av varumärkesregistrering som tillkommit i strid mot varumärkeslagen icke föranlett erinran vid remissbehandlingen.

Remissorganen har i allmänhet godtagit jämväl de i andra stycket angivna hävningsgrunderna. I viss utsträckning har emellertid andra meningar kommit till uttryck.

Vad först beträffar bestämmelsen om registrerings hävande på grund av att innehavaren ej längre är näringsidkare, finner sålunda *Svenska försäljnings- och reklamförbundet* det synnerligen tveksamt, om den omständigheten att märkeshavaren upphört att vara näringsidkare bör medföra förlust av varumärkesrätt. Ett ingalunda ovanligt skäl till att en företagare upphör med sin näring är ju att han råkat i ekonomiska svårigheter. Att i ett sådant fall beröva honom den tillgång som innehav av ett varumärke utgör ter sig stötande och verkar som en konfiskation av en förmögenhetstillgång. Förbundet kan därför ej acceptera stadgandet i dess föreliggande utformning. Därest man, såsom förbundet förordar, inför ett användningstvång, synes för övrigt ett stadgande sådant som det förevarande kunna undvaras.

I redaktionellt hänseende hemställer *Sveriges advokatsamfund*, att utredningens i motiven uttalade uppfattning, att hävningsgrund föreligger endast där märkeshavaren definitivt och stadigvarande upphört att vara näringsidkare, kommer till uttryck även i lagtexten, som eljest kan missförstås. Samfundet tar i detta sammanhang även upp två tolkningsfrågor. Den ena avser stadgandets tillämpning när varumärkeshavaren avlider. Samfundet utgår från att hans varumärkesregistrering härvid ej bör upphävas under annan förutsättning än att den av honom drivna rörelsen upphört. Enligt 33 § andra stycket i förslaget skall endast den anses som innehavare av varumärke, vilken senast blivit införd i registret i så-

dan egenskap. Om dödsboet efter den avlidne näringsidkaren fortsätter rörelsen under kortare eller längre tid i avbidan på rörelsens försäljning eller skifte, bör man icke begära, att dödsboet skall registrera sig som varumärkeshavare för att undgå påföljd enligt 25 § andra stycket. Det synes samfundet kunna räcka med ett uttalande i motiven till lagen, att om dödsbo efter avliden person fortsätter att driva dennes rörelse under den tid av högst ett år som är medgiven i 5 § näringsfrihetsförordningen, den omständigheten, att den registrerade innehavaren icke längre är i livet och alltså icke själv driver rörelsen, icke skall utgöra grund för hävande av registreringen. Den andra tolkningsfrågan är, huruvida en varumärkeshavare, som, då talan om hävande av hans varumärkesregistrering anhängiggöres, kanske för länge sedan upphört att vara näringsidkare, skall kunna förhindra hävandet genom att, innan dom därom vunnit laga kraft, ånyo bli näringsidkare. Enligt samfundets mening bör så icke vara fallet utan förhållandena vid talans anhängiggörande bör vara avgörande.

Sveriges advokatsamfund tar vidare upp frågan om licenstagares rätt i förevarande sammanhang. Så som stadgandet avfattats i förslaget synes det samfundet kunna bli menligt för licenstagaren. Om en näringsidkare för stora kostnader skaffat sig en licens, kan det förorsaka honom stor skada, om registreringen häves på grund av att varumärkeshavaren ej längre är näringsidkare. Den väsentligaste grunden för den föreslagna bestämmelsen är ju att varumärken icke skall förbli registrerade, om de icke nyttjas i näringsverksamhet. Detta syfte blir enligt samfundets mening tillfredsställande tillgodosett, om man föreskriver, att varumärkesregistreringen ej skall kunna hävas, om vid den tidpunkt då talan om hävande anhängiggöres, föreligger registrerad licens, som innehaves av näringsidkare.

Beträffande frågan om varumärkesregistrerings hävande på grund av att märket uppenbarligen förlorat sin särskiljningsförmåga har delade meningar kommit till synes i remissvaren rörande vad som här skall fordras i bevishänseende.

Kommerskollegium och *näringsfrihetsrådet* anser sålunda, att det icke kan anses vara ett allmänt intresse att genom uppställandet av särskilda krav på bevisningen slå vakt om ensamrätten till ett varumärke, som degenererat. Dessa båda remissorgan anser därför, att ordet »uppenbarligen» bör utgå ur lagtexten.

Rakt motsatt uppfattning kommer till uttryck i en del yttranden, företrädesvis från näringslivets olika organ. *Stockholms handelskammare, Sveriges industriförbund, Sveriges allmänna exportförening, Sveriges köpmannaförbund, Svenska industriens patentingenjörers förening* och *Svenska annonsörers förening* betonar sålunda starkt, att kravet på bevisning om inträdd degeneration måste ställas mycket högt för att hävning skall kunna ifrågakomma.

Såväl nämnda remissorgan som *Svenska försäljnings- och reklamförbundet, Läkemedelsindustriföreningen* och *Annonsbyråernas förening* framhåller därjämte, att vid bedömningen av hävningsfrågan stor betydelse bör till-

mätas den omständigheten, huruvida varumärkesinnehavaren varit aktivt verksam för att motarbeta en hotande degeneration. Flera av de nu nämnda remissorganen anser att sistberörda förhållande bör komma till uttryck i lagtexten. *Stockholms handelskammare* förordar en bestämmelse av innehåll, att vid prövning av fråga, huruvida varumärke förlorat sin särskiljningsförmåga, särskilt bör beaktas, om märkeshavaren vidtagit de åtgärder som rimligen kan fordras till förhindrande av att kännetecknet går förlustigt sin karaktär av varumärke. Handelskammaren anser visserligen, att någon invändning svårligen kan riktas mot den av utredningen hävdade uppfattningen att frågan huruvida ett varumärke förlorat sin särskiljningsförmåga i princip icke är avhängig av märkeshavarens åtgärder. Skälighetshänsyn talar dock enligt handelskammarens mening för att man tillmäter dessa den allra största betydelse. *Sveriges industriförbund* anser bestämmelsen böra innehålla, att man vid prövningen av frågan om ett varumärke förlorat sin särskiljningsförmåga skall beakta alla föreliggande omständigheter och särskilt, huruvida märkeshavaren vidtagit de åtgärder som rimligen kunnat fordras av honom till bevarande av märkets egenart; har så skett må registreringen ej hävas, såvida det ej är uppenbart, att särskiljningsförmågan gått förlorad. Enligt förbundets mening talar skälighetshänsyn för att kraven på bevisning om degeneration bör ställas högre, därest märkesinnehavaren aktivt sökt hindra degeneration än om så ej skett. *Svenska försäljnings- och reklamförbundet* anser, att såsom villkor för registreringens hävande bör uppställas att märkesinnehavaren underlåtit vidtaga de åtgärder för att bevara ensamrätten till märket som skäligen kunnat krävas. Enligt förbundets uppfattning bör nämligen upphävande av registrering på grund av degeneration endast ifrågakomma i sådana fall, då märkeshavaren försummat att göra vad på honom ankommit till ensamrättens värnande. *Läkemedelsindustriföreningen* framställer ett liknande yrkande. Även om allmänheten »ockuperat» ett varumärkesord för att beteckna ett varuslag, bör detta icke utgöra någon grund för att kommersiella konkurrenter till varumärkeshavaren får rätt att opåtalat begagna märket för sina varor. En motsatt ståndpunkt skulle för övrigt i viss mån strida mot de principer som utredningen hävdat i frågan om skydd för allmänheten mot vilseledande.

Annonsbyråernas förening anser, att det som huvudregel bör vara en förutsättning för förlust av varumärkesrätt på grund av degeneration att vid sidan av den vara för vilket varumärket är registrerat andra likartade produkter funnits i marknaden under så lång tid och i sådan omfattning, att märkeshavaren haft reell möjlighet att använda sitt varumärke till att särskilja sin vara från de andra. Märkeshavaren kan då få möjlighet att verka för degenerationens upphörande. Har andra varor icke funnits, bör varumärkesrätten icke gå förlorad på grund av degeneration i andra fall än där varumärkeshavaren icke vidtagit tillräckliga åtgärder för att bevara märkets karaktär av varumärke.

Apotekarsocieteten tar upp frågan om bestämmelsens tillämpning beträf-

fande läkemedel. Enligt apotekarsocietetens mening bör redan den omständigheten, att benämning på läkemedel intagits i ett lands farmakopé eller av Förenta nationernas världshälsoorganisation (WHO) eller nordiska farmakopénämnden rekommenderats eller antagits såsom allmän benämning, eller liknande åtgärd utan vidare medföra att tidigare beviljad registrering för benämningen kan upphävas. En specialbestämmelse härom eller i varje fall ett klart uttalande i motiven i denna riktning skulle vara av värde.

Beträffande utredningens förslag, att hävande av registrering skall kunna ske, därest registrerat varumärke blivit vilseledande må erinras om att några remissinstanser, såsom anförts vid 14 § 2), ställt sig i princip avvisande eller tveksamma gentemot utredningens förslag att i varumärkeslagen införa bestämmelser till skydd mot allmänhetens vilseledande.

Vad angår förevarande bestämmelse framhåller *Skånes handelskammare*, att de fall denna kan tänkas inbegripa går in jämväl under det föreslagna stadgandet i 36 § om meddelande av användningsförbud i fråga om vilseledande varumärke. Vid sidan om användningsförbudet framstår hävningspåföljden som onödig och den kan dessutom i vissa fall ge anledning till längre gående ingripanden än som är motiverade. Om sålunda en fabrikant, som fått ordet YLLONA registrerat som märke för tyger, sedermera använder detta ord som beteckning icke blott för ylletyger utan även för bomullstyger, kan användningen av ordet som beteckning för bomullstyger förbjudas med stöd av 36 §. Att därutöver betaga fabrikanten hans varumärkesrätt till ordet som beteckning för ylletyger genom ett hävande av registreringen vore opåkallat och — med hänsyn till hans möjlighet att efter ny ansökan få ordet registrerat som beteckning för ylletyger — meningslöst. Liknande synpunkter anföres av *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* och av *handelskammaren i Göteborg*.

Sveriges grossistförbund, Svenska försäljnings- och reklamförbundet samt *Svenska patentombudsföreningen* anser, att hävande av registrering på grund av att varumärke blivit vilseledande bör förekomma endast i uppenbara fall och att detta bör komma till uttryck i lagtexten genom att före »vilseledande» inskjutes ordet »uppenbart». *Grossistförbundet* betonar i detta sammanhang, att det icke bör ifrågakomma att avgöranden angående vilseledande träffas på grundval av en bedömning av varans kvalitet.

Förslagets ståndpunkt att s. k. användningstvång för närvarande ej bör införas är föremål för delade meningar hos remissinstanserna.

Av de remissorgan som yttrat sig beträffande denna fråga hälsar *Sveriges allmänna exportförening* med tillfredsställelse att förslaget icke upptager bestämmelser om användningstvång. Föreningen erinrar om att det ej sällan förekommer, att exportföretag arbetar med skilda varumärken på hemmamarknaden och på utländska marknader. I sådana fall föreligger enligt föreningens åsikt uppenbarligen ett legitimt intresse för företagen att genom registrering i Sverige bereda de i utlandet använda märkena skydd även på hemmamarknaden. Till förslagets ståndpunkt ansluter sig vidare *Stock-*

holms handelskammare, handelskammaren i Gävle, Sveriges köpmannaförbund, Sveriges industriförbund, Sveriges allmänna exportförening, Kooperativa förbundet och *Svenska försäkringsbolags riksförbund.* I sitt yttrande uttalar *Sveriges industriförbund,* att ett användningstvång sannolikt i och för sig är ett verksammare medel än klassregistreringen att minska trängseln i varumärkesregistret. De nackdelar som är förenade med ett användningstvång är dock betydande. Med den dynamiska utveckling som äger rum inom näringslivet kan det ofta finnas fullt legitima skäl att för kortare eller längre tid icke taga ett varumärke i bruk eller upphöra med användningen av detsamma. Ett användningstvång skulle i sådana fall framtvinga en meningslös och kostsam »skenanvändning».

Tveksamhet beträffande frågan om användningstvång uttalas av *patent- och registreringsverket, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, Svenska patentombudsföreningen* och *Annonsbyråernas förening. Patent- och registreringsverket* delar utredningens uppfattning, att användningstvång innebär en principiellt riktig grundsats samt att invändningarna mot ett dylikt tvång icke kan sägas vara särskilt vägande. Ehuru åsikterna inom näringslivet är delade, har likväl vid den företagna enkäten en majoritet förordat införande av användningstvång. Verket anser därför, att övervägande skäl egentligen talar för ett sådant tvång. Att verket likväl, om ock med tvekan, ej vill direkt ansluta sig till en annan ståndpunkt än den utredningen intagit i denna fråga, beror på att man för Danmarks, Norges och Sveriges del uppnått enighet i detta avseende och att största möjliga nordiska samstämmighet måste te sig synnerligen önskvärd. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* uttalar, att frågan om användningstvång torde vara av särskild betydelse för de mindre företagen. I konkurrensen om varumärken kan ett större företag genom att låta registrera ett stort antal förråds- eller defensivmärken komma att medvetet eller omedvetet hindra andra producenter från att använda samma eller liknande märke. För en mindre företagare kan det skydd som sålunda medges dessa märken komma att framstå som ett otillbörligt konkurrensskydd till förmån för den större och ekonomiskt starkare tillverkaren. Med hänsyn härtill och till vad utredningen själv anfört till stöd för användningstvång synes frågan härom böra ytterligare övervägas vid behandlingen av lagförslaget. I varje fall synes frågan böra ånyo upptagas, om det framdeles skulle visa sig, att den föreslagna klassregistreringen icke medför åsyftad lättnad i trängseln i varumärkesregistret. *Svenska patentombudsföreningen* framhåller, att föreningens medlemmar torde oftare än andra ha kommit i beröring med fall, som tyder på att ett visst användningstvång vore på sin plats. Föreningen erinrar om det tyvärr ej ovanliga fallet, att innehavaren av ett registrerat varumärke, vilken veterligen aldrig använt detta, begär ersättning för medgivande till den som söker registrering för liknande märke. Det kan inte antagas, att en klassregistrering på ett helt tillfredsställande sätt kommer att råda bot på detta missförhållande. För införandet av en modifierad form av användningstvång talar vidare den omständigheten, att ett varumärkes

inarbetning i förslaget tillerkännes betydligt större rättsverkan än vad som för närvarande är fallet. Den åsiktsförskjutning till förmån för den faktiska användningen av ett varumärke som förslaget över huvud ger uttryck för (se exempelvis 13 §) synes sålunda stå i viss disproportion till det förhållandet, att innehavaren av ett registrerat märke även enligt förslaget skall kunna för oöverskådlig framtid belasta registret med en registrering, för vilken något faktiskt behov ej yppat sig. Å andra sidan talar viktiga skäl mot införandet av ett användningstvång, åtminstone i alltför rigorös form. Vederbörlig hänsyn måste sålunda tagas till viktiga exportmärken, vilkas ibruktagande på en viss marknad kan dröja i flera år men för vars fortlöpande skydd genom registrering innehavaren kan göra gällande ett berättigat behov. Vidare är att märka, att inom vissa branscher, exempelvis läkemedelsbranschen, ett obestridligt behov finnes att under avsevärd tid upprätthålla förrådsregistreringar. Med hänsyn till svårigheterna att bedöma verkningarna i viktiga fall av en bestämmelse om användningstvång beträffande registrerade varumärken och då näringslivets organisationer ställt sig tvekande inför en sådan bestämmelse, har föreningen väl velat redovisa sina nu angivna synpunkter på frågan men beslutat att icke uttala någon mening för egen del. *Annonsbyråernas förening* anför, att inom reklambranschen har olägenheterna med nuvarande möjligheter att erhålla registreringsskydd för obegränsat antal varuslag länge varit uppenbara. Med den föreslagna klassregistreringen synes möjligheter finnas att komma tillrätta med dessa olägenheter. Skulle så visa sig icke bli fallet, bör användningstvång övervägas, dock med beaktande av det legitima intresset att kunna registrera s. k. förrådsmärken. Det synes föreningen för övrigt icke otänkbart att redan nu införa användningstvång i begränsad utsträckning på så sätt, att en innehavare av registrerat varumärke ålägges att vid ansökan om förnyelse av registreringen visa att varumärket använts effektivt och sålunda ej endast symboliskt. Mer än tio år, som den första registreringstiden omfattar, bör i normala fall ett varumärke icke behöva ligga »i förråd».

Bestämmelser om användningstvång förordas av *Svea hovrätt, kommerskollegium, näringsfrihetsrådet, länsstyrelsen i Uppsala län, Svenska försäljnings- och reklamförbundet, Svensk industriförening, Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* samt *Sveriges lantbruksförbund. Svea hovrätt* förmenar, att man med klassregistrering icke kan komma till rätta med sådana missförhållanden som att äldre registrerade varumärken aldrig användes men likväl bereder sina innehavare inkomster genom att ersättning kräves för lämnande av medgivande vid kolliderande nya registreringsansökningar. Enligt vad som upplysts för hovrätten förekommer sådana fall i viss utsträckning. Ej heller torde man med klassregistreringen kunna helt stävja tendensen till alltför omfattande registreringar av defensivmärken. En regel om användningstvång bör emellertid inte vara särskilt sträng. Möjligen kunde bestämmelsen i ämnet i det finska förslaget tagas till förebild. Tänkbart vore också att stadga, att varumärke som icke inom viss tid,

exempelvis fem år, kommit till användning eller endast till obetydlig användning icke längre skall åtnjuta skydd eller också, att förnyelse av registrering ej får ske av varumärke, som haft ingen eller obetydlig användning. I dessa fall erfordras en kompletterande regel för att hindra försök till nyregistrering av tidigare registrerat varumärke som icke fått erforderlig användning. *Kommerskollegium* finner särskilt inregistrering av defensivmärken stridande mot den fria konkurrensens idé. Kollegium anser visserligen utredningens förslag om klassregistrering innebära ett steg i rätt riktning men finner det tveksamt, om åtgärden kan bli tillräckligt verkningsfull; såsom anförts vid 16 § ifrågasätter kollegium, om ej registreringsavgifterna i varje fall bör väsentligt skärpas. Kollegium anser emellertid, att tiden redan är mogen för den längre gående åtgärd som införandet av användningstvång innebär. En sådan åtgärd skulle verksamt råda bot på nuvarande missförhållanden. För att åtgärden icke skall bli alltför ingripande, kan man tänka sig en bestämmelse av innebörd, att ett varumärke som registrerats för olika grupper av varor får behålla skyddet så länge det användes beträffande någon i grupperna ingående vara. *Näringsfrihetsrådet* finner det otillfredsställande, att varumärken, som över huvud ej brukas, skall kunna åtnjuta registreringsskydd och förordar därför regler om användningstvång, vilka dock bör utformas så, att berättigade behov av undantag blir tillgodosedda. *Länsstyrelsen i Uppsala län,* som anser, att användningstvånget är av särskild betydelse för de mindre företagen, vilkas ekonomiska resurser icke kan mäta sig med de större företagens, ansluter sig till tanken, att undantag från ett strikt användningstvång bör medges i fall då berättigat behov därav förefinnes. *Svenska försäljnings- och reklamförbundet* betonar, att enligt vad som enstämmigt omvittnas från reklamens utövare föreligger på grund av trängseln i varumärkesregistret stora svårigheter att skapa nya registrerbara märken. Det förefaller förbundet tveksamt huruvida införandet av klassregistrering, vilket i och för sig innebär en fördel, i praktiken kommer att leda till önskvärt bortfall av defensivmärken. Förbundet finner därför övervägande skäl tala för att införa användningstvång, låt vara att ett sådant tvång kan och bör modifieras på olika sätt. Som en kompromisslösning har inom förbundet framförts tanken på förbud mot förnyelse av blockerande märken, sedan den första 10-årsperioden gått till ända utan att märkeshavaren under denna tid använt märket eller vidtagit effektiva åtgärder för att taga det i bruk inom åtminstone någon av de varuklasser registreringen avsett. *Svensk industriförening* omtalar, att den genom sin juridiska serviceavdelning ideligen får kontakt med småföretagare, som hittat på ett bra varumärke men som hindras att registrera märket därför att detta på ett eller annat sätt kolliderar med ett liknande märke, som återfinnes i en av de vanliga massregistreringarna. Sådana registreringar förekommer nu alltför ofta och har endast ett syfte: utestängningssyftet. Dessa massregistreringar blir på detta sätt endast redskap för strävanden, som syftar till konkurrensbegränsningar och rent illojala diskrimineringar. Det är ingalunda ovanligt, att personer eller företag i rent affärssyfte registrerar en rad varu-

märken och sedan för dryga pengar lämnar sitt medgivande till registrering av ett liknande märke. Det kan enligt föreningens mening icke vara riktigt, att varumärkeslagstiftningen brukas för dylika syften. Ett enkelt sätt att komma till rätta med sådana missbruk är att införa bestämmelser om användningstvång. Liknande synpunkter framföres av *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation. Sveriges lantbruksförbund* förordar, att en bestämmelse om användningstvång i den modifierade form som upptages i det finska förslaget införes vid sidan om klassregistrering. En bestämmelse om användningstvång torde enligt förbundets mening ha större hämmande effekt på okynnesregistreringar än ett på avgifter baserat system och detta alldeles frånsett det principiellt betänkliga i att begränsa en registrering genom en ökning av avgifterna.

Departementschefen. I förevarande och nästföljande paragraf har utredningen upptagit bestämmelser om hävande av registrering. I motsats till gällande varumärkeslag, enligt vilken registrering i vissa fall kan bringas att upphöra genom beslut i administrativ ordning, skall enligt förslaget gälla att registrering kan hävas endast av domstol; det allmännas intresse att i vissa fall erhålla ogiltigförklaring av registrering tillgodoses genom att myndighet i dessa fall skall äga föra talan om hävande. Denna principiella ståndpunkt, som förestavats av rättssäkerhetshänsyn, har vid remissbehandlingen i allmänhet lämnats utan erinran och jag vill även för egen del ansluta mig därtill.

Bestämmelser om olika hävningsgrunder har av utredningen upptagits i förevarande paragraf. I första stycket behandlas det fall att registreringen beviljats i strid mot varumärkeslagen. Enligt stadgandet skall registreringen då kunna hävas, under förutsättning att skälet mot registreringen alltjämt föreligger och att rätt till märket enligt 8 eller 9 § ej likväl må bestå. Stadgandet har lämnats utan erinran vid remissbehandlingen och bör upptagas i lagen.

I andra stycket har utredningen angivit vissa fall, då registrering må hävas på grund av omständighet, som inträffat efter det registreringen beviljats. Till en början stadgas, att registrering må hävas om innehavaren ej längre är näringsidkare. Gällande rätts ståndpunkt torde här vara oviss. Förslaget har emellertid i allmänhet godtagits av remissinstanserna; endast i ett remissvar har det avstyrkts. Även för egen del vill jag biträda förslaget. Detta står i överensstämmelse med den principiellt rikliga grundsatsen, att varumärkesregistrering endast är befogad i den omfattning märket begagnas. Bestämmelsen bör dock ej vara tillämplig vid ett mera tillfälligt avbrott i märkeshavarens rörelse. Det bör såsom utredningen anfört krävas att han definitivt upphört att vara näringsidkare. Att, såsom Sveriges advokatsamfund yrkat, uttryckligen ange detta i lagtexten torde icke vara erforderligt.

Vad angår den av samfundet berörda frågan angående vilken tidpunkt som är avgörande för bedömningen vill jag framhålla, att det i princip bör vara läget vid domen som lägges till grund. Självfallet kan dock icke den som

bedömes ha definitivt upphört att vara näringsidkare hindra hävningen genom att efter talans anhängiggörande tillfälligt upptaga verksamheten.

En annan fråga i detta sammanhang är hur stadgandet bör tillämpas i fall då märkeshavaren avlidit. Om hans dödsbo härvid, med stöd av näringsfrihetsförordningen, fortsätter rörelsen, bör såsom advokatsamfundet anfört registreringen ej kunna hävas under åberopande av förevarande bestämmelse.

Häves registreringen, förlorar självfallet även den som har licens till märket sin rätt och detta även om han själv är näringsverksam. Sveriges advokatsamfund har ansett, att denna verkan är obillig, och har förordat ett undantag i stadgandet för detta fall. I enlighet med vad jag anfört vid 22 § bör emellertid frågan om registreringens bestånd avgöras enbart med hänsyn till förhållandena hos märkeshavaren. Licenstagaren kan dock, om avtalsförhållandet med märkeshavaren ger grund därtill, i hithörande fall äga rätt till skadestånd och han kan även ha möjlighet att i eget namn söka registrering för märket.

Utredningen har vidare upptagit bestämmelse, att registrering må hävas om märket uppenbarligen förlorat sin särskiljningsförmåga. Här avses att märket övergått till att bli en allmän benämning för det ifrågavarande varuslaget, s. k. degeneration. Principen att registrerings rättsverkan går förlorad vid degeneration är erkänd även i gällande rätt; det är dock ovisst om den för närvarande innebär jämväl att registreringen kan hävas. Utredningen framhåller, att genom ordet »uppenbarligen» ställes ett starkt krav på bevisning, som avser att bereda ett ökat skydd mot förlust av varumärkesrätt på grund av degeneration. Det anföres bl. a., att det icke är tillräckligt att en avsevärd del av omsättningskretsen uppfattar märket såsom en fri beteckning, så länge alltjämt bland dem, vilka närmast tager befattning med varan, insikten om märkets individualkaraktär är företrädd i ej alltför obetydlig omfattning; enligt utredningens mening blir det här uppfattningen inom handeln och där närmast inom de tidigare distributionsleden som är avgörande.

Bestämmelsen har tillstyrkts eller lämnats utan erinran i det stora flertalet remissvar; åtskilliga organisationer representerande näringslivet har starkt understrukit angelägenheten av att förslaget genomföres. Ett par remissinstanser, kommerskollegium och näringsfrihetsrådet, har emellertid intagit en avvikande hållning och som sin mening uttalat att särskilda beviskrav i förevarande hänseende ej bör ställas.

För egen del vill jag såtillvida ansluta mig till vad utredningen anfört, att det vid prövning av fråga huruvida ett varumärke förlorat sin särskiljningsförmåga bör tagas stor hänsyn till uppfattningen bland dem som i kommersiellt avseende tager befattning med varan. Detta innebär emellertid knappast, att något särskilt beviskrav uppställes, och ur denna synpunkt synes icke erforderligt att i lagtexten behålla ordet »uppenbarligen». Jag förordar därför, att detta uttryck, som ej heller i övrigt synes fylla någon egentlig funktion, utgår.

Några remissinstanser har ansett, att vid bedömande huruvida registrering bör hävas på grund av förevarande bestämmelse stor betydelse bör tillmätas den omständigheten, huruvida varumärkeshavaren varit aktivt verksam för att motarbeta en hotande degeneration. Denna ståndpunkt är förståelig, men frågan huruvida ett varumärke förlorat sin särskiljningsförmåga och blivit en allmän benämning bör bedömas objektivt.

Enligt utredningens förslag skall registrering kunna hävas även då märket efter registreringen blivit vilseledande. I överensstämmelse med den ståndpunkt jag intagit i fråga om 14 § vill jag i princip tillstyrka denna bestämmelse. Några remissinstanser har ansett att bestämmelsen endast bör vara tillämplig i uppenbara fall. Vid 14 § 2) har jag förordat, att denna begränsning får gälla i fråga om registreringsmyndighetens befogenhet att vägra registrering av vilseledande varumärke. I förevarande bestämmelse är emellertid fråga om prövning av domstol, som företages på grundval av en av parterna på ömse sidor förebragt utredning i målet. Om domstolen vid sådan prövning finner att märket faktiskt är vilseledande, bör registreringen hävas. Den föreslagna begränsningen bör därför ej gälla.

Med anledning av vad Skånes handelskammare anfört vill jag framhålla, att ett hävande ej behöver avse registreringen i dess helhet utan, om så finnes påkallat, kan begränsas till att avse registreringen i vad denna gäller för visst eller vissa varuslag.

I samband härmed må uppmärksammas, att i utredningens förslag bestämmelsen är tillämplig endast i fall, där märket »blivit» vilseledande. Detta sammanhänger med att fall, då märket från början var vilseledande, behandlas i första stycket av förevarande paragraf, genom den där gjorda hänvisningen till 14 § 2). Då i departementsförslaget sistnämnda lagrum uttryckligen begränsats till fall, då faran för vilseledande är uppenbar, bör förevarande bestämmelse utvidgas så att den helt allmänt avser fall, då märket är vilseledande.

Utredningens förslag innehåller slutligen bestämmelse, att registrering må hävas om varumärket efter registreringen blivit stridande mot allmän ordning eller ägnat att väcka förargelse. Bestämmelsen har lämnats utan erinran vid remissbehandlingen och torde böra upptagas i lagen.

En viktig fråga, som utredningen och remissinstanserna ägnat stor uppmärksamhet åt, är huruvida registrerings fortsatta giltighet bör göras beroende av att märket är i bruk, s. k. användningstvång. Utredningen har framhållit att bestämmelser i denna riktning, vid sidan av de i 16 § föreslagna reglerna om klassregistrering, skulle vara ägnade att motverka den besvärande trängsel som råder i varumärkesregistret. Enligt utredningens mening är det också en principiellt riktig grundsats, att registrering endast är befogad i den omfattning märket faktiskt begagnas. Utredningen har emellertid ansett, att man bör avvakta resultatet av klassregistreringen i berörda hänseende och tillgripa användningstvång först om det visar sig att denna ej har åsyftad verkan. Vid remissbehandlingen har meningarna varit delade. Åtskilliga remissinstanser företrädande industriintressen men

också t. ex. kooperativa förbundet har anslutit sig till utredningens ståndpunkt. Några remissorgan, bland dem patentverket, har emellertid ställt sig starkt tveksamma härtill och flera andra, t. ex. Svea hovrätt, kommerskollegium och näringsfrihetsrådet samt ett par organisationer företrädande småindustrien, har förordat användningstvång.

För egen del vill jag beträffande detta spörsmål framhålla, att redan den starkt splittrade remissopinionen visar att frågan är svårbedömbar och att bindande skäl för den ena eller den andra ståndpunkten knappast kan anföras. Det är å ena sidan en naturlig uppfattning, att man vill låta en viss frihet bestå på området och därför anser att regler om användningstvång, som inom vissa industrigrenar kan verka hindrande, bör tillgripas först om den föreslagna klassregistreringen visar sig icke ge önskat resultat. Å andra sidan är det i hög grad tveksamt, om man med klassregistreringen verkligen kan komma tillrätta med sådana missförhållanden, som att personer i rent affärssyfte registrerar märken utan att använda dem, och sedan mot dryg ersättning lämnar medgivande till registrering av liknande märken. Ej heller torde klassregistreringen äga tillräckligt återhållande effekt mot alltför omfattande registrering av defensivmärken eller massregistreringar i rent utestängningssyfte. Det må också framhållas, att regler om användningstvång icke behöver göras rigorösa utan kan erhålla en mildare form, som i viss utsträckning tillgodoser sådana legitima intressen som förut antytts, t. ex. vissa industriers behov av att kunna registrera märken för framtida tillverkning. Med hänsyn till vad jag nu anfört vill jag för min del i princip förorda att en modifierad form av användningstvång införes. En lämplig lösning synes härvid vara att underlåtenhet att använda märket får utgöra hävningsanledning.

Enligt min mening bör alltså registrering kunna hävas även i fall, då varumärke icke använts under viss tid. Tiden synes kunna bestämmas till fem år. Registreringen bör endast kunna hävas om märket under femårsperioden överhuvudtaget icke varit i bruk. Om märket sålunda är registrerat för flera varuslag, bör registreringen i hela sin vidd kunna upprätthållas även av användning endast inom ett av varuslagen. En regel av nu anfört innehåll har i departementsförslaget fogats till andra stycket i förevarande paragraf. I fråga om svenska märken, som uteslutande användes utomlands, torde användningskravet få anses uppfyllt genom märkets brukande på exportmarknaden.

26 §.

Paragrafen, som motsvarar 26 § i utredningens förslag, innehåller regler om talerätt och forum.

Utredningen. Såsom vid 25 § anförts anser utredningen att registrering av varumärke endast skall kunna hävas av domstol. Bestämmelse härom har upptagits i första stycket av förevarande paragraf. Stadgandet innehåller även bestämmelser om talerätt. Enligt första punkten skall talerätt tillkom-

ma envar som har intresse av registreringens hävande. I motiven framhålles, att enligt stadgandet envar näringsidkare, som genom den förment orikliga registreringen finner sin rörelsefrihet otillbörligen inskränkt, är berättigad påfordra dess hävande. Om stadgandets innebörd i övrigt anför utredningen, i anslutning till de särskilda registreringshindren i 14 §, följande. Vad först angår registreringshindren enligt 1) och 3) i nämnda paragraf torde icke kunna uteslutas att enskild part kan vara företrädare för de intressen som uppbär dessa hinder. Om märket enligt 2) är vilseledande, kan detta vara till skada icke endast för allmänheten utan även för innehavarens konkurrenter, vilkas kunder genom det vilseledande märket kan förledas att övergå till den därmed märkta varan. I ett sådant fall bör följaktligen talan av en enskild konkurrent kunna bifallas. I 4)—7) stadgas registreringshinder till skydd för åtskilliga rättigheter av privaträttslig natur. Där talan grundar sig på att registreringen skett med åsidosättande av dylikt hinder, kräves att käranden är behörig företrädare för den skyddade rättigheten. I vissa fall kan tänkas att flera näringsidkare inom en bransch har intresse av registrerings hävande. Intet hindrar att i ett dylikt fall branschorganisation eller annan sammanslutning av de berörda uppträder som kärande.

Den talerätt för myndighet, som enligt vad vid 25 § anförts ansetts böra införas för att tillgodose det allmännas intresse att i vissa fall erhålla ogiltigförklaring av registrering, regleras i första stycket andra punkten. Här föreslås att om talan grundas på stadgande i 13 §, 14 § 1)—3) eller 25 § andra stycket, den ock må föras av myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer. I motiven framhålles, att talerätten främst är avsedd att tagas i anspråk gentemot registrering som strider mot 14 § 1) och 2). Även där ett generiskt eller deskriptivt ord i strid mot 13 § blivit registrerat, t. ex. för läkemedel, kan det vara av speciellt intresse för det allmänna att registreringen häves. I övriga fall, d. v. s. där 14 § 3) och 25 § andra stycket åberopas, torde talerätten väl i praktiken icke få större betydelse, men det har likväl ansetts riktigast att medtaga även dessa fall. Då myndigheten som blivit förordnad har att taga ställning måste den givetvis, framhåller utredningen, pröva huruvida i det speciella fallet är engagerat ett allmänt intresse av den vikt att talan kan anses motiverad. Dylik prövning är särskilt påkallad, där med hänsyn till omständigheterna registreringens hävande i första hand skulle tjäna enskild näringsidkares intresse.

Enligt 20 § i promulgationslagen till rättegångsbalken skall i förevarande fall, då talan föres av myndighet, beträffande rättegångskostnad och ordningen för målets fullföljd i högre rätt bestämmelserna i nya rättegångsbalken angående allmänt åtal äga motsvarande tillämpning. Jämväl i övrigt skall vad i nämnda paragraf är stadgat gälla.

Andra stycket innehåller vissa specialregler angående forum i mål om registrerings hävande. Utredningen framhåller, att för sådant mål gäller i första hand de sedvanliga reglerna i 10 kap. 1 § rättegångsbalken om forum i tvistemål, d. v. s. i stort sett att laga domstol är rätten i den ort, där sva-

randen har sitt hemvist eller, i fråga om juridiska personer, där styrelsen har sitt säte. I första punkten av förevarande stycke föreslås, att därutöver skall gälla att Stockholms rådhusrätt är behörig, då märkeshavaren icke har hemvist inom riket. Stadgandet överensstämmer med 18 § i gällande varumärkeslag.

Utredningen har i detta sammanhang undersökt huruvida för varumärkesmål borde föreskrivas specialforum men har, med beaktande av synpunkter som framkommit i dess enkät, funnit så icke böra ske.

I andra stycket andra punkten har upptagits en regel för det fall, att den, mot vilken innehavare av ett registrerat märke riktar talan om intrång i ensamrätten, till sitt fredande vill anhängiggöra talan om registreringens hävande. Om därvid den domstol, vid vilken primärmålet är anhängigt, icke är i princip rätt forum för ett mål om hävandet, uppkommer fråga, om de båda målen kan och bör handläggas vid samma domstol och eventuellt sammanföras till ett enda förfarande. Utredningen framhåller, att ett dylikt sammanförande bör vara möjligt men icke obligatoriskt. Om intrångsmålet handlägges såsom tvistemål, bör målet om registreringens hävande enligt utredningens mening redan enligt rättegångsbalkens regler om genkäromål kunna anhängiggöras vid den domstol, där intrångsmålet är anhängigt. Frågan är emellertid så tveksam att en uttrycklig regel bör ges i varumärkeslagen. Är intrångsmålet anhängigt som brottmål, vari allmän åklagare för talan om ansvar och registreringshavaren såsom målsägande för talan om skadestånd eller annat enskilt anspråk, kan något genkäromål i rättegångsbalkens mening icke förekomma. Även här bör en särskild regel upptagas i varumärkeslagen. För båda fallen har i förevarande punkt stadgats, att mål om registrerings hävande må upptagas av domstol där talan om intrång i rätt till märket är anhängig.

Remissyttrandena. Stadgandet i första stycket första punkten, att rätt att föra talan om registrerings hävande skall tillkomma envar som har intresse därav har i allmänhet godtagits i remissvaren.

Ett par instanser ifrågasätter emellertid lämpligheten av uttrycket »intresse». *Svea hovrätt* anser, att detta är betydligt svagare än det i nuvarande lag brukade »förfång» och därför kan ge intryck av att en ändring gentemot vad som nu gäller åsyftas. Motiven ger dock enligt vad hovrätten kan finna ej stöd för att man tänkt sig någon ändring i nuvarande praxis. Det kan emellertid ifrågasättas, framhåller hovrätten, om ej denna praxis är alltför sträng i fråga om vilka omständigheter käranden får åberopa i mål om registrerings hävande. I så fall skulle den ändrade formuleringen kunna motiveras med behovet av en liberalisering. Frågan synes hovrätten behöva närmare klarläggas, varvid det vore av intresse att få en redovisning hur lagstiftning och praxis i förevarande avseende utformats inom de övriga nordiska länderna. *Stockholms rådhusrätt* finner uttrycket »intresse» vara alltför litet preciserat. Rådhusrätten ifrågasätter, om anledning finnes att frångå det hävdvunna begreppet »förfång», kring vilket den enskilda tale-

rätten enligt 10 § i gällande varumärkeslag är uppbyggd och som återspeglas i 18 § patentförordningen.

Även stadgandet i första stycket andra punkten, att rätt att föra talan om registrerings hävande i vissa fall jämväl skall tillkomma myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer har i allmänhet godtagits vid remissbehandlingen.

I några remissvar uttalas dock missnöje över att i lagen icke angivits vilken myndighet som skall äga denna talerätt. *Svenska försäljnings- och reklamförbundet* finner det sålunda oroande, att föreskrift ej lämnats i detta hänseende, eftersom en talan av förevarande art kan medföra vittgående ekonomiska konsekvenser för märkeshavaren. *Läkemedelsindustriföreningen* betonar, att bedömningen av förslaget i förevarande del är i hög grad beroende av åt vilken myndighet det anförtros att föra talan. *Skånes handelskammare* finner det angeläget, att man skapar garantier för att talan ej anhängiggöres i oträngt mål. Med hänsyn härtill är det angeläget, att talerätten anförtros åt en härför lämpad myndighet. Frågan om vilken myndighet som skall äga föra talan är enligt handelskammarens uppfattning av sådan vikt att den bör lösas i lagen.

I remissvaren har framförts flera olika förslag på myndigheter som anses lämpade att föra talan av förevarande slag. *Skånes handelskammare* anser, att talerätten bör tillkomma kommerskollegium. För handelskammarens del står valet mellan kommerskollegium och patentverket. Handelskammaren förmenar, att uppgiften att vaka över näringsidkarnas användning av sina märken ligger bättre i linje med kommerskollegiets mera allmänna näringsrättsliga uppgifter och inriktning än med patentverkets uppgifter som registreringsmyndighet. Samma förslag framföres av *Kooperativa förbundet* samt av *handelskammaren i Gävle,* vilken motiverar det med att kommerskollegium har bättre kontakt med näringslivet än vad patentverket har. *Kommerskollegium* anser, att det visserligen i och för sig kunde tänkas, att ifrågavarande uppgift handhades av kollegium. Då tillgång till varumärkesregistret torde utgöra en nödvändig förutsättning för uppgiftens fullgörande, bör uppgiften dock — till undvikande av onödigt dubbelarbete — anförtros åt patent- och registreringsverket. *Näringsfrihetsrådet* framhåller, att intet bör hindra, att flera myndigheter förordnas att föra ifrågavarande talan, envar för sitt speciella område. Då ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor i första hand har till uppgift att taga initiativ till ingripande mot konkurrensbegränsningar med skadlig verkan, kunde det i och för sig anses motiverat, att åt ämbetet anförtroddes jämväl uppgiften att på det allmännas vägnar föra talan vid domstol beträffande varumärkesregistrerings hävande på grund av degeneration. Emellertid torde ämbetets organisation och mängden av arbetsuppgifter inom konkurrensbegränsningslagens tillämpningsområde lägga hinder i vägen för en sådan ordning. På ämbetet bör likväl ankomma att inom ramen för sin vanliga verksamhet fullgöra en viss bevakningsuppgift beträffande frågor om degeneration av varumärken och vid behov meddela vederbörande taleberättigad myndighet de iaktta-

gelser som göres. Så torde också komma att ske utan att särskild instruktionsföreskrift erfordras. På den eller de myndigheter, som bemyndigas utöva det allmännas talerätt vid domstol, bör det enligt näringsfrihetsrådets åsikt ankomma att tillse, att i ärenden rörande degeneration ämbetets mening alltid inhämtas. *Läkemedelsindustriföreningen* anser det ligga närmast till hands, att ifrågavarande talan får föras allenast av åklagarmyndighet. *Sveriges industriförbund* förordar, att frågan om åt vilken myndighet talerätten skall anförtros, göres till föremål för närmare undersökning. Med hänsyn till vikten av att bedömningen av hithörande ärenden blir allsidig och icke påverkas av varumärkesrätten ovidkommande hänsyn, synes det förbundet vara erforderligt, att uppgiften anförtros åt en kvalificerad juridisk instans. Framförallt synes det angeläget, att talerätten icke delegeras till något organ, som företräder specialintressen.

Utredningens förslag, att mål om hävande av registrering skall handläggas av de allmänna domstolarna i deras vanliga sammansättning godtages i allmänhet i remissvaren. *Svea hovrätt* anser sålunda, att det i varumärkesmål icke föreligger ett sådant behov av speciell sakkunskap, som föranlett, att Stockholms rådhusrätt med speciell sammansättning blivit exklusivt forum i patentmål. Hovrätten biträder därför utredningens förslag. Liknande synpunkter anföres av *Stockholms handelskammare*. *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation* framhåller, att en process vid en specialdomstol i Stockholm i allmänhet blir avsevärt dyrare än en process vid allmänt forum, vilket är till nackdel särskilt för de mindre företagen.

Några instanser ifrågasätter emellertid om det icke bör införas specialforum för varumärkesmål. *Smålands och Blekinge handelskammare* samt *Svenska patentingenjörers förening* framför ett allmänt önskemål härom. Sistnämnda förening framhåller, att avsevärda fördelar skulle vara att vinna med ett speciellt sakkunnigt forum i dessa mål, som är så pass sällan förekommande och säregna. En uppenbar fördel skulle också vara, att intrångs- och ogiltighetsmål skulle komma att handläggas vid samma forum. Detta skulle för övrigt också lämpligen kunna handlägga även sådana mål, som kan komma att föranledas av en blivande generalklausul mot illojal konkurrens. *Svenska patentombudsföreningen* förordar i första hand, att Stockholms rådhusrätt göres till exklusivt forum för samtliga slag av varumärkesmål liksom fallet är i patentmål. I andra hand förordar föreningen, att Stockholms rådhusrätt göres till exklusivt forum i mål om upphävande av varumärkesregistrering.

Sveriges industriförbund, som anser sig tills vidare böra godtaga utredningens lösning av forumfrågan, framhåller, att denna lämpligen bör omprövas i samband med ett eventuellt införande av generalklausul mot illojal konkurrens.

De av utredningen i andra stycket föreslagna forumreglerna har icke föranlett erinran vid remissbehandlingen.

Departementschefen. Såsom närmare utförts och motiverats vid 25 § gäller enligt förslaget att registrering endast kan hävas av domstol. Stadgande härom har upptagits i första stycket av förevarande paragraf. Här har jämväl upptagits bestämmelser om talerätt i mål av förevarande slag. Enligt första punkten skall talerätt tillkomma envar som har intresse av registreringens hävande. Stadgandet, som i sak överensstämmer med gällande rätt, har godtagits vid remissbehandlingen och synes ej föranleda erinran; i likhet med ett par remissinstanser vill jag dock förorda att man i stället för uttrycket »intresse» bibehåller det nuvarande »förfång», som vunnit hävd.

I andra punkten har utredningen upptagit bestämmelse om den talerätt för myndighet, som enligt vad vid 25 § anförts, ansetts böra införas för att tillgodose det allmännas intresse att i vissa fall erhålla ogiltigförklaring av registrering. Enligt bestämmelsen skall i fall, då talan grundas på stadgande i 13 §, 14 § 1)—3) eller 25 § andra stycket, den ock kunna föras av myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer. Stadgandet har i allmänhet lämnats utan erinran vid remissbehandlingen och torde böra upptagas i lagen. Några remissinstanser har ansett att i lagen bör anges vilken myndighet som skall äga föra talan. Det torde dock vara lämpligare att i enlighet med utredningens förslag reglera denna fråga i tillämpningsföreskrifterna till den nya lagen, så att erforderliga ändringar utan omgång kan vidtagas, t. ex. vid omorganisationer.

I andra stycket har utredningen upptagit stadgande om forum i fall, då märkeshavaren icke har hemvist inom riket; i dylikt fall skall Stockholms rådhusrätt vara behörig. Bestämmelsen, som överensstämmer med gällande rätt, synes ej ge anledning till erinran.

Några remissinstanser har ifrågasatt om det ej bör införas specialforum för varumärkesmål. Enligt min mening finns det dock icke anledning härtill.

I andra stycket har utredningen vidare upptagit en speciell forumregel, som avser att möjliggöra gemensam handläggning i fall, då talan är anhängig mot någon för varumärkesintrång och denne till sitt fredande vill väcka talan om registreringens hävande. Rättegångsbalkens regler om sammanförande av mål synes dock här vara tillfyllest och stadgandet torde böra utgå.

27 §.

Paragrafen, som överensstämmer med 27 § i utredningens förslag, behandlar registrerings avförande ur registret.

Utredningen. Utredningen har i första stycket upptagit stadgande, att sedan beslut om registrerings hävande vunnit laga kraft, märket skall avföras ur registret. Utredningen anmärker, att i tillämpningsföreskrifterna till lagen bör stadgas, att domstols dom om upphävande av varumärkesregistrering skall översändas till registreringsmyndigheten.

I andra stycket föreskrives, att märke skall avföras ur registret, om registreringen ej förnyas eller om märkets innehavare begär dess avförande.

Utredningen framhåller, att om märkeshavare begär märkets avförande, licenstagare vars licens finns antecknad i registret bör erhålla tillfälle yttra sig.

Remissyttrandena. *Sveriges advokatsamfund* framhåller, att varumärke, för vilket finns registrerad licenstagare, icke bör kunna få på begäran av innehavaren avföras ur registret utan att licenstagaren lämnat medgivande därtill. Enligt samfundets mening bör detta komma till uttryck i lagtexten. *Patent- och registreringsverket* anser däremot, att det bör räcka att licenstagaren beredes tillfälle yttra sig. Föreskrift härom bör upptagas i tillämpningsföreskrifterna till lagen.

Departementschefen. Jag tillstyrker de av utredningen i förevarande paragraf upptagna reglerna om avförande av varumärke ur registret. Då märkeshavare begär märkets avförande, bör såsom utredningen och patentverket anfört i förekommande fall licenstagare erhålla tillfälle yttra sig. Att kräva medgivande av denne synes däremot ej erforderligt. Föreskrift om inhämtande av licenstagarens yttrande bör intagas i tillämpningsföreskrifterna till lagen.

Särskilda bestämmelser om registrering av utländska varumärken

28 §.

Paragrafen, som är likalydande med 28 § i utredningens förslag, behandlar utländsk registreringssökandes skyldighet att förete bevis om registreringsskydd i hemlandet.

Gällande rätt. Enligt 16 § första stycket i gällande varumärkeslag äger Kungl. Maj:t efter avtal med främmande stat och under förutsättning av ömsesidighet förordna, att skydd för varumärke enligt nämnda lag må tillkomma den vilken utom riket driver sådan näring som omförmäles i 1 §.

Genom vårt lands anslutning till Pariskonventionen anses avtal vara träffat med de övriga unionsländerna. I anledning härav har i 3 § i kungl. kungörelsen den 22 maj 1953 (nr 319) förordnats, att näringsidkare i dessa länder åtnjuter skydd enligt varumärkeslagen. Dessutom har efter särskilda avtal sådant förordnande meddelats i förhållande till ett mindre antal länder utanför Parisunionen, nämligen Bahamaöarna, Chile, Filippinerna, Island, Folkrepubliken Kina, Malajiska förbundet, Nigeria och Sovjetunionen. Avtal saknas helt med åtskilliga utomeuropeiska länder, t. ex. Argentina. Näringsidkare i sådana länder kan därför ej erhålla varumärkesregistrering här i riket.

Då någon, som utom riket driver näring, söker registrering av varumärke i Sverige, gäller som huvudregel enligt 16 § första stycket 1), att ansökningen skall åtföljas av bevis, att sökanden uppfyllt de villkor, som i den främmande staten, d. v. s. sökandens hemland, fordras för att bereda skydd

åt varumärket. Dylikt s. k. hemlandsbevis skall utgöras av utdrag ur vederbörande varumärkesregister (4 § kungörelsen den 31 december 1895 ang. beskaffenheten av de handlingar, som i ärenden rörande registrering av varumärken inlämnas). Enligt 16 § första stycket 3) skyddas utländsk näringsidkares varumärke icke i vidsträcktare mån eller för längre tid än i den främmande staten.

Enligt 16 § andra stycket äger Kungl. Maj:t under förutsättning av ömsesidighet meddela andra bestämmelser i de hänseenden, som avses i 16 § första stycket 1) och 3). Med stöd härav har kravet på hemlandsbevis helt eftergivits i förhållande till Australiska statsförbundet, Brasilien, Canada, Danmark, Frankrike, Israel, Italien, Japan, Nederländerna, Norge, Nya Zeeland, Schweiz, Spanien, Storbritannien och Nordirland, Sydafrikanska Unionen, Förbundsrepubliken Tyskland, U. S. A. och Österrike. I förhållande till Finland, vars varumärkeslagstiftning icke möjliggör erforderlig ömsesidighet, samt vissa andra stater krävs hemlandsbevis för beviljande av registrering, men icke för dess fortbestånd (relativt oberoende). Beträffande övriga stater gäller regeln i 16 § första stycket 3) (fullständigt beroende).

Utredningen. Utredningen har övervägt, om tillräckliga skäl finnes, att även framdeles göra utlännings rätt att registrera varumärke här i landet beroende av reciprocitet. Därvid framhålles, att inarbetningsrätt — enligt förslaget i princip likvärdig med rätt på grund av registrering — icke är och icke heller rimligen kan göras beroende av ett dylikt villkor. Vidare erinras om att enligt gällande rätt både patent och mönsterskydd kan erhållas av utlänningar oberoende utav ömsesidighet. Denna ordning har icke visat sig annat än förmånlig. Utredningen förordar med hänsyn till nu angivna omständigheter, att det allmänna reciprocitetskravet efterges även på varumärkesområdet. Någon bestämmelse om ömsesidighet såsom förutsättning för rätten till registrering har därför icke upptagits i förslaget.

Vad angår kravet på hemlandsbevis anför utredningen, att i dess enkät framkommit en stark opinion till förmån för avskaffande av detta krav. Utredningen ansluter sig i princip till detta önskemål. En förutsättning för att kravet på hemlandsskydd helt efterges bör dock vara, att vederbörande främmande stat behandlar svenska registreringssökande på motsvarande sätt. Utredningen har därför ansett, att som formell huvudregel alltjämt bör gälla att hemlandsbevis skall företes. Stadgande därom har upptagits i första stycket av förevarande paragraf. I andra stycket har uttalats, att Kungl. Maj:t under förutsättning av ömsesidighet äger föreskriva, att beträffande viss främmande stat vad i första stycket stadgas icke skall äga tillämpning. Utredningen framhåller, att sådan föreskrift i första hand är avsedd att meddelas i förhållande till länder anslutna till Pariskonventionen. Även länder utanför Pariskonventionen kan under angiven förutsättning komma i åtnjutande av nu ifrågavarande förmån. I praktiken bör det enligt utredningen bli vanligast att kravet på hemlandsbevis efterges.

Vad angår de fall där så icke sker anför utredningen, att den nya lagen icke bör möjliggöra större beroende av hemlandsskydd än det i Pariskonven-

tionens Londontext medgivna relativa oberoendet. Detta bör gälla även beträffande näringsidkare från länder som fasthåller vid det fullständiga beroendet av hemlandsregistrering. I enlighet härmed har i förslaget icke upptagits motsvarighet till 16 § första stycket 3) i gällande varumärkeslag. Undantag gäller dock vid s. k. telle-quelle-registrering enligt 29 §.

Remissyttrandena. Stadgandet har ej föranlett annat uttalande vid remissbehandlingen, än att *Sveriges allmänna exportförening* framhållit, att stadgandet bör utnyttjas till att — utöver vad som redan skett — avtalsvägen bereda svenska intressen största möjliga förmåner på varumärkesområdet i utlandet. Motsvarande påpekande göres vid 29 och 30 §§.

Departementschefen. Nuvarande varumärkeslag gäller omedelbart till förmån endast för svenska näringsidkare. För att näringsidkare i annat land skall åtnjuta skydd kräves särskilt avtal därom, grundat på ömsesidighet. Enligt utredningens förslag bör detta krav på ömsesidighet bortfalla och det varumärkesrättsliga skyddet alltså utan vidare gälla även med avseende å främmande stat. Förslaget, som innebär en anpassning till vad som hos oss redan gäller inom patent- och mönsterrätten och även till en allmän tendens inom den internationella varumärkesrätten, har lämnats utan erinran vid remissbehandlingen. Jag vill även för egen del biträda det; den nuvarande olikheten i behandling av in- och utländska intressen är principiellt ej tilltalande och erfarenheterna från tillämpningen av patent- och mönsterlagstiftningen, som omedelbart gäller till förmån även för utländska rättighetshavare, visar att man utan olägenhet kan genomföra likställighet.

De av utredningen i paragrafen föreslagna reglerna om s. k. hemlandsbevis och utredningens i anslutning därtill gjorda motivuttalanden synes ej ge anledning till erinran.

29 §.

Paragrafen, som överensstämmer med 29 § i utredningens förslag, innehåller en regel motsvarande Pariskonventionens s. k. telle-quelle-regel.

Gällande rätt. Enligt 16 § första stycket 4) i gällande varumärkeslag äger Kungl. Maj:t med avseende på varumärke, registrerat i stat, som för svenska varumärken gör motsvarande medgivande, meddela bestämmelse att varumärket må, därest det icke strider mot sedlighet eller god ordning, registreras i den form, vari det är gällande i den främmande staten; detta gäller alltså i princip även om varumärket eljest skulle varit oregistrerbart här i landet. Även beträffande sådan registrering gäller det vid 28 § i förslaget berörda stadgandet i 16 § första stycket 3) varumärkeslagen, att varumärket icke skyddas i vidsträcktare mån eller för längre tid än i den främmande staten. Förordnande som här avses har meddelats i förhållande till Parisunionens samtliga länder.

Regeln är föranledd av ett stadgande i art. 6 i Pariskonventionen, enligt vilket varje i hemlandet vederbörligen registrerat varumärke under vissa för-

behåll skall kunna registreras samt erhålla skydd i sin ursprungliga form (telle quelle) i övriga unionsländer. Enligt nyssnämnda förbehåll må registrering vägras eller förklaras ogiltig — förutom för märken vilka gör intrång i av tredje man förvärvad rätt i det land där skydd begäres — för märken, som helt och hållet saknar egenartad karaktär eller som uteslutande är sammansatt av tecken eller benämningar, vilka i handeln kan tjäna till att ange varors art, beskaffenhet, mängd, bestämmelse, värde, ursprungsort eller tidpunkten för deras framställande eller som blivit vanliga i gängse språkbruk eller i lojalt och konstant handelsbruk i det land, där skydd är begärt. Enligt ett särskilt stadgande i artikeln bör dock vid bedömandet av ett märkes egenartade karaktär avseende fästas vid alla faktiska omständigheter, särskilt vid den tidslängd under vilken märket varit i bruk.

Utredningen. Utredningen framhåller, att ifrågavarande konventionsbestämmelser i stor utsträckning tjänat som förebild för förslagets utformning av de allmänna registrerbarhetskraven (jfr särskilt 13 §). Om förslaget genomföres, kommer alltså nu bestående olikhet vid behandlingen av inhemska och utländska varumärken, som betingas av telle-quelle-regeln, att i allt väsentligt försvinna. Det har likväl med hänsyn till konventionstextens uttryckliga krav i detta hänseende ansetts lämpligt att i förslaget upptaga ett särskilt stadgande om telle-quelle-förmånen. I enlighet härmed har i första punkten av förevarande paragraf upptagits stadgande, att Kungl. Maj:t under förutsättning av ömsesidighet äger förordna, att varumärke, som är registrerat i främmande stat må, med de förbehåll som anges i förordnandet, kunna registreras i Sverige så som det är registrerat i den främmande staten. Uttrycket »så som» har valts i stället för det nuvarande »i den form» för att vinna närmare anslutning till telle-quelle-begreppet sådant det numera i allmänhet uppfattas. Detta innebär knappast i sak någon ändring i vad som nu anses gälla.

Enligt utredningen bör registrering enligt paragrafen vara fullständigt beroende av hemlandsskyddet, så att bevis om registrering i hemlandet kräves som villkor såväl för registreringens beviljande här i riket som för dess fortsatta bestånd. I andra punkten av paragrafen har därför upptagits stadgande, att om enligt första punkten varumärke registreras, som eljest icke kunnat registreras här, registreringen icke skall gälla i vidare mån eller för längre tid än i den främmande staten. Stadgandet motsvarar gällande rätt.

Departementschefen. Förevarande bestämmelse om s. k. telle-quelle-förmån för innehavare av utländskt varumärke, vilken kräves enligt Pariskonventionen, överensstämmer i sak med gällande rätt. Den har ej föranlett erinran vid remissbehandlingen och torde böra upptagas i lagen.

30 §.

I denna paragraf, som överensstämmer med 30 § i utredningens förslag, behandlas s. k. konventionsprioritet.

Gällande rätt. Enligt 16 § tredje stycket 5) i gällande varumärkeslag äger Kungl. Maj:t bestämma, att om någon här i riket sökt registrering av ett varumärke, som han tidigare anmält till registrering i främmande stat, ansökningen må, i förhållande till andra ansökningar ävensom med hänsyn till förväxlingsbart märke som här i riket inarbetats för annan, betraktas som om den gjorts samtidigt med anmälningen i den främmande staten, för så vitt ansökningen härstädes skett före utgången av viss tid. Denna tid kan bestämmas enligt vissa i lagrummet anförda alternativ.

Stadgandet är föranlett av en bestämmelse i art. 4 i Pariskonventionen.

Prioritet enligt stadgandet — s. k. konventionsprioritet — har medgivits samtliga till Pariskonventionen anslutna stater.

Utredningen. Utredningen har i förevarande paragraf upptagit bemyndigande för Kungl. Maj:t, att under förutsättning av ömsesidighet förordna att, där varumärke tidigare anmälts till registrering i främmande stat, ansökning om registrering här i riket skall, under de villkor som i förordnandet anges, i förhållande till andra ansökningar eller skedd användning av kännetecken anses gjord samtidigt med anmälningen i den främmande staten. I förhållande till gällande rätt innebär stadgandet utvidgning dels genom att prioriteten avser även andra varukännetecken än varumärken och dels genom att den kan åberopas icke blott mot registrering och inarbetning utan överhuvudtaget mot skedd användning. Utvidgningen sammanhänger med det sätt på vilket registreringshindren bestämts i 14 § 6) och 7) i förslaget. Prioritetstiden är avsedd att anges i tillämpningsföreskrifterna till lagen. Härigenom vinnes att man med relativt ringa omgång kan anpassa de svenska reglerna till eventuella ändringar i konventionstexten.

Departementschefen. Det här föreslagna stadgandet om s. k. konventionsprioritet är föranlett av en bestämmelse i Pariskonventionen. I förhållande till gällande rätt har prioriteten något utvidgats. Stadgandet har lämnats utan anmärkning i remissvaren och jag vill förorda att det upptages i lagen.

31 §.

I denna paragraf, som överensstämmer med 31 § i utredningens förslag, har upptagits bestämmelser om ombud för sådan innehavare av registrerat varumärke, som icke har hemvist i Sverige.

Gällande rätt. Enligt 16 § första stycket 2) i gällande varumärkeslag skall den, vilken utom riket driver näring och för vilken registrering blir gällande, ha ett här i riket bosatt ombud, som äger att härstädes å hans vägnar svara i alla saker, vilka angår varumärket. Det åligger honom därför att, då ansökan göres samt sedermera vid byte av ombud, uppge ombudets namn och vistelseort, vid äventyr att, i händelse föreskriften härom skulle finnas icke vara iakttagen, domaren må på anmälan i förekommande fall med laga verkan utse sådant ombud.

Utredningen. Utredningen har i paragrafens första stycke upptagit stadgande, att innehavare av registrerat varumärke, vilken icke har hemvist i Sverige, skall ha ett här bosatt ombud, som äger företräda honom i allt som rör märket, samt att anteckning härom skall göras i varumärkesregistret. Utredningen framhåller, att det är mera ändamålsenligt och också principiellt riktigare att sålunda knyta an till märkeshavarens hemvist än, såsom enligt gällande rätt, till platsen för näringens drivande.

Enligt andra stycket skall, om behörigt ombud icke finnes antecknat, registreringsmyndigheten under innehavarens sist uppgivna adress förelägga honom att inom viss tid vidtaga rättelse. Fullgöres icke föreläggandet skall märket avföras ur registret. I motiven anföres, att bestämmelsen i gällande rätt om att domaren skall utse ombud veterligen aldrig använts och också är opraktisk. Den av utredningen föreslagna regeln synes bättre lämpa sig att vid behov tillämpas i praktiken.

Departementschefen. Förevarande stadgande om skyldighet för utländsk innehavare av registrerat varumärke att ha ett här bosatt ombud anknyter till en motsvarande bestämmelse i gällande lag men har i ett par punkter erhållit ett mera ändamålsenligt innehåll. Stadgandet har icke föranlett erinran vid remissbehandlingen och torde böra upptagas i lagen.

Om överlåtelse och licens

32 §.

I paragrafen, som överensstämmer med 32 § i utredningens förslag, ges en presumtionsregel vid överlåtelse av rörelse.

Utredningen. Utredningen har här upptagit stadgande, att om rörelse till vilken hör varumärke eller kännetecken som avses i 2 § andra stycket överlåtes, detta skall innefattas i överlåtelsen, där ej annat är eller får anses vara avtalat. Principiellt gäller motsvarande redan nu enligt 8 § andra stycket i gällande varumärkeslag. I motiven anför utredningen, att parterna har frihet att träffa avtal av annan innebörd, t. ex. att de till rörelsen hörande kännetecknen eller vissa av dem skall kvarbli i överlåtarens hand eller att rätten till visst kännetecken skall uppdelas mellan parterna.

Vad angår partiell överlåtelse av rörelse framhåller utredningen, att så skiftande situationer kan upppstå, att några bestämda lagregler för sådant fall icke ansetts kunna uppställas. Hithörande frågor synes därför få överlämnas till rättspraxis för lösning i anslutning till principen i förevarande paragraf.

Remissyttrandena. Stadgandet har i sak lämnats utan erinran vid remissbehandlingen.

I redaktionellt hänseende hemställer *Stockholms rådhusrätt* att uttryc-

ket »där ej annat är eller får anses vara avtalat» utbytes mot »där ej annat avtalats». Motsvarande hemställan göres vid 34 §.

Departementschefen. Förevarande stadgande om att överlåtelse av rörelse presumeras innefatta varumärke som hör till rörelsen står i överensstämmelse med gällande rätt och har i sak lämnats utan erinran av remissinstanserna. Att här är fråga om en presumtion har i förslaget uttryckts genom bestämmelse att stadgandet skall gälla, »där ej annat är eller får anses avtalat». Såsom föreslagits av Stockholms rådhusrätt torde uttrycket kunna förkortas till »där ej annat avtalats». Detta innebär ingen saklig ändring av stadgandet.

33 §.

Paragrafen, som motsvarar 33 § i utredningens förslag, behandlar överlåtelse av registrerat varumärke.

Utredningen. Utredningen framhåller, att det förbud, som nu gäller mot att överlåta varumärke annorledes än tillsammans med den rörelse här i riket för vilken det begagnas (8 § andra stycket varumärkeslagen), vid sin tillkomst motiverats med allmänhetens intresse av att kunna lita på visst märke, till vilket den vunnit förtroende. För utredningen har det emellertid stått klart att bestämmelsen kunnat vara till betydande olägenhet för näringslivet och att den i praktiken ofta åsidosatts. Såsom skydd mot vilseledande av allmänheten har den knappast haft någon reell betydelse. I utredningens enkät till näringslivet har också med nästan fullständig enighet tillstyrkts, att varumärke skall kunna fritt överlåtas. Enligt utredningens mening bör därför i den nya lagen separat överlåtelse av varumärke tillåtas, under förutsättning att genom särskilda regler garantier skapas för att allmänheten icke vilseledes. Detta bör ske genom att domstol erhåller befogenhet, att i fall, då varukännetecken efter överlåtelse är vilseledande i den nye innehavarens hand, meddela förbud mot användning av varukännetecknet.

Utredningen framhåller vidare, att om överlåtelsen avser registrerat varumärke, överlåtelsen som huvudregel bör kunna antecknas i registret, varvid särskilda rättsverkningar bör kunna anknytas till sådan anteckning. Om det emellertid är uppenbart, att märket i den nye innehavarens hand kommer att vilseleda allmänheten, bör anteckning kunna vägras.

Vad utredningen sålunda anfört om överlåtelse av varumärke bör enligt dess mening gälla även vid upplåtelse av varumärkeslicens.

I anslutning till dessa allmänna överväganden har utredningen i förevarande paragraf upptagit regler om överlåtelse av registrerat varumärke, i 34 § regler om upplåtelse av licens till sådant varumärke och i 36 § bestämmelser om befogenhet för domstol att förbjuda användning av vilseledande varukännetecken.

Enligt första stycket i förevarande paragraf skall, om registrerat varu-

märke överlåtits, anteckning därom på begäran göras i varumärkesregistret. I andra punkten har, i enlighet med det förut anförda, stadgats att registreringsmyndigheten äger vägra anteckning om överlåtelse, där dess användning av den nye innehavaren är ägnad att vilseleda allmänheten; registreringshindret skall emellertid vara tillämpligt endast i fall, där överlåtelsen skett utan samband med övergång av rörelsen. Om överlåtelsen skett i samband med rörelsens övergång, torde enligt utredningens mening någon fara för vilseledande i regel icke vara sannolik och detta fall har därför ansetts kunna undantagas då det gäller den administrativa prövningen.

Utredningen framhåller, att registrering bör vägras endast där faran för vilseledande är uppenbar. Denna begränsning har emellertid icke uttalats i lagtexten. Då frågan om vilseledande genom varumärke enligt 36 § även kan komma under bedömande av domstol, har det nämligen ansetts att lagtexten i förevarande paragraf och 36 § i detta avseende bör vara kongruent. Den särskilda försiktighet, varmed förbehållet mot vilseledande bör handhas i administrativ ordning, följer av det förhållandet, att registreringsmyndigheten normalt torde ha att bedöma frågan innan den nye innehavaren tagit märket i bruk eller i varje fall innan han använt det i någon större omfattning och att myndigheten sålunda måste bygga sin uppfattning på en förmodan om hur varumärket skall komma att uppfattas, medan domstolsförbud däremot knappast kan tänkas innan märket varit i bruk och sålunda faktiska hållpunkter för bedömandet föreligger.

Förslaget förutsätter att även partiell överlåtelse av rätten till registrerat varumärke kan äga rum. Sålunda bör innehavaren kunna överlåta märkesrätten i vad den avser vissa varuslag men behålla den i övrigt eller överlåta rätten till flera att av dem användas för olika varuslag. Också i dessa fall kan förbehållet mot vilseledande bli aktuellt. Men även om sådan partiell överlåtelse eller uppdelning av varumärkesrätt i princip är tillåten enligt förslaget, bör av praktiska skäl en motsvarande uppdelning av själva registreringen på flera innehavare icke förekomma, utan som hittills bör den bestående registreringen begränsas och en eller flera nya registreringar sökas för del eller delar av märkesrätten som utbrutits. Då det kan tänkas få betydelse vid en eventuell kollision med annan varumärkesrättighet att den utbrutna registreringen tillkommit på detta sätt, varvid den ursprungliga registreringens datum kan få relevans, bör detta lämpligen antecknas i varumärkesregistret.

Har överlåtelse av registrerat varumärke skett, skall likväl, enligt paragrafens andra stycke, intill dess överlåtelsen blivit antecknad i registret, den anses som innehavare av märket, vilken senast blivit införd där i sådan egenskap. Regeln saknar motsvarighet i gällande rätt. I motiven anföres, att den i första hand gäller i förhållande till registreringsmyndigheten. Endast den, som står införd i registret, har sålunda rätt att utan att styrka sin åtkomst få märket förnyat eller begära dess avförande ur registret. Vidare skall myndigheten, då den behöver träda i kontakt med innehavaren,

hålla sig till den som är antecknad i varumärkesregistret. Anteckningen har även legitimerande verkan i processuellt hänseende. Den i registret antecknade innehavaren äger sålunda i egenskap av den till märket berättigade kära och svara inför domstol. Detta medför i mål angående intrång, som pågått såväl före som efter anteckning om överlåtelse, att både överlåtaren och förvärvaren måste vara kärande för att intrånget i dess helhet skall kunna beaktas. I ogiltighetsmål medför regeln, att den antecknade innehavaren alltid är behörig att vara svarande, även om märkesrätten överlåtits. Intill dess anteckning om övergången skett, får förvärvaren nöja sig med rätten att som intervenient på svarandesidan inträda i rättegången.

I tredje stycket stadgas, att överlåtelse, som icke är antecknad i registret, ej gäller mot annan, som i god tro förvärvar rätt till märket. I motiven anföres, att de civilrättsliga reglerna om godtrosförvärv för närvarande icke anses vara tillämpliga inom immaterialrätten. Genom det förevarande stadgandet kommer för speciella fall godtrosförvärv att kunna ske, där registrerat varumärke i skilda avtal överlåtits till två eller flera personer. Regeln bör enligt utredningens mening öka benägenheten att anmäla överlåtelser till registrering.

Remissyttrandena. Stadgandet i första stycket första punkten om anteckning av överlåtelse av registrerat varumärke i varumärkesregistret har ej föranlett erinran vid remissbehandlingen.

Även stadgandet i andra punkten om att registreringsmyndigheten äger att vägra sådan anteckning, om överlåtelsen skett utan samband med överlåtelse av den rörelse, till vilket märket hör, samt dess användning av den nye innehavaren är ägnad att vilseleda allmänheten godtages i princip av flertalet remissinstanser. Såsom anförts vid 14 § 2) har emellertid några remissorgan ställt sig principiellt avvisande mot eller tveksamma till att i den nya lagen överhuvudtaget upptages bestämmelser om vilseledande varumärken.

Vad särskilt angår förevarande stadgande anför *Läkemedelsindustriföreningen*, att en sådan bedömning och bevisprövning som tillämpningen av bestämmelsen om vilseledande förutsätter under inga förhållanden bör tillkomma en administrativ myndighet. I denna del har ej heller nordisk enighet kunnat uppnås, i det att de danska sakkunniga ej upptagit motsvarande stadgande i sitt förslag utan i stället möjlighet att inför domstol föra talan, därest vilseledande anses föreligga. Detta alternativ är enligt föreningens mening att föredraga. Föreningen gör i detta sammanhang gällande att det svenska förslaget haltar, i det att prövningsrätt för patentverket icke föreligger då märket överlåtes med rörelsen. Krav uppställes ju icke på att rörelsen i dess helhet överlåtes; därmed står möjligheten fortfarande öppen att liksom nu — då separat varumärkesöverlåtelse är förbjuden — överlåta varumärke i förening med »den del av rörelsen, vari märket användes».

Beträffande den närmare utformningen av stadgandet förordar åtskilliga

remissinstanser, att i lagtexten uttryckligen anges, att vägran att göra anteckning om överlåtelse må kunna ske endast då den nye innehavarens användande av märket är »uppenbart» ägnad att vilseleda allmänheten. Önskemål i denna riktning uttalas sålunda av *Svea hovrätt, Stockholms handelskammare, Skånes handelskammare, handelskammaren i Gävle, patent- och registreringsverket, länsstyrelsen i Uppsala län, Sveriges advokatsamfund, Sveriges industriförbund, Sveriges grossistförbund, Svenska försäljnings- och reklamförbundet* och *Svenska patentombudsföreningen.*

Svea hovrätt hemställer, att ordet »äger» i första stycket utbytes mot »skall».

Sveriges advokatsamfund tar upp ett spörsmål angående registrerings rättsverkan vid partiell överlåtelse av varumärke och anser lagtexten i detta hänseende vara i behov av viss komplettering. Utredningen har anfört, att sådan överlåtelse ofta sker så att överlåtaren behåller registreringen men inskränker denna för vissa varuslag medan han låter den nye innehavaren erhålla registrering för andra varuslag. I dylikt fall bör enligt samfundets mening den nya registreringen äga räkna prioritet från dagen för ansökningen om den ursprungliga registreringen. Enligt vad utredningen uttalat i motiven skulle detta också bli fallet, om anteckning om förhållandet göres i registret i samband med den nya registreringen. Enligt samfundets mening kan sådan rättsverkan dock ej uppkomma utan att lagen särskilt medger det. Samfundet föreslår därför, att i lagen anges att om registrering av varumärke beviljas efter medgivande av innehavaren av tidigare registrerat märke och i samband med att den tidigare registreringen avföres eller inskränkes, den sålunda beviljade nya registreringen skall äga räkna samma företrädesrätt som varit förenad med den tidigare registreringen.

Den i andra stycket intagna legitimationsregeln i fall av överlåtelse av varumärkesrätt har i allmänhet godtagits av remissinstanserna.

Erinringar mot bestämmelsen har emellertid framförts av *Stockholms rådhusrätt* och *Sveriges advokatsamfund,* som funnit det föreslagna stadgandets innebörd oklar. *Stockholms rådhusrätt* erinrar om att bestämmelsen enligt utredningen innebär, att i mål angående intrång, som pågått såväl före som efter anteckning om överlåtelse, både överlåtaren och förvärvaren måste vara kärande, för att intrånget i dess helhet skulle kunna beaktas. Detta till sin innebörd generella uttalande finner rådhusrätten vara felaktigt och anför härom närmare:

> Därest exempelvis anteckning om överlåtelse av ett registrerat märke icke skett förrän två år efter överlåtelsen samt intrång i märkesrätten, som skett under denna tid av två år, därefter skulle genom skadeståndstalan beivras vid domstol, komme man, med utredningens tolkning, till ett icke godtagbart resultat. I sådant fall skulle nämligen överlåtaren vara att anse såsom saklegitimerad kärande, trots att han då icke längre funnes i varumärkesregistret antecknad som innehavare av varumärkesrätten och trots att han icke heller vore innehavare av den materiella rätten till märket. Vidare skulle i ett dylikt fall förvärvaren, trots att han genom överlåtelse blivit inne-

havare av den materiella rätten, icke vara att anse som saklegitimerad för tiden före registeranteckningen. Rådhusrätten finner för sin del, att i ett fall som det nu förutsatta, den, som vid talans väckande är i registret antecknad som märkeshavare, rätteligen bör anses saklegitimerad för hela den tid, varunder han på grund av överlåtelsen ägt rätt till märket. För tydlighets skull må i detta sammanhang anmärkas, att märkeshavare som överlåtit sin rätt måste, trots att han vid talans väckande ej längre är antecknad i varumärkesregistret, anses saklegitimerad för tiden före överlåtelsen.

Med hänsyn till det anförda anser rådhusrätten det vara nödvändigt med ett auktoritativt uttalande om innebörden av förevarande bestämmelse.

Sveriges advokatsamfund anser, att i förevarande fall enbart den som vid talans väckande är i registret antecknad såsom märkeshavare bör vara saklegitimerad, och anför härom:

Därest utredningens mening är att envar som är eller varit införd i registret såsom innehavare av varumärkesrätt skall äga rätt att föra talan om intrång, som pågått under den tid han varit eller är införd i registret, vill advokatsamfundet framhålla att detta icke synes vara en tillfredsställande lösning av ifrågavarande problem. Man måste nämligen hålla i minnet, att den som vid tidpunkten då talan eventuellt skall väckas är innehavare av varumärkesrätten har ett berättigat intresse att ensam få avgöra huruvida sådan talan får anhängiggöras, vare sig det gäller intrång under den tid han varit innehavare eller intrång under tid dessförinnan. En talan om ersättning på grund av varumärkesintrång kan nämligen stimulera svaranden eller annan att föra talan om ogiltighetsförklaring av registreringen, och i händelse av att frågan om registreringens berättigande är tveksam, kan varumärkeshavaren finna det med sitt intresse förenligt att hellre låta frågan om skadestånd på grund av intrång falla. Detta gäller särskilt om något intrång faktiskt icke längre föreligger utan talan endast skulle avse förfluten tid. Enligt samfundets åsikt bör alltså, då rätten till varumärke övergått från en innehavare till en annan innehavare, endast den av dem som är i registret antecknad såsom innehavare av varumärket äga rätt att anhängiggöra talan på grund av intrång, vare sig intrånget ägt rum under den tid han varit registrerad innehavare eller dessförinnan. För att han skall få föra talan om ersättning för tid innan han varit registrerad innehavare bör han, såsom nu i praxis gäller beträffande talan om intrång i patent (se härom NJA 1940 B 854 och 855), ha erhållit överlåtelse från tidigare innehavare avseende dennes anspråk på ersättning. Den som sålunda behörigen väckt talan om ersättning för intrång skall givetvis få fortsätta målet utan hinder av att han under målets gång överlåter sin rätt till varumärket och förvärvaren blir registrerad innehavare. Den som förvärvar märket bör ju känna till att rättegång är anhängig, och får vid avtalets träffande bedöma om han ändock önskar förvärva rätten till märket.

Det av utredningen i tredje stycket föreslagna stadgandet om g o d t r o s f ö r v ä r v av varumärkesrätt i visst fall kritiseras av *Sveriges advokatsamfund*. Stadgandet innebär, att om varumärket överlåtes först till en person och därefter till ytterligare en godtroende person och ingen av dem har registrerat sitt fång, så gäller den första överlåtelsen ej mot den senare förvärvaren och detta oavsett om den förste förvärvaren sedermera begär anteckning i registret innan den senare förvärvaren gjort det. Samfundet

finner icke detta tillfredsställande. Enligt samfundets förmenande bör för fall av flerfaldig överlåtelse av samma varumärke den förvärvare äga företräde, som först anmäler sitt förvärv för anteckning i varumärkesregistret.

Svenska försäljnings- och reklamförbundet ifrågasätter, huruvida icke stadgandet innebär en väl långt gående påföljd för ett åsidosättande av en administrativ ordningsföreskrift. Särskilt i sådana fall, då förhållandevis kort tid förflutit från det överlåtelsen skedde, skulle den föreslagna bestämmelsen kunna leda till rättsförlust, som enligt förbundets mening måste framstå som obillig. Det kan ifrågasättas, om ej kravet på att varumärkesregistrets uppgifter är aktuella skulle kunna tillgodoses — utan att den nye märkesinnehavarens intresse av skälig anmälningsfrist åsidosättes — genom ett tillägg av innebörd att godtrosregeln träder i kraft först sedan viss tid, förslagsvis en månad, förflutit från överlåtelsen.

Stadgandet avstyrkes helt av *Stockholms rådhusrätt*. Rådhusrätten framhåller, att utredningens tanke, som dock ej kommit till uttryck i stadgandet, torde vara att vid flerfaldig överlåtelse av varumärke en senare, godtroende förvärvare skulle, dock endast under förutsättning av registrering, äga företräde framför en tidigare, ej registrerad förvärvare. Frånsett vad utredningen uttalat om önskvärdheten av att öka benägenheten att anmäla varumärkesöverlåtelser för registrering, har emellertid enligt rådhusrättens mening icke anförts något skäl för att införa godtrosförvärv inom immaterialrätten. Utredningens förslag innebär, att man i begränsad omfattning skulle ge registeranteckning om varumärkesöverlåtelse materiellrättslig verkan.

Departementschefen. Enligt utredningens förslag skall det vara tillåtet att överlåta varumärke utan samband med den rörelse till vilken det hör. Det nuvarande förbudet mot sådan överlåtelse har ansetts vålla olägenheter och har i praktiken ofta åsidosatts. Någon invändning mot förslaget har ej framkommit i remissvaren, och jag vill även för egen del ansluta mig därtill.

Då varumärke överlåtits bör, såsom utredningen föreslagit och remissinstanserna lämnat utan erinran, anteckning därom på begäran ske i varumärkesregistret. Enligt utredningens förslag skall registreringsmyndigheten dock äga vägra sådan anteckning, där överlåtelsen skett utan samband med överlåtelse av den rörelse till vilken varumärket hör samt dess användning av den nye innehavaren är ägnad att vilseleda allmänheten. I överensstämmelse med den ståndpunkt jag intagit vid 14 § 2) vill jag biträda detta förslag. I lagtexten bör dock införas att, såsom avsett är, registrering endast skall vägras om faran för vilseledande är uppenbar. Vidare bör lagtexten jämkas så att det framgår, att registrering i sådant fall städse skall vägras.

Utredningen har framhållit, att vid partiell överlåtelse av varumärke, som sker i den formen att varumärkeshavaren överlåter varumärket endast beträffande vissa varuslag och samtidigt i motsvarande mån inskränker sin egen registrering, registreringen för det överlåtna märket bör äga räkna

samma prioritet som den ursprungliga registreringen. Sveriges advokatsamfund har hemställt om en uttrycklig lagregel av denna innebörd. Frågan torde vara av huvudsaklig betydelse vid beräkning av preklusionstid enligt 8 §. Enligt min mening bör härvid även utan stadgande gälla, att preklusionstid som börjat löpa i anledning av den första registreringen, icke avbrytes av sådan omregistrering som här avses, under förutsättning att de förhållanden under vilka denna tillkommit framgår av registret.

I andra stycket har utredningen upptagit en regel angående legitimerande verkan av registrering i fall, då överlåtelse av registrerat märke skett. Härvid skall intill dess överlåtelsen blivit antecknad i registret, den anses som innehavare av märket, vilken senast blivit införd där i sådan egenskap. En regel av detta innehåll har i princip godtagits vid remissbehandlingen och bör upptagas i lagen. Det bör dock anges att regeln, såsom avsett är, endast gäller i mål och ärenden angående varumärket.

I mål om intrång, som pågått såväl före som efter anteckning om överlåtelse, bör stadgandet innebära att den som vid talans väckande är antecknad som märkeshavare bör äga föra talan för hela den tid, varunder han på grund av överlåtelsen ägt rätt till märket. För tiden dessförinnan bör överlåtaren anses saklegitimerad; han kan dock självfallet överlåta sitt anspråk på den som innehar registreringen.

Utredningen har i tredje stycket av paragrafen upptagit en bestämmelse om godtrosförvärv i vissa fall av varumärkesrätt. Frågan om godtrosförvärv är hittills icke reglerad inom någon del av immaterialrätten. För varumärkesrättens del torde den vara av ringa praktisk betydelse. Inom den varumärkesrätten närliggande patenträtten kan den däremot vara av större vikt. Jag anser det därför lämpligast, att frågan om införande av dylika bestämmelser i varumärkeslagen får anstå till dess motsvarande spörsmål upptages till övervägande vid den kommande revisionen av patenträtten.

34 §.

Första och andra styckena, som motsvarar 34 § i utredningens förslag, innehåller vissa föreskrifter angående varumärkeslicens. Tredje stycket är likalydande med 35 § i utredningens förslag och innehåller regler om utmätning av varumärke m. m.

Utredningen. Utredningen framhåller, att upplåtelse av varumärkesrätt genom licens, trots att bestämmelser därom saknas i gällande varumärkeslag, i praktiken kommit till användning i ej obetydlig utsträckning. Enligt utredningens mening bör upplåtelse av licens till registrerat varumärke uttryckligen medges i den nya lagen; i utredningens enkät har detta förordats av praktiskt taget samtliga tillfrågade. Sådan upplåtelse bör kunna antecknas i varumärkesregistret. På motsvarande sätt som vid överlåtelse bör dock gälla, att registrering kan vägras, om licenstagarens användning är ägnad att vilseleda allmänheten.

I enlighet med det anförda har utredningen i första stycket av 34 § upp-

tagit stadgande, att om innehavaren av registrerat varumärke medgivit annan rätt att i näring använda märket *(licens)*, anteckning därom på begäran skall göras i varumärkesregistret; registreringsmyndigheten äger dock vägra sådan anteckning, där licenstagarens användning av märket är ägnad att vilseleda allmänheten. I stadgandet föreskrives vidare, att om det visas att licensen upphört att gälla, anteckningen skall avföras ur registret.

I andra och tredje styckena av 34 § föreslår utredningen stadganden, att licens, som icke är antecknad i registret, ej gäller mot annan, som i god tro förvärvar rätt till märket, samt att licenstagare, där ej annat är eller får anses vara avtalat, ej äger överlåta sin rätt vidare.

I 35 § har utredningen upptagit regler om utmätningsfrihet för varumärken m. m. Bestämmelser i ämnet finns ej i nuvarande varumärkeslag, men förslaget överensstämmer med vad som anses vara gällande rätt.

Remissyttrandena. Att utredningen i förslaget upptagit bestämmelser, som reglerar licensupplåtelse av varumärke hälsas i allmänhet med tillfredsställelse av remissinstanserna.

Avvikande mening anmäler endast *Kooperativa förbundet*, som anser det tveksamt, om efter införandet av klassregistrering behov föreligger av en legal reglering av licensupplåtelse. Förbundet förordar, att man avvaktar klassregistreringens praktiska verkan, innan man tar ställning till denna fråga.

De av utredningen i förevarande paragraf föreslagna bestämmelserna i ämnet lämnas i allmänhet utan erinran av remissinstanserna.

Vad angår stadgandet om registreringsmyndighetens rätt att vägra anteckning om licensupplåtelse i fall, där licenstagarens användning av märket är ägnad att vilseleda allmänheten, har remissinstanserna yttrat sig på samma sätt som beträffande motsvarande stadgande i 33 § första stycket.

Patent- och registreringsverket utgår från att jämväl underlicens i och för sig får antecknas i varumärkesregistret.

Svenska försäljnings- och reklamförbundet ifrågasätter om det ej bör införas bestämmelser till skydd för den, som i egenskap av licenstagare eller agent inarbetat märke för innehavaren. Man har inom förbundet frågat sig om inte problemet eventuellt kunde lösas genom någon form av optionsrätt för inarbetaren — detta som kompensation för den värdeökning märket kan ha uppnått genom dennes åtgärder. En annan lösning vore ett stadgande av innebörd, att kompensation för värdeökning alltid borde utgå till inarbetaren. Utredningen framhåller i motiven att parterna själva kan reglera dylika frågor genom avtal. Även om avtalsfrihet bör råda i största möjliga utsträckning på detta område, skulle det måhända vara av visst värde att ha tillgång till ett dispositivt stadgande, som också kunde ge vissa riktlinjer för utformningen av framtida praxis på området.

Vad i andra stycket av 34 § i förslaget stadgas om att licens, som icke är antecknad i registret, ej gäller mot annan, som i god tro förvärvar rätt till märket, godtages i allmänhet i remissvaren.

Bestämmelsen avstyrkes av *Sveriges hantverks- och småindustriorganisation*. Organisationen framhåller, att stadgandet innebär att en licenstagare, som själv är i god tro och kanske under lång tid begagnat märket men som på grund av ovetskap om gällande bestämmelser eller glömska icke anmält licensen till registrering, genom en administrativ åtgärd kan förlora rätten att använda märket. En sådan påföljd, som kan ha svåra ekonomiska följder, synes icke stå i rimlig proportion till den uraktlåtenhet att iakttaga en administrativ föreskrift, som den ursprunglige licenstagaren gjort sig skyldig till. Organisationen förordar därför, att bestämmelsen utgår och att en företagare, som i sin rörelse nyttjat en till honom upplåten licens, skall äga rätt att trots underlåten registrering av upplåtelsen även i fortsättningen utnyttja licensen vid sidan av en senare licenstagare som i vederbörlig ordning fått sin licens antecknad i varumärkesregistret. Visserligen kan licensen för den senare licenstagaren härigenom komma att bli mindre värd. Detta synes emellertid organisationen vara en ekonomisk fråga, som får regleras genom avtal mellan varumärkeshavaren och den senaste licenstagaren.

Sveriges advokatsamfund och *Svenska försäljnings- och reklamförbundet* framför samma anmärkningar och förslag som i fråga om motsvarande stadgande i 33 §.

Stadgandet i tredje stycket av 34 § i förslaget, att upplåtande av underlicens ej är tillåtet, såvida ej avtal om sådan rätt träffats, godtages allmänt i remissvaren.

Det av utredningen i 35 § i förslaget upptagna stadgandet om utmätningsfrihet för varumärken m. m. har ej föranlett erinringar vid remissbehandlingen.

Svea hovrätt påpekar, att utmätningsfriheten medför att pantsättning av rätt till varumärke ej kan ske. Åtskilliga former av säkerhetsöverlåtelser kan emellertid tänkas förekomma och det synes önskvärt, att i motiven till den blivande lagstiftningen framföres några allmänna synpunkter på giltigheten av dylika överlåtelser. Att transaktioner som huvudsakligen har karaktär av pantsättning får anses ogiltiga, torde enligt hovrättens mening stå klart. Däremot anser hovrätten tvekan kunna råda, om det t. ex. för giltig överlåtelse bör fordras, att denna är ovillkorlig, eller om det skall anses tillräckligt, att transaktionen huvudsakligen har karaktär av överlåtelse.

Departementschefen. Enligt utredningens förslag skall innehavare av registrerat varumärke kunna upplåta licens till varumärket. Såsom anförts vid 33 § stadgar nuvarande varumärkeslag förbud mot separat överlåtelse av varumärke. I praxis har dock licensgivning förekommit i ej obetydlig utsträckning. Jag tillstyrker förslaget, som allmänt hälsats med tillfredsställelse av remissinstanserna.

I förevarande paragraf har utredningen föreslagit regler om anteckning i varumärkesregistret av licens, motsvarande bestämmelserna i 33 § första stycket om anteckning av överlåtelse. Stadgandet torde böra jämkas på sam-

ma sätt som jag föreslagit beträffande dessa bestämmelser. I enlighet med utredningens förslag bör vidare föreskrivas, att anteckning om licens skall avföras ur registret om det visas att den upphört att gälla.

Såsom patentverket anfört bör även underlicens kunna antecknas i registret.

Svenska försäljnings- och reklamförbundet har ifrågasatt, om det ej bör införas bestämmelser till skydd för den, som i egenskap av licenstagare eller agent inarbetat märke för innehavaren. Denna fråga torde dock böra lösas genom avtal mellan parterna.

Det av utredningen upptagna stadgandet angående godtrosförvärv torde i likhet med motsvarande bestämmelse i förslagets 33 § få utgå.

Utredningen har vidare föreslagit bestämmelse, att licenstagare, där ej annat är eller får anses vara avtalat, ej äger överlåta sin rätt vidare. Stadgandet har godtagits vid remissbehandlingen och synes väsentligen ej ge anledning till erinran; liksom i 32 § bör dock uttrycket »där ej annat är eller får anses vara avtalat» förkortas till »där ej annat avtalats».

Såsom utredningen föreslagit bör upptagas stadgande med förbud mot utmätning av varumärkesrätt m. m. Av utmätningsfriheten följer att rätt till varumärke ej heller kan pantsättas. Likaledes torde, såsom Svea hovrätt anfört, säkerhetsöverlåtelse som huvudsakligen har karaktär av pantsättning få anses ogiltig; om transaktionen däremot i det väsentliga har karaktär av överlåtelse lär den i allmänhet böra betraktas som giltig.

Om förbud mot användning av vilseledande varukännetecken

35 §.

Paragrafen, som motsvarar 36 § i utredningens förslag, behandlar förbud mot användning av vilseledande varukännetecken m. m.

Gällande rätt. Gällande varumärkeslag innehåller icke någon bestämmelse avsedd att hindra användningen av varumärke som vilseleder. Stundom kan emellertid sådan användning vara förbjuden på grund av annan lagstiftning. Under vissa omständigheter kan sålunda begagnande av vilseledande varumärke vara straffbart såsom bedrägeri eller därmed likartat brott enligt 21 kap. strafflagen. I vissa fall är vidare den som lämnar oriktiga och vilseledande uppgifter förfallen till straff för illojal reklam enligt 1 § lagen mot illojal konkurrens. Det är dock endast mera sällan som dessa bestämmelser får praktisk betydelse i fråga om varumärken.

I vissa fall kan vilseledande varumärken vara förbjudna enligt lagen den 4 juni 1913 angående förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning samt lagen den 9 oktober 1914 angående förbud i vissa fall mot varors förseende med oriktig ursprungsbeteckning och saluhållande av oriktigt märkta varor. Vidare innehåller livsmedelsstadgan den 21 december 1951 åtskilliga bestämmelser, avsedda bl. a. att hindra vilseledande märkning av varor.

Utredningen. Enligt utredningens mening bör i den nya lagen upptagas bestämmelser om befogenhet för domstol att vid vite meddela förbud mot användning av vilseledande varukännetecken. Utredningen anser det sålunda vara av vikt, att den s. k. sanningsgrundsatsen, som redan tidigt erkänts inom firmarätten, också kommer till uttryck på varukännetecknens område. Beträffande registrerade eller till registrering anmälda varumärken tillkommer, att bestämmelser av förevarande slag fordras som komplement till förslagets stadganden om befogenhet för registreringsmyndighet att vägra registrering av vilseledande varumärke. Såsom utvecklats vid 33 § anser utredningen också, att förbudsbestämmelser utgör förutsättning för att man, såsom skett i förslaget, skall kunna medge fri överlåtelse av varukännetecken och upplåtelse av licens till sådana.

I första stycket av förevarande paragraf har utredningen upptagit ett stadgande som hänför sig till sist berörda fall. I stadgandet föreskrives, att om varukännetecken efter överlåtelse eller sedan licens därtill upplåtits är vilseledande i den nye innehavarens eller licenstagarens hand, domstol äger i den omfattning som finnes påkallat vid vite förbjuda honom att använda kännetecknet. Utredningen anför, att ett totalt användningsförbud icke behöver tillgripas, om genom vissa begränsningar i användningen av kännetecknet kan förhindras att det framdeles verkar vilseledande.

Huvudregeln mot vilseledande varumärkesanvändning har upptagits i andra stycket. Där stadgas, att förbud även eljest må meddelas, där varukännetecken är vilseledande eller innehavare av varukännetecken eller annan med hans medgivande använder kännetecknet på sådant sätt, att allmänheten vilseledes. I motiven uttalas, att regeln riktar sig såväl mot kännetecken som i och för sig är vilseledande, oberoende av vem som använder det eller hur det användes, som mot kännetecken som icke i och för sig behövde verka vilseledande men som likväl gör det, emedan användaren saknar de kvalifikationer som märket anger eller han använder märket på sådant sätt att det vilseleder. Det senare kan ske exempelvis genom att viss detalj, som i samband med övriga moment i kännetecknet kan te sig helt oskyldig, accentueras och göres till dess bärande beståndsdel. Även då talan föres enligt detta stycke skall förbud meddelas endast i den omfattning som finnes påkallat.

I tredje stycket har upptagits stadgande, att talan enligt paragrafen må föras av myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer, så ock av envar som har intresse därav. I motiven anföres, att förbudet mot vilseledande varumärken i stor utsträckning uppbäres av ett allmänt intresse. Förslaget bereder därför i första hand möjlighet för det allmänna att föra talan. Förbudstalan kan föras även av enskild, som har intresse i saken. Sådant intresse torde i regel böra antagas vara för handen hos märkeshavarens konkurrenter. Intresse i saken har även medlemmar av allmänheten i sin egenskap av konsumenter. Om den av Kungl. Maj:t förordnade myndigheten icke finner sig böra väcka talan, är det alltså intet som hindrar att en företrädare för allmänheten framställer yrkande enligt förevarande paragraf.

Sammanfattningsvis understryker utredningen, att fall då vilseledande genom varumärken förekommer icke är särdeles vanliga. Förevarande stadgande liksom förslagets övriga bestämmelser om vilseledande varumärken är därför av betydelse i första hand på det principiella planet, och utredningen räknar med att de i praktiken skall tillgripas endast i undantagsfall. Såsom i motiveringen på flera ställen understrukits bör ock reglerna tillämpas med varsamhet.

Remissyttrandena. Förslaget att införa befogenhet för domstol att meddela förbud vid vite mot vilseledande användning av varukännetecken hälsas i allmänhet med tillfredsställelse i remissvaren eller lämnas utan erinran. Såsom anförts vid 14 § 2) har emellertid några remissinstanser ställt sig principiellt avvisande mot eller tveksamma till att i den nya lagen överhuvudtaget upptages regler om vilseledande varumärken.

Beträffande den närmare utformningen av stadgandet anser *Skånes handelskammare, handelskammaren i Gävle* samt *Svenska försäljnings- och reklamförbundet,* att förbud enligt stadgandet endast bör kunna meddelas i fall, då faran för vilseledande är uppenbar, och att detta bör komma till uttryck i lagtexten.

Motsatt uppfattning uttalas av *Svenska patentombudsföreningen,* som framhåller att domstol med dess större möjligheter att bedöma de faktiska förhållandena icke bör åläggas den begränsning i sitt fria bedömande, som en på detta sätt avfattad lagtext skulle innebära. Det skulle enligt föreningens mening vara stötande, om domstol skulle se sig nödsakad att ogilla en talan om användningsförbud i ett mål, där utredningen givit vid handen, att ett vilseledande verkligen förelegat.

Stadgandet i tredje stycket att talan om användningsförbud må föras jämväl av myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer har i allmänhet lämnats utan erinran av remissinstanserna. Ett par remissinstanser anför här samma synpunkter som beträffande motsvarande stadgande i 26 § första stycket.

Departementschefen. Såsom utredningen föreslagit och remissinstanserna i allmänhet lämnat utan erinran bör i den nya lagen upptagas bestämmelser om befogenhet för domstol att vid vite förbjuda användning av varukännetecken, som användes på sådant sätt att allmänheten vilseledes. En möjlighet att meddela sådant förbud fordras som komplement till de i 14 § 2) samt 33 och 34 §§ meddelade föreskrifterna om förbud mot registrering av vilseledande varumärken. Helt allmänt är det också av vikt att ge möjlighet åt den som lider förfång av att ett varukännetecken användes på ett vilseledande sätt att inskrida däremot. Sådan befogenhet bör, såsom utredningen förordat, även tillkomma organ för det allmänna.

De av utredningen i ämnet föreslagna bestämmelserna i första och andra styckena av förevarande paragraf har i allmänhet lämnats utan anmärk-

ning vid remissbehandlingen och synes ej ge anledning till erinran. Att, såsom några remissinstanser framfört, begränsa domstolens befogenhet att ingripa till fall, där faran för vilseledande är uppenbar, torde, av skäl som anförts beträffande motsvarande fråga vid 25 §, icke vara lämpligt.

I tredje stycket har utredningen upptagit stadgande, att talan enligt paragrafen må föras av myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer, så ock av envar som har intresse därav. Ej heller detta stadgande synes ge anledning till erinran; uttrycket »intresse» torde dock av skäl som jag anfört vid 26 § första stycket böra utbytas mot »förfång». Det allmännas talerätt bör utövas av samma myndighet som enligt sistnämnda lagrum utses att föra talan som där avses.

Angående tillämpningen av förevarande bestämmelser må framhållas, att vite bör bestämmas i pengar. Om det ifrågakommer att utdöma vite, bör den som begärt förbudet hemställa därom hos åklagare.

36 §.

Paragrafen saknar motsvarighet i utredningens förslag.

Departementschefen. I samband med utdömande av vite som avses i 35 § synes domstolen böra äga befogenhet att föreskriva motsvarande säkerhetsåtgärder som enligt 41 § kan ifrågakomma i mål om varumärkesintrång. Beträffande grunderna för utformningen av bestämmelserna kan jag i huvudsak hänvisa till vad som anföres vid sistnämnda paragraf. Då i förevarande fall är fråga om ingripande mot förfarande som strider mot allmänt intresse, bör åtgärderna här äga karaktär av förverkande och sålunda av domstolen föreskrivas ex officio.

Erinras må att vid stadgandets tillämpning 17 § promulgationslagen till rättegångbalken i vissa fall kan få betydelse.

Ansvar och ersättningsskyldighet m. m.

37 §.

I paragrafen, som motsvarar 37 § i utredningens förslag, ges regler om straff och åtal.

Gällande rätt. Gällande varumärkeslag innehåller i 12 och 13 §§ straffbestämmelser mot intrång i rätt till varumärke och andra i lagen skyddade varukännetecken. För straffbarhet vid intrång i rätt till registrerat varumärke kräves vetskap om registreringen. Motsvarande krav torde gälla även i övrigt, ehuru uttrycklig bestämmelse därom icke uppställts. I allmänhet torde alltså endast uppsåtliga förfaranden vara straffbara. Straffet är dagsböter eller, om synnerlig skada kommit av gärningen eller denna eljest är förenad med särdeles försvårande omständigheter, fängelse.

Även för tillämpning av de i 9 § första stycket i lagen mot illojal konkurrens uppställda straffbestämmelserna mot användning av kännetecken, som

lätt kan förväxlas med annans här i riket inarbetade kännetecken, är en förutsättning, att användningen skett med uppsåt att framkalla förväxling. Straffet är här dagsböter eller, där omständigheterna är synnerligen försvårande, fängelse högst ett år.

Här avsedda brott är samtliga angivelsebrott.

Utredningen. I första stycket av paragrafen har utredningen upptagit stadgande att, om någon gör intrång i den rätt som enligt 4—10 §§ tillkommer innehavare av varukännetecken *(varumärkesintrång)*, och det sker uppsåtligen, han skall straffas med dagsböter eller, där omständigheterna är försvårande, med fängelse. Beträffande det subjektiva rekvisitet har utredningen funnit det skäligt och bäst överensstämmande med vad som torde vara en allmän uppfattning att begränsa straffbarheten till uppsåt. Enligt utredningens mening bör även eventuellt uppsåt kunna föranleda straff. Jämväl den av utredningen föreslagna straffskalan anknyter till gällande rätt.

Utredningen har övervägt, huruvida det finns anledning att införa en legal presumtion om att märke som registrerats därmed skall anses ha kommit till tredje mans kännedom. En dylik regel skulle te sig som en särskild favör för registreringshavaren framför den som endast kan åberopa inarbetningsrätt. Uppenbart är emellertid, anför utredningen, att man icke kan bygga straffrättsliga sanktioner, som förutsätter uppsåtligt intrång, på en sådan presumtionsregel. Förslaget upptager därför icke något stadgande av detta innehåll.

Enligt andra stycket må brottet åtalas av allmän åklagare endast om det av målsägande anges till åtal. Bestämmelsen överensstämmer med gällande rätt.

I övriga nordiska förslag har upptagits bestämmelser om befogenhet för domstol att vid varumärkesintrång meddela förbud mot fortsatt användning av varumärket. Utredningen anser, att ett sådant stadgande av lagtekniska skäl ej kan införas i den svenska texten, men framhåller, att bestämmelserna om fastställelsetalan i 44 § i viss mån utgör en ersättning.

Remissyttrandena. De i första stycket föreslagna straffbestämmelserna lämnas i allmänhet utan erinran i remissvaren. *Föreningen Sveriges stadsfiskaler* ifrågasätter emellertid, om behov föreligger av en kriminalisering av varumärkesintrång, och hävdar, att om kriminalisering finnes erforderlig, den bör inskränkas till att avse allenast intrång i sådan varumärkesrätt, som grundar sig på registrering; det synes icke rimligen kunna bli föremål för polisutredning huruvida inarbetning föreligger.

Riksåklagarämbetet tar i sitt yttrande upp några tillämpningsfrågor. Den första rör brottskonkurrens mellan varumärkesintrång och vissa förmögenhetsbrott. Ämbetet anför som exempel det vid 2 § berörda fallet, att en expedit på begäran om en vara av visst märke lämnar kunden en annan vara. Såsom anförts vid nämnda paragraf innebär detta enligt äm-

betets mening varumärkesintrång, vare sig expediten uttryckligen påstår att varan är av det begärda märket eller ej. Om det kan styrkas, att expeditens oriktiga uppgift — eller därmed jämställda konkludenta handlande — förmått kunden till varuköpet, är enligt ämbetets uppfattning även rekvisiten för den form av oredligt förfarande uppfyllda som avses i 21 kap. 7 § andra punkten strafflagen; för sådan oredlighet förutsättes nämligen icke att skada uppkommit, d. v. s. att den erbjudna varan är sämre än märkesvaran (se Ekeberg m. fl.: Förmögenhetsbrotten, 4:e uppl. s. 217 och rättsfallet NJA 1938 s. 193). I ett sådant fall lärer förfarandet därför vara att straffrättsligt bedöma såsom innefattande både varumärkesintrång och oredligt förfarande, och straff bör sålunda utmätas med tillämpning av 4 kap. 1 och 2 §§ strafflagen. Även i fall, där förmögenhetsöverföring ägt rum och rekvisiten för bedrägeri är uppfyllda, torde brottskonkurrens föreligga mellan förmögenhetsbrottet och varumärkesintrånget. Om brottskonkurrens sålunda föreligger, medför detta enligt 20 kap. 4 § rättegångsbalken att åklagaren har att, trots åtalsregeln i andra stycket av förevarande paragraf, oberoende av angivelse pröva frågan om åtal för varumärkesintrånget. Ämbetet berör vidare ett spörsmål om d e l a k t i g h e t i varumärkesintrång. Frågan avser det fallet, att en näringsidkare uppdragit åt exempelvis en reklambyrå att utarbeta ett varukännetecken och näringsidkaren därvid förlitar sig på att byrån tillser att märket utformas så, att dess användande ej medför ansvar för varumärkesintrång. Enligt ämbetets mening bör ansvarsfrågan lösas enligt de allmänna principerna om fleras medverkan till brott. Handlar reklambyråns innehavare i dolus under det att näringsidkaren är i god tro, blir den senare straffri, medan den förre straffas för medverkan till varumärkesintrång. I andra fall kan givetvis båda ådraga sig ansvar, näringsidkaren som gärningsman och reklammannen som medhjälpare.

Föreningen Sveriges stadsfiskaler anser att man bör införa en sådan p r e s u m t i o n s r e g e l om att registrerat varumärke skall anses ha kommit till tredje mans kännedom, som utredningen diskuterat men avvisat. En dylik skulle icke blott vara ägnad att stärka märkeshavarens rätt utan skulle även lösa åtskilliga svårigheter vid straffstadgandets tillämpning. *Riksåklagarämbetet* finner vägande skäl kunna anföras för förslaget. Ämbetet ställer sig dock tveksamt därtill eftersom en sådan utformning av det subjektiva rekvisitet strider mot vad som är brukligt i svensk lagstiftning.

Svenska försäljnings- och reklamförbundet anser, att vid sidan av de påföljder utredningen föreslagit vid varumärkesintrång, kännetecknenshavaren bort medges rätt att städse föra f ö r b u d s t a l a n. Härom anför förbundet:

Utredningen har varit inne på denna tankegång men avvisat den, i vart fall för de uppsåtliga gärningarnas del, under hänvisning till att det skulle vara oförenligt med härskande rättsuppfattning att låta olika straffpåföljder följa på ett och samma brott. Detta lär visserligen vara riktigt liksom att ett åsidosättande av förbud, som domstol givit i anledning av ett icke uppsåtligt varumärkesintrång, i regel sker uppsåtligen och därigenom faller under straffbestämmelserna. Emellertid anser förbundet att förbud, kom-

pletterat med ett i förhållande till svarandens ekonomiska resurser väl avpassat vite, är en långt effektivare sanktionsform än både bötesstraff (fängelse lär ju blott ha teoretiskt intresse i sammanhanget) och skadeståndspåföljd. Det främsta skälet till att förbundet förordar förbudssanktionen så att säga över hela linjen, är emellertid att den som lidit intrång i regel icke själv kommer att kunna väcka åtal. Han är i själva verket, såsom också medges i motiven, hänvisad till åklagarmyndighetens ofta kanske icke så sakkunniga bedömande av intrångsfrågan. Visserligen äger vederbörande kännetecknenshavare, sedan åklagaren ej funnit påkallat taga upp saken, själv föra talan om straff, men att i ett sådant läge med hopp om framgång föra dylik talan måste uppenbarligen ofta framstå såsom tämligen utsiktslöst. Förbundet kan i detta sammanhang icke underlåta att erinra om de nedslående erfarenheter man har av de föreslagna åtalsreglerna på ett besläktat rättsområde, nämligen när det gäller lagstiftningen mot illojal konkurrens. Genom de ändringar i åtalsreglerna, som skedde med införandet av den nya rättegångsbalken, fråntogs de i 11 § lagen mot illojal konkurrens angivna privata, taleberättigade subjekten sin rätt att själva direkt åtala brott mot lagen. Det är möjligt att denna reform var lagtekniskt önskvärd eller nödvändig. Härom saknar förbundet anledning uttala någon mening. Förbundet konstaterar endast att lagstiftningen faktiskt blivit mindre effektiv efter reformen.

Det är bland annat mot anförda bakgrund som förbundet bestämt vill förorda att kännetecknenshavaren ges möjlighet att vid uppsåtligt intrång välja mellan antingen att på sätt utredningen föreslår ange brottet till åtal hos åklagare eller att själv föra förbudstalan. Valet mellan dessa alternativ synes böra vara definitivt i den meningen att kännetecknenshavare, som lyckats utverka förbud skall vara avskuren från att påkalla tillämpning av lagens straffbestämmelser. Förbudstalan borde vidare stå öppen såväl vid intrång av oaktsamhet som vid intrång då vare sig uppsåt eller oaktsamhet föreligger.

Stadgandet i andra stycket, att brott enligt första stycket skall utgöra angivelsebrott, har icke föranlett erinran vid remissbehandlingen.

Departementschefen. De av utredningen föreslagna ansvars- och åtalsreglerna har i allmänhet lämnats utan erinran vid remissbehandlingen och synes väsentligen kunna godtagas. Dock torde det vara tillräckligt att ange den straffbara handlingen såsom intrång i rätt till varukännetecken enligt 4—10 §§, utan att det utsäges vem rätten tillkommer; enligt förslaget skall nämligen icke blott innehavare av varukännetecken utan även licenstagare kunna vara målsägande. Vidare synes det vara tillräckligt att bestämma strafflatituden till böter eller fängelse i högst sex månader, varvid icke torde behöva särskilt anges att fängelse är avsett för svårare fall.

Till de synpunkter, som riksåklagarämbetet anfört på vissa spörsmål angående brottskonkurrens och delaktighet, kan jag i det väsentliga ansluta mig.

En remissinstans har föreslagit, att man inför en särskild presumtionsregel av innehåll, att registrerat varumärke skall anses ha kommit till tredje mans kännedom. Att uppställa en dylik presumtion beträffande uppsåt är dock främmande för svensk strafflagstiftning, och jag kan ej biträda detta förslag.

I ett annat remissvar har föreslagits, att innehavare av varukännetecken vid varumärkesintrång städse borde äga föra talan om förbud vid vite mot fortsatt användning av kännetecknet. Möjlighet härtill finns flerstädes i utländsk lagstiftning. Det finns emellertid ej anledning att bereda möjlighet till meddelande av vitesförbud mot ett förfarande som är straffbelagt.

38 §.

Paragrafen, som motsvarar 38 § i utredningens förslag, innehåller skadeståndsregler.

Gällande rätt. Enligt 12 § första stycket sista punkten i gällande varumärkeslag är den som begått straffbelagd handling som där sägs skyldig att ersätta all skada. Motsvarande stadgas i 9 § första stycket i lagen mot illojal konkurrens.

Utredningen. I första stycket av förevarande paragraf har utredningen upptagit stadgande, att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet begår varumärkesintrång är skyldig ersätta målsäganden hans skada. Förslaget överensstämmer med allmänna skadeståndsrättsliga principer. Utredningen har övervägt huruvida i fall, då vinsten är större än skadan, även den överskjutande delen därav skulle utges till den skadelidande. Goda skäl kan enligt utredningen anföras för en sådan ordning. Då utredningen likväl föreslår, att i dylika fall endast ersättning för skadan skall utgå, är motivet främst att systemet skall bli så enkelt som möjligt men därjämte att skillnaden icke torde bli stor i praktiken. Det ligger i sakens natur, att det i regel är mycket svårt att förebringa god bevisning om sådan skada eller vinst, varom här är fråga, och särskilt gäller detta om vinsten, eftersom denna hänför sig till motpartens företag och dess interna förhållanden. Under förutsättning att skadeståndet utmätes så att det verkligen täcker skadan — och att man således övervinner en i hittillsvarande rättspraxis skönjbar tendens att utdöma ersättningarna alltför knappt — bör ett för rättskänslan tillfredsställande resultat kunna uppnås med en ren skadeståndsregel.

I andra stycket stadgas, att i fall då någon begår varumärkesintrång utan uppsåt eller oaktsamhet, han, om han därav haft vinning, efter vad som finnes skäligt skall vara skyldig att intill vinstens belopp ersätta målsägandes skada. Regeln saknar motsvarighet i gällande varumärkeslag men står i huvudsaklig överensstämmelse med ett stadgande i patentförordningen (19 § 2 mom. andra stycket). Utredningen framhåller, att det i de fall som här avses är svårt att finna en tillfredsställande regel, då omständigheterna kan vara mycket skiftande. Utredningen har icke trott sig böra föreslå vare sig att skadestånd alltid skulle utgå i dylika fall eller att obehörig vinst konsekvent skulle utges. Däremot har det synts lämpligt att för dessa situationer ge domstolen en mera fri prövningsrätt. Ovillkorlig förutsättning för att något belopp skall utdömas bör dock vara att såväl skada som vinst uppkommit och högst det lägre av dessa belopp bör få utdömas. Inom detta maximum får efter omständigheterna avgöras, huruvida

och till vilket belopp ersättning skall utgå. I patentförordningen uttryckes detta med att den som begått intrång skall utge ersättning, »om och i den mån det med avseende å omfattningen av och ändamålet med den verksamhet, i vilken intrånget blivit begånget, hans tillgångar och övriga omständigheter prövas skäligt». Utredningen har icke ansett påkallat att så utförligt ange förutsättningarna men anser exemplifieringen vägledande även i fråga om varumärkesintrång.

Utredningen anför i det följande vissa synpunkter på hur skada och vinst vid varumärkesintrång bör uppskattas. Vad särskilt angår vinst uttalas, att uppskattningen blir beroende av föreliggande faktiska omständigheter. Att hela nettointäkten av viss försäljning regelmässigt bör anses utgöra vinst på grund av kännetecknets begagnande torde icke böra antagas, om ock möjligheten i särskilda fall icke kan uteslutas. Om icke speciella omständigheter föreligger, t. ex. att de saluhållna varorna är av mycket underlägsen kvalitet, torde i stället blott en del av det erhållna nettot böra betraktas som vinst på grund av intrånget. Storleken av skadeståndet vid godtrosintrång kan därvid, om särskilda förhållanden ej föranleder till annat, beräknas motsvara en skälig licensavgift jämte visst belopp därutöver för att täcka eventuell goodwillskada.

Remissyttrandena. Det i första stycket föreslagna stadgandet om skadeståndsskyldighet vid varumärkesintrång som begås uppsåtligen eller av oaktsamhet godtages allmänt av remissinstanserna.

Svea hovrätt och *Sveriges advokatsamfund* ifrågasätter dock, om ej skadeståndet bör kunna jämkas i fall av ringa oaktsamhet, i överensstämmelse med vad som enligt 19 § 2 mom. patentförordningen gäller vid patentintrång. Hovrätten anser att det även bör övervägas, om icke skadestånd skulle kunna nedsättas och i vissa fall helt bortfalla, när yngre rätt till varukännetecken med tillämpning av 8 eller 9 § i förslaget förklaras skola få bestå vid sidan av äldre sådan rätt. I sådana fall torde nämligen varumärkesintrång föreligga i fråga om den förflutna tiden.

Ehuru *Svea hovrätt,* med nyss nämnd reservation, godtager utredningens förslag, anser hovrätten det emellertid vara värt att övervägas, huruvida icke ersättningsregeln bör utformas direkt som en skälighetsregel, förslagsvis av innehåll, att ersättning skall utges med belopp som finnes skäligt med hänsyn till omständigheterna vid intrångets begående, den skada målsäganden åsamkats genom intrånget och den vinning som uppkommit av det olovliga nyttjandet. Genom en dylik regel skulle även öppnas möjlighet till skälig nedsättning i de av hovrätten förut berörda fallen.

Sveriges industriförbund tar upp frågan huruvida skadeståndsskyldighet bör drabba även medhjälpare, som handlat endast oaktsamt. Som exempel anföres, att ett företag på beställning tillverkat förpackningar eller grafiska alster, vilkas användning sedermera innebär varumärkesintrång. Förbundet understryker, att det icke rimligen kan fordras av en beställningstillverkare, att han efterforskar huruvida en beställd förpackning kan komma att innebära intrång i annans varumärkesrätt. Tillämpningen av bestämmelsen

bör därför i sådana fall ske med stor försiktighet, och skadestånd för medhjälpare på grund av oaktsamhet bör ifrågakomma endast i uppenbara fall.

Jämväl den i andra stycket föreslagna bestämmelsen om skadestånd vid varumärkesintrång som begåtts utan uppsåt eller oaktsamhet godtages i allmänhet i remissvaren.

Bestämmelsen avstyrkes av *Sveriges advokatsamfund*, som framhåller, att det praktiska behovet av bestämmelsen är utomordentligt ringa och att tillämpningen av den måste bereda utomordentliga svårigheter. Samfundet påpekar, att användningen av ett varukännetecken i sådan omfattning, att den kan lända märkeshavaren till skada, icke rimligen kan försiggå utan att märkeshavaren mycket snart erhåller kännedom därom. Den naturliga reaktionen blir då en varning från märkeshavarens sida, och om intrång sedermera finnes föreligga, blir det som regel icke längre fråga om annat än uppsåt eller oaktsamhet. Om det redan när det gäller intrång i patent kan vara förenat med stora svårigheter att räkna ut storleken av den vinst, som intrånget kan ha medfört för förövaren, synes det samfundet nästan omöjligt att ens tillnärmelsevis beräkna motsvarande vinst vid varumärkesintrång. Samfundet erinrar om att utredningen i betänkandet uttalat, att storleken av skadeståndet vid godtrosintrång, om särskilda förhållanden ej föranleder till annat, kan beräknas motsvara en skälig licensavgift jämte visst belopp därutöver för täckande av eventuell goodwillskada. Samfundet kan ej finna, att denna beräkningsgrund tar hänsyn till uppkommen vinst av intrånget. Då vinstberäkningen regelmässigt icke kan ske med någon grad av säkerhet och bestämmelsen dessutom skulle få en mycket begränsad tillämpning, bör bestämmelsen utgå.

Svea hovrätt anser, att vid tillämpning av förevarande bestämmelse skadestånd ej bör utdömas, med mindre det kan anses påkallat att utjämna de ekonomiska rubbningar som inträtt.

Sveriges industriförbund framhåller som sin uppfattning, att medhjälpare i intrångsbrott över huvud icke bör anses skadeståndsskyldig i andra fall än då uppsåt eller oaktsamhet ligger honom till last.

Departementschefen. I första stycket av förevarande paragraf har utredningen upptagit stadgande om skadeståndsskyldighet vid varumärkesintrång som begås uppsåtligen eller av oaktsamhet. Enligt min mening bör emellertid ovillkorlig skyldighet att utge fullt skadestånd begränsas till grövre fall, d. v. s. då uppsåt eller grov oaktsamhet föreligger. Har intrång begåtts av oaktsamhet, som ej är grov, kan omständigheterna ofta vara sådana att det skulle vara oskäligt att utmäta fullt skadestånd. I dylikt fall bör därför finnas möjlighet till jämkning. Jag förordar alltså, att ovillkorlig skadeståndsskyldighet stadgas endast för de först angivna fallen och att för de vanliga oaktsamhetsfallen upptages en regel om skyldighet att utge ersättning med belopp som finnes skäligt med hänsyn till omständigheterna vid intrångets begående, den skada som föranletts av intrånget och den vinning som uppkommit därav.

Med anledning av ett remissyttrande vill jag framhålla, att i fall, då en-

ligt 8 eller 9 § yngre rätt till kännetecken äger bestå vid sidan av äldre sådan rätt, det torde ligga i sakens natur att varumärkesintrång ej heller kan anses föreligga för den förflutna tiden.

Vad beträffar den av en annan remissinstans berörda frågan om skadeståndsskyldighet för medhjälpare får allmänna principer om skadeståndsskyldighet vid fleras medverkan tillämpas. I anledning av det i yttrandet valda exemplet vill jag framhålla som min mening, att tryckerier och andra företag som på beställning mångfaldigar eller tillverkar reklammaterial efter tillhandahållna förebilder endast i helt uppenbara fall bör anses som delaktiga i sådant varumärkesintrång som kan begås genom senare användning av materialet.

Jag anser icke anledning föreligga att, såsom utredningen föreslagit, på förevarande område införa regler om ersättningsskyldighet vid intrång som begås utan uppsåt eller oaktsamhet.

39 §.

Denna paragraf, som överensstämmer med 39 § i utredningens förslag, innehåller regler om begränsning av påföljderna för sådant intrång i rätt till registrerat varumärke, som begås före registreringen.

Utredningen. Utredningen framhåller, att enligt förslaget registreringen och därmed ensamrätten gäller redan från dagen för ansökningens ingivande. Då det gäller påföljder för intrång, kunde emellertid denna bestämmelse leda till obilliga resultat om den tillämpades utan inskränkning. Sådana påföljder bör därför begränsas, såvitt angår tiden före registreringen. Straffpåföljd bör överhuvudtaget icke kunna utdömas för denna tid. Vad angår skadeståndsskyldigheten bör den göras beroende av det subjektiva rekvisitet hos svaranden. Vid uppsåtligt varumärkesintrång bör utgå ersättning för hela tiden från ansökningsdagen men vid intrång av oaktsamhet eller i god tro endast från den dag, då ansökningen kungjordes i samband med uppbudsförfarandet. I enlighet härmed har utredningen i förevarande paragraf upptagit stadgande, att i fall då talan om varumärkesintrång grundas på registrering enligt varumärkeslagen, skall såvitt angår tid före registreringsdagen 37 § icke äga tillämpning. För tid innan ansökan om registrering kungjorts enligt 20 § skall icke heller 38 § äga tillämpning, där ej intrånget skett uppsåtligen.

Utredningen framhåller, att stadgandet är tillämpligt endast i fall, då rätten grundas enbart på registrering. Är registrerat varumärke inarbetat då intrång sker, blir de föreslagna begränsningarna i straff och skadestånd ej tillämpliga.

Departementschefen. De av utredningen i förevarande paragraf föreslagna reglerna om begränsning av påföljderna för sådant intrång i rätt till registrerat varumärke, som begås före registreringen, har lämnats utan erinran av remissinstanserna och torde böra upptagas i lagen.

40 §.

Denna paragraf, som motsvarar 40 § i utredningens förslag, behandlar preskription av skadeståndsrätt.

Utredningen. I första stycket första punkten av paragrafen har utredningen upptagit en bestämmelse enligt vilken talan om ersättning enligt 38 § endast må avse skada under de senaste fem åren innan talan väcktes. Utredningen framhåller, att inom varumärkesrätten en kortare preskriptionstid än den allmänna tioårspreskriptionen synes vara önskvärd, främst emedan enligt förslaget ersättning skall kunna utgå även vid intrång som skett av oaktsamhet eller i god tro. Men oberoende av den felandes subjektiva rekvisit får det anses vara ett önskemål, att frågor om skadestånd icke hålles svävande under längre tid än vad den förfördelade rimligen kan behöva för att avgöra om i ett givet fall talan skall väckas eller ej. Man bör även ha för ögonen att den skadelidande är näringsidkare, i allmänhet köpman i köplagens mening, och alltså i regel tillhör en kategori av vilken lagen i åtskilliga fall fordrar snabbare reaktion än av andra.

I andra punkten har stadgats, att för skada, varom talan ej förts inom tid som sagts i första punkten, rätten till ersättning skall vara förlorad. Skadeståndsfordran som preskriberats kan sålunda enligt förslaget ej användas till kvittning.

Paragrafens andra stycke innehåller en specialregel för fall då intrånget skett under tid, då ansökan om skydd för varumärke varit ingiven men innan den beviljats. Jämlikt denna regel må, utan hinder av vad i första stycket sägs, på grund av registrering enligt varumärkeslagen talan föras om intrång före registreringsdagen, därest den väckes inom ett år från nämnda dag. I motiveringen anföres, att enligt bestämmelsen i 22 § registrering gäller från dagen för ansökningens ingivande och att enligt 39 § för uppsåtligt intrång skadestånd i vissa fall kan utgå redan från ansökningsdagen. Talan kan emellertid icke skäligen anhängiggöras förrän ansökningen beviljats. Enligt den förevarande bestämmelsen har målsäganden alltid ett år på sig, inom vilket han äger väcka talan.

Departementschefen. De regler om preskription av skadestånd för varumärkesintrång som utredningen upptagit i förevarande paragraf har icke föranlett erinringar vid remissbehandlingen, och jag förordar, att paragrafen, med en redaktionell jämkning i andra stycket, upptages i lagen.

41 §.

I denna paragraf, som motsvarar 41 § i utredningens förslag, har upptagits bestämmelser om särskilda åtgärder till förebyggande av fortsatt intrång.

Gällande rätt. Enligt 12 § tredje stycket i gällande varumärkeslag skall, i fall då straffbart varumärkesintrång begåtts, på den sakfälldes bekostnad

de obehörigen använda namnen eller märkena utplånas eller, om utplåningen ej kan ske annorledes, de märkta föremålen förstöras, såvida de fortfarande är i den sakfälldes besittning eller han eljest förfogar över dem.

Utredningen. Utredningen framhåller, att bestämmelser med ändamål att försvåra fortsatt varumärkesintrång även framdeles är erforderliga. Mot berörda bestämmelse i gällande varumärkeslag kan anmärkas, att den lämnar alltför ringa utrymme för erforderligt beaktande av sådana särskilda omständigheter som ofta kan vara för handen. Förslaget bör lämna rum för val mellan olika åtgärder beroende på föreliggande faktiska förhållanden. Detta får anses så mycket mera önskvärt, som förslaget spänner över ett vidare område än varumärkeslagen.

Enligt det av utredningen föreslagna stadgandet härom i paragrafens första stycke äger rätten, där varumärkesintrång blivit begånget, efter vad som finnes skäligt föreskriva åtgärder för att förebygga bruk av etikett, förpackning, reklammaterial eller annat föremål, vars användning skulle innebära intrång, så ock av kliché eller annat hjälpmedel som kan användas endast för framställning därav. I sådant hänseende må föreskrivas, att föremålet skall på visst sätt ändras, förstöras eller ock utlämnas till målsäganden mot lösen. Är kännetecken så förenat med varan, att det icke kan utplånas utan att denna skadas, må föreskrift som nu sagts även avse själva varan. I motiven framhålles, att domstolen skall anställa en fri skälighetsprövning, huruvida några säkerhetsåtgärder överhuvudtaget bör genomföras och i så fall av vilket slag och under vilka omständigheter. Vid denna bedömning skall tagas i betraktande, om intrånget skett med uppsåt eller av oaktsamhet eller helt i god tro, hur kostsamma åtgärderna kan beräknas bli och hur starkt intresset av skydd mot framtida missbruk kan anses vara. Skall skyddsåtgärd vidtagas, har domstolen frihet att bestämma vari den skall bestå; de åtgärder som nämnes i paragrafen är blott exempel. En föreskrift, att föremål skall utlämnas till målsäganden mot lösen kan komma till användning i sådana fall, där ett kännetecken icke kan utplånas utan en värdeförstörelse av sådan omfattning, att den anses oskälig, medan å andra sidan målsäganden kan ha användning för egendomen i befintligt skick. Det kan då befinnas ändamålsenligt och i båda parters intresse att målsäganden får ut egendomen mot att han betalar svaranden det värde den kan äga i målsägandens hand. Självfallet kan dylik föreskrift icke ges utan att målsäganden framställt yrkande därom; intresse att göra ett sådant yrkande kan målsäganden ha för att undgå att eljest av billighetsskäl ingen skyddsåtgärd alls vidtages. Det är uppenbart, att domstolen vid utmätande av lösenbeloppet bör iakttaga försiktighet, så att icke den till målsägandens skydd givna föreskriften i realiteten leder till att svaranden gör en ekonomisk vinst på hans bekostnad.

För stadgandets tillämpning kräves icke, att straffbart varumärkesintrång blivit begånget, utan föreskrift enligt paragrafen skall kunna meddelas även vid intrång som skett av oaktsamhet eller i god tro.

I förevarande paragraf har utredningen vidare behandlat ett par processuella frågor rörande talan om tillämpning av reglerna i första stycket. Inledningsvis påpekar utredningen att dessa regler visserligen formellt erinrar om sådana bestämmelser inom andra rättsområden vilka innebär att föremål, använt som hjälpmedel vid brott eller frambragt genom brottslig gärning, skall vara förverkat åt det allmänna. Vid varumärkesintrång, som i övervägande grad riktar sig mot privaträtten till varukännetecken, uppställes dock hithörande regler främst i målsägandens intresse. Dennes önskan att få här ifrågavarande åtgärder genomförda är därför närmast hänförlig till vad som i rättegångsbalken benämnes enskilt anspråk. Det förfarande, som där regleras för anspråk av detta slag, lämpar sig praktiskt även i stort sett för här avsedda fall. För tydlighetens skull bör det uttryckligen sägas, att talan om föreskrift enligt förevarande paragraf är att behandla enligt reglerna om enskilt anspråk. En bestämmelse härom har upptagits i första punkten av andra stycket.

Av praktisk vikt är, fortsätter utredningen, att föremål varom nu är fråga skall kunna, till tryggande av målsägandens rätt, läggas under beslag. Beträffande de vanliga förmögenhetsbrotten är i förevarande hänseende 27 kap. 1 § rättegångsbalken av betydelse. Enligt detta lagrum kan beslag läggas bl. a. å föremål, som skäligen kan antagas vara genom brott någon avhänt. Till de föremål det i förevarande lag är fråga om har målsäganden emellertid icke någon äganderätt. Sådant föremål kan således icke sägas vara avhänt honom, och den nämnda beslagsregeln kan icke tillämpas. Den bör därför kompletteras med en analog bestämmelse för nu avsedda fall. I enlighet härmed har i andra punkten av andra stycket stadgats, att egendom som avses i första stycket må, där brott mot 37 § skäligen kan antagas föreligga, tagas i beslag samt att därvid vad om beslag i allmänhet är stadgat skall äga motsvarande tillämpning.

Remissyttrandena. Stadgandet i första stycket om åtgärder beträffande etiketter, förpackningar o. d., vilkas användning skulle innebära varumärkesintrång, har lämnats utan erinran vid remissbehandlingen.

Sveriges industriförbund hemställer, att i motiven fastslås, att den som begått intrång också skall bestrida kostnaderna för här avsedda åtgärder.

Även de i andra stycket föreslagna processuella bestämmelserna godtages i allmänhet i remissvaren.

T. f. statsåklagaren i Stockholm avstyrker emellertid stadgandet om beslag, i vad åklagarens medverkan därvid erfordras. Statsåklagaren framhåller, att någon egentlig motivering för bestämmelsen om åklagarens medverkan till förmån för målsägandens enskilda anspråk icke lämnats. Det kan enligt statsåklagarens mening icke anses lämpligt att engagera allmän åklagare i sådan omfattning som föreslagits till tryggande av ett enskilt anspråk. Verkställighetsåtgärderna kan förmodas bli omfattande (jfr bestämmelserna i 27 kap. 10 § rättegångsbalken), eftersom ändamålet med beslaget synes förhindra, att de beslagtagna föremålen annat än undantagsvis kvar-

lämnas på platsen. Även i fråga om anskaffande av lokal för förvaring av det beslagtagna samt i kostnadshänseende torde föreskriften komma att verka otillbörligt betungande för åklagaren.

Jämväl *riksåklagarämbetet* ställer sig tveksamt inför beslagsbestämmelsen och anför i anslutning till det nyss återgivna remissyttrandet:

Såsom i yttrandet anföres kunna beslagsåtgärderna förväntas stundom bli synnerligen omfattande. Det synes kunna komma att gälla ett helt lager av ömtåliga varor. I ett och samma åtalsärende synes det också kunna bli fråga om ett stort antal objekt av skilda slag, befintliga på skilda orter. I mål av förevarande slag torde således åklagaren — i målsägandens intresse — komma att betungas i en omfattning, som går avsevärt utöver vad som brukar ifrågakomma, när det gäller beslag å stöldgods eller andra föremål, beträffande vilka misstanke föreligger att de åtkommits genom brott. Härvid är även att beakta, att införandet av beslagsregeln torde komma att göra innehavare av varumärkesrätten mera benägna än tidigare att söka engagera åklagaren i stället för att själv väcka talan eller söka få till stånd en uppgörelse med den som kränkt deras rätt. En icke obetydlig ökning av antalet angivelser för varumärkesintrång torde sålunda vara att förvänta.

I vad mån behov av sådant beslag, varom här är fråga, föreligger, har icke närmare belysts av utredningen. Mot ett dylikt behov måste emellertid vägas angelägenheten av att i den pressade situation, som polis- och åklagarväsendet i personellt hänseende befinner sig nya betungande arbetsuppgifter icke utan tvingande skäl åläggas dessa personalkategorier till men för deras egentliga brottsbekämpande verksamhet.

Departementschefen. Såsom utredningen anfört och remissinstanserna lämnat utan erinran bör i den nya lagen, i anslutning till vad som nu gäller, upptagas föreskrifter om befogenhet för den som lidit varumärkesintrång att erhålla domstols förordnande om att obehörigen anbragta varukännetecken skall utplånas eller att eljest åtgärder skall vidtagas som förhindrar fortsatt intrång.

De av utredningen i sådant hänseende föreslagna bestämmelserna har lämnats utan erinran vid remissbehandlingen och torde i sak väsentligen böra godtagas. Stadgandet torde emellertid böra omredigeras. Det bör sålunda direkt utsägas, att åtgärd skall vidtagas på yrkande av den som lidit varumärkesintrång. Vad angår åtgärdens innehåll bör först nämnas det normala fallet, att obehörigen anbragt varukännetecken utplånas. Som alternativ bör anges att det anbragta varukännetecknet så ändras, att missbruk därav ej kan ske. Om åtgärd som nu sagts ej kan ske annorledes, bör rätten äga förordna att den märkta egendomen skall förstöras eller på visst sätt ändras; i sådant fall bör rätten ock, på yrkande, äga förordna, att egendomen skall mot lösen utlämnas till den som lidit intrånget. Det torde icke föreligga något praktiskt behov av att, såsom utredningen föreslagit, ge möjlighet att föreskriva säkerhetsåtgärd även beträffande kliché o. d. Med den nu förordade avfattningen kan vad utredningen föreslagit i första punkten i andra stycket utgå.

Utan särskilt stadgande torde vara klart, att här avsedda åtgärder skall bekostas av den som begått intrånget.

I andra stycket har utredningen vidare upptagit stadgande, att i paragrafen avsedd egendom, där brott mot 37 § skäligen kan antagas föreligga, må tagas i beslag. Bestämmelsen har avstyrkts av t. f. statsåklagaren i Stockholm och även kritiserats av riksåklagarämbetet. Främst har framhållits, att åklagaren komme att betungas i en omfattning, som går avsevärt utöver vad som brukar ifrågakomma när det gäller beslag å stöldgods eller andra föremål, beträffande vilka misstanke föreligger att de åtkommits genom brott. Enligt min mening bör emellertid målsäganden beredas ett skydd i förevarande hänseende motsvarande vad som gäller vid vanliga förmögenhetsbrott; jag vill erinra om att en beslagsregel av förevarande innehåll upptagits i det aktuella förslaget till upphovsrättslag. Jag tillstyrker därför utredningens förslag.

Rörande förfarandet bör i anslutning till utredningens förslag föreskrivas, att vad om beslag i brottmål i allmänhet är stadgat skall äga motsvarande tillämpning. Härav följer bl. a. att det i förekommande fall föreligger skyldighet för åklagaren att genomföra beslagsåtgärd.

42 §.

Paragrafen, som motsvarar 42 § i utredningens förslag, innehåller regler om befrielse från intrångspåföljd i fall då registrering häves.

Utredningen. Enligt svensk praxis anses en varumärkesregistrering giltig intill dess lagakraftägande dom på dess hävande föreligger. Utredningen anser det önskvärt att denna princip får gälla även enligt den nya lagen. Ogiltighet bör således i princip inträda först från den dag domen härom vinner laga kraft. I motsatt fall, d. v. s. om registreringen skulle anses ha varit ogiltig redan från sin tillkomst, bleve följden t. ex. att tidigare avgjorda mål om intrång i rätten kunde rivas upp. Den förordade principen gäller även inom den närliggande patenträtten och det kan icke vara lämpligt, framhåller utredningen, att i varumärkesrätten tillämpa en annan lösning.

I gällande rätt anses av principen följa, att en svarande kan dömas till straff och skadestånd för intrång i en varumärkesrätt grundad på registrering, samtidigt som denna upphäves på hans särskilda talan. Enligt utredningens mening bör en sådan verkan förhindras. I första stycket av förevarande paragraf har därför upptagits stadgande, att där den, mot vilken talan föres om intrång i rätten till registrerat varumärke, vinner dom på registreringens hävande, påföljd enligt 37—41 §§ ej inträder. I motiven framhåller utredningen, att om särskild ogiltighetstalan föres, intrångsmålet bör förklaras vilande i avvaktan på utgången av denna talan.

För det fall att registreringen enligt 25 § andra stycket häves på grund av omständighet, som inträtt först efter dess beviljande, bör enligt utredningens mening befrielse från intrångspåföljd gälla endast för tiden efter ogiltighetsanledningens inträde. En regel i denna riktning har upptagits i andra stycket.

Enligt dansk och norsk rätt innebär en ogiltighetsdom, att registreringen anses ogiltig även för förfluten tid. Denna ståndpunkt har bibehållits i de danska och norska förslagen.

Remissyttrandena. Utredningens förslag att intrångspåföljd skall bortfalla om den mot vilken talan föres om intrång i registrerat varumärke vinner dom på registreringens hävande tillstyrkes eller lämnas i allmänhet utan erinran i remissvaren.

I sitt tillstyrkande yttrande påpekar *Svea hovrätt*, att stadgandet innebär, att den mot vilken talan om intrång i rätten till registrerat varumärke föres icke äger göra invändning om att registreringen ej är giltig, med mindre han kan visa lagakraftägande dom på registreringens hävande. Den omständigheten, att tilltalad eller svarande icke skall äga framställa alla de invändningar han kan ha gentemot motpartens talan är visserligen i och för sig anmärkningsvärd och motsvarighet härtill torde endast finnas i fråga om ärekränkning. De skäl som föranlett stadgandets utformning är emellertid enligt hovrättens mening starka. Bl. a. kan åberopas, att man i denna situation vill framtvinga en rättegång om registreringens hävande, som vid bifall medför, att varumärket avföres ur varumärkesregistret. Det kan vidare icke anses lämpligt, att frågan om registreringens giltighet prövas i ett brottmål, vilket för åklagaren bl. a. skulle innebära, att han kunde bli nödsakad att företaga utredning och förebringa bevisning i detta avseende. Det synes hovrätten lämpligare, att detta arbete lägges på den enskilda parten — målsäganden — och att tvisten om registreringens giltighet avhandlas direkt mellan de enskilda parterna.

Stadgandet avstyrkes av *Stockholms rådhusrätt* och *Sveriges advokatsamfund*, vilka remissinstanser i stället förordar att i lagen intages motsvarighet till stadgandet i 19 § 5 mom. patentförordningen om att intrångspåföljd bortfaller, därest domstolen finner att patentet bör anses ogiltigt; den mot vilken talan föres om intrång i registrerat varumärke bör alltså äga rätt att i intrångsmålet få prövat huruvida registreringen är giltig. *Stockholms rådhusrätt* finner det tveksamt om våra domstolar, såsom utredningen synes förutsätta, i dag skulle, med tilllämpning av ett lagrum vars straffskala innefattar även frihetsstraff, döma den för intrång som kränkt allenast en genom bestående men uppenbarligen materiellt ogrundat registreringsbeslut tillkommen varumärkesrätt. En regel motsvarande nämnda bestämmelse i patentförordningen synes från de synpunkter rådhusrätten har att beakta i hög grad önskvärd. Genom en sådan skulle det allmänna rättsmedvetandet bättre tillgodoses än genom det av utredningen föreslagna stadgandet, samtidigt som onödig omgång i processuellt hänseende skulle undvikas. Vidare skulle överensstämmelse vinnas med vad som bör gälla för talan om intrång i rätt till ej registrerat varumärke. *Sveriges advokatsamfund* framhåller, att en svarande i en intrångsprocess icke har något annat intresse än att bli befriad från ansvar och skadestånd. Enligt samfundets mening kan det icke anses skäligt att

han för detta skall behöva ådraga sig kostnaden för en extra rättegång om registreringens hävande, vilken de facto kommer att föras till förmån även för andra personer, som kanske är hans konkurrenter. Det bör även beaktas, att, ehuru enligt 26 § andra stycket i förslaget mål rörande hävande av varumärkesregistreringen kan föras vid samma domstol som mål rörande intrång i varumärkesrätten, målen icke kan, därest talan om ansvar föres, sammanslås till ett mål. Förfarandet med en särskild rättegång om registreringens hävande kan även framstå som olämpligt i exempelvis följande fall. Svaranden har i ett intrångsmål i första hand gjort gällande, att förväxlingsbar likhet icke föreligger och, i andra hand, att den åberopade varumärkesregistreringen är ogiltig. Om man antager, att den första invändningen är befogad, behöver den andra invändningen ej prövas. Den av utredningen föreslagna regeln kan alltså medföra, att en helt onödig ogiltighetstalan anställes. En annan sak är, att om domstolen i intrångsmålet har rätt att pröva och till grund för sin dom lägga frågan om registreringens hävande, domstolen väl oftast kommer att, i likhet med vad som förekommer i patentmål, pröva båda invändningarna.

Riksåklagarämbetet påpekar, liksom advokatsamfundet, att intrångsmål, om det är anhängiggjort såsom brottmål, ej kan förenas med mål om registreringens hävande. Med hänsyn härtill synes det erforderligt att i förslaget upptaga en regel av innehåll, att på yrkande av den i intrångsmålet tilltalade domstolen skall förklara nämnda mål v i l a n d e i avbidan på att frågan om registreringens giltighet slutligen avgöres. Domstolen har därvid tillika att förelägga den tilltalade viss tid, inom vilken talan om registreringens hävande skall väckas. Även *Svea hovrätt* anser, att i paragrafen bör stadgas att domstolen, därest tilltalad eller svarande framställer invändning om att registrering av varumärke ej är giltig, skall förelägga den som gjort invändningen och icke kan visa lagakraftägande dom på registreringens hävande att inom av domstolen bestämd tid visa, att talan om registreringens hävande blivit väckt. Stadgandet kunde lämpligen placeras som tredje stycke i paragrafen. En sådan föreskrift, vartill motsvarighet finnes i 16 kap. 13 § strafflagen, skulle även vid läsning av lagtexten fästa uppmärksamheten på innebörden i förevarande hänseende av stadgandet i första stycket.

Riksåklagarämbetet ifrågasätter om icke hävande av registrering borde medföra bortfall av intrångspåföljd ä v e n i m å l s o m r e d a n a v g j o r t s g e n o m l a g a k r a f t v u n n e n d o m, så att resning skulle kunna beviljas i detta. Ämbetet finner det tveksamt, huruvida ur billighetens synpunkt skäl föreligger att, därest man frångår gällande rätts ståndpunkt, att en registrering utövar sina rättsverkningar ända till dess den genom dom upphäves, begränsa hävningsdomens nullitetsverkan på sätt som skett i förslaget. I Danmark och Norge råder en annan uppfattning i denna fråga. Till stöd för utredningens ståndpunkt kan väl i viss mån åberopas, att motsvarande regel finnes i patentförordningen. Å andra sidan måste beaktas, att denna regel tillkom vid en tidpunkt, då det nuvarande resningsinstitutet saknades.

Departementschefen. Medan i Danmark och Norge en dom på hävande av registrering av varumärke har nullitetsverkan så att registreringen betraktas såsom från början ogiltig, anses i svensk rätt en sådan dom få verkan endast för framtiden; registreringen anses alltså giltig för tiden fram till dess domen vunnit laga kraft. Såsom utredningen föreslagit och remissinstanserna i allmänhet lämnat utan erinran bör denna princip bibehållas i den nya lagen. Det motsatta systemet skulle, såsom utredningen anfört, medföra den olägenheten, att tidigare avgjorda mål om intrång i rätten kunde rivas upp.

Av berörda princip anses i gällande rätt följa, att en svarande kan dömas till straff och skadestånd för intrång, samtidigt som registreringen upphäves på hans särskilda talan. Utredningen har ansett att en sådan verkan bör förhindras. I förevarande paragraf har utredningen därför upptagit stadgande, att där den, mot vilken talan föres om intrång i rätten till registrerat varumärke, vinner dom på registreringens hävande, påföljd enligt 37—41 §§ ej inträder.

Vid remissbehandlingen har stadgandet i allmänhet lämnats utan erinran. Ett par remissinstanser, Stockholms rådhusrätt och Sveriges advokatsamfund, har emellertid ansett, att den, mot vilken talan föres om intrång och som gör gällande att registreringen är ogiltig, icke skall behöva föra särskild talan härom utan bör äga rätt att få sin invändning upptagen till prövning i själva intrångsmålet. Till stöd för en sådan reglering har främst åberopats, att den mer än den av utredningen föreslagna skulle tillgodose skälighetssynpunkter och rättvisans krav. Det har även anförts, att den överensstämmer med vad som gäller inom patenträtten enligt 19 § 5 mom. patentförordningen.

Det gäller här att avväga, hur långt man av billighetsskäl bör till förmån för den mot vilken intrångstalan föres inskränka principen, att registrering äger giltighet intill dess den genom lagakraftvunnen dom upphäves. Till förmån för utredningens mera restriktiva ståndpunkt talar, att man genom denna förebygger att skilda domstolar i olika mål om intrång kommer till avvikande resultat beträffande registrerings giltighet. Med denna ordning skapas också ökade garantier för att en rättegång om registreringens hävande kommer till stånd, vilken vid bifall medför att varumärket avföres ur varumärkesregistret. Vidare undviker man, att i och för sig enkla intrångsmål kompliceras av kanske svårutredda frågor om registreringens bestånd. För den mot vilken talan föres i intrångsmål kan det visserligen självfallet vålla ökade kostnader och besvär att behöva anställa en särskild ogiltighetstalan. Om, såsom ofta torde kunna bli fallet, de båda målen sammanföres, blir dessa olägenheter dock små. Detsamma gäller om registreringsfrågan är enkel. Är den komplicerad, talar å andra sidan billighetssynpunkter icke med samma styrka till förmån för att tillgodose den som gjort intrång. Vad slutligen angår den åberopade parallellen med patentförordningen må framhållas, att svenska kommittén för nordiska patent efter vad jag inhämtat torde vara av uppfattningen att det i förordningen tillämpade

systemet är behäftat med nackdelar och överväger att föreslå att även inom patenträtten införes den av utredningen föreslagna ordningen. På grund av det anförda har jag stannat för att i princip förorda utredningens förslag.

Det av utredningen föreslagna stadgandet tar sikte på det mest praktiska fallet, att det är den mot vilken intrångstalan anhängiggjorts som vinner dom på registreringens hävande, och föreskriver att denne i så fall blir fri från påföljd för intrånget. Emellertid synes helt allmänt böra gälla, att dom på registreringens hävande medför att därefter påföljd överhuvudtaget ej kan ådömas för tidigare intrång, likgiltigt vem som begått det. Stadgandet torde böra erhålla en sådan mer generell avfattning.

Såsom utredningen anfört bör den mot vilken talan föres i intrångsmål vara berättigad att få målet vilandeförklarat i avbidan på att frågan om registreringens hävande avgöres. Om talan därom ännu ej är väckt, bör domstolen förelägga honom viss tid inom vilken sådan talan skall väckas. Vad nu anförts torde böra upptagas i lagtexten.

Enligt utredningens förslag skulle i fall då registreringen häves på grund av omständighet, som inträtt först efter dess beviljande, befrielse från intrångspåföljd gälla endast för tiden efter ogiltighetsanledningens inträde. Med billigheten torde emellertid bäst överensstämma att den mot vilken intrångstalan föres även i detta fall blir helt fri från påföljd, och bestämmelsen har i departementsförslaget fått utgå.

43 §.

Denna paragraf, som motsvarar 43 § i utredningens förslag, innehåller vissa regler om licenstagares rätt att föra intrångstalan.

Utredningen. Utredningen anför, att enligt gällande varumärkesrätt licenstagare icke torde vara behörig att självständigt föra talan i anledning av intrång i märkesrätten. Enligt utredningens mening bör emellertid, såvitt gäller registrerat varumärke, genom en dispositiv regel sådan talerätt tillerkännas s. k. ensamlicenstagare. Härmed förstås enligt utredningen den som blivit berättigad att i Sverige såsom den ende användaren utnyttja märket; ensamlicens bör dock, anför utredningen, anses föreligga även om märkeshavaren förbehållit sig att själv begagna märket jämsides med licenstagaren. Som villkor bör gälla att licensen blivit antecknad i varumärkesregistret. I enlighet härmed har i första stycket av förevarande paragraf stadgats, att om licens till registrerat varumärke här i riket upplåtits till en enda licenstagare och licensen blivit antecknad i varumärkesregistret, skall, där ej annat är eller får anses vara avtalat, i mål om intrång i rätten både märkets innehavare och licenstagaren anses som målsägande. Av stadgandet följer, att licenstagaren genom avtal kan uteslutas från talerätt.

Utredningen har övervägt, huruvida målsägandeställning borde tillkomma även innehavare av enkel licens, d. v. s. licens som icke är ensamlicens i förslagets mening. Utredningen har emellertid funnit både principiella och praktiska skäl tala häremot. Den enkla licensen hindrar icke i och för sig

märkeshavaren att upplåta rätt att använda märket även till andra näringsidkare. Om märkeshavaren underlåter att ingripa mot intrång, kan detta för enkellicenstagare i viss mån ha samma innebörd som om innehavaren upplåtit ytterligare en licens. I princip blir enkellicenstagare därför ej att anse som förfördelad part. Ur praktisk synpunkt kan det ej heller vara lämpligt att, då flera eller kanske ett stort antal licenser till samma märke blivit upplåtna, envar licenstagare skall ha särskild talerätt. I dessa fall får licenstagare i stället hålla sig skadeslös hos licensgivare, som genom underlåtenhet att inskrida mot intrång medverkat till att licensrätten lidit skada. Det bör således förutsättas, att parterna reglerar denna fråga i licensavtalet. Där talan föres av märkeshavaren, torde emellertid enkellicenstagare äga att inträda i rättegången såsom intervenient på kärandesidan. Men om han ej begagnar sig av denna möjlighet, kan licensgivarens talan under nyss angivna förutsättning avse även skada som drabbat licenstagaren.

I de danska och norska förslagen har icke upptagits någon motsvarande begränsning av talerätten, utan enligt dessa kan i princip även enkellicenstagare, som i det särskilda fallet prövas ha intresse därav, föra intrångstalan.

Enligt andra stycket skall licenstagare, som vill anställa intrångstalan, underrätta innehavaren av varumärket därom, vid påföljd att hans talan eljest ej upptages till prövning. Utredningen anför, att om både märkeshavare och licenstagare är taleberättigade, intet hindrar att de för talan i var sin rättegång. I allmänhet torde dock detta vara olämpligt för alla parter, och förevarande bestämmelse har tillkommit för att dubblering av rättegången i varje fall icke skall kunna föranledas av att licenstagaren agerar utan att underrätta märkeshavaren därom. Särskilt där licenstagaren är svensk och märkeshavaren utlänning, har detta ansetts praktiskt.

Remissyttrandena. Det i första stycket föreslagna stadgandet om ensam licenstagares talerätt har i allmänhet lämnats utan erinran i remissvaren.

Stockholms rådhusrätt avstyrker emellertid, att i lagen upptages regler som begränsar talerätten för licenstagare. Inledningsvis förklarar sig rådhusrätten betvivla riktigheten av utredningens uttalande, att licenstagare enligt gällande rätt icke torde vara behörig att självständigt föra talan i anledning av intrång i märkesrätten; något uttryckligt stadgande i sådant avseende finns icke. Beträffande förslaget anför rådhusrätten härefter, att den grundläggande synpunkten på frågan om licenstagares talerätt bör vara, att sådan rätt föreligger för envar, som är att anse såsom målsägande i detta begrepps gängse innebörd. Detta skulle i förevarande hänseende betyda, att licenstagare, som lidit skada till följd av intrång i märkesrätten, är taleberättigad. Att avskära någon, som faktiskt drabbats av skada, från möjlighet att på rättslig väg få denna gottgjord ter sig icke tilltalande och torde, om man bortser från patenträtten, sakna motsvarighet på andra områden inom straff- och civilrätten. Några särskilda skäl att upprätthålla

en sådan begränsning inom varumärkesrätten synes icke föreligga. För patenträttens del har det ansetts, att rådande ordning icke är tillfredsställande, och det kan antagas, att ändring därutinnan förr eller senare kommer till stånd. Med hänsyn till det anförda vill rådhusrätten förorda, att förevarande stadgande utgår. Det synes nämligen oegentligt och ej överensstämmande med gällande rättsgrundsatser att, såsom följer av förslaget, talerätten skall kunna uteslutas genom överenskommelse i ett licensavtal. Det kan också anses tveksamt, om licenstagares talerätt bör göras beroende av anteckning i varumärkesregistret. Särskilda skäl härför har icke anförts. Licensupplåtelse torde kunna ske även beträffande ett inarbetat men ej registrerat varumärke, och för sådant fall torde varumärkesregistret icke stå öppet för anteckning om licensen men det oaktat skäl tala för att licenstagaren skall äga beivra begånget intrång och erhålla skadestånd.

Rådhusrättens ståndpunkt innebär även att enkellicenstagare ej bör uteslutas från talerätt. I denna del kritiserar rådhusrätten till en början det av utredningen häremot anförda argumentet, att en varumärkesinnehavare i fall av enkellicens äger upplåta licens jämväl åt annan och att därför ett intrång, som icke beivras av märkeshavaren, skulle kunna jämställas med en sådan ny upplåtelse av licens. Rådhusrätten finner jämförelsen vara oegentlig, eftersom det i ena fallet är fråga om en fullt laglig åtgärd från märkeshavarens sida, medan det i andra fallet rör sig om ett lagstridigt handlande av annan person. Endast då i fall av sistnämnda slag märkeshavaren uttryckligen förklarar sig tillåta, att märket begagnas av den som begått intrång, torde jämförelsen vara berättigad. Men detta bör, enligt rådhusrättens förmenande, icke leda till annat än att licenstagarens talan väl upptages och prövas samt eventuellt ogillas men däremot icke avvisas på grund av bristande talerätt. Vad härefter angår de praktiska synpunkterna, kan rådhusrätten ej heller i denna del ansluta sig till utredningen. I vissa fall kan det tänkas, att ett stort antal licenser till samma märke upplåtits. Utredningen får antagas ha menat, att det i sådana fall skulle vara otympligt att låta varje enkellicenstagare uppträda såsom målsägande eller kärande inför rätta. Ett sådant förhållande får emellertid, enligt rådhusrättens mening, icke inverka på bedömandet av frågan om talerätt. De av utredningen antydda möjligheterna för enkellicenstagare att inträda som intervenient eller låta licensgivaren föra talan på grund av licenstagarens skada är enligt rådhusrättens mening icke tillräckliga för tillvaratagande av hans rätt.

Sveriges advokatsamfund anser, att ensamlicenstagares talerätt bör regleras på annat sätt än i förslaget och att även enkellicenstagare bör tillerkännas viss talerätt. Samfundet anmäler till en början, liksom Stockholms rådhusrätt, tveksamhet rörande utredningens uttalande, att licenstagare enligt gällande rätt icke torde äga självständig talerätt, samt anför i anslutning härtill:

I sista stycket av 12 § i den nuvarande varumärkeslagen stadgas att förbrytelse, som i denna paragraf sägs, ej må åtalas av allmän åklagare, där ej brottet av målsägande till åtal angivits. I varumärkeslagen uttalas icke vem

som är målsägande, i vidare mån än att det angives att, då det gäller registrerat föreningsmärke, såsom målsägande anses den förening, för vars räkning märket registrerats. Beträffande de andra enligt 12 § skyddade märkena torde man därför vid avgörande av vem som är målsägande böra tillämpa den allmänna regeln i 6 kap. 8 § strafflagen, enligt vilken »målsägande är den, emot vilken brott begånget är, eller som därav förnärmad blivit eller skada lidit». Har någon begått straffbart varumärkesintrång, synes därför enligt nu gällande lag en licenstagare, som kan visa sig ha lidit skada genom detta brott, böra anses som målsägande, och han bör därför kunna föra självständig skadeståndstalan, antingen ensam eller vid sidan av varumärkeshavaren. Han bör även kunna genom angivelse föranleda åtal av allmän åklagare.

Vad härefter angår förslaget och först ensamlicenstagares talerätt framhåller samfundet, att varumärkeshavaren i regel har intresse av att få bestämma om talan skall föras. Samfundet anser därför, att den som är innehavare av licens, inskränkt endast av varumärkeshavarens egen rätt, bör ha rätt att föra målsägandetalan, men endast om han härtill erhåller varumärkeshavarens samtycke, vilket ju kan erhållas generellt vid licensavtalets träffande. Föreligger åter en verklig exklusivlicens, vilket alltså innebär att ingen annan än licenstagaren får använda märket, bör licenstagaren ha ovillkorlig rätt att föra talan, alltså även utan samtycke av varumärkeshavaren, såvida icke varumärkeshavaren gjort förbehåll redan vid upplåtelsen av ensamlicensen. Då varumärkeshavaren helt avstått från sin rätt att nyttja märket, bör han rimligen ej kunna hindra licenstagaren att göra sina anspråk på ersättning m. m. gällande. I fråga om enkellicenstagare påpekar samfundet, att en sådan de facto kan inneha ställningen av ensamlicenstagare och att det då mycket väl kan hända, att det just är denna licenstagare som lider den största skadan av ett varumärkesintrång. Ersättning för denna skada skulle han enligt utredningens förslag endast kunna få, om varumärkeshavaren genom avtal förbundit sig att ersätta licenstagaren dennes skada vid skeende varumärkesintrång. Det torde emellertid vara ytterst sällsynt att en varumärkeshavare vill åtaga sig en så vittgående förpliktelse. Samfundet kan icke finna, att det skulle innebära någon olägenhet att ge en enkellicenstagare rätt att föra egen målsägandetalan under förutsättning att han därtill — generellt eller för det speciella fallet — erhållit varumärkeshavarens samtycke.

Stockholms handelskammare har icke något att erinra mot att ensamlicenstagares talerätt utformas enligt utredningens förslag men förordar att även enkellicenstagare genom ett dispositivt stadgande erhåller talerätt. Särskilt i sådana fall, då flera licenser upplåtits med ensamrätt för skilda delar av riket, kan det vara ett berättigat intresse för licenstagarna att själva få föra talan. Därest märkeshavaren är insolvent, står icke någon möjlighet öppen för enkellicenstagaren att få gottgörelse för liden skada. Och om varumärkeshavaren kan göra sannolikt, att han på grund av bevissvårigheter icke med framgång kan ingripa mot visst varumärkesintrång, blir licenstagaren skyddslös. Liknande synpunkter anföres av *Läkemedelsindustriföreningen*.

De remissinstanser som förordat att även enkellicenstagare erhåller talerätt åberopar även att denna ståndpunkt bättre överensstämmer med de danska och norska förslagen.

I redaktionellt avseende anmärker *Sveriges advokatsamfund* att lagtextens uttryck för ensamlicens — licens varigenom »varumärke här i riket upplåtits till en enda licenstagare» — icke svarar mot vad som enligt motiven avses, nämligen licens som berättigar licenstagaren att »i Sverige såsom den ende användaren utnyttja märket». Det omfattar nämligen även enkellicens i fall, då licenstagaren faktiskt är den ende licenstagaren i riket.

Stadgandet i andra stycket om viss underrättelseplikt för licenstagare som vill anställa intrångstalan har lämnats utan erinran i remissvaren.

Departementschefen. I förevarande paragraf har utredningen upptagit stadgande om licenstagares rätt att föra intrångstalan. Utredningen utgår från att licenstagare enligt gällande lag icke kan uppträda som målsägande. Emellertid anser utredningen, att man i fråga om registrerat varumärke genom en dispositiv regel bör ge sådan befogenhet åt s. k. ensamlicenstagare, under förutsättning att licensen antecknats i varumärkesregistret. Med ensamlicenstagare menas enligt stadgandet den som i Sverige är ende licenstagare.

Vid remissbehandlingen har Stockholms rådhusrätt och Sveriges advokatsamfund bestritt utredningens uppfattning om innebörden av gällande rätt samt hävdat, att licenstagare enligt allmänna regler om vem som är målsägande städse måste anses behörig att föra intrångstalan, om han lidit skada av intrånget. Dessa instanser anser därför att spörsmålet här icke är om man skall tillerkänna licenstagare målsägandeställning utan om man av särskilda skäl bör inskränka den rätt som licenstagare i detta hänseende för närvarande har. Enligt rådhusrättens mening föreligger icke sådana skäl; rådhusrätten anser att alla slags licenstagare i princip bör kunna vara målsägande. Advokatsamfundet har anfört, att någon begränsning icke bör göras då det gäller s. k. exklusivlicens, som utesluter även märkeshavaren själv, men att i övriga fall en inskränkning såtillvida bör genomföras, att licenstagares talerätt göres beroende av märkeshavarens samtycke.

Stockholms handelskammare och Läkemedelsindustriföreningen har i och för sig godtagit utredningens förslag men har ansett att detta bör utsträckas även till andra licenstagare, s. k. enkellicenstagare; särskilt har framhållits, att behov av talerätt för dessa finns i fall då flera licenser upplåtits med ensamrätt för skilda delar av riket.

Enligt min mening föreligger knappast tillräckliga skäl att vid utformandet av den nya lagen utgå från att licenstagare skulle kunna vara målsägande vid intrång i varumärkesrätt endast om uttryckliga bestämmelser härom meddelas. Självfallet kan man, om skäl därtill föreligger, begränsa rätten att uppträda såsom målsägande till visst eller vissa slags licenstagare.

Jag finner det emellertid i hög grad tveksamt om man verkligen bör inskränka licenstagares talerätt. Utredningen har som huvudskäl anfört, att vissa olägenheter kan uppstå om flera som har licens till samma märke skulle var för sig äga talerätt. Det synes också klart, att så kan vara fallet om antalet licenstagare är stort. Är å andra sidan fråga om enkellicenstagare som har ensamrätt i var sin del av landet torde talerätt, såsom framhållits i ett par yttranden, ofta vara befogad. Att här bestämma var gränsen skall gå mellan olika tänkbara fall måste självfallet vara förenat med stora svårigheter. Överhuvudtaget synes förhållandena vid licensgivning vara så växlande, att det knappast är möjligt att genom en generell regel ange i vilka fall talerätt bör vara förbehållen och i vilka fall så icke bör vara händelsen. För att undvika fara för rättsförluster synes det därför säkrast, att man icke genom någon lagregel begränsar talerätten till viss grupp licenstagare. Jag anser ej heller anledning föreligga att såsom advokatsamfundet framfört göra licenstagares talerätt beroende av märkeshavarens samtycke.

På grund av vad sålunda anförts kan jag icke biträda utredningens förslag att i lagen upptaga bestämmelse om licenstagares talerätt. Det föreslagna stadgandet torde därför böra utgå.

I paragrafen har utredningen vidare upptagit stadgande, att licenstagare, som vill anställa intrångstalan, skall underrätta innehavaren av varumärket därom, vid påföljd att hans talan eljest ej upptages till prövning. Detta stadgande har godtagits av remissinstanserna och jag vill även för egen del tillstyrka att en dylik underrättelseskyldighet föreskrives. Stadgandet, som i utredningens förslag endast avser ensamlicenstagares talan, bör emellertid med hänsyn till den ståndpunkt jag intagit i frågan om enkellicenstagares målsägandeställning, erhålla en mer generell avfattning.

44 §.

I förevarande paragraf, som överensstämmer med 44 § i utredningens förslag, har upptagits bestämmelser om fastställelsetalan.

Utredningen. Utredningen framhåller inledningsvis, att några bestämmelser om fastställelsetalan icke finns i gällande varumärkeslag. Erfarenheten visar emellertid att behov av sådan talan ibland föreligger. Ej sällan kan tvekan råda huruvida användningen av visst varukännetecken innebär varumärkesintrång. Sådan ovisshet kan vara till förfång för de berörda parterna och verka hämmande på deras handlande. Framför allt gäller detta för den som står i begrepp att taga ett kännetecken i bruk och är i tvivel om omfattningen och innebörden av en äldre kännetecknsrätt. Det har synts angeläget att i dylika fall fastställelsetalan skall kunna föras. Utredningen framhåller härefter, att det visserligen är möjligt att det allmänna stadgandet om fastställelsetalan i 13 kap. 2 § rättegångsbalken täcker en del hithörande fall. I analogi med vad som skett i patentförordningen (19 § 6 mom.) bör emellertid enligt utredningens mening rätten att föra varumärkesrättslig fastställelsetalan uttömmande regleras i varumärkeslagen.

I det av utredningen föreslagna stadgandet föreskrives, att talan om fastställelse, huruvida rätt till varukännetecken består eller icke består eller om visst förfarande utgör intrång i sådan rätt eller ej, av domstol må upptagas till prövning, där ovisshet råder om förhållandet och denna länder käranden till förfång. Utredningen anför, att stadgandet medger både positiv och negativ fastställelsetalan och är tillämpligt i fråga om alla slag av varukännetecken, registrerade såväl som oregistrerade. Positiv fastställelsetalan avser fall, då innehavaren av kännetecknsrätt önskar svar på frågan om och i vilken utsträckning han åtnjuter skydd gentemot kännetecken, som annan använder eller ämnar taga i bruk. Där skyddsrätt, på vilken någon gör anspråk, grundar sig enbart på inarbetning, kan innehavaren ha ett starkt intresse av att få fastslaget om en giltig varumärkesrätt består. Såvitt avser rätten till registrerat varumärke, kan fastställelsetalan avse frågan huruvida kännetecken, som användes av annan, är förväxlingsbart med kärandens eller icke. Rätten att föra negativ fastställelsetalan kan gå ut på att annan icke har rätt till visst varukännetecken eller att dennes rätt icke innebär hinder för käranden att använda liknande kännetecken, t. ex. på grund av bestämmelsen i 5 §, eller ock att kärandens kännetecken icke är förväxlingsbart med svarandens. Talan kan vidare avse, att svaranden på grund av bestämmelse i 8 eller 9 § icke längre äger påtala kärandens användning av kännetecken.

Enligt andra stycket skall i mål om fastställelsetalan vad i 43 § stadgas äga motsvarande tillämpning. I fråga om rätt att föra fastställelsetalan är således ensamlicenstagare som blivit antecknad i varumärkesregistret likställd med märkeshavaren. Licenstagaren skall underrätta varumärkets innehavare om talan, vid påföljd att denna eljest ej upptages till prövning.

Departementschefen. Förevarande stadgande om möjlighet till fastställelsetalan i vissa fall har lämnats utan erinran vid remissbehandlingen och torde böra upptagas i lagen. I fråga om licenstagares rätt att föra dylik talan bör gälla samma regler som beträffande rätt att föra intrångstalan. Den av utredningen föreslagna hänvisningen till 43 § bör därför kvarstå men får, på grund av den nya avfattning som detta lagrum erhållit i departementsförslaget, ändrad innebörd.

Övriga bestämmelser

45 §.

Departementschefen. I paragrafen, som överensstämmer med 45 § i utredningens förslag, har upptagits en hänvisning till att om kollektivmärken gäller vad särskilt är stadgat.

46 §.

Paragrafen, som motsvarar 46 § i utredningens förslag, innehåller bestämmelser om kungörande.

Utredningen. Enligt det av utredningen här upptagna stadgandet skall, förutom i fall som avses i 20 och 21 §§, kungörande ske av registrerings förnyelse enligt 22 §, av ändring i registrerat märke enligt 24 §, av registrerings avförande enligt 27 och 31 §§ samt av anteckning i registret om överlåtelse enligt 33 § eller om licens enligt 34 §.

I stadgandet anges icke i vilka tidningar kungörandet skall äga rum. Utredningen har emellertid utgått från att kungörelse, såsom för närvarande, bör införas i Registreringstidning för varumärken. Huruvida kungörelse, liksom hittills, bör intagas jämväl i Post- och inrikes tidningar finner utredningen mera tvivelaktigt. Enbart från varumärkesrättens utgångspunkter synes ett dylikt dubbelt kungörelseförfarande knappast vara nödvändigt.

Remissyttrandena. Stadgandet har vid remissbehandlingen icke föranlett annat uttalande än att *patent- och registreringsverket* erinrat om sitt tidigare i anslutning till 20 § framförda förslag att slopa kungörandet i Post- och inrikes tidningar.

Departementschefen. Utredningens förslag om i vilka fall kungörandet skall ske synes ej ge anledning till erinran. I tillämpningsföreskrifter till lagen bör anges på vad sätt kungörande skall äga rum. Såsom utredningen anfört synes det vara tillräckligt att kungörelse intages i Registreringstidning för varumärken.

47 §.

I denna paragraf, som motsvarar 47 § i utredningens förslag, har upptagits föreskrifter om klagan över registreringsmyndighetens beslut.

Gällande rätt. Enligt 5 § andra stycket i gällande varumärkeslag skall besvär över beslut, varigenom registrering vägrats, anföras hos Kungl. Maj:t senast å sextionde dagen från beslutets dag. Detsamma gäller i fråga om besvär över beslut om vägrad förnyelse, varom stadgas i 9 § femte stycket varumärkeslagen. Besvär inges till handelsdepartementet och prövas i regeringsrätten. Talan mot andra beslut i varumärkesärenden regleras ej i varumärkeslagen. Enligt § 40 i patentverkets instruktion äger emellertid den, som icke åtnöjes med ämbetsverkets beslut att, där ej annorlunda är stadgat, hos Kungl. Maj:t söka ändring genom besvär. I dylikt fall skall klagande till handelsdepartementet inkomma med besvären inom trettio dagar från den dag han erhöll del av beslutet. Enligt praxis prövas även sådana besvär, om de rör varumärkesrättsliga frågor, i regeringsrätten.

Utredningen. Utredningen anför inledningsvis några uppgifter om instansordningen i patentärenden. Beträffande sådana gäller att sökande som ej åtnöjes med anmälningsavdelnings beslut äger anföra besvär hos verkets besvärsavdelning. Över besvärsavdelningens beslut må klagan föras vidare av sökanden genom besvär hos regeringsrätten.

I anslutning härtill har utredningen till övervägande upptagit frågan huruvida även för prövningen av varumärkesärenden bör inrättas en mellaninstans i form av en besvärsavdelning inom patentverket. En dylik anpassning till vad som gäller för patentärenden kan, framhåller utredningen, te sig naturlig då behandlingen av varumärkesansökningar genom uppbudsförfarandet även i övrigt närmas till vad som tillämpas inom patenträtten. Emot en dylik ordning kan emellertid anföras, att varumärkesärenden visserligen ofta kan innefatta svåra bedömningsfrågor och beröra stora ekonomiska intressen men att de likväl i regel icke är av samma invecklade beskaffenhet som patentärenden. Enligt utredningens mening kan det därför vara tillräckligt med en överinstans i den administrativa prövningen. Vidare framhålles, att en besvärsavdelning icke, såsom inom patenträtten, kan motiveras med att man behöver ett organ som kan sörja för enhetlig praxis. Varumärkesärendena handlägges nämligen av en enda byrå, inom vilken det knappast är något större problem att hålla praxis enhetlig. Med hänsyn till det anförda anser sig utredningen icke för närvarande böra framföra något förslag om mellaninstans för prövning av varumärkesansökningar.

I anslutning härtill framhåller utredningen, att om man framdeles skulle finna att en mellaninstans bör inrättas, detta kan ske med endast relativt små lagändringar. Kostnaderna torde också bli förhållandevis blygsamma, då den nuvarande besvärsavdelningen för prövning av patentärenden genom sin sammansättning redan besitter erforderlig rättslig och teknisk sakkunskap även för bedömning av varumärkesärenden.

Utredningen har i detta sammanhang även tagit upp frågan, huruvida man bör införa rätt för den som gjort invändning mot varumärkesansökning att besvära sig över beslut, varigenom ansökningen bifalles. Med hänsyn till att utredningen ej föreslår någon mellaninstans, rör denna fråga emellertid blott spörsmålet huruvida invändare bör äga fullfölja talan hos regeringsrätten. Motsvarande spörsmål är aktuellt även inom patenträtten och i avvaktan på revisionen av denna har utredningen icke velat framföra förslag om sådan fullföljdsrätt.

I enlighet med det anförda har utredningen i första stycket av förevarande paragraf upptagit stadgande, att klagan ej må föras över patentverkets beslut, varigenom ansökan enligt varumärkeslagen bifallits, samt i andra stycket, att i övrigt klagan över verkets slutliga beslut enligt denna lag föres genom besvär hos Kungl. Maj:t inom två månader från beslutets dag.

Till bestämmelsen i andra stycket anför utredningen, att den avser alla slutliga beslut och alltså medför att nu rådande olikheter i fullföljdsbestämmelserna vid skilda slag av beslut försvinner.

Remissyttrandena. Förslagets ståndpunkt, att en mellaninstans i varumärkesärenden i form av en besvärsavdelning inom patentverket icke bör inrättas, har lämnats utan erinran av flertalet remissinstanser.

En sådan mellaninstans förordas emellertid av *patent- och registreringsverket*, *Gotlands handelskammare*, *Läkemedelsindustriföreningen* och *Svens-*

ka patentombudsföreningen. Jämväl *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* anser att en besvärsavdelning bör övervägas. *Svea hovrätt* förordar, såsom i det följande omnämnes, en sådan såsom alternativ till viss annan ordning.

Patent- och registreringsverket anför om behovet av en mellaninstans, efter att ha erinrat om de skäl utredningen anfört för och emot en sådan, följande:

Enligt ämbetsverkets mening tala emellertid vissa ytterligare skäl för en mellaninstans. I samband med införande av den nya lagen, som innefattar åtskilliga betydelsefulla nyheter gentemot nu gällande — dels i vissa avseenden ändrat materiellt innehåll och dels i viss mån nytt administrativt förfarande — måste en viss nydaning av praxis äga rum. Det är angeläget, att beslut i överinstans bli så utförligt motiverade, att de kunna bli vägledande för framtiden. Det förtjänar även framhållas, att antalet besvärsärenden över varumärkesbeslut kan förväntas öka efter ikraftträdande av ny lag just på grund av behovet av prejudicerande avgöranden i överinstans. Mot regeringsrättens avgöranden har stundom riktats kritik, att de genom knappheten eller bristen på motivering i varumärkesärenden sällan ge önskvärd vägledning. Då det av olika skäl icke kan påräknas att regeringsrättens beslut framdeles komme att bli utförligare motiverade än vad nu är fallet, skulle det här avsedda önskemålet — vilket i många fall skulle bli till värdefull vägledning — kunna vinnas genom att i verket infördes en andra instans i varumärkesärenden. Denna instans skulle få en ingående förtrogenhet med varumärkesärenden och skulle, i viss överensstämmelse med praxis i patentärenden, kunna ge motivering för sina beslut i den utsträckning, som bleve erforderlig för danandet av praxis enligt den nya lagen. Då sålunda enligt verkets åsikt goda skäl härvidlag kunna åberopas, föreslår verket, att den redan förefintliga besvärsavdelningen inom verket jämväl skulle såsom andra instans handlägga varumärkesärenden.

Liknande synpunkter på behovet av en mellaninstans anföres av *Gotlands handelskammare.*

Svenska patentombudsföreningen anför, att inom föreningen framkommit synpunkter både för och mot inrättandet av en mellaninstans, och yttrar härom:

För införandet av en särskild besvärsavdelning i varumärkesmål har å ena sidan ansetts tala den omständigheten, att tillämpningen av reglerna i det nya lagförslaget kommer att i utredningshänseende ställa väsentligt större fordringar på registreringsmyndigheten och sökanden. Med hänsyn till att omständigheter av faktisk natur, såsom förekomsten av en rörelse, i vilken märket användes, förekomsten av inarbetning, frågan om ett märke är vilseledande eller ej samt övriga faktiska omständigheter vid bedömandet av ett märkes registrerbarhet enligt förslagets 13 §, synas komma att bli av avgörande betydelse, har det ansetts angeläget att sakbehandlingen av varumärkesärenden både på ansöknings- och besvärsstadiet kan föras under någotsånär domstolsmässiga former. Detta framstår som så mycket mera angeläget i betraktande av att behovet av muntliga förhandlingar icke tillgodoses enligt nuvarande besvärsordning med regeringsrätten som enda instans. Vidare skulle införandet av en besvärsavdelning inom ämbetsverket leda till att en mera enhetlig praxis utbildades.

Mot ett omedelbart införande av en besvärsavdelning har å andra sidan inom föreningen gjorts gällande, att varumärkesärenden till sin natur och omfattning som regel icke bli så komplicerade som patentmål, varför av

den anledningen införandet av en besvärsavdelning icke f. n. framstår som nödvändigt. Vidare torde sökanden redan nu ha möjlighet att på anmälningsstadiet förebringa vidlyftig utredning. Slutligen kunde måhända införandet av en besvärsavdelning komma att medföra dyrbar och tidsödande omgång.

Föreningen har efter övervägande av de synpunkter som framförts i frågan kommit fram till den uppfattningen, att nuvarande instansordning i varumärkesmål är klart otillräcklig och att en mellaninstans bör inrättas.

Ett par remissorgan har övervägt, huruvida en mellaninstans kan undvaras om man inför möjlighet att låta registreringsmyndighetens prövning på ansökningsstadiet ske i kollegial sammmansättning. *Svea hovrätt* förordar, att tveksamma registreringsansökningar prövas i sådan sammansättning, exempelvis med två jurister och en teknisk bisittare. Därest en sådan handläggning anses icke kunna ordnas inom patentverkets varumärkesavdelning, anser hovrätten det böra övervägas om icke en besvärsavdelning bör inrättas. *Svenska patentombudsföreningen,* som i första hand förordar inrättandet av en besvärsavdelning, föreslår i andra hand att registreringsärenden före avslagsbeslut och vid invändning hänskjutes för avgörande till en tremannagrupp inom patentverkets varumärkesavdelning, lämpligen bestående av byråchefen och två ledamöter.

I detta sammanhang må erinras om att från ett par håll framförts önskemål om möjligheter till muntlig förhandling inför registreringsmyndigheten i fall då invändning mot varumärkesregistrering gjorts, se vid 20 §.

Vad angår de i förevarande paragraf föreslagna bestämmelserna, har stadgandet i första stycket, som innebär att invändare ej har besvärsrätt, lämnats utan erinran av de flesta remissinstanserna.

Några remissinstanser, nämligen *handelskammaren i Göteborg, Västernorrlands och Jämtlands läns handelskammare, patent- och registreringsverket, länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, Sveriges allmänna exportförening* och *Svenska annonsörers förening,* förordar emellertid besvärsrätt för invändare. Handelskammaren i Göteborg framhåller bl. a., att enligt förslaget en invändare, som ej vunnit gehör för sin invändning, skulle bli nödsakad att fullfölja ärendet genom talan vid allmän domstol, eventuellt genom flera instanser med den tidsutdräkt detta oundvikligen medför. Både för invändaren och för registreringssökanden skulle det vara enklare och mindre kostsamt, om ärendet finge fullföljas direkt till regeringsrätten. En särskild besvärsavdelning hos patentverket kan ej anses erforderlig för tillgodoseende av förevarande önskemål. Som en viktig synpunkt i detta sammanhang anföres, att frågan om registrering ej bör hållas svävande alltför lång tid.

I allmänhet synes dessa remissinstanser anse, att invändare bör äga samma besvärsrätt som sökande och alltså kunna fullfölja ärendet till högsta instans. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* föreslår emellertid alternativt, att invändarens besvärsrätt anordnas på samma sätt som för närvarande gäller enligt patentförordningen. *Patent- och registreringsverket* an-

ser det helt allmänt lämpligt att frågan regleras i överensstämmelse med förfarandet inom patenträtten.

Beträffande den i andra stycket angivna besvärstiden föreslår *Stockholms handelskammare,* att denna räknas först från det vederbörande erhåller del av beslutet. För sökande som har sin rörelse i utlandet kan åtskillig tid förflyta, innan han får del av detta, särskilt som han i regel icke torde äga kännedom om vilken dag beslutet meddelas. Den förordade ändringen vore av värde ej minst för svenska företagare som här i landet representerar utländska märkeshavare. Liknande synpunkter anföres av *Läkemedelsindustriföreningen.*

Departementschefen. I fråga om talan mot patentverkets slutliga avgöranden i varumärkesärenden gäller för närvarande att talan mot beslut, varigenom registrering eller förnyelse vägrats, skall föras genom besvär hos regeringsrätten. Medan sålunda för den administrativa prövningen av varumärkesärenden endast finnes två instanser, kan motsvarande frågor inom den varumärkesrätten närliggande patenträtten föras genom tre instanser. Talan mot beslut, varigenom patentansökan förklarats förfallen eller avslagits, föres sålunda hos särskild besvärsavdelning inom patentverket, och besvärsavdelningens beslut kan av sökanden överklagas hos regeringsrätten.

Utredningen har upptagit frågan, huruvida även för varumärkesärendena bör anordnas en mellaninstans i form av en besvärsavdelning inom patentverket. Efter vägande av skälen för och emot har utredningen emellertid stannat för att nu ej föreslå någon ändring i gällande instansordning.

Vid remissbehandlingen har denna ståndpunkt blivit föremål för delade meningar. Flertalet remissinstanser har biträtt utredningens förslag. Åtskilliga remissorgan, bland dem patentverket och svenska patentombudsföreningen, har emellertid framfört önskemål om att det inrättas en mellaninstans även för varumärkesärenden.

Det är tydligt, att varumärkesärendena i regel icke är av samma invecklade beskaffenhet som patentärenden. Emellertid kan varumärkesärenden ej sällan innefatta svåra bedömningsfrågor och beröra stora ekonomiska intressen. Med hänsyn härtill synes det vara behövligt att ha tre instanser med den större garanti för riktiga avgöranden som en sådan ordning erbjuder. En mellaninstans, vilken som en huvuduppgift hade att handlägga varumärkesärenden, skulle bli av största värde då det gäller att utbilda en fast praxis på området, bl. a. med hänsyn till att en sådan skulle ha tillfälle att ge mera utförliga motiveringar till sina beslut än vad regeringsrätten har möjlighet att göra. Härvid bör beaktas att behovet av vägledande praxis blir särskilt framträdande i och med genomförandet av den nya lagen, som innefattar åtskilliga betydelsefulla nyheter i förhållande till den nu gällande. Av betydelse är också, att inrättandet av en mellaninstans skulle innebära en viss lättnad i regeringsrättens arbetsbörda.

Framhållas må att en mellaninstans torde kunna inrättas utan större kostnader. Utredningen och patentverket har uttalat, att den redan före-

fintliga besvärsavdelningen för prövning av patentärenden genom sin sammansättning torde besitta erforderlig rättslig och teknisk sakkunskap också för bedömande av varumärkesärenden. Även om viss förstärkning av avdelningen kan komma att visa sig erforderlig för de nya uppgifterna, torde kostnaderna i detta avseende bli jämförelsevis blygsamma. En del av kostnaderna för den utvidgade verksamheten torde kunna täckas av särskilda besvärsavgifter.

Jag förordar alltså att för den administrativa prövningen av varumärkesärenden inrättas en mellaninstans inom patentverket.

Besvärsavdelningens sammansättning regleras för närvarande i patentförordningen. Då patenträtten är under revision, bör emellertid nu icke företagas några ändringar i dess hithörande bestämmelser. Som provisorisk ordning i avvaktan på att denna revision genomföres bör bestämmelser rörande besvärsavdelningens sammansättning vid prövning av varumärkesärenden ges i tillämpningsföreskrifterna till varumärkeslagen. Fullmakt för Kungl. Maj:t att utfärda dylika bestämmelser torde böra upptagas i 48 §.

Rätten att föra talan mot patentverkets slutliga beslut i varumärkesärenden är enligt gällande varumärkeslag begränsad till fall då registrering eller förnyelse av varumärke vägrats. Den som gjort invändning mot varumärkesansökning äger icke överklaga beslut, varigenom ansökningen bifallits. Om emellertid en mellaninstans inrättas i enlighet med vad jag förordat, synes det naturligt att invändare erhåller befogenhet att fullfölja talan hos denna. Frågan huruvida invändare bör äga överklaga beslut av mellaninstansen synes böra avgöras i samband med att motsvarande spörsmål inom patenträtten upptages till prövning vid revisionen av denna. För närvarande bör alltså invändare icke äga överklaga beslut av besvärsavdelningen.

För talan mot andra slutliga beslut av patentverket i varumärkesärenden än avslag på begäran om registrering eller förnyelse gäller för närvarande särskilda bestämmelser i patentverkets instruktion. Såsom utredningen anfört bör emellertid beträffande samtliga slutliga beslut gälla samma fullföljdsförfarande.

Klagan hos verkets besvärsavdelning bör föras genom besvär inom två månader från beslutets dag. Samma besvärstid bör gälla för klagan över besvärsavdelningens beslut.

48 §.

Paragrafens båda första stycken, som motsvarar 48 § i utredningens förslag, innehåller fullmakt för Kungl. Maj:t att meddela tillämpningsföreskrifter till lagen samt fastställa vissa avgifter. Tredje stycket saknar motsvarighet i utredningsförslaget.

Utredningen. I första stycket av paragrafen har utredningen upptagit stadgande, att Kungl. Maj:t äger utfärda föreskrifter om vad sökande i registreringsärenden har att iakttaga, om kungörande som sägs i 20, 21 och 46 §§

samt eljest om förfarandet i dessa ärenden ävensom om varumärkesregistrets förande. Utredningen framhåller i anslutning härtill, att åtskilliga spörsmål som kan uppkomma i varumärkesärenden är av den art att de bör regleras i sådana särskilda föreskrifter, vilka instruktionsenligt utfärdas av patentverket.

Enligt andra stycket skall vid ansökan om registrering av varumärke, om förnyelse, om ändring i registrerat varumärke enligt 24 § eller om anteckning i registret av överlåtelse eller licens erläggas avgift till belopp som Kungl. Maj:t föreskriver, varvid för förnyelse skall stadgas högre avgift, om ansökan inges efter registreringsperiodens utgång. Vad angår avgifternas belopp anför utredningen följande. Beträffande först avgifter vid registreringsansökan och förnyelseansökan föreslås, såsom berörts vid 16 §, i båda fallen en grundavgift av 100 kronor och en tilläggsavgift av 50 kronor för varje varuklass utöver den första. Om ansökan icke leder till registrering bör enligt förslaget erlagda avgifter delvis återbetalas till sökanden. För förnyelseansökan, som inkommer efter registreringsperiodens utgång, utgör förhöjningen för närvarande 25 kronor. Utredningen anser ett belopp av denna storlek lämpligt även enligt den nya lagstiftningen, åtminstone där registreringen icke avser mer än en varuklass. Täcker den flera klasser kan en förhöjning jämväl av tilläggsavgifterna förtjäna övervägas. Vid ändring i registrerat märke samt anteckning av ny innehavare eller licensupplåtelse bör avgift uttagas med belopp motsvarande kostnaderna för åtgärden. Utredningen räknar med att dessa kan komma att sättas till omkring 50 kronor vid ändring i märke och omkring 25 kronor i de båda övriga fallen.

Remissyttrandena. Stadgandet har i allmänhet lämnats utan erinran vid remissbehandlingen.

Statskontoret anför beträffande beloppen av de av utredningen föreslagna avgifterna följande:

De föreslagna registreringsavgifterna ha avvägts på grundval av nu gällande princip i fråga om finansieringen av kostnaderna för patentverkets verksamhet, innebärande att statsverkets inkomster av avgifterna i huvudsak skall motsvara dess utgifter för patentverket. Under förutsättning att de förordade avgifterna komma att uppgå till sådant sammanlagt belopp, att angivna princip får anses upprätthållen, i vilket avseende någon närmare utredning dock icke föreligger, har statskontoret icke funnit något att invända mot avgifternas storlek. Vid avgifternas bestämmande bör dock uppmärksammas, att enligt utredningen en avsevärd förstärkning av varumärkesavdelningens personal torde bli behövlig under den närmaste tiden efter lagens ikraftträdande.

Angående den förhöjda avgift, som enligt utredningens förslag bör utgå om förnyelseansökan inkommer först efter registreringsperiodens utgång, framhåller *patent- och registreringsverket*, att ej blott grundavgiften utan, vid registrering i mer än en klass, jämväl tilläggsavgifterna bör höjas.

Statskontoret anser, att avgifterna bör underställas riksdagens prövning såsom skett både i fråga om avgifterna enligt gällande varumärkeslag och beträffande avgifterna enligt patentförordningen.

Departementschefen. Såsom utredningen anfört och remissinstanserna lämnat utan erinran bör Kungl. Maj:t erhålla fullmakt att utfärda tillämpningsföreskrifter till den nya lagen i vissa angivna hänseenden, nämligen om kungörande som sägs i 20, 21 och 46 §§ samt eljest om förfarandet i dessa ärenden ävensom om varumärkesregistrets förande. Med hänsyn till att enligt departementsförslaget patentverkets beslut å varumärkesavdelning skall kunna överklagas till verkets besvärsavdelning bör fullmakten även avse föreskrifter om förfarandet vid sådant överklagande och om sammansättningen av besvärsavdelningen vid prövning av dit fullföljda varumärkesärenden.

Tillämpningsföreskrifterna torde ej behöva omfatta alla hithörande detaljfrågor. Åtskilliga spörsmål torde vara av den art att de i stället bör regleras i särskilda föreskrifter, utfärdade av patentverket.

Vid ansökan om registrering av varumärke, om förnyelse, om ändring i registrerat varumärke enligt 24 § eller om anteckning i registret av överlåtelse eller licens bör såsom utredningen föreslagit erläggas avgift, varvid för förnyelse bör erläggas högre avgift om ansökan inges efter registreringsperiodens utgång. Vidare bör utgå besvärsavgift vid klagan hos patentverkets besvärsavdelning.

Vad angår de belopp som för närvarande bör fastställas har jag redan förut i huvudsak anslutit mig till utredningens vid 16 § gjorda förslag beträffande avgifter för registrering och förnyelse. Den förhöjning av förnyelseavgiften som skall inträda, om ansökan göres efter registreringsperiodens utgång, torde i enlighet med utredningens förslag böra sättas till 25 kronor, där registreringen avser en varuklass. För varje överskjutande varuklass synes den kunna bestämmas till 10 kronor. Jag vill även biträda utredningens förslag vid förevarande paragraf att avgiften för ändring av märke enligt 24 § skall vara 50 kronor samt för anteckning i registret av överlåtelse eller licens 25 kronor. Vad angår besvärsavgiften synes denna kunna sättas till 75 kronor.

Avgiftsbeloppen torde ej behöva fastställas i själva lagen, utan de bör lämpligen upptagas i de tillämpningsföreskrifter som utfärdas av Kungl. Maj:t. Beloppen kan då vid behov jämkas utan det tungrodda förfarande som en lagändring innebär. Det torde emellertid få förutsättas att mera betydande ändringar i beloppen ej vidtages utan att riksdagens yttrande inhämtas.

I anslutning till ett yrkande av patentverket torde såsom tredje stycke i paragrafen böra upptagas stadgande, att dom i mål om varumärkesintrång eller i mål, som avses i 26, 35 eller 44 §, skall genom domstolens försorg i avskrift sändas till patentverket.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

49 §.

Paragrafen motsvarar 49 § i utredningens förslag.

Utredningen. Utredningen har här upptagit stadgande om tidpunkten för den nya lagens ikraftträdande samt stadgande, att dessförinnan bestämmelser må meddelas av Kungl. Maj:t och patent- och registreringsverket enligt vad i lagen är för vissa fall stadgat.

Remissyttrandena. *Statistiska centralbyrån* anser, att lagens ikraftträdande bör uppskjutas till dess revisionen av namnrätten genomförts. Byrån framhåller bl. a., att den nya lagen synes förutsätta en privaträttslig ensamrätt till namn såsom given. Man synes därför böra räkna med att frågor om bättre rätt till namn efter dess genomförande blir föremål för domstolarnas avgöranden i större utsträckning och på ett annat sätt än hittills. Sådana avgöranden kan komma att kollidera med centralbyråns praxis i namnfrågor. Detta är redan i och för sig olämpligt, och förhållandet är dessutom ägnat att leda till rättsosäkerhet.

Departementschefen. Statistiska centralbyrån har ansett, att den nya lagen med hänsyn till den inverkan den kan få på namnrätten icke bör träda i kraft förrän den pågående revisionen av detta rättsområde genomförts. Lagförslaget innehåller dock icke några nya namnrättsliga principer; det bygger här på samma grundsatser som gällande varumärkeslag. Ett genomförande av lagen kan därför icke anses i något hänseende föregripa revisionen av namnrätten, och skäl att avvakta denna innan lagen sättes i kraft synes icke föreligga.

Lagen torde böra träda i kraft den 1 januari 1961; såsom utredningen föreslagit bör dessförinnan bestämmelser kunna meddelas av Kungl. Maj:t och patent- och registreringsverket enligt vad i lagen är för vissa fall stadgat.

50 §.

Paragrafen överensstämmer med 50 § i utredningens förslag.

Utredningen. Utredningen har här upptagit stadgande, att genom den nya lagen upphäves, med den begränsning som stadgas i följande paragrafer, dels den gällande varumärkeslagen och dels förordningen den 28 november 1884 (nr 63) om svenska järn- och ståleffekters stämpling.

I motiven anför utredningen, att i samband med utfärdande av tillämpningsföreskrifter till den nya lagen följande äldre författningar bör upphävas, nämligen

1) kungörelsen den 31 december 1895 (nr 105 s. 5) angående beskaffen-

heten av de handlingar, som i ärenden rörande registrering av varumärken inlämnas;

2) kungörelsen den 6 juni 1918 (nr 384) om varumärkesregistrets förande m. m.;

3) kungörelsen den 8 april 1921 (nr 133) om skydd för isländska varumärken;

4) kungörelsen den 30 september 1926 (nr 42) om skydd för varumärken, tillhörande företag i de Socialistiska Rådsrepublikernas Union;

5) kungörelsen den 15 januari 1932 (nr 3) om skydd för litauiska varumärken;

6) kungörelsen den 4 december 1936 (nr 591) om skydd för chilenska varumärken;

7) kungörelsen den 21 maj 1948 (nr 302) om skydd för varumärken, tillhörande företag i Nigeria;

8) kungörelsen den 15 juni 1951 (nr 432) om skydd för varumärken, tillhörande företag inom Malajiska förbundet (The Federation of Malaya);

9) kungörelsen den 22 april 1955 (nr 146) om skydd för varumärken, tillhörande företag å Bahamaöarna; samt

10) kungörelsen den 2 maj 1957 (nr 111) om skydd för varumärken, tillhörande företag inom Folkrepubliken Kina.

Remissyttrandena. Med anledning av förslaget att upphäva förordningen om järn- och ståleffekters stämpling framhåller *Jernkontoret* och *Sveriges industriförbund* såsom angeläget, att i registreringsbevisen för varumärken som ursprungligen tillkommit enligt bestämmelserna för järnstämplar tidpunkten då stämpeln först registrerades anges. Härigenom kan stämplarnas tradition i viss mån bevaras. Berörda tidpunkt har också erfarenhetsmässigt visat sig vara av betydelse i fall där registrering i utlandet är beroende av hemlandsregistrering.

Departementschefen. Den nya lagen ersätter gällande varumärkeslag, som alltså bör upphävas. Med den nya lagens införande bör vidare, såsom utredningen anfört, förordningen den 28 november 1884 om svenska järn- och ståleffekters stämpling upphävas.

I samband med utfärdande av tillämpningsföreskrifter till den nya lagen bör i enlighet med vad utredningen anfört vissa äldre författningar rörande varumärkesregistrets förande m. m. upphävas. Utöver de av utredningen angivna författningar, som bör upphävas, tillkommer kungörelsen den 15 augusti 1958 (nr 443) om skydd för varumärken, tillhörande företag å Filippinerna.

51 §.

Paragrafen överensstämmer med 51 § i utredningens förslag.

Utredningen. Utredningen har här upptagit stadgande, att den nya lagen skall, med de undantag som i följande paragrafer stadgas, äga tillämpning jämväl å varumärke som registrerats med stöd av gällande varumärkeslag. Beträffande inarbetade kännetecken samt namn och firma anser utredningen att den nya lagen bör gälla även äldre kännetecken.

Departementschefen. Jag tillstyrker utredningens förslag, som ej föranlett erinran vid remissbehandlingen.

52 §.

Paragrafen motsvarar 52 § i utredningens förslag.

Utredningen. Utredningen framhåller, att i gällande varumärkeslag namn och firma skyddas genom bestämmelser om straff och skadestånd för den som »obehörigen sätter annans namn eller firma» på varor etc. eller »obehörigen brukar» sådan beteckning på anslag, skylt m. m. (12 §). Bestämmelserna är allmänt hållna och kan därför tänkas sträcka sig även utanför varumärkesrättens område, så att de bereder namn- och firmaskydd även i andra avseenden. Motsvarande stadgande i den nya lagen (3 § andra punkten) ger däremot i huvudsak endast skydd av varumärkesrättslig art. Skyddet kan sålunda ej åberopas av den som ej är näringsverksam. Vidare är skyddet i allmänhet beroende av det inom varumärkesrätten eljest gällande kravet på varuslagslikhet; detta krav gäller dock icke det skydd för namn som följer av förbudet i 14 § 4) mot att annan registrerar varumärke innehållande namnet. Enligt utredningens mening bör, med hänsyn till det ofullständiga och delvis svävande tillstånd i vilket särskilt namnrätten men även firmarätten befinner sig, tillses att det skydd utöver det rent varumärkesrättsliga, som sålunda kan tänkas föreligga redan för närvarande, upprätthålles vid varumärkesrättens omdaning. Detta bör ske i en övergångsbestämmelse, avsedd att gälla till dess namn- och firmarätten erhållit en tillfredsställande reglering.

Den av utredningen föreslagna bestämmelsen har utformats så, att om någon i näringsverksamhet obehörigen använder annans namn eller firma som varukännetecken och i den nya lagen påföljd ej är stadgad härför, domstol skall på talan av namnets eller firmans innehavare meddela förbud mot användningen. Med hänsyn till bestämmelsens provisoriska natur har utredningen ansett endast förbud böra ifrågakomma men däremot icke straff eller skadestånd.

Remissyttrandena. Stadgandet har i allmänhet icke föranlett erinran vid remissbehandlingen.

Namnrättskommittén förordar emellertid, att stadgandet begränsas till fall då sådan användning av annans namn, som däri avses, medför m e n för namnhavaren. I princip bör enligt kommitténs mening skyddet begränsas till egenartat släktnamn. Det torde dock icke vara lämpligt att i varu-

märkeslagen införa detta begrepp, eftersom dess innebörd i gällande rätt icke är klart fixerad. Den av kommittén förordade begränsningen torde i praktiken leda till samma resultat. Kommittén framhåller vidare, att om man ansluter sig till utredningens i motiven framförda åsikt, att skadestånd ej skall kunna komma i fråga, detta måste klart framgå av lagtexten.

I redaktionellt hänseende riktar *namnrättskommittén* den anmärkningen mot stadgandet, att uttrycket »namnets innehavare», som icke nu förekommer i lagstiftningen och ej heller är avsett att upptagas i namnlagstiftningen, bör utbytas mot en term som framhäver skillnaden mellan namn och firma såsom rättsobjekt. Detta kan ske genom att såsom taleberättigad anges »den, vilken namnet tillkommer eller som innehar firman».

Svea hovrätt anser, att förevarande stadgande, som enligt hovrättens mening icke är en övergångsbestämmelse i egentlig mening, bör infogas i annat sammanhang, t. ex. under »övriga bestämmelser» eller under särskild rubrik.

Departementschefen. Utredningen har i förevarande paragraf upptagit stadgande, att i fall, då någon i näringsverksamhet obehörigen använder annans namn eller firma som varukännetecken och i den nya lagen påföljd ej är stadgad härför, domstol på talan av namnets eller firmans innehavare skall meddela förbud mot användningen. Stadgandet ger ett visst skydd mot att namn och firma obehörigen användes som varukännetecken i vissa fall som ligger utanför varumärkesrätten, t. ex. i fall då den vars namn använts själv icke är näringsidkare. Gällande varumärkeslag kan tänkas ge ett dylikt vidare skydd, och detta har ansetts böra upprätthållas till dess revisionen av namn- och firmarätten genomförts. Stadgandet har vid remissbehandlingen i allmänhet lämnats utan saklig anmärkning och synes ej heller mig ge anledning till väsentlig erinran.

Vissa smärre jämkningar torde dock erfordras. Liksom i 3 § bör ordet »namn» förtydligas till »släktnamn». Vidare märkes att enligt förslaget skall vid sådan obehörig användning av namn och firma som här avses såsom sanktion endast ifrågakomma förbud. I lagtexten torde böra uttalas, att man här åsyftar förbud vid vite. Att, såsom namnrättskommittén yrkat, uttryckligen ange att andra sanktioner ej ifrågakommer torde däremot ej vara erforderligt. I lagtexten torde slutligen böra företagas ytterligare viss redaktionell jämkning.

Med anledning av vad namnrättskommittén anfört vill jag framhålla, att det torde ligga i sakens natur att för skydd av namn kräves att namnet har viss egenart; eljest kan användandet ej anses ske obehörigen. Liksom i 14 § 4) får med firma anses jämställd benämning på ideell förening, stiftelse o. d.

Angående vitesbestämmelsens tillämpning kan jag hänvisa till 35 §.

Vid överträdelse av förbud bör de i 36 § upptagna reglerna erhålla motsvarande tillämpning. Bestämmelse härom torde böra upptagas såsom andra stycke i förevarande paragraf.

Med hänsyn till stadgandets provisoriska natur finner jag i likhet med ut-

redningen lämpligt att det placeras i det avsnitt i lagen som upptar övergångsreglerna.

53 §.

Paragrafen överensstämmer med 53 § i utredningens förslag.

Utredningen. Utredningen framhåller att den i 8 § stadgade preklusionstiden för anställande av ogiltighetstalan beträffande varumärkesregistrering löper från registreringsdagen. För märken registrerade enligt gällande varumärkeslag, som ej innehåller någon preklusionsbestämmelse, erfordras i detta avseende en särskild regel, för att icke i vissa fall rätten till talan genom den nya lagens ikraftträdande plötsligt skall vara avskuren. Utredningen föreslår en bestämmelse enligt vilken den femåriga preklusionstiden börjar löpa från dagen för den nya lagens ikraftträdande.

Departementschefen. Stadgandet har ej väckt erinran vid remissbehandlingen och torde böra upptagas i lagen.

54 §.

Paragrafen är likalydande med 54 § i utredningens förslag.

Utredningen. Utredningen framhåller, att reglerna om villkoren för registrering i 13 och 14 §§ av den nya lagen i väsentliga avseenden överensstämmer med motsvarande bestämmelser i gällande varumärkeslag. Vissa avvikelser förekommer dock. I vissa hänseenden, t. ex. beträffande registreringshinder mot vilseledande märke och märken som innehåller egenartad titel på annans skyddade litterära verk, är den nya lagen sålunda strängare än den gamla. I andra fall, särskilt såvitt avser användningens förmåga att ge särprägel åt i och för sig icke distinktiva märken, är den nya lagen liberalare. Enligt utredningens mening bör gälla, att ansökningar ingivna under den äldre lagens bestånd skall med avseende på registrerbarhetskraven behandlas enligt den äldre lagen, men att sökanden skall äga begära att i stället den nya lagens regler tillämpas. Denna avvägning torde vara mest förmånlig för de sökande. Ordningen synes även vara mest praktisk för registreringsmyndigheten, vilken redan torde ha givit föreläggande i det stora flertalet ansökningar under behandling då den nya lagen träder i kraft. Ett i enlighet härmed avfattat stadgande har upptagits i förevarande paragraf.

Departementschefen. De här föreslagna reglerna om behandlingen av registreringsansökningar, som är anhängiga vid tiden för den nya lagens ikraftträdande, har lämnats utan anmärkning vid remissbehandlingen och föranleder ej heller från min sida någon erinran.

55 §.

Paragrafen överensstämmer med 55 § i utredningens förslag.

Utredningen. Utredningen framhåller, att särskild övergångsbestämmelse erfordras beträffande inordnandet av äldre registreringar i det i 16 § föreslagna varuklassystemet. Detta kan ske på olika sätt. Lämpligast synes utredningen vara, att inordnandet sker då sådan registrering första gången förnyas efter den nya lagens ikraftträdande. Ett stadgande härom har upptagits i förevarande paragraf. Det har övervägts huruvida ej i vissa fall registrering på innehavarens begäran borde kunna anpassas till varuklassystemet redan under löpande registreringsperiod. En sådan befogenhet för innehavaren skulle dock kunna medföra besvärande ojämnhet i registreringsmyndighetens arbetsbelastning och kräva vissa avgifter. Nyttan för innehavaren av en tidigare anpassning torde knappast motivera de olägenheter och den komplicering av bestämmelserna som skulle följa därav. Utredningen har därför icke ansett att något undantag bör göras från regeln att anpassningen skall ske vid första förnyelsen.

Remissyttrandena. Stadgandet har i allmänhet icke föranlett erinran vid remissbehandlingen.

Sveriges industriförbund anser dock, att den som kan visa att han har ett berättigat intresse av att få sitt märke överfört till varuklassystemet tidigare än som följer av förslaget skall kunna medges detta. Förbundet uttalar också önskemål om att överföring av ett märke till det nya systemet bör föranleda endast ett registreringsbevis och -nummer, även om märkets varuförteckning uppdelas på flera klasser. I annat fall skulle komplikationer kunna uppkomma med hänsyn till utländska registreringar, för vilka den svenska registreringen utgör hemlandsregistrering.

Departementschefen. Förevarande stadgande om klassregistreringens genomförande beträffande äldre varumärken har ej föranlett erinran vid remissbehandlingen och torde böra upptagas i lagen.

Sveriges industriförbund har ansett att varumärkeshavare i vissa fall borde äga få varumärket överfört till klassregistrering tidigare än som följer av stadgandet. En sådan befogenhet skulle dock kunna medföra besvärande ojämnhet i patentverkets arbetsbelastning, och jag kan ej biträda förslaget. Förbundets övriga önskemål torde kunna vinna beaktande utan särskild bestämmelse.

56 §.

Paragrafen motsvarar 56 § i utredningens förslag.

Utredningen. Enligt 9 § första stycket i gällande varumärkeslag räknas vid förnyelse den nya registreringsperioden från dagen för förnyelsen. Enligt den nya lagen skall den däremot räknas från utgången av föregående registreringsperiod (22 §); varje förnyelseperiod för en registrering blir sålunda att räkna från den dag som genom månad och datum motsvarar registreringsdagen. Utredningen föreslår, att registreringar, som förnyats enligt äldre lag, i fråga om förnyelseperiodernas beräkning återföres till sina ur-

sprungliga registreringsdagar. Detta bör ske på olika sätt allt efter som märkeshavaren förlorat tid på grund av att förnyelse beviljats före den tidigare registreringsperiodens slutdag eller vunnit tid på grund av att förnyelsen skett efter nämnda dag. I förstnämnda fall kan utan olägenhet den registreringsperiod, som löper då lagen träder i kraft, förlängas så att dess slutdag till månad och dag sammanfaller med den ursprungliga registreringsdagen. Märkeshavaren återfår på så sätt omedelbart den tid han tidigare förlorat. Första punkten i förevarande stadgande har avfattats i enlighet härmed. För det motsatta fallet däremot synes man icke skäligen på motsvarande vis kunna förkorta den löpande registreringsperioden. I ett sådant fall torde man i stället böra förfara på det sättet, att första förnyelsen enligt den nya lagen medför en ny registreringsperiod så mycket kortare än tio år som erfordras för att registreringen härefter skall vara återförd på sin ursprungliga registreringsdag. I enlighet härmed har i andra punkten stadgats, att om enligt äldre lag registreringsperioden utlöper senare än som följer av första punkten, detta skall gälla; i sådant fall skall efter den första förnyelse, som sker enligt nya lagen, registreringsperiodens slutdag beräknas som i första punkten sägs.

Den förordade ordningen medför, att sedan den nya lagen varit i kraft omkring tio år, alla då gällande äldre registreringar är återförda på de ursprungliga registreringsdagarna.

I andra stycket ges en särregel om den tidpunkt, vid vilken förnyelseansökan beträffande äldre registrering tidigast må inges. Enligt huvudregeln i 23 § får ansökan göras tidigast ett år före och senast tre månader efter registreringsperiodens utgång. Då bestämmelsen i första stycket första punkten av förevarande paragraf tillämpas, kommer registreringsperiodens utgång att inträffa vid en senare tidpunkt än den som eljest skulle ha gällt. Om innehavaren i fråga om den tidpunkt då förnyelse senast bör ske förlitar sig på de uppgifter han erhållit av förnyelsebeviset eller med ledning av äldre lag, kan detta medföra att han ansöker om förnyelse mer än ett år före den tid som sålunda är registreringsperiodens nya slutdag. Det har i detta fall synts utredningen rimligt att — i både patentverkets och märkeshavarens intresse — ansökningen skall kunna behandlas och bifallas såvida den icke inkommit mer än ett år innan löpande registreringsperiod skolat utgå, om den beräknats enligt bestämmelsen i 9 § i gällande varumärkeslag.

I överensstämmelse med det nu anförda föreskrives i andra stycket av förevarande paragraf att, då efter lagens ikraftträdande förnyelse första gången sökes av registrering som förut blivit förnyad, ansökningen utan hinder av vad i 23 § sägs må göras ett år innan den löpande registreringsperioden skolat utgå enligt äldre lag.

Departementschefen. Stadgandet har ej föranlett saklig erinran vid remissbehandlingen och torde, med viss redaktionell jämkning, böra upptagas i lagen.

57 §.

Första stycket överensstämmer med 57 § i utredningens förslag. Andra stycket saknar motsvarighet i utredningsförslaget.

Utredningen. Utredningen framhåller, att stadgandet i 25 § första stycket i förslaget om hävande av sådan registrering, som står i strid mot lagen, påkallar en särskild övergångsbestämmelse. Då registreringsförutsättningarna i vissa avseenden är olika enligt äldre och nyare lag, skulle tillämpning av nämnda stadgande kunna medföra obillighet mot innehavare av äldre registrering. Utredningen föreslår därför ett stadgande av innebörd, att äldre registrering må hävas endast såframt den strider såväl mot äldre lag som mot den nya lagen.

Departementschefen. Det av utredningen föreslagna stadgandet har lämnats utan anmärkning vid remissbehandlingen och föranleder ej heller från min sida någon erinran.

I ett nytt andra stycke torde emellertid böra meddelas en övergångsbestämmelse med hänsyn till den i 25 § andra stycket i departementsförslaget upptagna bestämmelsen, att registrering av varumärke må hävas, om märket icke varit i bruk under de fem senaste åren. Om registreringen meddelats enligt äldre lag, bör innehavaren beredas viss övergångstid under vilken han kan överväga huruvida han vill taga märket i bruk. Tiden synes kunna sättas till två år. Med hänsyn härtill bör stadgandet innehålla, att talan om hävande av registrering i nu avsett fall ej må väckas före utgången av 1962.

58 §.

Paragrafen motsvarar 59 § i utredningens förslag.

Utredningen. Enligt utredningens mening bör beträffande varumärkesintrång som ägt rum före den nya lagens ikraftträdande äldre lags bestämmelser om straff och skadestånd äga tillämpning. Vad först angår straff och liknande påföljder anföres, att enligt allmänna straffrättsliga grundsatser ny lag bör gälla för gärningar begångna under äldre lags giltighetstid, om den nya lagens bestämmelser är lindrigare. Då det kan vara svårt att säga huruvida förslagets bestämmelser i detta hänseende i 37 och 41 §§ är lindrigare eller strängare än motsvarande regler i gällande varumärkeslag synes enklast att man här helt följer den äldre lagen. Beträffande skadestånd framhålles, att reglerna härom i 38 § i förslaget medför något vidgad ersättningsskyldighet i förhållande till äldre rätt och alltså ej bör tillämpas på handlingar begångna före den nya lagens ikraftträdande. I fråga om bestämmelserna i 39 § rörande påföljder för intrång under tid mellan ansökan och registrering anföres, att förfaranden under ansökningstiden enligt äldre lag överhuvudtaget ej betraktas som intrång. I enlighet med det anförda har i förevarande paragraf som huvudregel stadgats, att på varumärkesintrång

som ägt rum innan den nya lagen trätt i kraft skall, i stället för bestämmelserna i 37—39 och 41 §§, äldre lag äga tillämpning.

Utredningen framhåller härefter, att från huvudregeln undantag bör uppställas såvitt angår preskription av skadestånd. För skadestånd enligt äldre lag gäller den vanliga tioårspreskriptionen. Beträffande skadestånd enligt den nya lagen föreslås däremot i 40 § femårspreskription. Med hänsyn härtill är en särskild preskriptionsregel erforderlig för fall, då intrång påbörjats under den äldre lagens giltighetstid och fortsatt sedan den nya lagen trätt i kraft. Eljest kunde inträffa att skadeståndsrätten vore preskriberad i fråga om sådant intrång, som skett närmast efter ikraftträdandet, medan rätten kvarstode beträffande intrånget dessförinnan. I detta hänseende föreslår utredningen i slutet av förevarande paragrafs första stycke en regel av innebörd, att beträffande skadestånd för äldre intrång skall, utom vad som finnes stadgat om tioårig preskription, gälla att talan är förlorad om den ej väckes senast fem år efter den nya lagens ikraftträdande.

I andra stycket har upptagits stadgande att vad i 42 § föreskrives skall äga motsvarande tillämpning med avseende å intrång, som ägt rum före den nya lagens ikraftträdande. Stadgandet innebär, att om enligt äldre lag talan föres om intrång i rätten till registrerat varumärke men svaranden vinner dom på registreringens hävande, intrångspåföljderna i 12 § i varumärkeslagen ej skall inträda.

Departementschefen. Beträffande varumärkesintrång som ägt rum före den nya lagens ikraftträdande skall enligt det av utredningen i första stycket av förevarande paragraf föreslagna stadgandet äldre lags bestämmelser om ansvar och skadestånd vara tillämpliga. Frågan huruvida äldre eller ny lag bör tillämpas bör emellertid enligt min mening besvaras med ledning av allmänna principer i detta hänseende, och det synes ej vara anledning att upptaga stadgande därom i lagen. Den beträffande äldre varumärkesintrång föreslagna preskriptionsbestämmelsen bör dock bibehållas.

Vad utredningen föreslagit i andra stycket synes ej ge anledning till erinran.

Förslaget till kollektivmärkeslag

1 §.

Paragrafen, som är likalydande med 1 § i utredningens förslag, innehåller grundläggande bestämmelser om rätt till kollektivmärke.

Gällande rätt. Vid sidan av enskilda företagare nämner varumärkeslagen såsom subjekt för varumärkesrätt också förening, som är bildad inom riket för tillvaratagande av näringsidkares intressen, även om denna icke själv driver näring; sådan förening kan genom registrering förvärva uteslutande rätt för sina medlemmar att begagna visst varumärke, f ö r e n i n g s -

m ä r k e (1 § andra stycket). Beträffande dylikt märke gäller i huvudsak samma regler som för vanliga varumärken. I några avseenden har dock uppställts särbestämmelser. Föreningsmärke kan endast omfatta vissa i ansökningen uppgivna slag av varor (1 § tredje stycket). Vid ansökan om registrering av föreningsmärke skall inges styrkt exemplar av föreningens stadgar, vilka bl. a. skall ange förutsättningarna för medlems rätt att begagna märket (3 § första stycket). Om föreningens styrelse underlåter att anmäla stadgeändring med avseende på förutsättningarna för medlems rätt att begagna märket eller om föreningen, trots erinran från registreringsmyndigheten, tillåter medlem att begagna märket under andra förutsättningar än de anmälda, må registreringen på talan av envar hävas av domstol (10 § andra stycket). I mål om intrång i rätt till registrerat föreningsmärke skall föreningen ensam anses som målsägare, dock att vid beräkning av skadestånd hänsyn skall tagas jämväl till skada som omedelbart tillskyndats enskild medlem av föreningen (12 § andra stycket). Föreningsmärke må ej överlåtas (8 § första stycket).

Utredningen. Utredningen framhåller, att enligt gällande rätt registrering av kollektivmärke endast kan erhållas av förening för tillvaratagande av näringsidkares intressen. På denna punkt har dock praxis gått utöver lagens bokstav. Registrering av märken, avsedda att användas som kollektivmärken, har t. ex. i några fall beviljats för vissa statliga myndigheter och andra offentliga eller halvoffentliga organ, som icke är föreningar i lagens mening. Utredningen anser det också angeläget, att staten, dess organ och halvstatliga inrättningar och organisationer, som kontrollerar eller undersöker varor, erhåller en i lag fastställd skyddsmöjlighet för sina kontrollmärken. Detsamma bör gälla även privata stiftelser och andra organisationer för provning och kontroll.

I anslutning härtill har utredningen undersökt, huruvida man i lagstiftningen bör göra skillnad mellan kollektivmärken i inskränkt mening och kontroll- och garantimärken. Utredningen framhåller, att den förra typen i sin renodlade form principiellt icke skiljer sig från ett individualmärke på annat sätt än att det användes av flera sinsemellan självständiga företagare. Dessa har sammanslutit sig i en förening för att genom denna gemensamt göra sådan reklam för märket, som de var för sig icke skulle varit mäktiga. Beträffande kontroll- och garantimärken är det väsentliga däremot den garanti, som märkets innehavare kan sägas meddela i fråga om varor som lovligen märkts därmed. Utpräglade exempel på märken av detta slag är de offentliga kontrollstämplarna för ädla metaller. Utredningen framhåller emellertid, att det stora flertalet kollektivmärken torde utgöra blandformer och att det i praktiken torde vara ogörligt att draga en gräns mellan de båda typerna av märken. Erfarenheterna av nuvarande lagbestämmelser, vilka icke gör någon sådan distinktion, ger ej heller belägg för att en gränsdragning skulle vara behövlig. Utredningen anser därför, att samma regler bör gälla för de båda slagen av märken.

Enligt utredningens mening bör skyddet för kollektivmärken, liksom skyddet för varumärken, utsträckas till att avse även servicemärken.

Vad angår sättet för förvärv av rätt till kollektivmärke erinrar utredningen om att enligt gällande lag registrering är det normala; enligt 9 § första stycket i lagen mot illojal konkurrens kan dock viss rätt förvärvas även genom inarbetning. Utredningen framhåller, att det ur allmänhetens synpunkt vore en fördel, om alla kollektivmärken som är i bruk också vore registrerade. Å andra sidan kan kollektivmärke, som av någon anledning förblivit oregistrerat eller vars registrering icke vederbörligen förnyats, vara inarbetat och representera ett betydande goodwillvärde. På samma sätt som i fråga om individualmärken synes även ett sådant kännetecken böra vara skyddat mot illojalt utnyttjande. Man torde därför vara nödsakad att, såsom enligt gällande rätt, erkänna inarbetningsrätt även till kollektivmärke. Önskvärt vore därvid, att innehavaren på något sätt till allmänhetens vägledning tillkännagåve förutsättningarna för rätten att begagna märket. Att göra ett sådant tillkännagivande till ett villkor för skydd mot intrång från illojala konkurrenters sida torde dock, anför utredningen, innebära en viss principiell oegentlighet och skulle därtill medföra komplicering av lagstiftningen. Frågan är enligt utredningens mening knappast av den praktiska betydelse, att dylikt villkor kan anses motiverat. Utredningen har därför kommit till den slutsatsen, att reglerna om inarbetning i förslaget till varumärkeslag i tillämpliga delar bör gälla även kollektivmärke. I anslutning härtill framhåller utredningen, att vid bedömning av inarbetningsfrågan för ett kollektivmärke skall tagas i betraktande huruvida omsättningskretsen äger kännedom om förutsättningarna för rätten att begagna märket.

I enlighet med det anförda har utredningen i första stycket av förevarande paragraf upptagit stadgande, att förening av näringsidkare kan, på motsvarande sätt som enligt varumärkeslagen gäller för enskild näringsidkare, genom registrering eller inarbetning förvärva ensamrätt till varumärke eller annat varukännetecken att av medlem användas för varor eller tjänster, som han tillhandahåller i sin rörelse. Enligt andra stycket kan offentlig myndighet, stiftelse eller sammanslutning, som bedriver kontroll av varor eller tjänster, ock förvärva ensamrätt till varumärke eller annat varukännetecken att användas för varor eller tjänster, vilka är föremål för kontroll.

I motiven framhåller utredningen vidare bl. a., att objekt för skydd kan vara dels varumärke och dels annat varukännetecken än varumärke, d. v. s. slagord, annan utstyrsel än varuutstyrsel samt övriga varukännetecken som omfattas av 2 § andra stycket i förslaget till varumärkeslag. I fråga om andra varukännetecken än varumärken kan dock ensamrätt endast vinnas genom inarbetning; registrering kommer sålunda i fråga blott för varumärken.

I tredje stycket uttalas, att varumärke som avses i förevarande lag kallas kollektivmärke. Termen utgör en beteckning på sådana i lagen avsedda kännetecken som kan registreras och användes i lagtexten på motsvarande sätt som ordet varumärke i förslaget till varumärkeslag. En gemensam benäm-

ning för samtliga de kännetecken som omfattas av lagen har icke ansetts behövlig.

Remissyttrandena. Det föreslagna stadgandet har i allmänhet godtagits av remissinstanserna. Särskilt hälsas förslaget att även andra organ och sammanslutningar än ekonomiska och ideella föreningar skall kunna registrera kollektivmärken med tillfredsställelse.

Beträffande utredningens förslag att samma regler bör gälla för kontroll- och garantimärken som för andra kollektivmärken anmäler *Skånes handelskammare* viss tveksamhet i frågan, huruvida rätt till sådana märken bör kunna förvärvas genom inarbetning. I fråga om kontrollmärken synes det nämligen i högre grad än beträffande andra märken vara påkallat, att allmänheten genom en registrerad uppgift kan få kännedom om förutsättningarna för märkets användning. Likaså håller handelskammaren före, att beträffande kontrollmärken mindre krav på distinktivitet bör kunna uppställas än när det gäller andra märken. Handelskammaren inser emellertid, att en gränsdragning mellan kontrollmärken och andra kollektivmärken skulle bli rätt konstlad. Många kollektivmärken utgör ju, som utredningen framhåller, mellanformer mellan dessa två typer. Man får därför kanske trots allt acceptera förslaget även i denna del och lita till att praxis blir sådan, att olägenheter av den föreslagna jämställdheten såvitt möjligt förebygges. Handelskammaren vill därför inskränka sig till att framhålla de typiska kontrollmärkenas särställning och understryka utredningens uttalande att vid bedömningen av inarbetningsfrågan för ett kontrollmärke skall tagas i betraktande, huruvida omsättningskretsen äger kännedom om förutsättningarna för rätten att begagna märket.

Kooperativa förbundet uttalar önskemålet, att förening, som gör gällande kollektivmärkesskydd på grund av inarbetning, skall vara pliktig att hålla skriftlig uppgift om villkoren för märkets användande tillgänglig för envar som vill taga kännedom därom. Förbundet påpekar, att liknande regler förekommer i 10 § lagen om ekonomiska föreningar (tillhandahållande av medlemsförteckning) och 39 § aktiebolagslagen (tillhandahållande av aktiebok). Genom ett sådant stadgande tillförsäkrar man konsumenter, konkurrenter och andra intresserade rätt att förskaffa sig klarhet om vilka bestämmelser som gäller för användningen av exempelvis ett genom inarbetning skyddat kollektivmärke med garantifunktion.

I terminologiskt hänseende ifrågasätter *Svenska representantföreningen för utländska farmaceutiska industrier* om anledning finnes att utbyta det vedertagna namnet »föreningsmärke» mot den icke helsvenska benämningen »kollektivmärke». Skulle ordet föreningsmärke anses icke helt täcka vad som i den nya lagen avses, skulle man kunna tänka sig ett annat svenskt ord såsom »sammärke» eller något liknande.

Departementschefen. De i förevarande paragraf upptagna bestämmelserna om vilka rättssubjekt som kan förvärva rätt till kollektivmärke och om

sättet för dylikt förvärv innebär i några hänseenden utvidgningar i förhållande till gällande rätt. Liksom i förslaget till varumärkeslag har skyddet utsträckts till att omfatta servicemärken samt inarbetning principiellt jämställts med registrering såsom grund för förvärv av märkesrätt. En nyhet speciellt för kollektivmärkenas del är att skydd skall kunna vinnas icke blott av förening av näringsidkare utan även av offentlig myndighet, stiftelse eller sammanslutning, som bedriver kontroll av varor eller tjänster; genom förslaget införes alltså skydd för kontroll- och garantimärken även i fall där de icke innehas av förening av näringsidkare. De föreslagna bestämmelserna har tillstyrkts eller lämnats utan saklig erinran vid remissbehandlingen och torde böra upptagas i lagen.

Beträffande kollektivmärken är det ett önskemål, att intresserade skall kunna få kännedom om de bestämmelser, enligt vilka märket må användas. Vad angår registrerade märken är detta önskemål för närvarande tillgodosett genom en bestämmelse om att uppgift i detta hänseende skall åtfölja registreringsansökningen; i förslaget har en motsvarande föreskrift upptagits i 3 §. I fråga om märken, till vilka rätten grundas på inarbetning, är det emellertid knappast möjligt att uppställa motsvarighet härtill, t. ex. genom att göra skyddet beroende av att sådan uppgift hålles tillgänglig för allmänheten. Ej heller synes det möjligt att göra inarbetningsskyddet beroende av huruvida omsättningskretsen äger kännedom om förutsättningarna för rätten att begagna märket. Har ett märke av förevarande slag använts i så stor utsträckning att det är inarbetat, torde emellertid de intresserade i regel av själva användningen ha fått ett bestämt intryck av vad den åsyftade kontrollen eller garantin innebär.

Mot själva termen kollektivmärke har anmärkning framförts i ett remissyttrande. Termen har emellertid numera vunnit hävd och torde böra godtagas.

2 §.

Paragrafen, som överensstämmer med 2 § i utredningens förslag, behandlar innehållet i rätten till kollektivmärke m. m.

Utredningen. Enligt utredningens mening bör beträffande kollektivmärken liksom för närvarande som huvudregel gälla samma regler som för varumärken. I enlighet härmed har utredningen i förevarande paragraf upptagit stadgande, att om kollektivmärke och annat varukännetecken som avses i 1 § i tillämpliga delar skall gälla vad om varukännetecken i allmänhet är stadgat, där ej annat följer av vad som sägs i kollektivmärkeslagen. Hänvisningen avser t. ex. reglerna om ensamrättens innehåll, stridiga anspråk på samma märke, registreringshinder, klassregistrering, ansökningsförfarande, förnyelse, förbud mot vilseledande o. s. v.

Enligt 48 § i förslaget till varumärkeslag må föreskrifter i vissa ämnen utfärdas i administrativ väg samt vissa avgifter fastställas i dylik ordning. Utredningen framhåller, att en del särbestämmelser härvid torde bli erforderliga i fråga om kollektivmärken; särskilt synes böra övervägas att föreskriva högre registreringsavgifter för dessa märken än för individualmärken.

Remissyttrandena. *T. f. statsåklagaren i Stockholm* anser, att det bör tydligare markeras, att även straffbestämmelserna i varumärkeslagen skall äga motsvarande tillämpning enligt kollektivmärkeslagen; den allmänna hänvisningen till »tillämpliga delar» av varumärkeslagen synes icke vara helt tillfyllest.

Departementschefen. Såsom utredningen föreslagit och remissinstanserna lämnat utan erinran bör beträffande kollektivmärken, liksom för närvarande, principiellt gälla samma regler som för varumärken. Detta synes såsom utredningen föreslagit kunna uttryckas genom en allmän föreskrift, att vad om varukännetecken i allmänhet är stadgat skall gälla i tillämpliga delar, där ej annat följer av vad i kollektivmärkeslagen är stadgat. Att, såsom en remissinstans framfört, särskilt ange att även straffbestämmelserna skall vara tillämpliga synes ej behövligt.

3 §.

Paragrafen, som överensstämmer med 3 § i utredningens förslag, innehåller bestämmelser rörande ansökan om registrering av kollektivmärke.

Utredningen. Enligt första stycket i det av utredningen föreslagna stadgandet skall ansökan om registrering av kollektivmärke, förutom uppgifter varom stadgas i 17 § i förslaget till varumärkeslag, innehålla uppgift om de bestämmelser, enligt vilka märket må användas. Om ansökningen bifalles, skall uppgiften intagas i registret. Att i bestämmelsen ej upptagits motsvarighet till föreskriften i 3 § tredje stycket i gällande varumärkeslag om att stadgar skall inges, motiveras med att enligt förslaget även andra rättssubjekt än sådana som skall ha stadgar är berättigade till registrering. Utredningen framhåller emellertid, att om det är en förening, som söker registrering, föreningen måste visa stadgar för att styrka sin rättskapacitet.

Vad angår kravet på att uppgift skall lämnas om de bestämmelser enligt vilka märket må användas, framhåller utredningen att praxis hittills varit liberal vid bedömande av de uppgifter som sökande avger i sådant hänseende. Även tämligen vaga eller intetsägande dylika uppgifter har sålunda godtagits, såsom att märket får användas endast för varor av fullgod beskaffenhet o. d. Enligt utredningens mening kan det vara önskvärt, att det framdeles — i fall då kollektivmärke icke enbart är ett medlemsmärke — kräves något mera preciserade bestämmelser om användningen.

Enligt paragrafens andra stycke åligger det märkets innehavare, att om bestämmelserna angående användningen senare ändras, anmäla den ändrade lydelsen för införande i registret. Bestämmelsen motsvarar gällande rätt.

Remissyttrandena. *Patent- och registreringsverket* ifrågasätter huruvida icke i stadgandet föreskriven uppgift om de bestämmelser, enligt vilka märket må användas, bör vara på något sätt styrkt, exempelvis genom protokollerat styrelsebeslut. Styrkandet bör kun-

na ske under så enkla former som möjligt. Det bör övervägas om icke föreskrift i detta hänseende bör intagas i den tillämpningsförfattning till kollektivmärkeslagen, som torde bli erforderlig.

Departementschefen. Förevarande stadgande om skyldighet att i ansökan om registrering av kollektivmärke lämna uppgift om de bestämmelser, enligt vilka märket må användas samt att sedermera anmäla ändringar i dessa bestämmelser, överensstämmer i huvudsak med gällande rätt men har något förenklats. Stadgandet, som godtagits vid remissbehandlingen, synes ej ge anledning till erinran.

Jag anser det knappast påkallat att, såsom patentverket ifrågasatt, föreskriva att uppgifter av förevarande slag skall vara styrkta; det bör t. ex. vara tillräckligt att de lämnas i själva ansökningshandlingen.

4 §.

I denna paragraf, som motsvarar 4 § i utredningens förslag, ges regler om överlåtelse av kollektivmärke.

Utredningen. Enligt utredningens mening bör det i 8 § första stycket gällande varumärkeslag stadgade förbudet mot överlåtelse av kollektivmärke icke bibehållas. Det kan i vissa situationer vara ett fullt legitimt önskemål, att rätten till kollektivmärke skall övergå från en sammanslutning till en annan, t. ex. vid en ändrad organisation av innehavarens verksamhet. Att därvid tvinga vederbörande att byta märke kan icke vara befogat. För övrigt visar all erfarenhet, att regler som inskränker överlåtbarheten av varumärken i praktiken icke kan effektivt upprätthållas. Utredningen anser därför, att kollektivmärke i princip bör kunna överlåtas på samma sätt som andra varumärken. Detta kommer till uttryck genom stadgandet i 2 § om att beträffande kollektivmärke skall i tillämpliga delar gälla vad om varukännetecken i allmänhet är stadgat. I första hand blir därvid 33, 35 och 36 §§ i förslaget till varumärkeslag (motsvarande 33 §, 34 § tredje stycket och 35 § i departementsförslaget) av betydelse. Bestämmelsen i 33 § första stycket andra punkten om att anteckning i registret rörande överlåtelse av registrerat varumärke må vägras, där överlåtelsen skett utan samband med överlåtelse av den rörelse till vilken varumärket hör samt dess användning av den nye innehavaren är ägnad att vilseleda allmänheten, kan dock icke tillämpas i fråga om kollektivmärke, eftersom sådant normalt ej hör till någon rörelse och ej heller användes av innehavaren själv. En för kollektivmärke avpassad redaktion av bestämmelsen har därför upptagits i förevarande paragraf. Det stadgas här, att i fråga om registrerat kollektivmärke anteckning i registret om överlåtelse av märket skall medges under förutsättning att märket i den nye innehavarens hand icke är ägnat att vilseleda allmänheten.

Departementschefen. Förevarande stadgande om att anteckning i varumärkesregistret rörande överlåtelse av registrerat kollektivmärke skall medges

under förutsättning att märket i den nye innehavarens hand icke är ägnat att vilseleda allmänheten utgör en för kollektivmärken avpassad redaktion av bestämmelsen i 33 § första stycket andra punkten i förslaget till varumärkeslag. Det har godtagits vid remissbehandlingen och synes väsentligen ej föranleda erinran. I lagtexten torde dock, liksom i nyssnämnda lagrum, böra anges att faran för vilseledande skall beaktas endast om den är uppenbar.

5 §.

Förevarande paragraf, som motsvarar 5 § i utredningens förslag, innehåller bestämmelser om registrerings hävande.

Utredningen. På grund av hänvisningen i 2 § till vad om varukännetecken i allmänhet är stadgat kommer beträffande hävande av registrering av kollektivmärke i första hand de i 25 § av förslaget till varumärkeslag upptagna hävningsgrunderna att bli tillämpliga. I förevarande paragraf har utredningen upptagit ytterligare två hävningsgrunder för kollektivmärken, nämligen att gällande bestämmelser för märkets användning ej rätteligen anmälts till registret och att märket användes vilseledande såsom sägs i 36 § nämnda lag (motsvarande 35 § i departementsförslaget). Den förstnämnda grunden överensstämmer med ett stadgande i 10 § andra stycket i gällande varumärkeslag. Den andra grunden motsvarar i viss mån det i nämnda lagrum jämväl berörda fallet, att föreningen tillåter medlem att begagna märket under andra förutsättningar än de anmälda. Avfattningen i förslaget är dock mera allmän och täcker samtliga fall av vilseledande användning. Ifrågavarande regel ålägger sålunda innehavaren en tämligen långt gående övervakningsskyldighet, vars åsidosättande kan leda till att registreringen häves. Utredningen framhåller, att en sådan skyldighet får anses motiverad med hänsyn till kollektivmärkenas speciella garantifunktion.

Enligt paragrafens andra punkt må talan föras av myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer, så ock av envar som har intresse därav.

Departementschefen. Förevarande paragraf om vissa speciella grunder för hävande av registrering av kollektivmärke har godtagits vid remissbehandlingen och synes väsentligen ej ge anledning till erinran. I första punkten bör dock vidtagas en smärre redaktionell jämkning. Andra punkten torde, av skäl som anförts vid 26 § i förslaget till varumärkeslag, böra jämkas så att talerätt förklaras tillkomma, utom myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer, envar som lider förfång av registreringen eller av märkets användning.

6 §.

I denna paragraf, som är likalydande med 6 § i utredningens förslag, stadgas om målsägandeskap vid talan om intrång i rätten till kollektivmärke.

Utredningen. Enligt det av utredningen föreslagna stadgandet skall i mål om intrång i rätt till varukännetecken som avses i kollektivmärkeslagen en-

dast kännetecknets innehavare anses som målsägande. Vidare föreskrives, att innehavaren äger föra talan om ersättning även för skada, tillfogad annan som är berättigad att använda kännetecknet. Bestämmelsen motsvarar i huvudsak 12 § andra stycket i gällande varumärkeslag.

Departementschefen. Förevarande stadgande om målsägandeskap vid talan om intrång i rätten till kollektivmärke, som i huvudsak överensstämmer med gällande rätt, har ej föranlett erinran vid remissbehandlingen och torde böra upptagas i lagen.

Övergångsförhållanden

Departementschefen. Förslaget upptar ej några särskilda övergångsbestämmelser. I detta avseende gäller den i 2 § upptagna allmänna hänvisningen till vad om varukännetecken i allmänhet är stadgat. De i förslaget till varumärkeslag upptagna övergångsreglerna blir sålunda i motsvarande mån tillämpliga på kollektivmärken.

Förslaget till lag om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar

Gällande rätt. Enligt lagen den 23 mars 1934 om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar, som föranletts av vissa år 1925 i Pariskonventionen antagna bestämmelser, är beteckningar av detta slag skyddade mot obehörig användning. Lagen omfattar samma beteckningar som 4 § 3) i gällande varumärkeslag, d. v. s. statsvapen, statsflagga eller annat statsemblem, statlig kontroll- eller garantibeteckning för varor av samma eller liknande slag som det för vilket beteckningen brukas, annan beteckning, vilken såsom hänsyftande på svenska staten äger en officiell karaktär, eller svenskt kommunalt vapen. Enligt 1 § första stycket skall straff ådömas den som i utövning av näringsverksamhet utan vederbörligt tillstånd på närmare angivet sätt använder märke, som honom veterligen utgöres av eller innehåller skyddad beteckning. För beskrivningen av de olika användningsformerna har nyttjats i huvudsak samma avfattning som i 12 § i varumärkeslagen. Till en början anges fall, då vederbörande sätter märket på varor, vilka han saluför eller eljest tillhandahåller, eller på kärl eller omslag (emballage), i vilka de förvaras. Vidare föres hit fall, då han för kännetecknande av sina varor brukar märket på anslag, skylt eller därmed jämförlig anordning eller i annons, cirkulär, prospekt, priskurant, bruksanvisning eller annan affärshandling. Slutligen anges fall, då vederbörande till riket inför, saluför eller eljest tillhandahåller varor, vilka honom veterligen är olagligen märkta. Straffet är dagsböter, där ej gärningen enligt annat lagrum är belagd med strängare straff. Enligt andra stycket är straffbestämmelsen tillämplig även på den som eljest utan vederbörligt tillstånd i handelsändamål brukar märke, vilket honom veterligen utgöres av eller inne-

håller statsvapen. Tredje stycket stadgar, att vad som sagts om vapen och andra officiella beteckningar också skall gälla i fråga om beteckningar, som med de omförmälda företer sådan likhet, att förväxling lätt kan äga rum. Enligt 2 § åligger det allmän åklagare att åtala förseelse enligt lagen. I 3 § stadgas om att böter enligt lagen tillfaller kronan samt om bötesförvandling.

Av praktisk betydelse är alltjämt vissa övergångsbestämmelser till lagen. Huvudregeln är att lagen icke är tillämplig på märken som redan vid dess utfärdande brukades av näringsidkare. Innehavare av sådant äldre märke äger alltså i princip alltjämt bruka detta. I fråga om statsvapen, statsflaggor och därmed lätt förväxlingsbara beteckningar innebär lagen dock i viss utsträckning användningsförbud även för äldre märken. Schweiziska statsvapnet må sålunda icke under några förhållanden brukas. Beträffande andra statsvapen och statsflaggor fordras för rätt att använda dem, att de börjat brukas senast den 6 november 1925.

Rörande ordningen för sökande av tillstånd att använda svenska officiella beteckningar stadgas i en kungl. kungörelse den 7 juni 1934 (nr 250).

Utredningen. Utredningen anför, att då 1934 års lag om skydd för vapen m. m. är uppbyggd efter förebild av 12 § i gällande varumärkeslag, det blir nödvändigt att anpassa lagstiftningen härom till den nya varumärkeslagen, som har en annan systematik. Även i övrigt behöver 1934 års lag ändras på vissa punkter; bl. a. bör övervägas huruvida sådana företag, som på grund av lagens övergångsbestämmelser alltjämt äger använda skyddad beteckning utan tillstånd, bör få behålla denna företrädesrätt. Utredningen har ansett det lämpligast att en helt ny författning utfärdas, som får ersätta 1934 års lag. Den nya lagen synes liksom den gällande böra benämnas lag om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar.

Departementschefen. Såsom utredningen anfört och remissinstanserna lämnat utan erinran bör i samband med revisionen av varumärkesrätten bestämmelserna i lagen den 23 mars 1934 om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar anpassas till den nya varumärkeslagens systematik och även i övrigt jämkas i vissa avseenden. I enlighet med utredningens förslag torde det vara lämpligast att genomföra ändringarna så att en helt ny lag i ämnet utfärdas, som får ersätta 1934 års lag.

1 §.

Paragrafen, som motsvarar 1 § i utredningens förslag, innehåller grundläggande bestämmelser om skyddets föremål och innehåll.

Utredningen. I första stycket har utredningen upptagit stadgande, att i näringsverksamhet må ej utan vederbörligt tillstånd i kännetecken för varor eller tjänster användas statsvapen, statsflagga eller annat statsemblem, statlig kontroll- eller garantibeteckning, annan beteckning, vilken såsom hän-

syftande på svenska staten ger kännetecknet en officiell karaktär, eller svenskt kommunalt vapen. I jämförelse med gällande rätt innefattar stadgandet den utvidgningen, att det avser även märken som användes vid tillhandahållande av tjänster; förslaget överensstämmer här med förslaget till varumärkeslag. En annan utvidgning föreligger beträffande skyddet för statlig kontroll- och garantibeteckning. Enligt nuvarande rätt är detta såtillvida begränsat, som det endast gäller gentemot beteckningens användande för varor av samma eller liknande slag som avses med den skyddade beteckningen. Utredningen föreslår, att denna begränsning avskaffas. Det torde nämligen få anses olämpligt och ägnat att vilseleda, att kontroll- och garantibeteckning användes för andra varuslag än dem för vilka beteckningen är avsedd. Såsom exempel på svenska beteckningar av förevarande art nämnes stämplarna för arbeten av platina, guld och silver samt de officiella s. k. runmärkena för smör, ägg och fläsk. Hit hör vidare andra kontrollmärken som handhas av statens organ och även sådana som handhas av enskilda med stöd av statlig auktorisation, t. ex. det s. k. S-märket, vilket får sättas på viss elektrisk materiel som godkänts av svenska elektriska materielkontrollanstalten, ävensom den inom Sveriges standardiseringskommission verksamma varudeklarationsnämndens s. k. D-märke.

Vad angår skyddet för svenskt kommunalt vapen anför utredningen, att därmed avses städers, köpingars och landskommuners vapen samt landskaps-, läns- och häradsvapen. I likhet med gällande lag är det enligt förslaget icke någon ovillkorlig förutsättning för skydd att vapnet blivit fastställt av Kungl. Maj:t, utan även sådana kommunala vapen, som använts av ålder och otvetydigt vunnit hävd, omfattas av den nya lagen. Utanför skyddet faller, liksom enligt nuvarande lag, kommunala flaggor och andra förekommande kommunala emblem samt utländska kommunvapen.

I andra stycket har upptagits stadgande om mera långtgående skydd för en särskild kategori beteckningar, nämligen statsvapen; sådant skall icke heller på annat sätt än som kännetecken få användas i näringsverksamhet utan vederbörligt tillstånd. Regeln motsvarar 1 § andra stycket i 1934 års lag. En olikhet är dock att detta lagrums uttryck »i handelsändamål» utbytts mot orden »i näringsverksamhet», varigenom överensstämmelse erhålles med första stycket samt med terminologien i förslaget till varumärkeslag.

Utredningen framhåller, att förevarande bestämmelse i praxis främst har betydelse då det gäller användande av riksvapnet såsom dekoration. Praxis vid tillståndsgivningen har emellertid här varit tämligen restriktiv. Utredningen förordar en mildring i detta hänseende.

Enligt tredje stycket gäller skyddet även gentemot sådana beteckningar som, utan att vara identiskt lika dem som avses i första och andra styckena, likväl lätt kan förväxlas med dem. Bestämmelsen överensstämmer med gällande rätt. I praxis har frågan om förväxlingsbarhet knappast bedömts annorlunda än om det gällt att pröva likheten mellan vanliga varumärken. Denna praxis bör enligt utredningens mening bibehållas.

Remissyttrandena. Stadgandet har i allmänhet lämnats utan erinran vid remissbehandlingen. *Patent- och registreringsverket* hälsar med tillfredsställelse, att skyddet för statliga kontroll- och garantibeteckningar utsträckts till att gälla varor eller tjänster överhuvudtaget.

Statens heraldiska nämnd anser, att lagtexten, i vad den avser kommunalt vapen, bör utformas så, att därav framgår att skyddet, såsom åsyftat är, endast skall avse fastställda vapen eller sådana vapen som använts av ålder och före gällande lags ikraftträdande otvetydigt vunnit hävd men däremot icke sådana på senare tid av köpingar eller landskommuner antagna vapen, för vilka fastställelse antingen icke sökts eller ock vägrats. Man bör enligt nämndens mening förebygga den missuppfattningen, att lagen utan vidare bereder skydd åt kommunala vapen, som icke granskats och registrerats på sätt som sker i samband med Kungl. Maj:ts fastställelse. Det kan nu mycket väl tänkas, att en kommun antager ett vapen, som icke uppfyller de fordringar, som måste uppställas exempelvis på att vapnet i erforderlig grad skiljer sig från andra redan existerande statliga eller kommunala vapen.

I sitt yttrande berör nämnden vidare några tillämpningsfrågor. Till en början hänför sig nämnden till utredningens uttalande, att utanför det föreslagna skyddet skulle falla kommunala flaggor och andra förekommande kommunala emblem. Enligt utredningen skulle detta stå i överensstämmelse med nuvarande lag. Nämnden anser emellertid att denna tolkning av gällande lag i den mån flagga eller emblem anknytes till vapenbild knappast torde vara riktig. Vid vapenfastställelserna gillas, förutom den åtföljande vapenbilden, en bild av kommunens flagga. Vapenbildens placering — i sköld eller på en flaggduk eller utan inramning — saknar betydelse för lagens tillämpning. Skyddet skulle eljest ofta bli helt illusoriskt. I detta sammanhang anmärker nämnden, att vid tillämpning av gällande lag statsvapen får anses omfatta exempelvis trekronorsbilden, oavsett om den förekommer i sköld eller fristående. Enligt nämndens mening bör den nya lagen i förevarande hänseenden tolkas på samma sätt som den nuvarande. Nämnden tar vidare upp frågan vilka omständigheter som skall beaktas vid bedömande av förväxlingsbarhet enligt tredje stycket. Enligt Pariskonventionen skall förevarande skydd gälla gentemot »allt som ur heraldisk synpunkt utgör efterbildning». I anslutning härtill vill nämnden understryka att såväl allmänna som heraldiska synpunkter måste beaktas vid bedömningen. Slutligen förklarar sig nämnden beredd att lämna sin medverkan till att praxis beträffande tillståndsgivningen för användande av rikets vapen på sätt utredningen förordat göres mindre restriktiv än för närvarande.

Departementschefen. I förevarande paragraf har utredningen upptagit stadgande, att i näringsverksamhet ej må utan vederbörligt tillstånd i kännetecken för varor eller tjänster användas statsvapen, statsflagga eller annat statsemblem, statlig kontroll- eller garantibeteckning, annan beteckning, vilken såsom hänsyftande på svenska staten ger kännetecknet en officiell karak-

tär, eller svenskt kommunalt vapen. I förhållande till gällande rätt är nytt, att skyddet även avser användning som kännetecken för tjänster samt att skyddet för kontroll- och garantibeteckning, som för närvarande endast gäller vid användande för varor av samma eller liknande slag som de, som beteckningen avser, nu skall gälla utan sådan begränsning. Vidare har i andra stycket upptagits stadgande om mera långtgående skydd för en särskild kategori beteckningar, nämligen statsvapen; sådant skall icke heller på annat sätt än som kännetecken få användas i näringsverksamhet utan vederbörligt tillstånd. Regeln motsvarar gällande rätt.

De föreslagna bestämmelserna har i allmänhet lämnats utan anmärkning i remissvaren och synes väsentligen kunna godtagas. Med anledning av en hemställan av statens heraldiska nämnd torde dock i lagtexten böra uttryckligen anges att skyddet för kommunalt vapen, såsom avsett är, endast skall gälla sådant vapen som är vederbörligen fastställt eller av ålder brukat. Angående stadgandets tillämpning i denna del må, i anledning av vad nämnden yttrat, framhållas att skyddet självfallet avser kommunalt vapen även om det anbragts i flagga eller sköld.

Såsom utredningen med instämmande av berörda remissinstans uttalat, torde praxis beträffande meddelande av tillstånd att använda riksvapnet såsom dekoration böra göras något mindre restriktiv.

I sitt förslag har utredningen slutligen upptagit stadgande, att skyddet även gäller för beteckning som lätt kan förväxlas med sådan som åtnjuter skydd enligt de båda första styckena. Stadgandet, som i sak överensstämmer med gällande rätt, har godtagits vid remissbehandlingen och synes böra upptagas i lagen.

2 §.

Paragrafen, som överensstämmer med 2 § i utredningens förslag, innehåller straffbestämmelser.

Utredningen. Enligt det av utredningen föreslagna stadgandet skall den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot bestämmelserna i 1 § straffas med dagsböter, där ej gärningen enligt annat lagrum är belagd med strängare straff. I 1934 års lag finns icke bestämmelse om subjektivt rekvisit. Utredningen framhåller, att det numera är gängse inom specialstraffrätten att straffbarhet inträder redan vid oaktsamhet. Av den som ämnar använda en beteckning av förevarande slag i sin näringsverksamhet synes man också vara berättigad att fordra någon undersökning, avsedd att klargöra att den tilltänkta beteckningen icke strider mot hithörande bestämmelser. Någon mera vidlyftig undersökning kan dock icke krävas av honom.

Strafflatituden överensstämmer med vad som nu gäller.

Remissyttrandena. *Stockholms rådhusrätt* ifrågasätter, huruvida det finns tillräckligt starka skäl för att i den nya lagen kriminalisera jämväl överträdelse som sker av oaktsamhet.

Departementschefen. Utredningens förslag att obehörig användning av skyddad beteckning skall vara underkastad straffansvar även där den sker av oaktsamhet har väckt tvekan hos Stockholms rådhusrätt. Förslaget torde överensstämma med gällande rätt. Däremot avviker det från vad som för motsvarande fall gäller enligt förslaget till varumärkeslag, där endast uppsåt straffbelägges. Liksom utredningen anser jag emellertid en sådan skillnad motiverad med hänsyn till den officiella karaktären hos de beteckningar varom här är fråga.

3 §.

Paragrafen är likalydande med 3 § i utredningens förslag.

Utredningen. Utredningen har här upptagit stadgande, att Kungl. Maj:t äger meddela föreskrifter angående ordningen för att söka tillstånd som avses i lagen. Vad angår föreskrifternas innehåll synes det enligt utredningen icke föreligga anledning att ändra vad som härom gäller enligt den förut nämnda kungörelsen den 7 juni 1934. Ny kungörelse bör dock utfärdas i anslutning till den nya lagen.

Departementschefen. Jag tillstyrker utredningens förslag, som icke föranlett erinran vid remissbehandlingen.

Övergångsbestämmelser

Utredningen. Den nya lagen bör enligt utredningens mening träda i kraft samtidigt med den nya varumärkeslagen.

Utredningen erinrar om att på grund av övergångsbestämmelserna till 1934 års lag märke med skyddad beteckning oberoende av tillstånd alltjämt får användas i viss utsträckning. I detta hänseende är huvudregeln, att näringsidkare som brukade sådant märke redan vid lagens utfärdande är oförhindrad att fortsätta därmed; beträffande statsvapen och statsflaggor och därmed lätt förväxlingsbara beteckningar fordras dock att användningen påbörjats senast den 6 november 1925, varjämte gäller att schweiziska statsvapnet överhuvudtaget icke får användas. Utredningen framhåller, att den rätt som enligt det anförda tillkommer innehavare av äldre märke i praktiken i vissa fall verkat som ett privilegium, vilket befriat de berörda företagen från konkurrens utifrån och därigenom icke sällan varit till direkt olägenhet för andra företag inom samma bransch. Sålunda har t. ex. upplysts, att en knivfabrikant, som icke har tillstånd att dekorera varorna med riksvapnet, nödgats avstå från beställningar, vilka blott till en del gällt så dekorerade varor, emedan beställaren önskat ha hela ordern placerad hos samme tillverkare. Enligt utredningens mening bör den förmånsställning som sålunda tillkommer vissa företag icke bibehållas. Den nya lagen bör därför efter viss övergångstid, som föreslås till fem år, få tillämpning även på de äldre märken som här avses. Rätten att därefter använda dem kommer allt-

så att i vanlig ordning bli beroende av tillstånd. Utredningen förutsätter emellertid att prövningen av tillståndsansökan i dessa fall blir välvillig.

Motsvarande reglering bör enligt utredningens mening gälla även för andra slags skyddade beteckningar som tidigare fått begagnas utan tillstånd.

I en för de båda fallen gemensam övergångsbestämmelse föreslås i enlighet med det sagda en regel av innebörd, att lagen i fråga om beteckning, som lovligen brukades före ikraftträdandet, icke skall äga tillämpning förrän fem år därefter.

I övergångsbestämmelserna har slutligen upptagits stadgande, att 1934 års lag upphäves genom den nya lagen.

Remissyttrandena. Stadgandet att den nya lagen efter en övergångstid av fem år skall äga tillämpning jämväl i fråga om beteckning som lovligen brukades före lagens ikraftträdande har föranlett erinran från ett par instanser. *Skånes handelskammare* anser, att den nya lagen icke bör göras tillämplig på sådana äldre märken, som hittills brukats utan tillstånd med stöd av övergångsbestämmelserna till 1934 års lag. Det gäller här företag, som ända sedan tiden före den 6 november 1925 nyttjat sina märken. Märkena i fråga har således inarbetats under mycket lång tid och de utgör genom denna inarbetning en värdefull tillgång för innehavaren. Att sedan de berörda företagen genom övergångsföreskrifterna till 1934 års lag fått sin användningsrätt till märkena fastställd och sedan de därefter ytterligare i mer än tjugufem år använt och inarbetat märkena fråntaga dem denna rätt bör enligt handelskammarens mening icke komma i fråga. *Svenska bankföreningen* framhåller, att en del banker sedan länge på brevpapper m. m. som kännetecken begagnar tryckta märken, som innehåller landskaps- eller kommunvapen. Enligt bankföreningens mening bör dessa banker få rätt att utan särskild prövning bibehålla sina märken oförändrade.

Departementschefen. Den nya lagen bör såsom utredningen anfört träda i kraft samtidigt som den nya varumärkeslagen.

Övergångsbestämmelserna till 1934 års lag innebär på sätt utredningen anfört, att vissa äldre innehavare av märken med skyddade beteckningar alltjämt får använda dessa utan tillstånd. Enligt utredningens mening bör denna förmånsställning upphävas efter en övergångstid av fem år. Skånes handelskammare har gjort gällande att detta, med hänsyn till den inarbetning av märkena som ägt rum, icke borde komma i fråga. Liksom utredningen anser jag dock att den privilegierade ställning, som tillkommer dessa företag och som i en del fall visat sig vålla olägenheter för andra, icke kan bibehållas för all framtid. Jag tillstyrker därför utredningens förslag; jag vill dock understryka utredningens uttalande att prövningen av framställningar från dessa företag om fortsatt rätt att använda märkena bör bli välvillig.

Utredningen har vidare ansett, att motsvarande reglering bör genomföras även i fall, då den nya lagen inför användningsförbud på område som ej omfattas av 1934 års lag, t. ex. beträffande användning såsom kännetecken för tjänster. Förslaget har i princip godtagits vid remissbehandlingen och synes ej föranleda erinran. Att, såsom svenska bankföreningen framfört, göra undantag till förmån för banker, som begagnar märken innehållande landskaps- eller kommunvapen, kan ej anses påkallat; även i detta fall synes dock prövningen av ansökan om fortsatt rätt att begagna märket böra bli välvillig.

Den av utredningen för de båda fallen föreslagna gemensamma övergångsbestämmelsen torde böra förtydligas, så att det framgår, att rätten att under övergångstiden alltjämt utan tillstånd bruka sådant äldre märke varom här är fråga endast tillkommer den som vid lagens ikraftträdande lovligen brukade det.

I övergångsbestämmelserna bör slutligen upptagas stadgande att 1934 års lag upphäves genom den nya lagen.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 9 § lagen den 29 maj 1931 (nr 152) med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens

Utredningen. Utredningen framhåller, att förslagets 2 § i det väsentliga upptager och i vissa avseenden utvidgar det skydd för inarbetade kännetecken, som för närvarande kan erhållas enligt 9 § första stycket lagen den 29 maj 1931 mot illojal konkurrens. Det kan emellertid icke uteslutas, att kännetecken i visst fall kan vara skyddat enligt nämnda lagrum utan att det samtidigt är skyddat enligt förslaget till varumärkeslag. Särskilt kan detta ibland tänkas vara förhållandet med namn och firma. Spörsmålen härom torde få upptagas till övervägande i samband med utredningen om ny namn- och firmalagstiftning, varvid det för firmarättens del kan visa sig lämpligt att anordna skyddet på motsvarande sätt som i 2 § av föreliggande förslag skett i fråga om varukännetecken. Med hänsyn till det nu anförda finner sig utredningen icke böra föreslå, att 9 § första stycket i lagen mot illojal konkurrens upphäves. Dock föreslås sådan ändring av paragrafen, att första stycket icke skall äga tillämpning, där det kännetecken, med vilket förväxling kan äga rum, är skyddat enligt varumärkeslagen. I sitt förslag har utredningen upptagit ett i enlighet härmed utformat stadgande såsom nytt andra stycke i lagrummet, i samband varmed nuvarande andra stycke, som behandlar skyddet för boktitel m. m., flyttats till ett tredje stycke och redaktionellt jämkats.

Departementschefen. Utredningens förslag att det stadgande om skydd för inarbetat kännetecken som för närvarande finns i 9 § första stycket av lagen mot illojal konkurrens bibehålles men inskränkes till fall som ej är

reglerade i varumärkeslagen har godtagits vid remissbehandlingen och synes ej ge anledning till erinran. Utredningens förslag torde dock böra formellt jämkas med hänsyn till att nuvarande andra stycket i lagrummet avses skola upphävas i samband med den aktuella revisionen av upphovsrätten (se prop. 1960: 17 s. 22 och 351).

I enlighet med vad i det föregående anförts har inom justitiedepartementet upprättats såsom bilaga till detta protokoll fogade förslag till

1) *varumärkeslag;*
2) *kollektivmärkeslag;*
3) *lag om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar;* samt
4) *lag om ändrad lydelse av 9 § lagen den 29 maj 1931 (nr 152) med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens.*

Föredraganden hemställer, att lagrådets utlåtande över lagförslagen måtte för det i 87 § regeringsformen avsedda ändamålet inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:
Clas Amilon

Bilaga

Förslag
till
Varumärkeslag

Härigenom förordnas som följer.

Allmänna bestämmelser

1 §.

Genom registrering enligt denna lag förvärvar näringsidkare ensamrätt att använda varumärke såsom särskilt kännetecken för varor, som han tillhandahåller i sin rörelse.

Varumärke kan bestå av figur, ord, bokstäver eller siffror, så ock av säregen utstyrsel av vara eller dess förpackning.

Vad i denna lag stadgas om varor skall i tillämpliga delar gälla även tjänster.

2 §.

Näringsidkare har även utan registrering ensamrätt till varumärke, då märket blivit inarbetat.

Genom inarbetning förvärvar han ensamrätt jämväl till annat i näringen använt särskilt varukännetecken, såsom slagord eller säregen utstyrsel av annonser, kataloger och dylikt.

Ett kännetecken anses inarbetat, om det här i riket bland dem, till vilka det riktar sig, är allmänt känt som beteckning för innehavarens varor.

3 §.

Envar må i näringsverksamhet använda sitt släktnamn eller sin firma som kännetecken för sina varor, där det ej är ägnat att framkalla förväxling med annans skyddade varukännetecken. Näringsidkare har ock skydd enligt denna lag mot att namnet eller firman av annan obehörigen användes som dylikt kännetecken.

4 §.

Rätt till varukännetecken enligt 1—3 §§ innebär, att annan än innehavaren icke må i näringsverksamhet använda ett därmed förväxlingsbart kännetecken för sina varor, vare sig på varan eller dess förpackning, i reklam eller affärshandling eller på annat sätt, däri inbegripet jämväl muntlig användning. Vad nu sagts skall gälla oavsett om varan tillhandahålles eller är avsedd att tillhandahållas här i riket eller utomlands eller ock hit införes. Är i fall som avses i 2 § kännetecknet icke inarbetat i hela riket, gäller rätten endast inom det område där inarbetningen består.

Som otillåten användning enligt första stycket anses, att någon vid tillhandahållande av reservdel, tillbehör eller liknande, som lämpar sig för annans vara, åberopar dennes kännetecken på sådant sätt, att det kan giva sken av att vad som tillhandahålles härrör från kännetecknets innehavare eller av att denne medgivit kännetecknets användning.

Har vara tillhandahållits under visst kännetecken och har därefter annan än kännetecknets innehavare väsentligt förändrat den genom bearbetning, reparation eller liknande, må ej, då varan ånyo tillhandahålles i näringsverksamhet här i riket, kännetecknet användas utan att förändringen tydligt angives eller eljest tydligt framgår.

5 §.

Ensamrätt till varukännetecken innefattar icke sådan del av kännetecknet, som huvudsakligen tjänar att göra varan eller dess förpackning mera ändamålsenlig eller eljest att fylla annan uppgift än att vara kännetecken.

6 §.

Kännetecken anses förväxlingsbara enligt denna lag endast om de avse varor av samma eller liknande slag.

Dock må även eljest förväxlingsbarhet kunna åberopas:

a) till förmån för kännetecken, som är synnerligen starkt inarbetat och känt inom vida kretsar av allmänheten här i riket, såframt med hänsyn härtill användningen av ett annat liknande kännetecken skulle innebära ett otillbörligt utnyttjande av det förras goodwill; eller

b) till förmån för kännetecken, som är inarbetat, där med hänsyn till den särskilda arten av de varor, om vilka är fråga, användningen av ett annat liknande kännetecken uppenbarligen skulle förringa det förras goodwill.

7 §.

Hava två eller flera var för sig förvärvat rätt enligt 1—3 §§ till varukännetecken, vilka äro förväxlingsbara, skall den rätt vika, som uppkommit senare, där ej annat följer av vad nedan i 8 eller 9 § sägs.

8 §.

Yngre rätt till varumärke, förvärvad genom registrering, må bestå vid sidan av äldre rätt till förväxlingsbart kännetecken, under förutsättning dels att registreringen sökts i god tro, dels att den varit gällande i fem år från registreringsdagen innan talan väckes om dess bestånd, dels att märket fått ej oväsentlig användning.

9 §.

Yngre rätt till kännetecken må bestå vid sidan av äldre sådan rätt, om den yngre rätten förvärvats genom inarbetning och innehavaren av den äldre rätten icke inom rimlig tid inskridit mot dess användning.

10 §.

I fall som avses i 8 eller 9 § må efter vad som finnes skäligt föreskrivas, att något av kännetecknen eller båda må användas endast på särskilt sätt, såsom i visst utförande, med tillfogande av en ortsangivelse eller med annat förtydligande.

11 §.

Författare, utgivare och förläggare av lexikon, handbok eller annan liknande tryckt skrift äro skyldiga att, på begäran av den som innehar registrerat varumärke, tillse, att varumärket ej återgives i skriften utan att det framgår, att fråga är om dylikt märke.

Försummar någon vad honom åligger enligt första stycket, är han skyldig medverka till att beriktigande offentliggöres på det sätt och i den omfattning som finnes skäligt samt bekosta dylikt beriktigande.

Om registrering av varumärke

12 §.

Varumärke registreras i varumärkesregistret, som föres för hela riket av patent- och registreringsverket.

13 §.

Varumärke må registreras allenast såframt det är ägnat att särskilja innehavarens varor från andras.

Om varumärke uteslutande eller med endast mindre ändring eller tillägg angiver varans art, beskaffenhet, mängd, användning, pris eller geografiska ursprung eller tiden för dess framställande, skall det i första stycket angivna villkoret anses uppfyllt endast om med hänsyn till alla föreliggande omständigheter och särskilt till den tid och omfattning märket varit i bruk finnes klart ådagalagt, att märket äger särskiljningsförmåga.

Varumärke, som enbart består av bokstäver eller siffror och icke kan anses som figurmärke, må registreras endast om märket genom inarbetning visats äga särskiljningsförmåga.

Såsom varumärke må icke registreras kännetecken, enbart bestående av något, som är ägnat att uppfattas såsom sökandens släktnamn eller hans släktnamn jämte förnamn eller initialer eller ock såsom firma.

14 §.

Varumärke må ej registreras:

1) om i märket utan tillstånd intagits sådan statlig eller internationell beteckning eller sådant kommunalt vapen, som enligt lag icke må obehörigen brukas som varumärke, eller ock något som lätt kan förväxlas därmed;

2) om märket uppenbarligen är ägnat att vilseleda allmänheten;

3) om märket eljest strider mot lag eller allmän ordning eller är ägnat att väcka förargelse;

4) om märket innehåller eller består av något, som är ägnat att uppfattas såsom annans firma eller ock såsom annans släktnamn, konstnärsnamn eller likartat namn eller annans porträtt, där namnet eller porträttet uppenbarligen icke åsyftar någon sedan länge avliden;

5) om märket innehåller något, som är ägnat att uppfattas såsom titel på annans skyddade litterära eller konstnärliga verk, där titeln är egenartad, eller kränker annans upphovsrätt till litterärt eller konstnärligt verk eller annans rätt till fotografisk bild eller mönster;

6) om märket är förväxlingsbart med annan näringsidkares namn eller firma, med annans varumärke, som är registrerat efter tidigare ansökan, eller med annans varukännetecken, som är inarbetat då ansökan om registrering göres; eller

7) om märket är förväxlingsbart med varukännetecken, som vid tiden för ansökningen användes av annan, samt ansökningen gjorts med vetskap härom och sökanden ej använt sitt märke innan det andra kännetecknet togs i bruk.

I fall som avses under 4), 5), 6) och 7) må registrering ske, om den vars rätt är i fråga medgiver det och hinder enligt första stycket eljest ej möter.

15 §.

Ensamrätt, som vinnes genom registrering av varumärke, innefattar icke sådan beståndsdel av märket, som ej ensam för sig kan registreras.

Innehåller märke dylik beståndsdel och finnes särskild anledning att antaga, att märkets registrering kan föranleda ovisshet om ensamrättens omfattning, må vid registreringen denna beståndsdel uttryckligen undantagas från skyddet.

Visas senare att märkesdel, som undantagits från skydd, blivit registrerbar, må ny registrering ske av märkesdelen eller ock av hela märket utan dylikt undantag.

16 §.

Varumärke registreras i en eller flera klasser av varor. Indelningen i varuklasser fastställes av patent- och registreringsverket.

17 §.

Den som vill låta registrera varumärke skall till registreringsmyndigheten ingiva skriftlig ansökan härom, innehållande uppgift om sökandens namn eller firma samt den rörelse och de varuslag eller varuklasser för vilka märket är avsett.

18 §.

Söker någon registrering av varumärke, som han första gången använt för vara förevisad på internationell utställning, inom sex månader efter den dag då varan först utställdes, skall ansökningen, under de närmare

villkor Konungen föreskriver, i förhållande till andra ansökningar eller med hänsyn till skedd användning av andra kännetecken anses gjord nämnda dag.

19 §.

Har sökanden icke iakttagit vad om ansökan är föreskrivet eller finner registreringsmyndigheten eljest hinder föreligga för bifall till ansökningen, skall sökanden föreläggas att inom viss tid avgiva yttrande eller vidtaga rättelse, vid äventyr att ansökningen avskrives.

Finner registreringsmyndigheten även efter det yttrande avgivits hinder för bifall föreligga, skall ansökningen avslås, där ej anledning förekommer att giva sökanden nytt föreläggande.

20 §.

Äro ansökningshandlingarna fullständiga och finnes ej hinder för registrering föreligga, skall registreringsmyndigheten kungöra ansökningen.

Den som vill framställa invändning mot ansökningen skall göra detta skriftligen till registreringsmyndigheten inom två månader från kungörelsedagen.

21 §.

Efter utgången av tid, som sägs i 20 §, skall registreringsmyndigheten företaga ansökningen till fortsatt prövning.

Bifalles ansökningen, skall, sedan beslutet härom vunnit laga kraft, märket intagas i registret samt kungörelse därom utfärdas.

Avslås eller avskrives ansökan, som kungjorts enligt 20 §, skall beslutet härom, sedan det vunnit laga kraft, kungöras.

22 §.

Registrering gäller från dagen för ansökningens ingivande till dess tio år förflutit från registreringsdagen.

Registrering förnyas på innehavarens ansökan, varje gång för tio år från utgången av föregående registreringsperiod.

23 §.

Ansökan om förnyelse göres skriftligen hos registreringsmyndigheten tidigast ett år före och senast sex månader efter registreringsperiodens utgång.

Om handläggning av ansökan om förnyelse skall vad i 19 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

24 §.

På ansökan av innehavare av registrerat varumärke må i registret göras sådana oväsentliga ändringar i märket, som ej påverka helhetsintrycket därav.

Om registrerings upphörande

25 §.

Om varumärke registrerats i strid mot denna lag och skälet mot registrering alltjämt föreligger, må i den ordning nedan stadgas registreringen hävas, där ej enligt 8 eller 9 § rätt till märket likväl må bestå.

Registreringen må ock hävas, om innehavaren ej längre är näringsidkare eller om märket är vilseledande, förlorat sin särskiljningsförmåga eller blivit stridande mot allmän ordning eller ägnat att väcka förargelse, så ock om märket icke varit i bruk under de fem senaste åren.

26 §.

Om registrerings hävande må envar som lider förfång av registreringen föra talan vid domstol mot märkeshavaren. Talan, som grundas på stadgande i 13 §, 14 § 1)—3) eller 25 § andra stycket, må ock föras av myndighet som Konungen bestämmer.

Angående domstols behörighet i mål om registrerings hävande skall utöver vad eljest är stadgat gälla, att Stockholms rådhusrätt är behörig, då märkeshavaren icke har hemvist inom riket.

27 §.

Sedan beslut om registrerings hävande vunnit laga kraft, skall märket avföras ur registret.

Vad i första stycket sägs skall jämväl gälla om registreringen ej förnyas eller om märkets innehavare begär dess avförande ur registret.

Särskilda bestämmelser om registrering av utländska varumärken

28 §.

Söker någon, som icke driver näring i Sverige, registrering av varumärke, skall han visa att han i hemlandet åtnjuter registreringsskydd för märket gällande de varor ansökningen här i riket avser.

Under förutsättning av ömsesidighet äger Konungen föreskriva, att beträffande viss främmande stat vad i första stycket stadgas icke skall äga tillämpning.

29 §.

Konungen äger under förutsättning av ömsesidighet förordna, att varumärke som är registrerat i främmande stat må, med de förbehåll som angivas i förordnandet, kunna registreras i Sverige så som det är registrerat i den främmande staten. Beträffande varumärke, som eljest icke kunnat registreras här, skall sådan registrering icke gälla i vidare mån eller för längre tid än i den främmande staten.

30 §.

Konungen äger under förutsättning av ömsesidighet förordna, att, där varumärke tidigare anmälts till registrering i främmande stat, ansökan om registrering här i riket skall, under de villkor som i förordnandet angivas, i förhållande till andra ansökningar eller med hänsyn till skedd användning av andra kännetecken anses gjord samtidigt med anmälningen i den främmande staten.

31 §.

Innehavare av registrerat varumärke, vilken icke har hemvist i Sverige, skall hava ett här bosatt ombud, som äger företräda honom i allt som rör märket. Anteckning härom skall göras i varumärkesregistret.

Finnes icke behörigt ombud antecknat, skall registreringsmyndigheten under innehavarens sist uppgivna adress förelägga honom att inom viss tid vidtaga rättelse, vid äventyr att märket avföres ur registret.

Om överlåtelse och licens

32 §.

Överlåtes rörelse, till vilken hör varumärke eller kännetecken som avses i 2 § andra stycket, innefattas detta i överlåtelsen, där ej annat avtalats.

33 §.

Har registrerat varumärke överlåtits, skall på begäran anteckning därom göras i varumärkesregistret. Sådan anteckning må dock ej ske, där överlåtelsen skett utan samband med överlåtelse av den rörelse till vilken varumärket hör samt dess användning av den nye innehavaren uppenbarligen är ägnad att vilseleda allmänheten.

I mål och ärenden angående varumärke skall den anses som innehavare av märket, vilken senast blivit införd i registret i sådan egenskap.

34 §.

Har innehavaren av registrerat varumärke medgivit annan rätt att i näring använda märket *(licens)*, skall på begäran anteckning därom göras i varumärkesregistret. Sådan anteckning må dock ej ske, där licenstagarens användning av märket uppenbarligen är ägnad att vilseleda allmänheten. Visas att licensen upphört att gälla, skall anteckningen avföras ur registret.

Där ej annat avtalats, äger licenstagare ej överlåta sin rätt vidare.

Rätt till varumärke eller kännetecken, som avses i 2 § andra stycket, må ej tagas i mät. Avträdes innehavarens egendom till konkurs, ingår dock rätten i konkursboet.

Om förbud mot användning av vilseledande varukännetecken

35 §.

Om varukännetecken, efter överlåtelse eller sedan licens därtill upplåtits, är vilseledande i den nye innehavarens eller licenstagarens hand, äger domstol i den omfattning som finnes påkallat vid vite förbjuda honom att använda kännetecknet.

Sådant förbud må ock eljest meddelas, där varukännetecken är vilseledande eller innehavare av varukännetecken eller annan med hans medgivande använder kännetecknet på sådant sätt, att allmänheten vilseledes.

Talan enligt denna paragraf må föras av myndighet som Konungen bestämmer, så ock av envar som lider förfång av kännetecknets användning.

36 §.

I samband med utdömande av vite äger rätten efter vad som finnes skäligt förordna, att varukännetecken som i strid mot förbud enligt 35 § anbragts på vara, förpackning, reklamtryck, affärshandling eller dylikt skall utplånas eller så ändras, att det icke längre är vilseledande. Kan sådan åtgärd ej ske annorledes, må förordnas, att den märkta egendomen skall förstöras eller på visst sätt ändras.

Egendom som avses i första stycket må i avbidan på förordnande som där sägs tagas i beslag; därvid skall vad om beslag i brottmål i allmänhet är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Ansvar och ersättningsskyldighet m. m.

37 §.

Gör någon intrång i rätt till varukännetecken enligt 4—10 §§ *(varumärkesintrång)*, och sker det uppsåtligen, straffes med böter eller fängelse i högst sex månader.

Brottet må åtalas av allmän åklagare endast om det av målsägande angives till åtal.

38 §.

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet gör sig skyldig till varumärkesintrång skall ersätta av intrånget föranledd skada.

Om någon av oaktsamhet, som ej är grov, gör sig skyldig till varumärkesintrång, är han pliktig att utgiva ersättning med belopp som finnes skäligt med hänsyn till omständigheterna vid intrångets begående, den skada som föranletts av intrånget och den vinning som uppkommit därav.

39 §.

Grundas talan om varumärkesintrång på registrering enligt denna lag, skall såvitt angår tid före registreringsdagen 37 § icke äga tillämpning. För tid innan ansökan om registrering kungjorts enligt 20 § skall icke heller 38 § äga tillämpning, där ej intrånget skett uppsåtligen.

40 §.

Talan om ersättning enligt 38 § må endast avse skada under de fem senaste åren innan talan väcktes. För skada, varom talan ej förts inom tid som nu sagts, skall rätten till ersättning vara förlorad.

Utan hinder av vad i första stycket sägs må, där anspråk grundas på registrering enligt denna lag, talan föras om intrång som skett före registreringsdagen, därest talan väckes inom ett år från nämnda dag.

41 §.

På yrkande av den som lidit varumärkesintrång äger rätten efter vad som finnes skäligt förordna, att varukännetecken som obehörigen anbragts på vara, förpackning, reklamtryck, affärshandling eller dylikt skall utplånas eller så ändras, att missbruk därav ej kan ske. Kan sådan åtgärd ej ske annorledes, må förordnas, att den märkta egendomen skall förstöras eller på visst sätt ändras. I sådant fall äger rätten ock, på yrkande, förordna, att egendomen skall mot lösen utlämnas till den som lidit intrånget.

Här avsedd egendom må, där brott som avses i 37 § skäligen kan antagas föreligga, tagas i beslag; därvid skall vad om beslag i brottmål i allmänhet är stadgat äga motsvarande tillämpning.

42 §.

Häves registrering av varumärke må, sedan domen därom vunnit laga kraft, påföljd för intrång i rätten till varumärket enligt 37—41 §§ ej ådömas.

I mål om sådant intrång skall rätten, på yrkande av den mot vilken talan föres, förklara målet vilande i avbidan på att frågan om registreringens hävande slutligen avgöres. Är talan härom icke väckt, skall rätten i samband med vilandeförklaringen förelägga honom viss tid inom vilken sådan talan skall väckas.

43 §.

Vill den som fått licens till varukännetecken till sig upplåten anställa intrångstalan, skall han därom underrätta kännetecknets innehavare, vid äventyr att hans talan ej upptages till prövning.

44 §.

Talan om fastställelse, huruvida rätt till varukännetecken består eller icke består eller om visst förfarande utgör intrång i sådan rätt eller ej, må av domstol upptagas till prövning, där ovisshet råder om förhållandet och denna länder käranden till förfång.

I mål härom skall vad i 43 § stadgas äga motsvarande tillämpning.

Övriga bestämmelser

45 §.

Om kollektivmärken är särskilt stadgat.

46 §.

Förutom i fall som avses i 20 och 21 §§ skall kungörande ske av registrerings förnyelse enligt 22 §, av ändring i registrerat märke enligt 24 §, av registrerings avförande enligt 27 och 31 §§ samt av anteckning i registret om överlåtelse enligt 33 § eller om licens enligt 34 §.

47 §.

Klagan över slutligt beslut av patent- och registreringsverket å varumärkesavdelning enligt denna lag må föras av sökanden ävensom, i fall då ansökan om registrering av varumärke bifallits oaktat invändning framställts i behörig ordning, av den som gjort invändningen. Klagan föres genom besvär hos verkets besvärsavdelning inom två månader från beslutets dag.

Över besvärsavdelningens beslut må klagan föras allenast av sökanden. Klagan föres genom besvär hos Konungen inom två månader från beslutets dag.

48 §.

Det ankommer på Konungen att meddela närmare föreskrifter om vad sökande i registreringsärende har att iakttaga, om kungörande som sägs i 20, 21 och 46 §§ samt eljest om förfarandet i dessa ärenden, om förfarandet vid besvär enligt 47 § och om sammansättningen av patent- och registreringsverkets besvärsavdelning vid prövning av dit fullföljda varumärkesärenden ävensom om varumärkesregistrets förande.

Vid ansökan om registrering av varumärke, om förnyelse, om ändring i registrerat varumärke enligt 24 § eller om anteckning i registret av överlåtelse eller licens ävensom vid besvär enligt 47 § första stycket skall erläggas avgift till belopp som Konungen föreskriver. För förnyelse skall stadgas högre avgift, om ansökan ingives efter registreringsperiodens utgång.

Dom i mål om varumärkesintrång eller i mål, som avses i 26, 35 eller 44 §, skall genom domstolens försorg i avskrift sändas till patent- och registreringsverket.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

49 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961; dock må dessförinnan bestämmelser meddelas av Konungen och patent- och registreringsverket enligt vad i lagen är för vissa fall stadgat.

50 §.

Genom denna lag upphävas:

1) lagen den 5 juli 1884 (nr 29) om skydd för varumärken; samt

2) förordningen den 28 november 1884 (nr 63) om svenska järn- och ståleffekters stämpling.

51 §.

Den nya lagen skall, med de undantag som nedan stadgas, äga tillämpning jämväl å varumärke som registrerats med stöd av lagen om skydd för varumärken.

52 §.

Använder någon i näringsverksamhet obehörigen annans släktnamn eller firma som varukännetecken och är ej i den nya lagen påföljd stadgad härför, skall på talan av den, vars namn eller firma använts, domstol meddela förbud vid vite mot användningen.

I mål om utdömande av vite skall 36 § äga motsvarande tillämpning.

53 §.

Den tid av fem år varom stadgas i 8 § skall, såvitt avser varumärke som registrerats med stöd av lagen om skydd för varumärken, löpa från dagen för nya lagens ikraftträdande.

54 §.

Har ansökan om registrering av varumärke gjorts före nya lagens ikraftträdande men icke dessförinnan avgjorts genom laga kraft ägande beslut, skola i stället för 13 och 14 §§ motsvarande bestämmelser i lagen om skydd för varumärken äga tillämpning, såframt ej sökanden begär att nämnda paragrafer skola tillämpas å ansökningen.

55 §.

Den i 16 § omförmälda registreringen i varuklasser skall beträffande varumärke, som registrerats med stöd av lagen om skydd för varumärken, genomföras först då registreringen förnyas enligt den nya lagen.

56 §.

Registrering, som förnyats enligt lagen om skydd för varumärken, gäller till den dag, som skulle hava varit registreringsperiodens slutdag, om det i 22 § föreskrivna sättet för giltighetstidens beräkning hade tillämpats vid varje skedd förnyelse. Dock skall, om enligt äldre lag registreringsperioden utlöper senare, den sålunda bestämda slutdagen gälla; förnyas registreringen sedermera enligt den nya lagen, skall registreringsperioden beräknas som i första punkten sägs.

Då efter lagens ikraftträdande förnyelse första gången sökes av registrering, som förut blivit förnyad, må utan hinder av vad i 23 § sägs ansökningen göras ett år innan den löpande registreringsperioden skulle utgå enligt äldre lag.

57 §.

Registrering, som meddelats enligt lagen om skydd för varumärken, må hävas enligt 25 § första stycket nya lagen endast såframt registreringen jämväl kunnat enligt 10 § förstnämnda lag bringas att upphöra.

Talan om hävande enligt 25 § andra stycket av registrering, som meddelats enligt lagen om skydd för varumärken, må, om anspråket grundas på att märket ej varit i bruk under de fem senaste åren, ej väckas före utgången av år 1962.

58 §.

Beträffande skadestånd för varumärkesintrång som ägt rum innan lagen trätt i kraft skall gälla, utom vad som finnes stadgat om tioårig preskription, att talan är förlorad om den ej väckes senast år 1965.

Vad i 42 § föreskrives skall äga motsvarande tillämpning med avseende å intrång som nu sagts.

Förslag
till
Kollektivmärkeslag

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Förening av näringsidkare kan, på motsvarande sätt som enligt varumärkeslagen gäller för enskild näringsidkare, genom registrering eller inarbetning förvärva ensamrätt till varumärke eller annat varukännetecken att av medlem användas för varor eller tjänster, som han tillhandahåller i sin rörelse.

Offentlig myndighet, stiftelse eller sammanslutning, som bedriver kontroll av varor eller tjänster, kan ock förvärva ensamrätt till varumärke eller annat varukännetecken att användas för varor eller tjänster, vilka äro föremål för kontroll.

Varumärke som avses i denna lag kallas kollektivmärke.

2 §.

Om kollektivmärke och annat varukännetecken som avses i 1 § skall i tillämpliga delar gälla vad om varukännetecken i allmänhet är stadgat, där ej annat följer av vad nedan sägs.

3 §.

Ansökan om registrering av kollektivmärke skall, förutom uppgifter varom stadgas i 17 § varumärkeslagen, innehålla uppgift jämväl om de bestämmelser, enligt vilka märket må användas. Bifalles ansökningen, intages uppgiften i registret.

Om bestämmelserna senare ändras, åligger det märkets innehavare att för införande i registret anmäla den ändrade lydelsen.

4 §.

I fråga om registrerat kollektivmärke skall anteckning i registret om överlåtelse av märket medgivas under förutsättning att märket i den nye innehavarens hand icke uppenbarligen är ägnat att vilseleda allmänheten.

5 §.

Registrering av kollektivmärke må hävas, förutom av skäl som angives i 25 § varumärkeslagen, jämväl om gällande bestämmelser för märkets användning ej rätteligen anmälts till registret eller om märket användes på sådant sätt, att allmänheten vilseledes. Talan må föras av myndighet som

Konungen bestämmer, så ock av envar som lider förfång av registreringen eller av märkets användning.

6 §.

I mål om intrång i rätt till varukännetecken som avses i denna lag skall endast kännetecknets innehavare anses som målsägande. Denne äger föra talan om ersättning även för skada, tillfogad annan som är berättigad att eller av märkets användning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961.

Förslag
till
Lag
om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

I näringsverksamhet må ej utan vederbörligt tillstånd i kännetecken för varor eller tjänster användas statsvapen, statsflagga eller annat statsemblem, statlig kontroll- eller garantibeteckning, annan beteckning, vilken såsom hänsyftande på svenska staten giver kännetecknet en officiell karaktär, eller svenskt kommunalt vapen, som är vederbörligen fastställt eller av ålder brukat.

Statsvapen må icke heller på annat sätt än som kännetecken användas i näringsverksamhet utan vederbörligt tillstånd.

Vad i denna paragraf stadgas gäller ock beteckning, som lätt kan förväxlas med sålunda skyddad beteckning.

2 §.

Bryter någon uppsåtligen eller av oaktsamhet mot vad i 1 § stadgas, straffes med dagsböter, där ej gärningen enligt annat lagrum är belagd med strängare straff.

3 §.

Konungen äger meddela föreskrifter angående ordningen för att söka tillstånd som avses i denna lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961; dock att den som före lagens ikraftträdande lovligen brukade viss beteckning skall äga alltjämt utan tillstånd bruka den till utgången av år 1965.

Genom denna lag upphäves lagen den 23 mars 1934 (nr 63) om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar.

Förslag
till
Lag
om ändrad lydelse av 9 § lagen den 29 maj 1931 (nr 152) med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens

Härigenom förordnas, att 9 § lagen den 29 maj 1931 med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens[1] skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse)	*(Föreslagen lydelse)*
9 §.	
Använder någon — — — — — — uppkommen skada.	
Lag samma vare, där någon i näringsverksamhet eller eljest offentliggör eller mångfaldigar litterärt eller musikaliskt verk eller verk av bildande konst under egenartad titel eller diktat namn, varigenom lätt kan föranledas förväxling med annans förut offentliggjorda verk eller dess upphovsman, och gärningen sker med uppsåt att framkalla sådan förväxling.	*Vad i denna paragraf stadgas skall icke äga tillämpning, där det kännetecken, med vilket förväxling kan äga rum, är skyddat enligt varumärkeslagen.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1961.

[1] Senaste lydelse se SFS 1942: 246. Andra stycket i gällande lydelse skall utgå enligt förslag i prop. 1960: 17.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 23 september 1960.

Närvarande:

justitieråden BECKMAN,
E. SÖDERLUND,
TAMMELIN,
regeringsrådet NEVRELL.

Enligt lagrådet den 21 juni 1960 tillhandakommet utdrag av protokoll över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 3 juni 1960, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamålet inhämtas över upprättade förslag till

1) varumärkeslag;
2) kollektivmärkeslag;
3) lag om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar; samt
4) lag om ändrad lydelse av 9 § lagen den 29 maj 1931 (nr 152) med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av lagbyråchefen Torwald Hesser.

Lagrådet yttrade:

Den föreslagna nya varumärkeslagstiftningen ingår som ett led i det pågående nordiska samarbetet för att åstadkomma enhetliga regler på immaterialrättens område. För bedömande av förslaget hade det varit av värde om förslag samtidigt framlagts även beträffande firma- och konkurrensrätten i övrigt. Utan att så skett, måste de föreslagna bestämmelserna på vissa punkter framstå som provisoriska. Erinras må även om sambandet med namnrätten, där en revision likaledes är aktuell. Då en samtidig reglering på dessa rättsområden av utredningstekniska skäl ej kunnat ske, synes emellertid intet vara att invända mot den nu föreslagna dispositionen, innebärande att reglerna om skydd för registrerade och oregistrerade varukännetecken sammanföras i en varumärkeslag.

Förslaget till varumärkeslag

Huvuddragen i den nya lagstiftningen upptagas i detta förslag, låt vara att kollektivmärken föreslås reglerade i en lag för sig. Övriga lagförslag innehålla i stort sett blott följdändringar.

Den föreslagna varumärkeslagen innehåller bestämmelser om varubeteckningar som ha till ändamål att ange varornas kommersiella ursprung. Framhållas må, att i speciallagstiftning förekomma bestämmelser om varors märkning i andra avseenden. Som exempel må nämnas kungl. förordningen den 18 maj 1956 om kontroll å ädelmetallarbeten, livsmedelsstadgan den 21 december 1951, giftstadgan den 26 november 1943, kungl. förordningen den 10 juni 1949 om explosiva varor, lagen den 4 juni 1913 ang. förbud mot införsel till riket av varor med oriktig ursprungsbeteckning, lagen den 9 oktober 1914 ang. förbud i vissa fall mot varors förseende med oriktig ursprungsbeteckning och saluhållande av oriktigt märkta varor, kungl. förordningen den 13 mars 1933 ang. beteckning för vissa slag av vin samt kungl. kungörelsen den 15 juni 1934 ang. handel med farmacevtiska specialiteter. Rörande förhållandet mellan varumärkesrätten och denna lagstiftning må anföras följande. Här avsedda specialföreskrifter innebära för en del fall att varor skola vara märkta med vissa stämplar eller uppgifter och för andra fall förbud mot att varor åsättas vissa slags beteckningar. Föreskrifter av det förra slaget lära i praktiken icke komma i kollision med varumärkesrättens regler. Däremot kunna förbud mot vissa varubeteckningar inskränka den rätt att begagna visst varumärke, som eljest skulle tillkommit märkeshavaren. Det kunde ifrågasättas om icke varumärkeslagen borde innehålla en erinran om detta förhållande. Departementschefen har berört frågan såvitt angår beteckningar å läkemedel (s. 32[1]) men för sin del funnit att det ej är anledning att ge en dylik hänvisning. Under erinran om vad nu anförts anser sig ej heller lagrådet behöva påfordra något uttryckligt stadgande om förhållandet mellan varumärkesrätten och här avsedd speciallagstiftning.

Beträffande förhållandet till 1953 års lag mot konkurrensbegränsning skulle enligt uttalande vid 1956 års ändringar i nämnda lag ett ingripande enligt lagen vara möjligt endast om en innehavare av varumärkesrätt eller liknande rättighet ginge utöver den ram, som rättsordningen uppdragit för rättigheten. Departementschefen har emellertid nu (s. 19[2]) uttalat, att det ej borde vara uteslutet att ingripa mot skadlig verkan av märkesvarumonopol, även då vidtagna åtgärder äga stöd i själva varumärkesrätten. Då denna fråga rör tillämpningsområdet för en annan lagstiftning än den nu förevarande, anser sig lagrådet sakna anledning att taga ståndpunkt till frågan.

1 §.

Enligt 1 § första stycket i förslaget kan näringsidkare genom registrering förvärva ensamrätt att använda varumärke såsom särskilt kännetecken för varor, som han tillhandahåller i sin rörelse. Såsom i betänkandet (s. 238) framhållits är emellertid i och med att en vara under visst kännetecken tillhandahållits av kännetecknets innehavare eller av annan med hans medgivande ensamrätten till kännetecknet å varan i princip konsumerad. Innehavaren äger sålunda icke göra ensamrätten gällande mot någon som säljer

[1] S. 50 i prop.
[2] S. 37 i prop.

varan vidare under kännetecknet. Då enligt vanligt språkbruk även en sådan återförsäljare kan sägas använda kännetecknet, synas lämpligen orden »att använda» i lagtexten böra utbytas mot »till».

Motsvarande stadgande i det finska förslaget är så avfattat, att näringsidkare genom registrering av varumärke kan erhålla ensamrätt att använda märket för att i den allmänna handeln skilja sina varor från andras. Denna formulering synes äga vissa företräden i förhållande till den svenska texten. Bl. a. ger den ej såsom den svenska texten intryck av att sökandens rörelse vid registreringen nödvändigtvis måste ha kommit i gång så att han redan då tillhandahåller varor, något som ej är avsett med förslaget. Vidare framgår tydligare, att varumärkets uppgift icke är att beteckna varan i och för sig utan att skilja en viss näringsidkares varor från varor som tillhandahållas av andra. Det synes därför lämpligt att närma avfattningen till det finska förslagets.

Under åberopande av det anförda hemställer lagrådet, att 1 § första stycket erhåller sådan ändrad avfattning, att näringsidkare genom registrering enligt denna lag förvärvar ensamrätt till varumärke såsom särskilt kännetecken för att från andras varor skilja sådana varor, som han tillhandahåller i sin rörelse.

Föreskriften i 45 § att om kollektivmärken är särskilt stadgat bör såsom avseende lagens tillämpningsområde upptagas i början av lagen. Lagrådet hemställer därför, att den flyttas till 1 § tredje stycket såsom en andra punkt.

2 §.

Vid sidan om skyddet genom registrering enligt 1 § behandlas i 2 § förvärv av skydd genom inarbetning. Skydd genom inarbetning kan förvärvas ej blott för varumärken utan även för andra i näring använda särskilda kännetecken. Såsom exempel härpå ha angivits slagord, utstyrsel av annonser, affärsbrev, kataloger och annat affärstryck, skyltar, affärsvagnar, utstyrsel av affärslokal eller serviceanläggning, den anställda personalens särskilda klädsel eller särpräglade anordningar i samband med fönsterskyltning ävensom sådana kännetecken som äro avsedda att uppfattas med annat sinne än synen, t. ex. akustiska kännetecken. Hit höra vidare alla som kännetecken för varor eller tjänster avsedda namn, firmor och affärsbenämningar av olika slag, såsom namn på hotell, restauranger o. s. v., som nu äro skyddade enligt lagen mot illojal konkurrens, i den mån de icke enligt förslaget äro skyddade såsom egentliga varumärken eller såsom namn eller firma. Vad sålunda åsyftats har i det remitterade förslagets lagtext uttryckts med orden »annat i näringen använt särskilt varukännetecken, såsom slagord eller säregen utstyrsel av annonser, kataloger och dylikt». Då många av de åsyftade varukännetecknen icke förete någon likhet med annonser och kataloger, hemställer lagrådet att här, i anslutning till utredningens förslag, blott helt allmänt nämnes »slagord eller annat i näringen använt särskilt varukännetecken».

3 §.

I denna paragraf stadgas om ensamrätt för näringsidkare att använda sitt släktnamn eller sin firma som varukännetecken. Utredningen utgår från att förvärvet av den ensamrätt till namn och firma, som ligger till grund för den varumärkesrättsliga befogenheten att använda sådana beteckningar såsom varukännetecken, regleras inom namnrätten och firmarätten. Förslaget rörande det varumärkesrättsliga skyddet för namn och firma måste få en provisorisk karaktär till följd av den pågående revisionen av namn- och firmalagstiftningen. Både utredningen och departementschefen ha förutsatt, att i samband med denna revision kommer att ske en omprövning av hithörande bestämmelser. Lagrådet anser sig med hänsyn härtill böra godtaga förslaget såsom ett provisorium.

4 §.

I paragrafen, som reglerar varumärkesrättens innehåll, stadgas i första stycket tredje punkten skydd vid lokal inarbetning. Är kännetecknet icke inarbetat i hela riket, gäller rätten enligt denna punkt endast inom det område där »inarbetningen består». Då innebörden av det citerade uttrycket ej är fullt klar, hemställer lagrådet, att det ersättes med »kännetecknet är inarbetat».

6 §.

Rätten till varukännetecken medför enligt 4 § skydd mot att annan använder ett därmed förväxlingsbart kännetecken; enligt 6 § kunna kännetecken i allmänhet anses förväxlingsbara endast om de avse varor av samma eller liknande slag. Med hänsyn till att i betänkandet (s. 261) uttalats att skyddet för namn eller firma enligt 3 § vore oberoende av om namnet eller firman användes som varukännetecken eller ej vill lagrådet — till förebyggande av missförstånd — framhålla, att skyddet för varukännetecken även såvitt angår namn eller firma är beroende av att varuslagslikhet enligt 6 § föreligger. Enligt vad utredningen i annat sammanhang (s. 286) framhållit medför kravet på varuslagslikhet, såvitt avser firma, att förväxlingsskyddet endast gäller i förhållande till företag, som i sin rörelse tager befattning med varor av samma eller liknande slag, ett krav som finge anses uppfyllt då firman och varumärket tillhörde samma eller närliggande branscher. Något motsvarande måste enligt lagrådets mening anses gälla även beträffande näringsidkares namn.

Vid sidan om huvudregeln, att varuslagslikhet kräves, stadgas i 6 § andra stycket, att förväxlingsbarhet även eljest må kunna åberopas i två närmare angivna fall. Stadgandet är avsett att tillämpas endast i undantagsfall. I utredningens förslag framgår detta av att ordet »undantagsvis» intagits i stadgandets ingress, men departementschefen har ansett meningen tillräckligt tydlig utan att detta ord medtages. Lagrådet får emellertid hemställa, att stadgandets undantagskaraktär understrykes genom att ordet »undantagsvis» upptages i lagtexten, varigenom också överensstämmelse skulle uppnås med andra nordiska texter.

Den ena undantagsbestämmelsen i 6 § andra stycket gäller till förmån för kännetecken, som är synnerligen starkt inarbetat och känt inom vida kretsar av allmänheten här i riket. Enligt lagrådets mening kan denna bestämmelse med bänsyn till sin avfattning icke tillämpas till förmån för kännetecken, som är endast lokalt inarbetat.

7 §.

Med de i 7—9 §§ upptagna bestämmelserna avses att ange grunder för lösande av tvist som uppkommit av den anledningen, att varukännetecken, varpå de tvistande göra anspråk, äro förväxlingsbara. Till dessa bestämmelser ansluta sig de i 10 § givna anvisningarna.

Att det sålunda är fråga om regler för lösande av tvist kan knappast fullt tydligt sägas framgå, när i förslagets 7 § såsom huvudregel angivits, att om två eller flera var för sig förvärvat rätt enligt 1—3 §§ till varukännetecken, vilka äro förväxlingsbara, den rätt skall vika, som uppkommit senare. Förslaget skiljer sig i denna del från de i de övriga nordiska länderna använda formuleringarna, vilka enligt lagrådets mening vore att föredraga såväl ur nyss antydda synpunkt som av andra skäl. Man har på dessa håll bl. a. undvikit att utsäga, att parterna »förvärvat rätt», och nöjt sig med att ange, att de göra anspråk på rätt. Olikheten sammanhänger enligt utredningen (betänkandet s. 260) särskilt med en skiljaktig syn på verkan av registrerings hävande. Enligt svensk uppfattning medförde det förhållandet att registrering hävdes på grund av omständighet som förelegat vid tiden för registreringens tillkomst i princip icke annan följd än att registreringen bleve ogiltig från tidpunkten för hävandet. I Danmark och Norge råder däremot enligt utredningen (betänkandet s. 342) den uppfattningen, att hävandet får tillbakaverkande kraft så att registreringen skall anses redan från sin tillkomst ha varit en nullitet.

Lagrådet kan icke finna angivna skäl nödvändiggöra en avfattning som så väsentligt avviker från den i de övriga nordiska länderna använda. Den finska texten ansluter sig härutinnan till de danska och norska, ehuru uppfattningen om verkan av registrerings hävande enligt vad för lagrådet upplysts torde vara densamma i Finland som i Sverige. För sin del vill lagrådet förorda en avfattning i närmare anslutning till de övriga nordiska ländernas texter. Härvid synes ännu tydligare kunna framhävas att regeln gäller lösande av tvist. Det synes vidare lämpligt att i överensstämmelse med den danska texten välja uttrycket »företräde» med undvikande av ordet »ensamrätt», som kunde vara missvisande i fall, då icke alla pretendenter äro indragna i tvisten. Lagrådet får i enlighet härmed hemställa om sådan ändrad avfattning av 7 §, att vid avgörande av tvist om rätt till varukännetecken, vilka äro förväxlingsbara, företräde skall givas den som kan åberopa tidigaste rättsgrund, där ej annat följer av vad i 8 eller 9 § sägs.

Avgörandet av tvisten kan tänkas ske i olika former, i första hand genom domstols dom eller genom skiljedom men naturligen även genom tvistens avveckling i godo. Vid domstol torde frågan likaledes kunna komma upp i

olika former. Sålunda torde kunna tänkas en särskild talan om bättre rätt eller dylikt (jfr 44 §). Frågan torde vidare kunna bli aktuell i samband med intrångstalan, vare sig den därvid blir föremål för särskild talan eller kommer att besvaras blott i domskälen i intrångsmålet. Uteslutet är väl icke heller, att frågan kan tagas upp i samband med talan om registrerings hävande (jfr 25 och 26 §§) eller talan om förbud mot användande av vilseledande varukännetecken (jfr 35 §).

8 §.

I förevarande paragraf stadgas undantag från den i 7 § upptagna prioritetsregeln för visst fall, nämligen då innehavare av yngre rätt, förvärvad genom registrering, använt märket i icke oväsentlig omfattning. Patentverket har i sitt remissyttrande anmärkt, att detta bör gälla endast i fråga om sådana varor för vilka varumärket faktiskt blivit använt och därmed likartade varuslag. Departementschefen har vitsordat anmärkningens riktighet, men någon ändring i lagtexten har icke föreslagits. Lagrådet anser emellertid att det anmärkta förhållandet bör komma till uttryck i lagtexten. Med hänsyn härtill och till den av lagrådet förordade omformuleringen av 7 § synes 8 § böra erhålla den avfattningen, att om registrerat varumärke kommit till användning i icke oväsentlig omfattning, rätt därtill må, såvitt avser varor av samma eller liknande slag som de för vilka märket använts, bestå vid sidan av äldre rätt till förväxlingsbart kännetecken, såframt registreringen sökts i god tro och varit gällande i fem år från registreringsdagen innan talan väckes om dess bestånd.

9 §.

Med beaktande av vad under 7 och 8 §§ anförts kan 9 § lämpligen erhålla den lydelsen, att om kännetecken inarbetats, rätt därtill må bestå vid sidan av äldre rätt till förväxlingsbart kännetecken, såframt innehavaren av den äldre rätten icke inom rimlig tid inskridit mot användningen av det yngre kännetecknet.

13 §.

Enligt det föreslagna stadgandet i paragrafens fjärde stycke må icke såsom varumärke registreras kännetecken, enbart bestående av något, som är ägnat att uppfattas såsom sökandens släktnamn eller såsom firma. Beträffande släktnamn är avsett, att registreringshinder skall föreligga även om namnet förenas med förnamn, initialer, titel, adress, uttrycken »senior» och »junior» eller annat dylikt tillägg, som icke ändrar beteckningens karaktär av benämning på person. Den sålunda angivna innebörden av stadgandet skulle tydligare komma till uttryck, om i lagtexten upptoges en utförligare exemplifiering av här avsedda element som kunna tänkas bli i kännetecken sammanförda med sökandens släktnamn. Lagrådet hemställer därför, att sista ledet i förevarande stadgande gives lydelsen »eller hans släktnamn jämte förnamn, initialer, titel eller dylikt eller ock såsom firma».

Om sökandens namn eljest förenas med registrerbar varubeteckning, kan det sålunda sammansatta varumärket registreras. Däremot uppnås ej registrerbarhet genom förening med deskriptiv varubeteckning eller dylikt. Vad nu anförts torde framgå utan särskilt stadgande.

Beträffande förbudet mot att såsom varumärke registrera något som är ägnat att uppfattas såsom firma må erinras, att en huvudsaklig anledning härtill är att registrering av firma sker i annan ordning. Med stadgandet har därför icke åsyftats att förbjuda, att viss särpräglad del av en firmabeteckning registreras såsom varumärke.

14 §.

I första stycket angivas vissa hinder mot registrering av varumärke. Under punkterna 1), 2) och 3) upptagas hinder av allmän natur, under 4), 5), 6) och 7) hinder av hänsyn till enskild, bl. a. att förväxling kunde uppstå med annans varukännetecken, namn, firma eller dylikt.

Under 1) och 3) avhandlas bl. a. registreringshinder som kunna föreligga enligt stadgande i annan lag. Då dylikt hinder torde kunna föreligga även på grund av stadgande i särskild författning, som icke rubricerats såsom lag, hemställes att i båda punkterna efter ordet »lag» tillägges »eller författning».

Andra stycket innehöll enligt utredningens förslag ett stadgande att registrering finge ske utan hinder av bestämmelse under 4), 5), 6) och 7), om den vars rätt vore i fråga medgåve det och fara icke vore att allmänheten vilseleddes genom registreringen. Ett sådant stadgande står i överensstämmelse med att i första stycket under punkt 2) upptagits en bestämmelse om registreringshinder för märke som är ägnat att vilseleda allmänheten. Härmed avses främst, att allmänheten kunde komma att bibringas oriktig uppfattning om varans art, beskaffenhet, mängd, användning, pris eller ursprungsort eller angående tiden för dess framställande. Från vilseledande har utredningen (betänkandet s. 281) sökt så långt möjligt skilja förväxlingsbarhet, som regleras i de följande punkterna. Fara för vilseledande torde emellertid enligt utredningen (betänkandet s. 290) vara för handen även i fall, då kännetecken äro identiskt eller praktiskt taget identiskt lika. Beträffande utredningens förslag att i paragrafens andra stycke ånyo uttryckligen nämna vilseledandefallet har departementschefen anmärkt, att anledningen härtill torde varit att man här icke åsyftar samma former av vilseledande som i punkt 2). Departementschefen har emellertid anfört, att utredningen ej gjort någon närmare gränsdragning i detta hänseende, en gränsdragning som enligt hans mening vore svår att praktiskt genomföra. Med hänsyn härtill har departementschefen funnit det enklare att låta bestämmelsen i punkt 2) vara tillämplig i samtliga fall, då varumärke anses vilseledande, oavsett grunden för att så befinnes vara fallet och sålunda även om varumärkets vilseledande effekt uppkommit genom att privat rättsägare gjort medgivande i visst hänseende. I enlighet härmed har i det remitterade förslaget den av utredningen föreslagna uttryckliga bestämmelsen er-

satts med en hänvisning till paragrafens första stycke. Vid en sammanställning med å ena sidan punkt 2) i första stycket och å andra sidan några av följande punkter i samma stycke uppstå vissa tolkningssvårigheter. Den nu föreslagna formuleringen av stadgandet kan dock enligt lagrådets mening godtagas på de skäl departementschefen anfört. Lagrådet finner emellertid anledning understryka, att innebörden av stadgandet är att, trots medgivande av den vars rätt är i fråga, registreringshinder föreligger även för det fall att sådan förväxlingsbarhet med dennes varukännetecken föreligger att fara uppenbarligen är att allmänheten vilseledes. I detta sammanhang vill lagrådet även hänvisa till sitt under 37 § gjorda uttalande om vilseledande och förväxlingsbarhet.

16 §.

Varumärke registreras enligt denna paragraf i en eller flera klasser av varor. Av 1 § sista stycket framgår, att vad sålunda stadgats om varor även skall gälla tjänster. Enligt andra punkten i 16 § fastställes indelningen i varuklasser av patent- och registreringsverket. För att klargöra att även fastställande av klasser av tjänster skall ankomma på patentverket hemställes att ordet »varuklasser» ändras till »klasser». Motsvarande ändring bör göras i 55 §.

17 §.

I denna paragraf stadgas om innehållet i varumärkesansökan. Ansökan skall enligt förslaget innehålla uppgift om sökandens namn eller firma samt den rörelse och de varuslag eller varuklasser för vilka märket är avsett. På skäl som angivits under 16 § hemställes, att orden »varuslag eller varuklasser» ändras till »slag eller klasser av varor».

I betänkandet anföres, att varumärkets utseende skall framgå av ansökan men att erforderliga föreskrifter i denna och andra hithörande, i lagtexten ej berörda frågor böra utfärdas i administrativ ordning. Det synes emellertid lämpligt att ange detta krav i själva lagen, vilket också skett i övriga nordiska texter. Lagrådet får därför hemställa, att till den här föreslagna uppräkningen på vad ansökan om registrering av varumärke skall innehålla lägges »ävensom tydlig beskrivning på eller avbildning av märket».

26 §.

Talan om registrerings hävande må enligt denna paragraf föras av envar som lider förfång av registreringen. Enligt andra punkten må talan, som grundas på stadgande i 13 §, 14 § 1)—3) eller 25 § andra stycket, även föras av myndighet som Konungen bestämmer.

Enligt första punkten i utredningens förslag skulle talerätt tillkomma envar som har intresse av registreringens hävande. Det remitterade förslaget överensstämmer med utredningens utom så till vida att i stället för uttrycket »har intresse» bibehållits det i gällande lag använda »lider förfång», som vunnit hävd. Någon ändring i sak torde ej ha åsyftats genom denna ändring

i terminologien. Emellertid skulle enligt betänkandet (s. 308), om flera näringsidkare inom en bransch hade intresse av registrerings hävande, intet hindra branschorganisation eller annan sammanslutning av berörda att uppträda som kärande. Det kan ifrågasättas, huruvida detta blir möjligt med den av departementschefen valda avfattningen av huvudstadgandet. En särskild bestämmelse synes därför erforderlig (jfr 11 § första stycket 1) lagen mot illojal konkurrens). Eftersom ett sådant gemensamt intresse inom en näringsgren väl egentligen endast kan tänkas där talan grundas på 13 §, 14 § 1)—3) eller 25 § andra stycket, kan denna särskilda bestämmelse lämpligen upptagas i den till dessa fall begränsade andra punkten i 26 §. Lagrådet får därför hemställa, att i denna punkt jämte myndighet som Konungen bestämmer nämnes sammanslutning av berörda näringsidkare. Lagrådet återkommer till motsvarande fråga vid 35 §.

Som framhållits av utredningen blir 20 § lagen om införande av nya rättegångsbalken tillämplig beträffande talan som enligt 26 § första stycket andra punkten i förslaget föres av myndighet. Talan som av enskild person eller sammanslutning av näringsidkare föres om registrerings hävande torde få handläggas enligt reglerna för indispositiva tvistemål, vilket är av betydelse bl. a. med hänsyn till påföljder för utevaro samt möjligheten och verkan av talans återkallande. I 42 § behandlas bl. a. det fall, då någon som åtalats för intrång i rätten till registrerat varumärke vill till sitt fredande föra talan om registreringens hävande. Härmed må sammanställas det av utredningen och departementschefen i detta sammanhang ej berörda fallet, att den som anser sig lida varumärkesintrång genom annans användning av registrerat förväxlingsbart märke vill inskrida häremot genom såväl ansvarstalan som talan om hävande av den för motparten beviljade registreringen. Det torde vara tydligt, att icke i något av nu nämnda fall talan om registreringens hävande är att anse som sådant enskilt anspråk i anledning av brott, att den jämlikt 22 kap. 1 § rättegångsbalken må föras i samband med åtal för intrånget. Tillräckliga skäl synas icke föreligga att genom särskilt stadgande införa möjlighet att gemensamt handlägga ansvarstalan och talan om registreringens hävande. I övrigt hänvisas till vad nedan anföres vid 42 §.

28 §.

Enligt stadgandet i första stycket skall den, som icke driver näring i Sverige, vid ansökning om registrering av varumärke visa, att han i hemlandet åtnjuter registreringsskydd. Härmed avses tydligen att sökanden, i likhet med vad som för närvarande gäller, har att förete utdrag ur hemlandets varumärkesregister. Till förtydligande av denna innebörd av stadgandet bör uttrycket »att han i hemlandet åtnjuter registreringsskydd för märket gällande de varor» utbytas mot »att märket är för honom i hemlandet registrerat för de varor». Med en sådan formulering skulle även överensstämmelse ernås med de danska och norska lagtexterna i denna del. Lagrådet hemställer, att stadgandet gives sådan lydelse som nu angivits.

35 §.

På motsvarande skäl som anförts vid 26 § hemställer lagrådet om uttrycklig bestämmelse, att talerätt enligt tredje stycket tillkommer jämväl sammanslutning av berörda näringsidkare.

Vad lagrådet vid 26 § anfört rörande den processuella behandlingen av talan om registrerings hävande har sin motsvarande tillämpning även beträffande talan om förbud att använda vilseledande varukännetecken.

Som framhållits av departementschefen bör, om det ifrågakommer att utdöma vite, den som begärt förbudet hemställa hos åklagare att enligt 18 § promulgationslagen till rättegångsbalken föra talan därom. På åklagaren ankommer att, när så erfordras, vidtaga åtgärder samt framställa yrkanden enligt 36 §. Lagrådet utgår från att, därest i samband med talan om utdömande av försuttet vite är aktuellt att föra talan om fortsatt förbud vid nytt vite, sistnämnda talan skall föras fristående enligt reglerna i 35 §.

36 §.

Förslaget saknar motsvarighet till den i 52 § i den föreslagna upphovsrättslagen efter förebild från 2 kap. 17 § strafflagen upptagna föreskriften, att åtgärd ej må genomföras mot den som i god tro förvärvat egendomen eller särskild rätt därtill. I anledning härav vill lagrådet understryka vad i betänkandet (s. 340) beträffande det likartade stadgandet i 41 § framhållits därom, att åtgärd av detta slag ej bör riktas mot den slutlige köparen, som ämnar behålla eller förbruka varan.

37 §.

Beträffande förhållandet mellan detta och nästföregående avsnitt är tydligen meningen, att intrång i enskild rätt blott föranleder straff, ersättningsskyldighet eller annan påföljd enligt förevarande avsnitt, medan vilseledande av allmänheten blott föranleder förbud eller annan åtgärd enligt 35 eller 36 §. Under remissbehandlingen framställdes yrkande om att innehavare av varukännetecken vid varumärkesintrång städse borde äga föra talan om förbud vid vite mot fortsatt användning av kännetecknet. Departementschefen fann emellertid (s. 159[1]) ej anledning att bereda möjlighet till meddelande av vitesförbud mot ett förfarande som är straffbelagt. Samma ståndpunkt som departementschefen sålunda nu intagit beträffande varumärkesintrång intogs 1944 beträffande patentintrång (NJA II 1945 s. 161). Någon anledning att frångå denna ståndpunkt föreligger icke. I anslutning till vad som anförts vid 14 § vill lagrådet emellertid erinra, att ett märke kan vara ägnat att vilseleda allmänheten även i fall som särskilt nämnes i annan punkt av sistnämnda paragraf än punkt 2. Förväxlingsbarheten med annans kännetecken kan exempelvis vara sådan att allmänheten vilseledes därav. I dylika fall bör det vara möjligt att — låt vara vanligen i skilda rättegångar — använda båda vägarna, vilseledandet kan föranleda åtgärd enligt 35 eller 36 § och intrånget beivras enligt 37 §.

[1] S. 177 i prop.

Beträffande frågan om möjlighet att i intrångsmål framställa invändning om att registrering bör anses ogiltig hänvisas till vad nedan vid 42 § anföres.

38 §.

I denna paragraf upptages huvudbestämmelsen om ersättningsskyldighet vid intrång i varumärkesrätt.

Enligt 19 § 2 mom. patentförordningen är den, som uppsåtligen eller av oaktsamhet begår patentintrång, skyldig att utgiva ersättning för den skada intrånget medfört; dock att, om endast ringa oaktsamhet föreligger, ersättningen må därefter jämkas. Enligt andra stycket i samma moment föreligger viss skadeståndsskyldighet — med jämkningsmöjlighet — även eljest, d. v. s. då varken uppsåt eller oaktsamhet föreligger.

Utredningens förslag beträffande skadeståndsskyldighet vid varumärkesintrång anslöt sig nära till patentförordningens regler, dock utan att upptaga den där stadgade möjligheten till jämkning vid ringa oaktsamhet. Under remissbehandlingen ifrågasatte Svea hovrätt och Sveriges advokatsamfund, om ej en sådan jämkningsmöjlighet borde finnas.

I det remitterade förslaget åter stadgas ovillkorlig skadeståndsskyldighet endast för fall av uppsåt eller grov oaktsamhet, medan för de vanliga oaktsamhetsfallen upptages en regel om skyldighet att utge ersättning med belopp som finnes skäligt med hänsyn till omständigheterna vid intrångets begående, den skada som föranletts av intrånget och den vinning som uppkommit därav. Någon ersättningsskyldighet vid intrång som begås utan uppsåt eller oaktsamhet föreslås icke.

Skadeståndsskyldigheten föreslås alltså reglerad på ett sätt, som avviker från patentförordningens regler. Som motivering härtill har departementschefen i stort sett icke anfört annat än att, om intrång begåtts av oaktsamhet som ej är grov, omständigheterna ofta kunna vara sådana att det skulle vara oskäligt att utmäta fullt skadestånd. Vad sålunda anförts torde väl dock egentligen äga tillämpning på fall av ringa oaktsamhet. Hinder synes därför ej föreligga att göra regeln principiellt överensstämmande med 19 § 2 mom. första stycket patentförordningen. I enlighet härmed får lagrådet hemställa om upptagande i 38 § av en regel, att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet gör sig skyldig till varumärkesintrång skall ersätta av intrånget föranledd skada. Som en andra punkt borde därtill fogas, att om endast ringa oaktsamhet föreligger, ersättningen må därefter jämkas.

Frågan om ersättningsskyldighet utan uppsåt eller oaktsamhet synes kunna ställas på framtiden. Vid revision av patentförordningen bör emellertid övervägas, huruvida bestämmelsen i 19 § 2 mom. andra stycket skall upphävas eller överensstämmelse med reglerna om varumärkesintrång åstadkommas på annat sätt.

41 §.

Ett stadgande av liknande innebörd återfinnes i 55 § förslaget till upphovsrättslag. Såsom där i motiven framhållits och jämväl framgår av

andra stycket i nu förevarande paragraf, äro beslagsreglerna i här åsyftade fall tillämpliga endast i brottmål, d. v. s. då i intrångsmålet föres ansvarstalan. Om blott skadeståndstalan föres i intrångsmålet, bli i stället reglerna i 15 kap. 3 § rättegångsbalken att tillämpa. Detta förhållande står ej i strid med att i 36 §:ns fall beslagsreglerna alltid bli tillämpliga, ty talan om utdömande av vite är enligt 18 § lagen om införande av nya rättegångsbalken i princip jämställd med brottmål.

Lagrådet får i övrigt erinra om vad som anförts vid 36 §.

42 §.

Justitieråden Beckman, Söderlund och *Tammelin* yttrade:

Lagakraftvunnen dom på hävande av registrerat varumärke medför enligt första stycket, att påföljd enligt reglerna i 37—41 §§ ej vidare får ådömas för intrång i rätten till märket. I andra stycket stadgas, att i mål om sådant intrång rätten skall, på yrkande av den mot vilken talan föres, förklara målet vilande i avbidan på att frågan om registreringens hävande slutligen avgöres. Vidare föreskrives, att om talan därom icke redan är väckt, rätten skall i samband med vilandeförklaringen förelägga honom viss tid inom vilken sådan talan skall väckas.

Patentförordningen stadgar i 19 § 5 mom., att om i mål angående patentintrång finnes, att patentet bör anses ogillt, påföljd för intrång ej skall inträda. I 18 § mönsterlagen föreskrives, att om någon är tilltalad för intrång i skyddsrätt och vid målets handläggning finnes, att registreringen skett i strid mot lagens föreskrifter, den tilltalade skall vara fri från ansvar. Varumärkeslagen innehåller icke någon motsvarande bestämmelse. Det oaktat synes man till en början ej ha varit främmande för tanken, att en liknande grundsats kunde vara att tillämpa även beträffande varumärken (jfr t. ex. NJA 1903 s. 164 och 1909 s. 114). I ett rättsfall från 1928 (NJA 1928 s. 594) gav emellertid högsta domstolen uttryck åt uppfattningen, att registrering medförde varumärkesskydd, oavsett huruvida den lagligen bort äga rum. Denna ståndpunkt bekräftades ytterligare, då i ett följande rättsfall (NJA 1934 s. 653) högsta domstolen, samtidigt som domstolen i särskilt mål hävde viss varumärkesregistrering, dömde till ansvar för tidigare gjort intrång i den på registreringen grundade varumärkesrätten. Det förefaller stå i viss motsättning härtill, att en i mål om varumärkesintrång framställd invändning om degeneration av registrerat varumärke lett till ogillande av intrångstalan (betänkandet s. 161 samt NJA 1910 B 205 och 1916 B 493).

I utredningens betänkande framhålles (s. 342), att det ansetts som en brist att inom varumärkesrätten saknats ett stadgande sådant som det i 19 § 5 mom. patentförordningen upptagna. Det av utredningen under nu förevarande paragraf föreslagna stadgandet avsåg att avhjälpa denna brist. Såväl utredningens förslag som det i remissprotokollet upptagna mera allmänt hållna stadgandet skiljer sig emellertid väsentligt från vad som gäller på patenträttens och mönsterlagens områden, i det att enligt dessa förslag

frihet från intrångspåföljd skall vara betingad av att lagakraftvunnen dom föreligger om hävande av registreringen. Den mot vilken intrångstalan riktas skall sålunda ej såsom enligt patentförordningen och mönsterlagen kunna i intrångsmålet erhålla prövning av registreringens giltighet. Han skall i stället, när omständigheterna föranleda därtill, erhålla tillfälle att anställa särskild talan om hävande av registreringen. Denna olikhet har föranlett erinringar i yttranden från Stockholms rådhusrätt och Sveriges advokatsamfund. Anmärkas må, att förslag tidigare framkommit om införande i patentförordningen av bestämmelser liknande de nu för varumärken föreslagna. Allvarliga betänkligheter häremot ha dock ansetts föreligga, och förslagen ha på grund därav avvisats. (Se NJA II 1885 nr 3 s. 77 och 78, SOU 1942: 58 s. 45—47, prop. 1944 nr 176 s. 75—77.)

Innan ställning tages till denna fråga synes erforderligt att först i korthet beröra grunden för den uppmjukning som förslaget innebär i förhållande till den rättspraxis, för vilken nyss redogjorts. Föreskrifterna i patentförordningen och mönsterlagen ge närmast vid handen, att straffbarhet resp. skadeståndsskyldighet ej skall anses ha uppkommit, om patentet resp. mönsterregistreringen befinnes ogiltig. Det kunde därför ligga nära till hands att antaga, att även utredningen och remissinstanserna samt departementsförslaget utgått från en liknande tankegång, då det gällde att mildra nu rådande stränga praxis. I remissprotokollet uttalas emellertid, att det här gäller en av billighetsskäl betingad inskränkning i den vedertagna principen, att registreringen äger giltighet till dess den genom lagakraftvunnen dom upphäves. Detta uttalande lämnar utrymme även för en annan tolkning. Sålunda kunde göras gällande, att förutsättningar för intrångspåföljd visserligen inträtt men att, i händelse registreringen häves, denna påföljd bortfaller ungefär på samma sätt som då straff förfaller på grund av åtalspreskription eller skadeståndsskyldighet preskriberas enligt reglerna för fordringspreskription. En så säregen konstruktion synes dock ej böra godtagas. Det är att märka att frihetsstraff ingår i straffskalan och att straffbudet således ej riktar sig mot en ren ordningsförseelse. Under dessa omständigheter kan med fog hävdas, att registreringsskyddet bör vika i fall, då registrering beviljats ehuru laga hinder däremot mött, liksom då skäl för hävande av en lagligen beviljad registrering senare uppkommit. Ett förfarande i strid mot registreringen skulle sålunda i dylika fall överhuvud ej vara att betrakta som en brottslig eller skadeståndsgrundande gärning. Strängt taget skulle med denna uppfattning, då registrering anses ogill på grund av omständighet, som inträtt efter dess beviljande, befrielse från intrångspåföljd gälla endast för tiden efter ogiltighetsanledningens inträde. Detta var också utredningens ståndpunkt. Med hänsyn till den svårighet som ofta torde föreligga att fastslå, när hävningsanledning inträtt, synes dock försvarligt att i detta avseende nöja sig med den enklare regel som departementsförslaget innefattar och sålunda icke i nu berörda fall taga särskild hänsyn till den tidpunkt, då hävningsanledning inträtt.

Vad härefter angår de betänkligheter, som kunna föreligga med anledning av att lagakraftvunnen hävningsdom föreslagits skola utgöra ett villkor för befrielse från intrångspåföljd, synes särskilt följande vara att beakta.

När ansvar yrkas för intrång i rätt till registrerat varumärke måste kunna inträffa, att en av den tilltalade framställd invändning om att registreringen bör anses ogiltig omedelbart framstår såsom ogrundad eller, omvänt, såsom uppenbart befogad. Det förefaller icke välbetänkt att i förstnämnda fall rätten alltid skulle vara pliktig att på den tilltalades yrkande föranstalta om att särskild rättegång kommer till stånd för avgörande av denna fråga. Av en sådan ordning synes icke ens märkeshavaren vara betjänt, och uppenbart är, att onödig tidsutdräkt vållas, vare sig frågan blir aktuell under förundersökningen eller först vid huvudförhandlingen eller i högre rätt. I det omvända fallet, då invändningen framstår som uppenbart befogad, vore det i hög grad stötande, om rätten skulle nödgas fälla den tilltalade till ansvar enbart på den grund att han, måhända för att undgå vidare kostnader och besvär, skulle vilja avstå från att väcka särskild talan om registreringens hävande. Icke ens när saken är tveksam kan en sådan utväg godtagas. Domstolen måste i brottmål ha möjlighet att beakta allt som talar till den tilltalades förmån, och det förhållandet att han motsätter sig att börja särskild rättegång bör icke ovillkorligen medföra, att han skall fällas till ansvar. Då i remissprotokollet talas om fördelen av att i och för sig enkla intrångsmål ej behövde kompliceras av kanske svårutredda frågor om registreringens bestånd, synes ej tillräckligt ha beaktats, att sistnämnda frågor dock äro avgörande för gärningens straffbarhet och att sålunda utredningen därom i första hand är av beskaffenhet att tillhöra brottmålet.

Motsvarande synpunkter göra sig mer eller mindre gällande även när intrångstalan avser enbart skadestånd. Till jämförelse må erinras att, då i tvistemål i allmänhet ifrågakommer att som påföljd för utevaro meddela tredskodom, vissa reservationer i allt fall ansetts nödvändiga för att förebygga oriktiga eller obilliga domslut (jfr 44 kap. 8 § rättegångsbalken).

Svea hovrätt har i sitt yttrande framhållit, att om registreringens giltighet skulle prövas i brottmål, åklagaren kunde bli nödsakad att företaga utredning och förebringa bevisning i detta avseende. Hovrätten fann det lämpligare, att detta arbete lades på den enskilda parten — enligt hovrättens mening målsäganden — och att tvisten om registreringens giltighet avhandlades direkt mellan de enskilda parterna. Härtill må anmärkas, att enligt rättegångsbalken även omständigheter som tala till den misstänktes förmån skola beaktas vid förundersökning i brottmål. I och för sig ligger det därför icke något anmärkningsvärt i att denna regel tillämpas även beträffande den som misstänkes för varumärkesintrång. Enligt sakens natur måste emellertid den som vill göra gällande, att registrering olagligen beviljats eller att den av annan anledning icke längre medför rättsskydd, vid förundersökningen och inför rätten närmare ange de omständigheter på vilka denna invändning grundas. Utan att han själv verksamt bidrar till utredningen i denna del lär han sålunda icke kunna räkna med framgång för sin

invändning, detta helt oavsett vad som i detta fall må anses gälla om bevisbördans fördelning.

På huvudsakligen de skäl som nu anförts måste avvisas en ordning, enligt vilken frågan om registreringens giltighet nödvändigtvis måste hänskjutas till avgörande i särskild rättegång. En fristående behandling av denna fråga är å andra sidan i åtskilliga fall förenad med obestridliga fördelar. Särskilt är det en vinst, att en ogillig registrering kan med verkan för envar uttryckligen hävas och avföras ur registret. När en sådan fråga avgöres enbart genom ett uttalande i domskälen i intrångsmålet, får avgörandet närmast betydelse i förhållandet mellan parterna, och det kan inträffa att skilda domstolar i lika mål komma till olika resultat. Att sålunda särskild rättegång bör tillåtas står i överensstämmelse med allmänna grundsatser (jfr 32 kap. 5 § rättegångsbalken). Denna ordning bör dock icke vara tvingande. Tillbörlig hänsyn bör tagas till parternas — närmast den tilltalades eller svarandens — önskemål. Tänkbart är, att om de icke vilja medverka till att särskild rättegång inledes men en sådan likväl anses ur allmän synpunkt önskvärd, tillfälle kunde beredas myndighet, som enligt 26 § i förslaget äger väcka hävningstalan, att taga frågan om sådan talan under övervägande.

Beträffande lagtextens utformning synes vara möjligt att tillgodose här anförda synpunkter genom att i första stycket såsom en andra punkt införes ett stadgande av innehåll, att där eljest i mål angående påföljd för intrång i rätt till registrerat varumärke finnes, att registreringen bör anses ogiltig, skall påföljd ej heller ådömas. Det hemställes, att ett sådant tillägg till paragrafen göres.

I fråga om möjligheten att gemensamt handlägga intrångstalan och särskild talan om hävande av registrering må framhållas, att hinder mot gemensam handläggning i allt fall föreligger, när i intrångsmålet föres ansvarstalan.

Regeringsrådet Nevrell anförde:

Förevarande paragraf bygger på den även i gällande rätt antagna uppfattningen, att en varumärkesregistrering principiellt bevarar sin giltighet ända till dess den genom lagakraftvunnen dom upphäves. Obehörigt bruk av annans registrerade varumärke är alltså i princip städse varumärkesintrång. Detta gäller även i fall då det föreligger sådana omständigheter att registreringen skulle kunna hävas. Av billighetsskäl har emellertid i paragrafens första stycke stadgats, att påföljd för dylikt intrång ej får ådömas sedan hävningsdom vunnit laga kraft. Sådan dom medför alltså, att ett dessförinnan principiellt bestående ansvar bortfaller.

Ur praktisk synpunkt innebär denna ordning, att svarande i intrångsmål kan ernå befrielse från påföljd om han vinner dom på registreringens hävande. Föres intrångsmålet såsom tvistemål, bör han, såsom utredningen anfört (betänkandet s. 310), kunna väcka hävningstalan i detta mål, nämligen såsom genkäromål. Eljest måste han föra hävningstalan i särskilt mål.

Enligt paragrafens andra stycke är han då berättigad att, om han så önskar, få intrångsmålet vilandeförklarat.

Förslaget innebär, att man avböjt den i ett par remissyttranden framförda tanken att svaranden borde äga att i själva intrångsmålet göra invändning om att registreringen måste anses ogiltig, med verkan att om invändningen godtages, påföljd ej skall kunna ådömas.

För min del finner jag förslagets ståndpunkt välgrundad. Enligt min mening medför departementsförslaget väsentliga fördelar framför den alternativa lösningen. Det ger registreringshavaren ett starkare rättsskydd. Ur allmän synpunkt märkes, att förslaget medför ökade garantier för att materiellt ogrundade registreringar komma att avföras ur registret; konkurrenter som vilja använda märket måste dessförinnan se till att detta verkligen blir avfört, eftersom de eljest riskera ansvar för intrång. Vidare vinner man beträffande själva intrångsmålet den processekonomiska fördelen, att detta ej belastas med utredning om registreringens giltighet. Att märka är att denna fråga oftast avser helt andra förhållanden än intrångsmålet. I detta gäller det att utreda arten och omfattningen av vissa intrångshandlingar. Frågan om registreringens giltighet berör däremot sådant som varumärkes eventuella deskriptivitet eller degeneration, innehavarens egenskap av näringsidkare m. m. Indragandet av denna fråga i intrångsmålet kan sålunda innebära en betydande utvidgning av detta. Det bör härvid framhållas, att den extra utredningen, om talan föres av åklagare, enligt straffprocessuella bevisbörderegler till stor del kan komma att åvila denne. Därmed vållas kostnader och andra olägenheter för det allmänna. Vidare försvagas rättsskyddet för märkeshavaren.

En ordning som tillåter att frågan om registreringens giltighet prövas i intrångsmålet skulle också innebära en begränsning av registreringens rättsverkan i jämförelse med gällande rätt och därmed komma i strid med den eljest i förslaget på goda grunder uppställda principen, att denna rättsverkan bör vidgas.

Mot departementsförslaget har anförts, att det ur allmänna straff- och processrättsliga synpunkter skulle vara stötande att hänvisa svarande i intrångsmål att föra särskild hävningstalan. Om intrångsmålet föres som brottmål, märkes emellertid att enligt förslaget ansvar endast kan ifrågakomma vid uppsåtligt intrång. Det är alltså i dylikt fall fråga om en svarande, som använt annans varumärke trots att han varit fullt medveten om att detta var registrerat och därmed åtnjöt det särskilda skydd som förutsättes enligt förevarande stadgande. Det kan ifrågasättas om det verkligen är för mycket begärt av en dylik svarande, att han, om han skulle anse registreringen ogrundad, för en särskild process om hävande av registreringen. Om intrångsmålet föres såsom tvistemål, torde efter vad förut anförts hävningsmålet kunna väckas som genkäromål, och i sådana fall blir läget i praktiken likartat med det som skulle följa enligt den alternativa lösningen.

Det har vidare mot departementsförslaget anförts, att i fall, då en invändning om att registreringen vore att anse som ogiltig är uppenbart ogrundad,

det icke vore välbetänkt att ge möjlighet till särskild rättegång om hävningen. Detta är emellertid knappast argument mot den principiella ståndpunkten, att registreringens giltighet ej bör prövas i intrångsmålet, utan hänför sig snarare till bestämmelsen i paragrafens andra stycke om svarandens rätt att få intrångsmålet vilandeförklarat. Det synes möjligt att tillgodose synpunkten genom att göra denna hans rätt beroende av domstolens prövning, men det kan å andra sidan ifrågasättas om behov finnes av en dylik begränsning; enligt min mening är så knappast fallet.

Av det anförda framgår, att förevarande paragraf enligt min mening bör bibehållas i den i departementsförslaget upptagna lydelsen.

Lagrådet yttrade vidare:

43 §.

Det här upptagna stadgandet om underrättelseskyldighet torde, liksom förebilden i 39 § konkurslagen (betänkandet s. 344), innebära, att underrättelse skall ske innan talan väckes. Utan hinder härav torde det vara möjligt att, då försummelse i detta hänseende omedelbart upptäckes, meddela den försumlige föreläggande att fullgöra sin underrättelseskyldighet.

44 §.

Oavsett vilken ståndpunkt som intages till den vid 42 § berörda frågan torde talan som här avses icke kunna handläggas i samband med ansvarstalan för varumärkesintrång.

45—48 §§.

Såsom vid 1 § anförts anser lagrådet, att föreskriften om kollektivmärken bör flyttas från 45 § till 1 §. Till 45 § kan då lämpligen flyttas föreskriften i 48 § tredje stycket, vilken icke äger något samband med övriga bestämmelser i 46—48 §§ utan hänför sig till det i 44 och föregående §§ reglerade domstolsförfarandet. Med detta nya innehåll bör därför 45 § hänföras till nästföregående avsnitt, om ansvar och ersättningsskyldighet m. m. Härigenom skulle även vinnas, att 46—48 §§ erhölle ett homogenare innehåll och kunde förses med en mera upplysande rubrik än den i och för sig mindre lämpliga »Övriga bestämmelser». Lagrådet får därför hemställa, att sistnämnda rubrik utgår, att 45 § erhåller det innehåll som i remitterade förslaget upptagits i 48 § tredje stycket samt att 46—48 §§ förses med rubriken »Om kungörande, besvär m. m.».

54 §.

Denna paragraf avser behandlingen av registreringsansökning som är under prövning då den nya lagen träder i kraft. På sådan ansökning skola i stället för 13 och 14 §§ i nya lagen tillämpas motsvarande bestämmelser i gamla lagen, såframt ej sökanden begär att nämnda paragrafer skola tillämpas på ansökningen. I övrigt är avsett att nya lagen skall tillämpas även på

äldre ansökningar. Dessa skola således inordnas i klassystemet, kungöras enligt 20 § o. s. v.

Lagrådet vill framhålla, att talan mot beslut, som av patentverket meddelats före den nya lagens ikraftträdande, måste fullföljas i den ordning äldre lag stadgar, även om själva överklagandet sker först efter ikraftträdandet. Talan föres alltså i dylikt fall icke hos den nya besvärsavdelningen utan direkt hos regeringsrätten. Vad nu sagts torde emellertid kunna anses följa av allmänna processuella grundsatser och alltså icke kräva särskilt stadgande.

55 §.

På skäl som angivits vid 16 § hemställes, att ordet »varuklasser» ändras till »klasser».

Förslaget till kollektivmärkeslag

I gällande rätt behandlas föreningsmärken i själva varumärkeslagen. Lagrådet anser sig böra godtaga förslaget om en särskild kollektivmärkeslag närmast därför att överensstämmelse härigenom uppnås med dansk och norsk rätt, där bestämmelser om kollektivmärken sedan länge givas i särskilda lagar.

En nyhet i lagförslaget är att även offentlig myndighet, stiftelse eller sammanslutning, som bedriver kontroll av varor eller tjänster, kan förvärva ensamrätt till varumärke eller annat varukännetecken att användas för varor eller tjänster, vilka äro föremål för kontroll. Vissa märken som här avses äro registrerade enligt gällande varumärkeslag; som exempel må nämnas svenska elektriska materielkontrollanstaltens s. k. S-märke, varudeklarationsnämndens s. k. D-märke samt svenska kontrollanstaltens för mejeriprodukter och ägg s. k. runmärken. Enligt förslaget bli dessa märken att anse som kollektivmärken.

Lagrådet vill erinra om att kontrollmärken jämväl åtnjuta skydd enligt 12 kap. 7 § strafflagen i fall då de äro offentliga. Såsom offentliga lära därvid anses icke blott märken som användas av offentlig myndighet utan även märken som brukas av organisation vilken arbetar under offentlig auktorisation eller insyn. De nyss såsom exempel nämnda kollektivmärkena torde vara offentliga i denna mening.

Stundom regleras användningen av vissa offentliga kontrollmärken genom speciallagstiftning. Enligt lagrådets mening får i dylika fall antagas att speciallagstiftningen avser att vara uttömmande, och kollektivmärkeslagen blir då ej tillämplig. Som exempel må nämnas de i förordningen den 18 maj 1956 om kontroll å ädelmetallarbeten nämnda kontrollstämplarna för arbeten av platina, guld och silver, vilkas användning och skydd ingående regleras i berörda förordning och den därtill anslutande kungl. förordningen den 30 mars 1901 ang. förbud mot anbringande av vissa stämplar

eller märken å förgyllda och försilvrade med flera arbeten av oädel metall m. m. Med anledning av utredningens i det remitterade remissprotokollet återgivna uttalande (s. 195[1]) vill lagrådet understryka, att dylika stämplar icke utgöra kontrollmärken i kollektivmärkeslagens mening.

1 §.

Avfattningen av denna paragraf synes väl förenlig med den av lagrådet förordade avfattningen av 1 § varumärkeslagen. Någon följdändring är alltså ej erforderlig.

2 §.

I denna lag föreslås blott vissa särregler (3—6 §§) för kollektivmärken och andra i 1 § avsedda varukännetecken; i övrigt skall varumärkeslagen gälla, varvid om kollektivmärken bör tillämpas vad som där stadgas om varumärken och om andra varukännetecken vad där sägs om sådana. Detta synes ej komma klart fram i den föreslagna avfattningen av 2 §, att om kollektivmärke och annat varukännetecken som avses i 1 § skall i tillämpliga delar gälla vad om varukännetecken i allmänhet är stadgat. Formuleringen kan möjligen inge den missuppfattningen att kollektivmärken icke skulle vara varumärken utan andra varukännetecken. Därjämte synes hänvisningen böra särskilt nämna varumärkeslagen och ej blott vad i allmänhet är stadgat. Lagrådet får därför hemställa om sådan ändrad avfattning, att om varukännetecken som avses i 1 § skall, där ej annat följer av vad nedan sägs, i tillämpliga delar gälla vad om varumärke eller annat varukännetecken är stadgat i varumärkeslagen eller eljest.

5 §.

Lagrådet hemställer, att talerätt här — liksom i 26 och 35 §§ varumärkeslagen — tillerkännes jämväl sammanslutning av berörda näringsidkare.

Ikraftträdandebestämmelsen

Förslaget upptar ej några särskilda övergångsbestämmelser. Departementschefen har avsett, att de i förslaget till varumärkeslag upptagna övergångsreglerna skulle bli i motsvarande mån tillämpliga på kollektivmärken på grund av den i 2 § upptagna allmänna hänvisningen till vad om varukännetecken i allmänhet är stadgat. Då detta näppeligen kan anses bli tillräckligt klart utan särskild föreskrift, hemställer lagrådet, att till ikraftträdandebestämmelsen lägges ett stadgande att de i varumärkeslagen meddelade övergångsbestämmelserna skola äga motsvarande tillämpning.

[1] S. 213 i prop.

Förslaget till lag om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar

Förslaget avser, i ganska nära anslutning till gällande lag, följande i 1 § uppräknade officiella beteckningar, nämligen statsvapen, statsflagga eller annat statsemblem, statlig kontroll- eller garantibeteckning, annan beteckning, vilken såsom hänsyftande på svenska staten giver kännetecknet en officiell karaktär, eller svenskt kommunalt vapen, som är vederbörligen fastställt eller av ålder brukat.

För att kontroll- eller garantibeteckning skall vara skyddad enligt lagen kräves att beteckningen är statlig. Detta krav synes innebära, att beteckningen skall åsättas genom statlig myndighets försorg samt att dess användning jämväl i övrigt skall vara författningsmässigt reglerad. Såsom exempel på svenska beteckningar av förevarande art må nämnas de av lagrådet vid förslaget till kollektivmärkeslag berörda kontrollstämplarna för arbeten av platina, guld och silver. Kontrollbeteckningar av annat slag synas däremot, även om de äro av viss offentlig karaktär, falla utanför förevarande lag. I allmänhet lär emellertid för dessa i stället kunna ifrågakomma skydd enligt kollektivmärkeslagen.

Vad angår det redan i gällande lag brukade uttrycket »svenskt kommunalt vapen», framgår av kungörelsen den 7 juni 1934 angående ordningen för sökande av tillstånd att använda vissa svenska officiella beteckningar i varumärke m. m., att jämväl landskaps-, läns-, härads- eller därmed jämförligt vapen är att räkna som kommunalt vapen. Dylika äldre enheter skola alltså tagas med i beräkning. Detta torde icke behöva i lagtexten klargöras i vidare mån än som framgår av den i förslaget av andra skäl tillagda relativsatsen »som är vederbörligen fastställt eller av ålder brukat».

1 §.

Lagrådet hemställer, att uttrycket »kännetecken för varor eller tjänster» förtydligas till »varumärke eller annat kännetecken för varor eller tjänster».

2 §.

Enligt förslaget skall obehörig användning av skyddad beteckning vara underkastad straffansvar även där den sker av oaktsamhet. Departementschefen har anfört, att detta torde överensstämma med gällande rätt. Huruvida gällande lag verkligen skall anses stadga straff för annan än uppsåtlig användning synes emellertid tveksamt. Stockholms rådhusrätt har i sitt remissyttrande ifrågasatt, huruvida tillräckligt starka skäl funnes att kriminalisera jämväl överträdelse som sker av oaktsamhet. Lagrådet får för sin del förorda, att straffbarheten begränsas till fall, då brottet sker uppsåtligen eller av oaktsamhet som ej är ringa.

I anslutning till paragrafens erinran om att obehörigt bruk av skyddad beteckning kan vara belagt med strängare straff än som här stadgas, vill

lagrådet anmärka, att obehörigt anbringande av statlig kontroll- eller garantibeteckning kan utgöra märkesförfalskning enligt 12 kap. 7 § strafflagen.

Några bestämmelser om vitesförbud och andra åtgärder av de slag, som angivas i 35 och 36 §§ varumärkeslagen, ha icke upptagits i förevarande lag. Nämnda paragrafer måste emellertid anses tillämpliga, om allmänheten kan vilseledas genom att i ett kännetecken som avses i varumärkeslagen utan tillstånd intagits en officiell beteckning eller något som lätt kan förväxlas därmed. För övriga fall har enligt uppgift något praktiskt behov icke yppat sig av förbud eller liknande åtgärder. Lagrådet anser sig därför sakna anledning att påfordra ändring i förslaget.

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 9 § lagen den 29 maj 1931 (nr 152) med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens

Enligt förevarande förslag skall andra stycket i 9 § erhålla ny lydelse, enligt förslag i proposition 1960 nr 17 skall andra stycket i gällande lydelse utgå. Förhållandet måste beaktas vid den fortsatta behandlingen av de båda lagförslagen.

I den föreslagna nya lydelsen av andra stycket nämnes det fallet, att kännetecken är skyddat enligt varumärkeslagen. Det är svårt att se, att här på grund av hänvisningen i 2 § kollektivmärkeslagen åsyftas jämväl kännetecken som är skyddat enligt sistnämnda lag. Lagrådet hemställer därför, att här nämnes skydd enligt varumärkes- eller kollektivmärkeslagen.

Ur protokollet:

T. Johansson

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 30 september 1960.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden NILSSON, STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, KLING, SKOGLUND, EDENMAN, NETZÉN, JOHANSSON, AF GEIJERSTAM, NORDLANDER.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Kling, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter lagrådets den 23 september 1960 avgivna utlåtande över de den 3 juni 1960 till lagrådet remitterade förslagen till

1) *varumärkeslag;*
2) *kollektivmärkeslag;*
3) *lag om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar;* samt
4) *lag om ändrad lydelse av 9 § lagen den 29 maj 1931 (nr 152) med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens.*

Föredraganden anför följande.

Skadeståndsreglerna i 38 § varumärkeslagen innebär enligt det remitterade förslaget, att ovillkorlig skadeståndsskyldighet skall föreligga för fall av uppsåt eller grov oaktsamhet, medan för de vanliga oaktsamhetsfallen föreskrives skyldighet att utge ersättning med belopp som finnes skäligt med hänsyn till omständigheterna vid intrångets begående, den skada som föranletts av intrånget och den vinning som uppkommit därav. Lagrådet har på anförda skäl hemställt, att paragrafen skall omarbetas så, att som första punkt upptages en regel, att den som uppsåtligen eller av oaktsamhet gör sig skyldig till varumärkesintrång skall ersätta av intrånget föranledd skada, varjämte som en andra punkt därtill fogas, att om endast ringa oaktsamhet föreligger, ersättningen må därefter jämkas. Den av lagrådet föreslagna avfattningen, vilken såsom framgår av lagrådets motivering icke innebär någon större saklig förändring i förhållande till det remitterade förslaget, torde böra godtagas.

I anslutning till 42 §, som innehåller vissa regler om befrielse från intrångspåföljd i fall då registrering häves, har tre av lagrådets ledamöter med utförlig motivering hemställt om upptagande av ett stadgande av innehåll, att där eljest i mål angående påföljd för intrång i rätt till registrerat varumärke finnes, att registreringen bör anses ogiltig, påföljd ej heller skall ådö-

mas. Jag anser mig emellertid, på de skäl som anförts i remissprotokollet och som ytterligare utvecklats av en av lagrådets ledamöter, böra vidhålla det remitterade förslaget på denna punkt.

De av lagrådet i övrigt föreslagna ändringarna torde i huvudsak böra godtagas. Härutöver bör i lagförslagen vidtagas smärre ändringar av redaktionell natur.

I överensstämmelse med vad jag anfört vid 16 § i förslaget till varumärkeslag bör Sverige i samband med den nya lagstiftningens genomförande ratificera en i Nice den 15 juni 1957 ingången internationell *överenskommelse angående den internationella klassificeringen av varor och tjänster för vilka varumärken gälla.* Överenskommelsen, som avfattats på franska, torde i originalversion och i svensk översättning få fogas till statsrådsprotokollet i detta ärende.

Föredraganden hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen

dels att antaga förslag till

1) *varumärkeslag;*

2) *kollektivmärkeslag;*

3) *lag om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar;* samt

4) *lag om ändrad lydelse av 9 § lagen den 29 maj 1931 (nr 152) med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens,*

dels och att godkänna *överenskommelse i Nice den 15 juni 1957 angående den internationella klassificeringen av varor och tjänster för vilka varumärken gälla.*

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Birgitta Liljefors

Bilaga

(Översättning)

Arrangement de Nice concernant la classification internationale des produits et des services auxquels s'appliquent les marques de fabrique ou de commerce du 15 juin 1957

Article premier

(1) Les pays auxquels s'applique le présent Arrangement sont constitués à l'état d'Union particulière.

(2) Ils adoptent, en vue de l'enregistrement des marques, une même classification des produits et des services.

(3) Cette classification est constituée par:

a) une liste des classes,

b) une liste alphabétique des produits et des services avec indication des classes dans lesquelles ils sont rangés.

(4) La liste des classes et la liste alphabétique des produits sont celles qui ont été éditées en 1935 par le Bureau international pour la protection de la propriété industrielle.

(5) La liste des classes et la liste alphabétique des produits et des services pourront être modifiées ou complétées par le Comité d'experts institué par l'article 3 du présent Arrangement et selon la procédure fixée par cet article.

(6) La classification sera établie en langue française et, sur la demande de chaque pays contractant, une tra-

Överenskommelse i Nice den 15 juni 1957 angående den internationella klassificeringen av varor och tjänster för vilka varumärken gälla

Artikel 1

1. De länder, för vilka denna överenskommelse gäller, bilda en särskild union.

2. De antaga, för användning vid registreringen av varumärken, en gemensam klassificering av varor och tjänster.

3. Denna klassificering utgöres av

a) en klasslista,

b) en alfabetisk förteckning över varor och tjänster med angivande av de klasser i vilka de ingå.

4. Klasslistan och den alfabetiska varuförteckningen äro de vilka 1935 utgivits av den internationella byrån för skydd av den industriella äganderätten.

5. Klasslistan och den alfabetiska förteckningen över varor och tjänster kunna ändras och kompletteras av den expertkommitté, som tillsättes jämlikt artikel 3 av denna överenskommelse, samt på det sätt som föreskrives i nämnda artikel.

6. Klassificeringen skall avfattas på franska språket. På begäran av varje fördragsslutande land må en officiell

duction officielle en sa langue pourra en être publiée par le Bureau international, en accord avec l'Administration nationale intéressée. Chaque traduction de la liste des produits et des services mentionnera, en regard de chaque produit ou service, outre le numéro d'ordre propre à l'énumération alphabétique dans la langue considérée, le numéro d'ordre qu'il porte dans la liste établie en langue française.

Article 2

(1) Sous réserve des obligations imposées par le présent Arrangement, la portée de la classification internationale est celle qui lui est attribuée par chaque pays contractant. Notamment, la classification internationale ne lie les pays contractants ni quant à l'appréciation de l'étendue de la protection de la marque, ni quant à la reconnaissance des marques de service.

(2) Chacun des pays contractants se réserve la faculté d'appliquer la classification internationale des produits et des services à titre de système principal ou de système auxiliaire.

(3) Les Administrations des pays contractants feront figurer dans les titres et publications officiels des enregistrements des marques les numéros des classes de la classification internationale auxquelles appartiennent les produits ou les services pour lesquels la marque est enregistrée.

(4) Le fait qu'une dénomination figure dans la liste alphabétique des produits et des services n'affecte en rien les droits qui pourraient exister sur cette dénomination.

översättning på dess språk publiceras av den internationella byrån i samråd med vederbörande nationella myndighet. Envar översättning av förteckningen över varor och tjänster skall för varje vara eller tjänst angiva, förutom dess nummer i enlighet med den alfabetiska ordningsföljden på språket i fråga, jämväl det ordningsnummer den bär i den på franska språket avfattade förteckningen.

Artikel 2

1. Med förbehåll för förpliktelser som följa av denna överenskommelse skall den internationella klassificeringen ha den verkan som tillägges den av varje fördragsslutande land. Den internationella klassificeringen skall sålunda icke binda de fördragsslutande länderna vare sig i fråga om bedömandet av ett märkes skyddsomfång eller såvitt avser erkännande av servicemärken.

2. Varje fördragsslutande land förbehåller sig rätten att tillämpa den internationella klassificeringen av varor och tjänster som huvudsystem eller som hjälpsystem.

3. Myndigheterna i de fördragsslutande länderna skola i officiella bevis och kungörelser rörande varumärkesregistreringar angiva numren å de klasser i den internationella klassificeringen som de varor eller tjänster tillhöra, för vilka märket är registrerat.

4. Den omständigheten att en benämning förekommer i den alfabetiska förteckningen över varor och tjänster påverkar icke på något sätt de rättigheter till denna benämning som kunna bestå.

Article 3

(1) Il est institué auprès du Bureau international un Comité d'experts chargé de décider de toutes modifications ou de tous compléments à apporter à la classification internationale des produits et des services. Chacun des pays contractants sera représenté au Comité d'experts, lequel s'organise par un règlement d'ordre intérieur adopté à la majorité des pays représentés. Le Bureau international est représenté au Comité.

(2) Les propositions de modification ou de complément doivent être adressées par les Administration des pays contractants au Bureau international qui devra les transmettre aux membres du Comité d'experts au plus tard deux mois avant la séance de celui-ci au cours de laquelle ces propositions seront examinées.

(3) Les décisions du Comité relatives aux modifications à apporter à la classification sont prises à l'unanimité des pays contractants. Par modification, il faut entendre tout transfert de produits d'une classe à une autre, ou toute création de nouvelle classe entraînant un tel transfert.

(4) Les décisions du Comité relatives aux compléments à apporter à la classification sont prises à la majorité simple des pays contractants.

(5) Les experts ont la faculté de faire connaître leur avis par écrit ou de déléguer leurs pouvoirs à l'expert d'un autre pays.

(6) Dans le cas où un pays n'aurait pas désigné d'expert pour le représenter, ainsi que dans le cas où l'expert désigné n'aurait pas fait connaître son opinion dans un délai qui sera

Artikel 3

1. I anslutning till den internationella byrån skall tillsättas en expertkommitté med uppgift att besluta om de ändringar och tillägg som skola göras i den internationella klassificeringen av varor och tjänster. Varje fördragsslutande land skall vara företrätt i expertkommittén, vilken organiserar sig genom en arbetsordning antagen genom majoritetsbeslut av de företrädda länderna. Den internationella byrån skall vara företrädd inom kommittén.

2. Förslag om ändringar eller tillägg skola av de fördragsslutande ländernas myndigheter riktas till den internationella byrån, som har att vidarebefordra dem till medlemmarna av expertkommittén senast två månader före det kommittésammanträde, vid vilket förslagen skola prövas.

3. Beslut av kommittén angående ändringar i klassificeringen fordra enhällighet bland de fördragsslutande länderna. Med ändring skall förstås varje överflyttning av varor från en klass till en annan eller införande av ny klass innefattande en dylik överflyttning.

4. Beslut av kommittén angående tillägg till klassificeringen fattas med enkel majoritet av de fördragsslutande länderna.

5. Experterna äga att skriftligen giva sin åsikt till känna eller delegera sina befogenheter till ett annat lands expert.

6. Om ett land icke har utsett någon expert att företräda landet eller om den utsedde experten icke tillkännagivit sin mening inom en frist, som skall fastställas i arbetsordning-

fixé par le Règlement intérieur, le pays en cause serait considéré comme acceptant la décision du Comité.

Article 4

(1) Toutes modifications et tous compléments décidés par le Comité d'experts sont notifiés aux Administrations des pays contractants par le Bureau international. L'entrée en vigueur des décisions aura lieu, en ce qui concerne les compléments, dès la réception de la notification et, en ce qui concerne les modifications, dans un délai de six mois à compter de la date d'envoi de la notification.

(2) Le Bureau international, en sa qualité de dépositaire de la classification des produits et des services, y incorpore les modifications et les compléments entrés en vigueur. Ces modifications et ces compléments font l'objet d'avis publiés dans les deux périodiques *La Propriété industrielle* et *Les Marques internationales*.

Article 5

(1) Les dépenses que le Bureau international aura à assumer en vue de l'exécution du présent Arrangement seront supportées en commun par les pays contractants, dans les conditions fixées par l'article 13, alinéas (8), (9) et (10), de la Convention de Paris pour la protection de la propriété industrielle. Jusqu'à nouvelle décision, ces dépenses ne pourront pas dépasser la somme de 40 000 francs or par année[1].

(2) Les dépenses prévues à l'article 5, alinéa (1), ne comprennent pas les frais afférents aux travaux des Con-

[1] Cette unité monétaire est le franc à 100 centimes, d'un poids de 10/31 de gramme et d'un titre de 0,900.

en, skall ifrågavarande land anses ha godtagit kommitténs beslut.

Artikel 4

1. Alla ändringar och alla tillägg beslutade av expertkommittén skola meddelas de fördragsslutande ländernas myndigheter genom den internationella byråns försorg. Besluten skola träda i kraft, såvitt avser tillägg, vid meddelandets mottagande och, såvitt avser ändringar, efter en tid av sex månader från dagen för meddelandets avsändande.

2. Den internationella byrån skall i sin egenskap av den som omhänderhar klassificeringen av varor och tjänster i denna införa de ändringar och tillägg som trätt i kraft. Dessa ändringar och tillägg kungöras i de två tidskrifterna »La Propriété industrielle» och »Les Marques internationales».

Artikel 5

1. De omkostnader, som den internationella byrån har att påtaga sig för verkställande av denna överenskommelse, skola bäras gemensamt av de fördragsslutande länderna på de villkor som föreskrivas i artikel 13 styckena 8, 9 och 10 av Pariskonventionen för skydd av den industriella äganderätten. Intill dess nytt beslut härom fattas, få dessa omkostnader icke överskrida ett belopp av 40 000 guldfrancs[1] årligen.

2. De i artikel 5 stycke 1 avsedda omkostnaderna inbegripa icke utgifter i anledning av diplomatiska konfe-

[1] Denna myntenhet utgör en franc à 100 centimes, med en vikt om 10/31 gram och en finhet av 900/1000.

férences de plénipotentiaires, ni les frais que pourront entraîner des travaux spéciaux ou des publications effectuées conformément aux décisions d'une Conférence. Ces frais, dont le montant annuel ne pourra pas dépasser 10 000 francs or[1], seront supportés en commun par les pays contractants dans les conditions fixées à l'alinéa (1) ci-dessus.

(3) Les montants des dépenses prévus aux alinéas (1) et (2) pourront être augmentés, au besoin, par décision des pays contractants ou d'une des Conférences prévues à l'article 8; de telles décisions seront valables à condition de recueillir l'adhésion des quatre cinquièmes des pays contractants.

renser eller utgifter, som särskilda arbeten eller publikationer, verkställda i överensstämmelse med beslut av en konferens, kunna medföra. Dessa kostnader, vilkas årliga belopp icke får överskrida 10 000 guldfrancs[1], skola bäras gemensamt av de fördragsslutande länderna på de villkor som föreskrivas i stycke 1 härovan.

3. De i styckena 1 och 2 avsedda utgiftsbeloppen kunna vid behov höjas genom beslut av de fördragsslutande länderna eller av en av de konferenser som avses i artikel 8; sådana beslut bli giltiga om de vinna anslutning av fyra femtedelar av de fördragsslutande länderna.

Article 6

(1) Le présent Arrangement sera ratifié et les instruments de ratification en seront déposés à Paris, au plus tard le 31 décembre 1961. Ces ratifications, avec leurs dates et toutes les déclarations dont elles pourraient être accompagnées, seront notifiées par le Gouvernement de la République française aux Gouvernements des autres pays contractants.

(2) Les pays de l'Union pour la protection de la propriété industrielle qui n'auront pas signé le présent Arrangement dans les conditions prévues à l'article 11, alinéa (2), seront admis à y adhérer, sur leur demande, dans les conditions prescrites par l'article 16 de la Convention de Paris pour la protection de la propriété industrielle.

(3) Les pays au nom desquels l'instrument de ratification n'aura pas été déposé dans le délai visé à l'alinéa

Artikel 6

1. Denna överenskommelse skall ratificeras och ratifikationsinstrumenten skola deponeras i Paris senast den 31 december 1961. Dessa ratifikationer, jämte deras datum och alla de förklaringar som må kunna åtfölja dem, skola av Franska republikens regering meddelas regeringarna i de andra fördragsslutande länderna.

2. De länder, tillhörande unionen för skydd av den industriella äganderätten, vilka icke under de villkor som föreskrivas i artikel 11 stycke 2 ha undertecknat den förevarande överenskommelsen, äga på begäran ansluta sig till den på de villkor som stadgas i artikel 16 av Pariskonventionen för skydd av den industriella äganderätten.

3. De länder, å vilkas vägnar ratifikationsinstrument icke ha deponerats inom den i stycke 1 avsedda fris-

[1] Se not å föregående sida.

(1) seront admis à l'adhésion aux termes de l'article 16 de la Convention de Paris pour la protection de la propriété industrielle.

Article 7

Le présent Arrangement entrera en vigueur, entre les pays au nom desquels il aura été ratifié ou qui y auront adhéré, un mois après la date à laquelle les instruments de ratification auront été déposés ou les adhésions notifiées par dix pays au moins. L'Arrangement aura la même force et durée que la Convention de Paris pour la protection de la propriété industrielle.

Article 8

(1) Le présent Arrangement sera soumis à des révisions périodiques, en vue d'y introduire les améliorations désirables.

(2) Chacune de ces révisions fera l'objet d'une Conférence qui se tiendra dans l'un des pays contractants, entre les délégués desdits pays.

(3) L'Administration du pays où doit siéger la Conférence préparera, avec le concours du Bureau international, les travaux de cette Conférence.

(4) Le Directeur du Bureau international assistera aux séances des Conférences et prendra part aux discussions sans voix délibérative.

Article 9

(1) Chacun des pays contractants aura la faculté de dénoncer le présent Arrangement au moyen d'une notification par écrit au Gouvernement de la Confédération suisse.

ten, äga ansluta sig till överenskommelsen enligt bestämmelserna i artikel 16 av Pariskonventionen för skydd av den industriella äganderätten.

Artikel 7

Denna överenskommelse skall träda i kraft mellan de länder, å vilkas vägnar den ratificerats eller vilka anslutit sig till den, en månad efter den dag ratifikationsinstrument deponerats eller meddelande om anslutning lämnats av minst tio länder. Överenskommelsen skall ha samma kraft och giltighetstid som Pariskonventionen för skydd av den industriella äganderätten.

Artikel 8

1. Denna överenskommelse skall underkastas periodiskt återkommande revisioner i syfte att däri må införas önskvärda förbättringar.

2. Varje sådan revision skall utgöra ämnet för en konferens, som skall hållas i ett av de fördragsslutande länderna mellan delegerade för nämnda länder.

3. Det åligger vederbörande myndighet i det land, där konferensen skall hållas, att med biträde av den internationella byrån förbereda konferensens arbeten.

4. Direktören för den internationella byrån skall å konferenserna närvara vid sammankomsterna samt äger taga del i förhandlingarna men icke i besluten.

Artikel 9

1. Varje fördragsslutande land äger rätt att uppsäga denna överenskommelse genom skriftligt meddelande därom till Schweiziska edsförbundets regering.

(2) Cette dénonciation, qui sera communiquée par ledit Gouvernement à tous les autres pays contractants, ne produira effet qu'à l'égard du pays qui l'aura faite et seulement douze mois après réception de la notification de dénonciation adressée au Gouvernement de la Confédération suisse, l'Arrangement restant exécutoire pour les autres pays contractants.

Article 10

Les dispositions de l'article 16bis de la Convention de Paris pour la protection de la propriété industrielle s'appliquent au présent Arrangement.

Article 11

(1) Le présent Arrangement sera signé en un seul exemplaire, lequel sera déposé dans les Archives du Ministère des Affaires étrangères de la République française. Une copie, certifiée conforme, sera remise par la voie diplomatique à chacun des Gouvernements des pays contractants.

(2) Il restera ouvert à la signature des pays membres de l'Union pour la protection de la propriété industrielle jusqu'au 31 décembre 1958 ou jusqu'à son entrée en vigueur, si celle-ci intervient avant cette date.

En foi de quoi les Plénipotentiaires soussignés ont signé le présent Arrangement.

Fait à Nice en un seul exemplaire, le 15 juin 1957.

2. Sådan uppsägning, som av sagda regering skall delgivas alla de fördragsslutande länderna, blir gällande endast i avseende på det land som företagit den och först tolv månader efter mottagandet av det till Schweiziska edsförbundets regering riktade meddelandet om uppsägningen. För övriga fördragsslutande länder förblir överenskommelsen i kraft.

Artikel 10

Bestämmelserna i artikel 16 *bis* av Pariskonventionen för skydd av den industriella äganderätten äga tillämplighet jämväl å denna överenskommelse.

Artikel 11

1. Denna överenskommelse skall undertecknas i ett enda exemplar, vilket skall deponeras i Franska republikens utrikesministeriums arkiv. En bestyrkt avskrift skall på diplomatisk väg tillställas var och en av de fördragsslutande ländernas regeringar.

2. Överenskommelsen står öppen för underskrift av länder, tillhörande unionen för skydd av den industriella äganderätten, intill den 31 december 1958 eller intill dess den träder i kraft om detta sker före nämnda dag.

Till bekräftelse härav hava undertecknade befullmäktigade undertecknat denna överenskommelse.

Som skedde i Nice, i ett enda exemplar, den 15 juni 1957.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Propositionen 1

Propositionens huvudsakliga innehåll 1

Lagförslag 3
Förslag till varumärkeslag 3
Förslag till kollektivmärkeslag 15
Förslag till lag om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar 17
Förslag till lag om ändrad lydelse av 9 § lagen den 29 maj 1931 (nr 152) med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens 18

Utdrag av statsrådsprotokollet den 3 juni 1960 19
I. Huvuddragen i lagstiftningen 21
II. De särskilda lagförslagen 38
Förslaget till varumärkeslag 38
Allmänna bestämmelser 38
Om registrering av varumärke 92
Om registrerings upphörande 135
Särskilda bestämmelser om registrering av utländska varumärken 155
Om överlåtelse och licens 160
Om förbud mot användning av vilseledande varukännetecken 170
Ansvar och ersättningsskyldighet m. m. 173
Övriga bestämmelser 195
Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser 204

Förslaget till kollektivmärkeslag 212

Förslaget till lag om skydd för vapen och vissa andra officiella beteckningar 220

Förslaget till lag om ändrad lydelse av 9 § lagen den 29 maj 1931 (nr 152) med vissa bestämmelser mot illojal konkurrens 227
Bilaga. Till lagrådet remitterade lagförslag 229

Utdrag av lagrådets protokoll den 23 september 1960 245

Utdrag av statsrådsprotokollet den 30 september 1960 266

Bilaga. Överenskommelse i Nice den 15 juni 1957 angående den internationella klassificeringen av varor och tjänster för vilka varumärken gälla .. 268

Stockholm 1960. Kungl. Boktryckeriet P. A. Norstedt & Söner
000514